

**UCHWAŁA NR XII/106/2019
RADY MIEJSKIEJ GMINY DOBRZYCA**

z dnia 27 listopada 2019 r.

w sprawie przyjęcia "Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca na lata 2019 - 2022 z perspektywą na lata 2023 - 2026".

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 506, 1309, 1571, 1696 i 1815), art. 17 ust. 1 i 2 oraz art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1396, 1403, 1495, 1501, 1527, 1579, 1680, 1712, 1815 i 2087) uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się "Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca na lata 2019 - 2022 z perspektywą na lata 2023 - 2026" stanowiący załączniki do niniejszej uchwały.

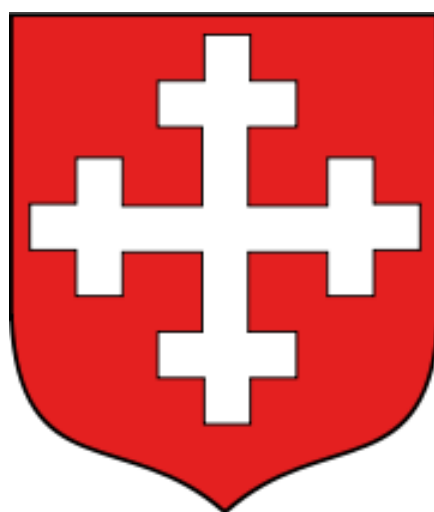
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy Dobrzyca

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Witalis Półrolniczak

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY DOBRZYCA NA LATA 2019-2022
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2023-2026**

**GMINA DOBRZYCA
POWIAT PLESZEWSKI
WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE**

ZAMAWIAJĄCY	GMINA DOBRZYCA
WYKONAWCA	WESTMOR CONSULTING JOANNA KASZUBSKA
SPRAWDZAJĄCY	KAROLINA DRZEWIECKA WESTMOR CONSULTING

DOBRZYCA 2019

Wykaz skrótów

ARiMR – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

Art. – Artykuł

As – Arsen

BAT – Najlepsze dostępne techniki

B(a)P – Benzo(a)piren

BDL – Bank Danych Lokalnych

BEiŚ – Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”

CBDH – Centralny Bank Danych Hydrologicznych

Cd – Kadm

C₆H₆ – Benzen

C o. – Centralne ogrzewanie

CO – Tlenek węgla

CO₂ – Dwutlenek węgla

CRFOP – Centralny rejestr form ochrony przyrody

C. w. u. – Ciepła woda użytkowa

Dług. – Długość

Dm² – Decymetr kwadratowy

Dr. – Doktor

Dz. U. – Dziennik Ustaw

Ghz – Gigaherc

GIOŚ – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

Gosp. - Gospodarstwo

GUS – Główny Urząd Statystyczny

GZWP – Główny Zbiornik Wód Podziemnych

Ha – Hektar

HO – Para wodna

Hz – Herc

IMGW – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej

ltp. – i tym podobne

JCWP – Jednolite części wód powierzchniowych

JCWpd – Jednolite części wód podziemnych

Jedn. – Jednostka

Km. – Kilometr

KPGO – Krajowy Plan Gospodarki Odpadami

KPOP – Krajowy Program Ochrony Powietrza

KPOŚK – Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Ks. – Książdz

kV – Kilowolt

kWh – Kilowatogodzina

Mg – Megagram

M. in. – Między innymi

M. n. p. g. – Metry nad poziomem gruntu

M. n. p. m. – Metry nad poziomem morza

M.P. – Monitor Polski

MŚ – Ministerstwo Środowiska

MŚP – Sektor małych i średnich przedsiębiorstw

MWh – Megawatogodzina

NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Ni – Nikiel

NO₂ – Dwutlenek azotu

Nr – Numer

O₃ – Ozon

OSP – Ochotnicza Straż Pożarna

OZE – Odnawialne źródła energii

Pb – Ołów

PEM – Pole elektromagnetyczne

PGN – Plan Gospodarki Niskoemisyjnej

PIG – Państwowy Instytut Geologiczny

Pkt – Punkt

PMŚ – Państwowy Monitoring Środowiska

PONE – Program Ograniczenia Niskiej Emisji

POŚ – Program Ochrony Środowiska

Poz. – Pozycja

ppm. – Podstawowa przemiana materii

PSSE – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna

PSZOK – Punkt selektywnej zbiórki odpadów

Pt. – Pod tytułem

PZRP – Plany zarządzania ryzykiem powodziowym

RLM – Równoważna Liczba Mieszkańców

RP – Rzeczpospolita Polska

RPO – Regionalny Program Operacyjny

RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej

SO₂ – Dwutlenek siarki

SPA – Strategiczny Plan Adaptacji

Str. – Strona

Szt. – Sztuki

ŚOR – Środki ochrony roślin

Tj. – To jest

UE – Unia Europejska

Ul. – Ulica

u.p.o.ś – Ustawa Prawo Ochrony Środowiska

Ust. – Ustęp

WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

WE – Wspólnota Europejska

WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Woj. – Województwo

WZMiUW – Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych

ZPO – Zapobieganie powstawaniu odpadów

Z późn. zm. – Z późniejszymi zmianami

zł – Polski złoty

μm – Mikrometr

Spis treści

Wykaz skrótów	2
Spis treści	5
1. Wstęp	7
1.1 Cel opracowania programu	7
1.2 Podstawa wykonania pracy.....	7
1.3 Metodyka opracowania programu	7
1.4 Efekty realizacji dotychczasowego programu	10
2. Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi	18
3. Ocena stanu środowiska	48
3.1 Charakterystyka Gminy.....	48
3.1.1 Położenie administracyjne i geograficzne	48
3.1.2 Zagospodarowanie przestrzenne Gminy	50
3.1.3 Demografia.....	51
3.1.5 Infrastruktura drogowa i transport.....	56
3.1.6 Zaopatrzenie w ciepło, gaz, energię elektryczną	57
3.1.7 Odnawialne źródła energii	59
3.1.7.1 Energia wiatru	60
3.1.7.2 Energia wody	61
3.1.7.3 Energia z biomasy i biogazu	62
3.1.7.4 Energia geotermalna.....	63
3.1.7.5 Energia słoneczna	66
3.1.8 Walory turystyczno-rekreacyjne oraz promocja Gminy	68
3.1.9 Włączenie aspektów ekologicznych do polityk sektorowych	70
3.2 Analiza stanu środowiska przyrodniczego gminy	76
3.2.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza.....	76
3.2.2 Zagrożenia hałasem	86
3.2.3 Pola elektromagnetyczne	88
3.2.4 Gospodarowanie wodami	90
3.2.5 Gospodarka wodno-ściekowa.....	102
3.2.6 Zasoby geologiczne i gleby	107
3.2.7 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	112
3.2.8 Zasoby przyrodnicze	118
3.2.8.1 Szata roślinna	118
3.2.8.3 Formy ochrony przyrody	119
3.2.9 Zagrożenia poważnymi awariami.....	148
3.3 Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii	150
3.4 Zagadnienia horyzontalne	152
3.4.1 Adaptacja do zmian klimatu	152
3.4.2 Działania edukacyjne w zakresie ochrony środowiska	155
3.4.3 Nadzwyczajne zagrożenia środowiskowe	156

3.4.4 Monitoring środowiska	157
4. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie	158
4.1 Nadrzędny cel programu	158
4.2 Kierunki interwencji, cele oraz zadania wynikające z oceny stanu środowiska	158
4.3 Instrumenty realizacji programu	173
5. System realizacji programu ochrony środowiska	174
5.1 Struktura zarządzania środowiskiem	174
5.2 Struktura zarządzania programem	176
5.3 Monitoring programu ochrony środowiska	177
6. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	180
7. Spis tabel	182
8. Spis rysunków	183
9. Spis wykresów	183

1. Wstęp

1.1 Cel opracowania programu

Przedmiotem niniejszego opracowania jest *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca na lata 2019-2022 z perspektywą na lata 2023-2026*, który porusza zagadnienia związane z szeroko rozumianą problematyką ochrony środowiska na terenie Gminy Dobrzyca.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. 2019 poz. 1396 z późn. zm.), organ wykonawczy Gminy w celu realizacji polityki ochrony środowiska zobligowany jest do sporządzenia gminnego programu ochrony środowiska.

Niniejszy dokument zawiera cele ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych oraz środki i mechanizmy niezbędne do osiągnięcia wyznaczonych celów. *Program Ochrony Środowiska* definiuje cele i zadania dla najbliższych 8 lat (2019-2026), zawiera monitoring realizacji *Programu* oraz prognozuje nakłady finansowe potrzebne na wdrożenie założeń *Programu*.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca na lata 2019-2022 z perspektywą na lata 2023-2026 spełnia wymagania zawarte w opracowanym przez Ministerstwo Środowiska dokumencie pt. *Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska* z dnia 2 września 2015 r.

1.2 Podstawa wykonania pracy

Niniejszy dokument wykonany został na podstawie umowy z dnia 09.05.2019 r., której przedmiotem jest opracowanie *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca na lata 2019-2022 z perspektywą na lata 2023-2026* zawartej pomiędzy Gminą Dobrzyca, z siedzibą ul. Rynek 14, 63-330 Dobrzyca a firmą WESTMOR Consulting Urszula Wódkowska, 87-704 Bądkowo, ul. 1 Maja 1a, z siedzibą we Włocławku przy ul. Królewieckiej 27.

1.3 Metodyka opracowania programu

Gminny *Program Ochrony Środowiska* (POŚ) jest dokumentem strategicznym, opracowywanym na szczeblu gminnym, odnoszącym się do aspektów środowiskowych. POŚ zachowuje spójność z dokumentami o charakterze strategicznym obowiązującymi na szczeblu powiatowym i wojewódzkim. Dokument określa i systematyzuje działania środowiskowe, niezbędne do poprawy jakości życia mieszkańców i stanu środowiska na terenie Gminy oraz przyczynia się do zapewnienia zrównoważonego rozwoju Gminy.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca na lata 2019-2022 z perspektywą na lata 2023-2026 opracowany został na zlecenie Burmistrza Gminy Dobrzyca, zgodnie z art. 14 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. 2019

poz. 1396 z późn. zm.), w którym czytamy: *Polityka ochrony środowiska jest prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2019 poz. 1295) oraz Polityka ochrony środowiska jest prowadzona również za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska.*

Projekt *Programu Ochrony Środowiska* zgodnie z art. 17 ust. 2 podlega zaopiniowaniu przez organ wykonawczy powiatu, czyli Zarząd Powiatu w Pleszewie. Jednocześnie należy podkreślić, że Burmistrz Gminy Dobrzyca zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz.U. 2018 poz. 2081 z późn. zm.), w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie *Programu Ochrony Środowiska*.

Po przeprowadzeniu postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko oraz po zaopiniowaniu, *Program* ten, zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. 2019 poz. 1396 z późn. zm.), uchwala Rada Miejska Gminy Dobrzyca. Ustawa ta wprowadza również obowiązek sporządzania, co 2 lata raportu z wykonania *Programu* i przedstawienia go Radzie Miejskiej Gminy. Następnie raport przekazywany jest przez organ wykonawczy Gminy do organu wykonawczego powiatu.

W sporządzanym dokumencie uwzględniono wymagania obowiązujących przepisów prawnych dotyczących ochrony środowiska. Podstawę POŚ stanowią następujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* (Dz. U. 2019 poz. 506 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. 2019 poz. 1396 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. 2018 poz. 2081 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U. 2018 poz. 1614 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* (Dz. U. 2018 poz. 1454 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. *o odpadach* (Dz. U. 2019 poz. 701 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. *o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi* (Dz. U. 2019 poz. 542 z późn. zm.).

-
- Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o *obowiązках przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej* (Dz. U. 2018 poz. 1932).
 - Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o *zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest* (Dz. U. 2017 poz. 2119).
 - Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. - *Prawo wodne* (Dz. U. 2018 poz. 2268 z późn. zm.).
 - Ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o *nawozach i nawożeniu* (Dz. U. 2018 poz. 1259 z późn. zm.).
 - Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o *ochronie gruntów rolnych i leśnych* (Dz. U. 2017 poz. 1161).
 - Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. 2018 poz. 1945 z późn. zm.).
 - Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o *lasach* (Dz. U. 2018 poz. 2129 z późn. zm.).
 - Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o *zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków* (Dz. U. 2019 poz. 1437).
 - Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – *Prawo geologiczne i górnicze* (Dz. U. z 2019 poz. 868 z późn. zm.).

W trakcie prac nad *Programem*:

- konsultowano się z pracownikami Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca w zakresie pozyskania informacji niezbędnych do opracowania Programu,
- dokonano oceny relacji pomiędzy zapisami środowiskowych dokumentów strategicznych szczebla centralnego, wojewódzkiego i powiatowego, w celu ustalenia uwarunkowań zewnętrznych dla opracowywanego programu,
- dokonano analizy aktualnych dokumentów strategicznych Gminy w celu zachowania spójności priorytetów oraz zapewnienia skoordynowanej realizacji planowanych działań ujętych we wszystkich dokumentach strategicznych,
- określono potrzeby w zakresie ochrony środowiska na terenie Gminy Dobrzyca i na ich podstawie sprecyzowano cele i niezbędne działania ekologiczne pozostające w zgodności z celami ujętymi w dokumentach strategicznych wyższego szczebla oraz obowiązującymi dokumentami strategicznymi dla Gminy,
- opracowano harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji poszczególnych działań ekologicznych, mając na uwadze pilność zaspokojenia potrzeb w zakresie ochrony środowiska, możliwości finansowe Gminy oraz dostępne źródła finansowania,
- uzgodniono sposoby wdrażania i zasady monitorowania *Programu*.

W Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca na lata 2019-2022 z perspektywą na lata 2023-2026 uwzględniono następujące, zasadnicze części:

- charakterystykę Gminy, uwzględniającą dane demograficzne, gospodarcze oraz o stanie infrastruktury i środowiska,
- uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne realizacji *Programu Ochrony Środowiska* na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym oraz gminnym,
- analizę jakości środowiska na terenie Gminy wraz z planowanymi działaniami ekologicznymi,
- obszary interwencji, kierunki interwencji, cele oraz zadania dla Gminy Dobrzyca wraz z harmonogramem ich realizacji,
- propozycje systemu wdrażania i monitorowania *Programu*.

Gminny *Program Ochrony Środowiska* odnosi się do dokumentu wyższego szczebla, a więc do powiatowego, a następnie wojewódzkiego *Programu Ochrony Środowiska*. Programy te są wykonywane w określonej kolejności – od programu wojewódzkiego do gminnych. Wdrożenie założeń *Programu Ochrony Środowiska* przyczyni się do poprawy stanu środowiska przyrodniczego oraz wzrostu atrakcyjności Gminy Dobrzyca zarówno pod względem osiedleńczym, jak i inwestycyjnym.

1.4 Efekty realizacji dotychczasowego programu

W celu realizacji polityki ochrony środowiska państwa, Burmistrz Gminy Dobrzyca jest zobligowany do sporządzania Gminnego *Programu Ochrony Środowiska* zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. 2019, poz. 1396 z późn. zm.). Wykonując ustawowy obowiązek Burmistrz przygotował dokument pt. *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022*. Gmina Dobrzyca w ramach tego dokumentu wydzieliła kilka obszarów działań priorytetowych z zakresu ochrony środowiska. Poniższa tabela przedstawia zadania z zakresu ochrony środowiska zrealizowane na terenie Gminy Dobrzyca w latach 2015-2018.

Tabela 1. Zadania z zakresu ochrony środowiska zrealizowane na terenie Gminy Dobrzyca w latach 2015-2018

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Realizacja zadań	Szacunkowe koszty [zł]	Źródła finansowania	Lata
1.	Termomodernizacja budynków	Zarządcy nieruchomości / władze powiatu i gmin	Termomodernizacja budynku Gimnazjum w Dobrzycy wraz z modernizacją źródła ciepła - etap II	289 735,00	Budżet gminy + środki z WFOŚiGW (pożyczka)	2015
			Termomodernizacja budynku Gimnazjum w Dobrzycy wraz z modernizacją źródła ciepła - etap III	339 895,00		2016
			Termomodernizacja oraz remont budynku szatni przy boisku sportowym w Dobrzycy	10 000,00		2017
			Termomodernizacja oraz remont budynku szatni przy boisku sportowym w Dobrzycy - docieplenie ścian zewnętrznych budynku szatni oraz wykonanie instalacji gazowej	205 687,95	Dofinansowanie Urzędu Marszałkowskiego w Poznaniu z programu "Szatnia na medal"	2018
2.	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego poprzez budowę obwodnic i poprawę warunków drogowych	Zarządzający infrastrukturą / wojewoda, władze powiatu i gmin	Budowa drogi - ul. Promienna w Dobrzycy	114 758,00	Budżet gminy	2015
			Budowa i przebudowa dróg gminnych (ul. Stefańskiego, Nowa, Promienna, Różana, Wiosny Ludów) w Dobrzycy	23 841,00		
			Budowa ul. Krzywej, Mierostawskiego, Biernackiego w Dobrzycy	133 214,00		
			Budowa drogi ul. Walendowskiego w Dobrzycy	259 853,00		
3.	Projekty w zakresie ochrony powietrza i energetyki (m.in. rozbudowa układów energetycznych, modernizacja kotłowni, modernizacja i rozbudowa sieci ciepłowniczych itp.)	Władze powiatu i gmin, szpitale, szkoły	Remont Sali wiejskiej w Izbicznie wraz z wykonaniem nowej instalacji c.o.	49 521,00	Budżet gminy	2015
			Modernizacja systemu ogrzewania na Sali wiejskiej w Trzebinie	16 000,00	Dotacja WFOŚiGW	2017
			Rozbudowa wewnętrznej instalacji gazowej	21 000,00		

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DOBRZYCA NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2023-2026

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Realizacja zadań	Szacunkowe koszty [zł]	Źródła finansowania	Lata
			oraz wewnętrznej instalacji grzewczej w budynku OSP Dobrzyca			
			Modernizacja kotłowni z węglowej na gazową wraz z budową kominów i zbiornika na gaz płynny w Zespole Szkół Publicznych w Karminie	138 050,00		
			Dofinansowanie wymiany źródeł ogrzewania węglowego na ekologiczne źródła ogrzewania w budynkach mieszkalnych lub lokalach mieszkalnych - wymiana 9 źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych	47 215,98	Budżet gminy	2018
			Wymiana kotła węglowego na kocioł węglowy nowszej generacji w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Lutyni oraz Zespole Szkół Publicznych w Galewie	39 852,00		
4.	Konserwacja cieków naturalnych i urządzeń wodnych	WZMiUW / RZGW, władze województwa, powiatu i gmin, spółki wodne	Udzielenie Gminnej Spółce Wodnej pomocy finansowej w formie dotacji na bieżące utrzymanie wód i urządzeń wodnych znajdujących się na terenie gminy Dobrzyca	10 500,00	Budżet gminy	Brak danych
5.	Budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych	Przedsiębiorcy / władze gmin, RZGW, WIOŚ	Rozbudowa i remont oczyszczalni ścieków w Dobrzycy	63 500,00	Budżet gminy + WFOŚiGW	2016
				1 105 000,00		2017
			Rozbudowa i remont oczyszczalni ścieków w Dobrzycy - budowa zbiornika retencyjnego i komory zasuw	844 679,25		2018
6.	Budowa i modernizacja sieci wodociągowej. Działania naprawcze wodociągów Dobrzyca i Ruda	Przedsiębiorcy / władze gmin	Budowa sieci wodociągowej Koźminiec - Karminiec	46 800,00	Budżet gminy	2016
			Rozbudowa z przebudową stacji wodociągowej w Rudzie i Karminku. Budowa i przebudowa sieci wodociągowej	4 423,00		

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DOBRZYCA NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2023-2026

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Realizacja zadań	Szacunkowe koszty [zł]	Źródła finansowania	Lata
			Lutynia - Ruda			2018
			Modernizacja tłoczni P1 w miejscowości Dobrzyca - ulepszenie pracy przepompowni z uwagi na zwiększoną ilość ścieków	97 170,00		
			Remont kolektorów przesyłowych sieci wodociągowej i zrzutowej oraz wymiana kolektora łączącego zbiorniki pośrednie z zestawem filtrującym na terenie Stacji Wodociągowej w Dobrzycy - czyszczenie osadników betonowych wód popłucznych z osadu, czyszczenie kolektora odprowadzającego wody popłuczne, demontaż rur, dezynfekcja rurociągów sieci wodociągowej	79 980,00		
7.	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej	Przedsiębiorcy / władze gmin	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Strzyżew	940 259,00	Budżet gminy + WRPO + WFOŚiGW	2015
			Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w miejscowości Dobrzyca, ul. Pleszewska	10 947,00		
			Budowa kanalizacji dla miejscowości Karmin, Sośnica, Fabianów i Lutynia	86 671,00		2016
			Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w Dobrzycy: Rynek, ul. Dr. A. Bulsiewicza	130 000,00		2017
			Rozbudowa kanalizacji wodociągowej i sanitarnej w Dobrzycy	Brak danych		
			Rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w m. Dobrzyca, ul. Ks. S. Śniatały - droga gminna	155 515,00		
			Budowa kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Karmin, Sośnica, Fabianów, Lutynia - budowa 18,1 km kanalizacji	3 267 007,96		2018

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DOBRZYCA NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2023-2026

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Realizacja zadań	Szacunkowe koszty [zł]	Źródła finansowania	Lata
			sanitarnej w tym 5,4 km grawitacyjnej			
			Rozbudowa z przebudową stacji wodociągowej w Rudzie i Karminku. Budowa i przebudowa sieci wodociągowej Lutynia - Ruda oraz budowa przydomowych oczyszczalni - wykonanie projektu budowlanego	33 835,95		2018
8.	Rozbudowa kanalizacji deszczowej	Zarządcy dróg/ władze powiatu i gmin	Przebudowa nawierzchni oraz budowa kanalizacji deszczowej wraz z wylotem oczyszczonych wód opadowych i roztopowych w ciągu ulic Rybnej, Polnej, Krótkiej i Piwnej w Karminku	47 712,00	Budżet gminy + środki z WFOŚiGW (pożyczka)	2007-2017
			Budowa kanalizacji deszczowej na ul. Koźlika w Dobrzycy	155 967,00		2017
			Przebudowa nawierzchni oraz budowa kanalizacji deszczowej wraz z wylotem oczyszczonych wód opadowych i roztopowych w ciągu ulic Rybnej, Polnej, Krótkiej i Piwnej w Karminku	52 200,00		
9.	Budowa i przebudowa dróg w ramach Programu Rozwoju Dróg Powiatowych w Powiecie Pleszewskim w latach 2013-2020	Władze powiatu i gmin	Współfinansowanie w przebudowie dróg powiatowych - wykonanie nowej nawierzchni na drodze powiatowej Nr 4321P w m. Polskie Olędry	105 000,00	Budżet gminy + budżet powiatu	2015
			Współfinansowanie w przebudowie dróg powiatowych - wykonanie nowej nawierzchni na drodze powiatowej Nr 4321P w m. Sośnica, Polskie Olędry (wieś)	183 245,00		
			Przebudowa drogi powiatowej Nr 5143P w zakresie budowy chodnika na ul. Parkowej w Dobrzycy	39 730,00		2016
			Remonty chodników w ciągu dróg	123 601,00		

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DOBRZYCA NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2023-2026

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Realizacja zadań	Szacunkowe koszty [zł]	Źródła finansowania	Lata
			powiatowych			2017
			Współfinansowanie w przebudowie dróg powiatowych	170 095,00		
			Współfinansowanie w przebudowie drogi powiatowej Nr 4309 w zakresie budowy chodnika (opracowanie dokumentacji)	15 000,00		
			Współfinansowanie w przebudowie drogi powiatowej Nr 4173P na odcinku Dobrzyca - Koryta (etap II i III)	780 077,00		
			Współfinansowanie w przebudowie istniejącego chodnika na ciąg pieszo-rowerowy wraz z remontem kanalizacji deszczowej w ciągu drogi powiatowej Nr 4173P (od oczyszczalni w Dobrzycy do końca Strzyżewa - etap I)	150 000,00		
10.	Modernizacja dróg (naprawa nawierzchni), budowa ścieżek rowerowych	Zarządzający infrastrukturą	Zakup 4 sztuk wiat przystankowych	17 197,49	Budżet gminy	2016
			Montaż latarni hybrydowej	13 440,00		
			Przebudowa drogi Polskie Olędry - Sapieżyn, Trzebowa	221 763,00	Budżet gminy, budżet województwa wielkopolskiego	Brak danych
			Przebudowa drogi gminnej Trzebin - Sapieżyn	57 359,00		
			Przebudowa drogi gminnej w Karminku	4 797,00		
			Przebudowa ul. Nowej w Dobrzycy	21 349,00		
			Przebudowa dróg dojazdowych w miejscowościach Trzebowa i Galew	Brak danych		
			Przebudowa drogi gminnej Lutynia - Ruda	274 493,00		2017
			Przebudowa drogi gminnej Trzebin - Sapieżyn	72 000,00		

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DOBRZYCA NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2023-2026

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Realizacja zadań	Szacunkowe koszty [zł]	Źródła finansowania	Lata
			Przebudowa drogi gminnej w Galewie	220 000,00		
			Przebudowa drogi gminnej w Polskich Olędрах	156 000,00		
			Przebudowa ul. Koźlika w Dobrzycy	225 000,00		
			Przebudowa ul. Nowej w Dobrzycy - droga gminna	1 113 251,00		
			Przebudowa drogi Gustawów - Karminiec	31 654,00		
			Przebudowa drogi w Gustawowie	119 000,00		
			Przebudowa drogi w Karminku	82 000,00		
			Przebudowa drogi w Strzyżewie	3 000,00		
11.	Pielęgnacja zieleni ochronnej znajdującej się przy drogach	Zarządcy dróg/ władze powiatu i gmin	Nasadenia przy drogach gminnych	10 000,00	Budżet gminy + WFOŚiGW (dotacja)	Brak danych
12.	Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów	Gminy, WIOŚ	Przeprowadzenie kontroli	300,00	Budżet gminy	2015
13.	Wspieranie wdrażania efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym technologii pozwalających na odzyskiwanie energii zawartej w odpadach w procesach termicznego ich przekształcenia	Marszałek, starostowie, wójtowie, burmistrzowie	Porozumienie Międzygminne - RIPOK w Jarocinie w ramach składki członkowskiej i udział w spółce	328 897,00	Budżet gminy	Brak danych
14.	Uwzględnianie w przetargach publicznych, poprzez zapisy w specyfikacji istotnych warunków zamówienia, zakupów wyrobów zawierających materiały lub substancje pochodzące z recyklingu odpadów;	Urzędy administracji publicznej, przedsiębiorcy	Przetarg na odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów komunalnych – aspekt środowiskowy, normy emisji spalin Euro	Brak danych	Brak danych	Brak danych

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DOBRZYCA NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2023-2026

Lp.	Opis działania/przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Realizacja zadań	Szacunkowe koszty [zł]	Źródła finansowania	Lata
	włączanie do procedur zamówień publicznych kryteriów związanych z ochroną środowiska i zapobieganiem powstawania odpadów (kontynuacja realizacji zadania wskazanego w Kpgo 2014)					
15.	Wspieranie działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie wpływu odpadów na zdrowie ludzi i środowisko oraz wytwarzania, i gospodarowania odpadami	Wszystkie szczeble administracji, organizacje pozarządowe	Ulotki	We własnym zakresie	Brak danych	Brak danych
16.	Prowadzenie działań na rzecz usuwania azbestu	Starostwa, gminy	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Powiatu Pleszewskiego - dotacja celowa	2 367,00	Budżet gminy	Brak danych
17.	Prowadzenie selektywnego zbierania odpadów	Gminy	Budowa PSZOK	56 935,00	Środki własne	2015
				163 519,00		2016
				36 000,00		2017
			Budowa PSZOK - przygotowanie wniosku aplikacyjnego celem pozyskania środków WRPO	9 840,00		2018
18.	Prowadzenie licznych akcji ekologicznych dla dzieci i młodzieży; organizacja konkursów powiatowych, udział w ogólnopolskich i regionalnych akcjach	Powiat/ Władze Gmin, Placówki oświatowe, organizacje pozarządowe	Konkursy w Szkołach na terenie Gminy; udział w Akcji Sprzątania Świata	500,00	Budżet gminy	Brak danych

Źródło: dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca

2. Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi

STRATEGIA NA RZECZ INTELIGENTNEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU „EUROPA 2020”

Strategia UE została przyjęta przez Radę Europejską dnia 17 czerwca 2010 r. Dokument wskazuje trzy priorytety, których realizacja odbywa się na szczeblu unijnym oraz krajowym:

1. Wzrost inteligentny (rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji).
2. Wzrost zrównoważony (wspieranie gospodarki efektywnej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej).
3. Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu (wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną).

W dokumencie zostały określone projekty przewodnie tzw. inicjatywy flagowe oraz zostało wskazanych 10 Zintegrowanych Wytucznych dla polityki gospodarczej i zatrudnienia państw członkowskich. W związku z powyższym cele krajowe w znacznym stopniu wpisują się we wskazane w *Strategii „Europa 2020”* cele zawarte w projektach.

PAKIET KLIMATYCZNO-ENERGETYCZNY DO 2020 R.

Pakiet ten został przyjęty przez Parlament Europejski 17 grudnia 2008 roku i ma na celu ograniczenie emisji gazów cieplarnianych na terenie Unii Europejskiej. Dokument zawiera szereg rozwiązań legislacyjnych.

W dokumencie określono trzy najważniejsze cele:

- Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych do 2020 r. o 20% w stosunku do roku 1990.
- Udział energii ze źródeł odnawialnych w całkowitych zużyciu energii w UE na poziomie 20%.
- Wzrost efektywności energetycznej do 2020 r o 20%.

Należy podkreślić, że dokumenty na szczeblu krajowym oraz wojewódzkim uwzględniają szereg zobowiązań międzynarodowych związanych z wdrażaniem Dyrektyw UE, a także są spójne ze wspólnotowymi dokumentami programowymi. W związku z tym, dokumenty szczebla lokalnego, takie jak programy ochrony środowiska dla gmin są zgodne z powyższymi dokumentami wyższego rzędu.

KRAJOWY PLAN GOSPODARKI ODPADAMI 2022

Dokument przyjęty został uchwałą Nr 88 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2016 r. w sprawie *Krajowego planu gospodarki odpadami 2022* i stanowi kontynuację wcześniejszych planów gospodarki odpadami (aktualizacja Kpggo 2014). Dokument o charakterze strategicznym wyznacza kierunki działań niezbędnych dla zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami

w kraju na najbliższe lata (cele i kierunki działań na lata 2016-2022 oraz perspektywicznie do 2030 roku).

Głównym celem dokumentu jest określenie polityki gospodarki odpadami zgodnej z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, oraz zasadą zanieczyszczający płaci. Zgodnie z założeniami Kpgo, należy przede wszystkim zapewnić realizację działań znajdujących się najwyżej w hierarchii sposobów postępowania z odpadami, a więc zapobiegać ich wytwarzaniu oraz stworzyć niezbędną infrastrukturę do selektywnego zbierania odpadów u źródła tak, aby zapewnić ich efektywny recykling i osiągnąć założone cele. Znaczna część dokumentu poświęcona jest gospodarce odpadami komunalnymi, która bezpośrednio dotyczy działalności jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego. Efektem wdrożenia Kpgo 2022 będzie zapewnienie racjonalnej gospodarki odpadami i ograniczenie negatywnego wpływu odpadów na środowisko.

Celami wskazanymi w dokumencie są między innymi:

1. ZPO (zapobieganie powstawaniu odpadów),
2. zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby w 2020 r. nie było składowanych więcej niż 35% masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.,
3. dążenie do zmniejszania ilości składowanych odpadów,
4. osiągnięcie wymaganego poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych,
5. zapewnienie osiągnięcia odpowiedniego poziomu zbierania zużytego sprzętu oraz zużytych baterii i akumulatorów,
6. osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu odpadów powstających z produktów, między innymi odpadów opakowaniowych, zużytych opon, olejów odpadowych,
7. dokończenie likwidacji mogilników, zawierających przeterminowane ŚOR i inne odpady niebezpieczne,
8. zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku.

Dla osiągnięcia założonych celów określone zostały kierunki działań dotyczące m.in. edukacji ekologicznej, rozwoju selektywnego zbierania odpadów, a także zostały wskazane działania takie, jak np. prowadzenie kontroli przez inspekcję ochrony środowiska, prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych mających na celu podniesienie świadomości ekologicznej w zakresie gospodarki odpadami, wspieranie budowy sieci napraw i ponownego użycia produktów.

Uwarunkowania płynące z *Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2022* zostały uwzględnione w przedmiotowym *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca*.

PROGRAM OCZYSZCZANIA KRAJU Z AZBESTU NA LATA 2009 – 2032

Rzeczpospolita Polska jest pierwszym krajem w Unii Europejskiej, który podjął wyzwanie wycofania z użytkowania wyrobów zawierających azbest. *Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032* stanowi realizację próby podjętej przez kraj.

Dokument został przyjęty uchwałą Nr 39/2010 Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010 r. Program określa zadania niezbędne do oczyszczenia kraju z azbestu w okresie 24 lat, wynikające ze zmian gospodarczych i społecznych, jakie nastąpiły m.in. w związku ze wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej.

W *Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032* utrzymane zostają następujące cele:

1. usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
2. minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu,
3. likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Realizacja Programu zakłada współpracę poprzez wykonywanie zadań wzajemnie się uzupełniających na trzech poziomach (centralnym, wojewódzkim i lokalnym: powiatowym i gminnym). Te zadania będą finansowane zarówno ze środków publicznych, jak i prywatnych.

Program przewiduje zgrupowanie zadań w pięciu blokach tematycznych:

1. Zadania legislacyjne.
2. Działania edukacyjno-informacyjne obejmujące: działania skierowane do dzieci i młodzieży, szkolenia pracowników administracji rządowej i samorządowej, opracowywanie materiałów informacyjnych i edukacyjnych, ocenę i promocję technologii unicestwiania włókien azbestu w odpadach azbestowych, organizację krajowych i międzynarodowych szkoleń, seminariów, konferencji, kongresów i udział w nich.
3. Zadania w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest obejmujące: usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, oczyszczanie terenów nieruchomości, oczyszczanie obiektów użyteczności publicznej, miejsc publicznych, terenów byłych zakładów produkujących wyroby zawierające azbest, budowę składowisk odpadów azbestowych oraz budowę instalacji i urządzeń do unicestwiania włókien azbestu w odpadach azbestowych, zadania wspierające, w tym wsparcie finansowe

opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest oraz oczyszczania terenów z azbestu na wszystkich szczeblach.

4. Monitoring realizacji Programu w postaci elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej monitoringu procesu usuwania wyrobów zawierających azbest.
5. Działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia, w tym działalność Ośrodka Referencyjnego Badań i Oceny Ryzyka Zdrowotnego Związanych z Azbestem.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca jest zgodny z *Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032*. Przedmiotowy dokument w jednym z planowanych do realizacji obszarów interwencji zakłada inwentaryzację wyrobów zawierających azbest oraz działania

z zakresu usuwania azbestu i wyrobów azbestowych.

AKTUALIZACJA „KRAJOWEGO PROGRAMU OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH”

AKPOŚK 2017 zawiera wykaz aglomeracji oraz planowanych inwestycji w zakresie ich wyposażenia w systemy kanalizacji zbiorczej oraz oczyszczalnie ścieków. Celem Programu, przez realizację ujętych w nim inwestycji, jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami. Rada Ministrów przyjęła piątą aktualizację KPOŚK 31 lipca 2017 r. Przyjęta przez rząd aktualizacja zawiera listę zadań zaplanowanych przez samorządy do realizacji w latach 2016-2021.

Zakres rzeczowy planowanych przez aglomerację inwestycji obejmuje:

- budowę nowych sieci kanalizacyjnych,
- modernizację istniejących sieci kanalizacyjnych,
- budowę oczyszczalni ścieków komunalnych,
- modernizację oczyszczalni,
- rozbudowę oczyszczalni,
- rozbudowę i modernizację oczyszczalni,
- modernizację części osadowej w oczyszczalniach,
- likwidację oczyszczalni.

Obszar Gminy Dobrzyca należy do aglomeracji Dobrzyca ujętej w *Krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych*. Prowadzone i planowane remonty infrastruktury kanalizacyjnej na terenie Gminy mają na celu ochronę środowiska przyrodniczego w zakresie oczyszczania ścieków, ich zrzutów oraz skutków, jakie wywierają na otoczenie, przez co założenia Programu wypełniają cele wyznaczone w *Krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych*.

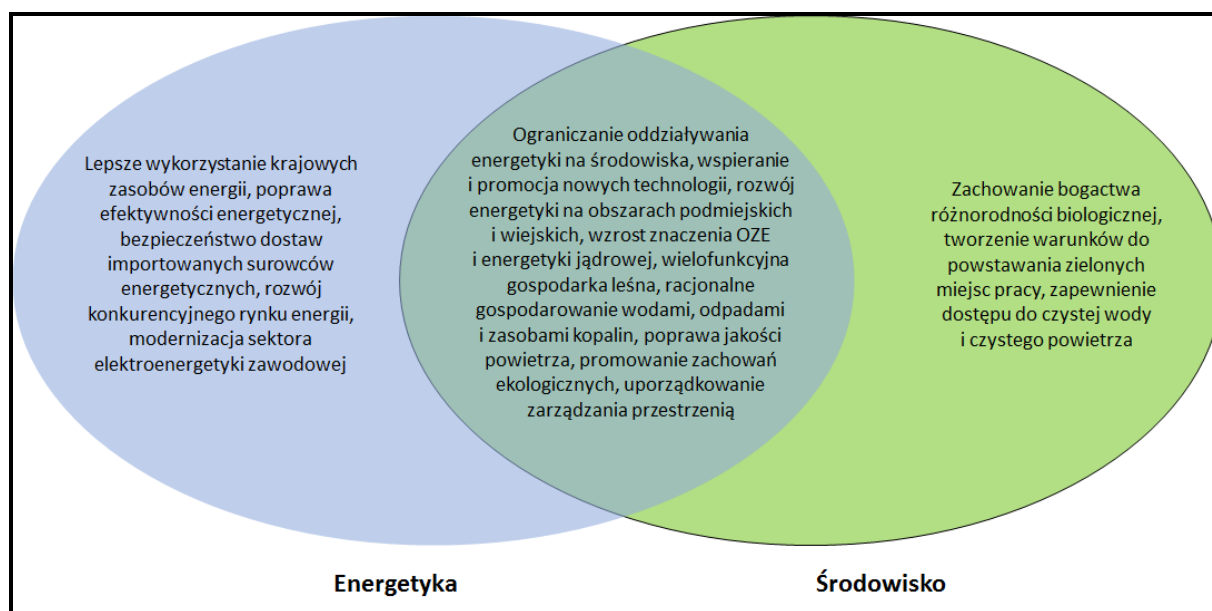
STRATEGIA „BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNE I ŚRODOWISKO – PERSPEKTYWA DO 2020 R.”

Strategia *Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko* została przyjęta uchwałą Nr 58 Rady Ministrów z dnia 15 kwietnia 2014 r.

Strategia jest jedną z 9 zintegrowanych strategii rozwoju, powstałych w oparciu o ustawę z 6 grudnia 2006 r. o *zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (Dz. U. 2019 poz. 1295). Dokument uszczegóławia zapisy Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020 w dziedzinie energetyki i środowiska oraz stanowi wytyczne dla Polityki energetycznej Polski.

Powyższy dokument obejmuje dwa niezwykle istotne obszary: energetykę i środowisko, wskazując m.in. kluczowe reformy i niezbędne działania, które powinny zostać podjęte w perspektywie do 2020 r. Celem dokumentu jest ułatwianie „zielonego” (sprzyjającego środowisku) wzrostu gospodarczego w Polsce przez zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dostępu do nowoczesnych, innowacyjnych technologii, a także wyeliminowanie barier administracyjnych utrudniających „zielony” wzrost.

Rysunek 1. Obszary synergii w BEiŚ

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020 r.

Mimo że obszary energetyki i środowiska mają szereg punktów stycznych, to jednak część zagadnień jest charakterystyczna tylko dla jednego z nich. Podstawowe zadanie Strategii BEiŚ polega na zintegrowaniu polityki środowiskowej z polityką energetyczną tam, gdzie aspekty te przenikają się w dostrzegalny sposób, jak również wytyczenie kierunków, w jakich powinna rozwijać się branża energetyczna oraz wskazanie priorytetów w ochronie środowiska.

Celem głównym Strategii *Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko* jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę.

Cel 1: Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska:

- 1.1. Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin.
- 1.2. Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody.
- 1.3. Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna.
- 1.4. Uporządkowanie zarządzania przestrzenią.

Cel 2: Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię:

- 2.1. Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii.
- 2.2. Poprawa efektywności energetycznej.
- 2.3. Zapewnienie bezpieczeństwa dostaw importowanych surowców energetycznych.
- 2.4. Modernizacja sektora elektroenergetyki zawodowej, w tym przygotowanie do wprowadzenia energetyki jądrowej.
- 2.5. Rozwój konkurencji na rynkach paliw i energii oraz umacnianie pozycji odbiorcy.
- 2.6. Wzrost znaczenia rozproszonych odnawialnych źródeł energii.
- 2.7. Rozwój energetyki na obszarach podmiejskich i wiejskich.

Cel 3: Poprawa stanu środowiska:

- 3.1. Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki.
- 3.2. Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne.
- 3.3. Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki.
- 3.4. Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych.
- 3.5. Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy.

Cele zawarte w BEiŚ są spójne z celami zawartymi w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca*. Niniejszy Program uwzględnia dobro środowiska przyrodniczego przy jednoczesnym rozwoju gospodarczym Gminy.

DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU. POLSKA 2030. TRZECIA FALA NOWOCZESNOŚCI

Dokument przyjęty uchwałą Nr 16 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie przyjęcia *Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności* (M.P. 2013 poz. 121).

Strategia określa główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego Polski, a także kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zrównoważonego rozwoju. Stanowi opis nowego projektu cywilizacyjnego, zorientowanego na przyszłość, w perspektywie do 2030 roku.

Celem głównym przedstawionym w dokumencie jest poprawa jakości życia Polaków. W dokumencie, w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki wyznaczone zostały następujące cele strategiczne:

Cel strategiczny 1.

Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji.

Cel strategiczny 2.

Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym.

Cel strategiczny 3.

Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności i nauki.

Cel strategiczny 4.

Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki.

Cel strategiczny 5.

Stworzenie Polski Cyfrowej.

Cel strategiczny 6.

Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” („państwa wspierającego pracę”).

Cel strategiczny 7.

Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska.

W ramach **celu strategicznego 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska** w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, kierunkiem interwencji jest zwiększenie poziomu ochrony środowiska. Przedmiotowy *Program Ochrony Środowiska* wpisuje się, zatem w ten cel strategiczny *Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju*, gdyż wdrożenie jego założeń przyczyni się do poprawy stanu środowiska na terenie Gminy Dobrzyca.

STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 R.)

Strategia została przyjęta uchwałą Nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie *przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*. Dokument określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym w perspektywie roku 2020 i 2030.

Strategia jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Stanowi ona też podstawę dla zmian w systemie zarządzania rozwojem, w tym obowiązujących dokumentów strategicznych (strategii, polityk, programów).

Głównym celem Strategii jest: *Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.*

W dokumencie określono następujące cele szczegółowe:

Cel szczegółowy I - Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.

Cel szczegółowy II - Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.

Cel szczegółowy III - Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

Cele zawarte w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca* wpisują się w cele i kierunki działań zawarte w *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*, a w szczególności w **Cel szczegółowy III - Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu**, kierunek interwencji - zwiększenie efektywności programowania rozwoju poprzez zintegrowanie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego oraz zapewnienie realnej partycypacji społecznej, a także **Cel szczegółowy II - Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony**, kierunki interwencji - aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom miasta, rozwój obszarów wiejskich i wzmocnienie sprawności administracyjnej samorządów terytorialnych oraz ich zdolności do współpracy z partnerami na rzecz rozwoju.

STRATEGICZNY PLAN ADAPTACJI DLA SEKTORÓW I OBSZARÓW WRAŻLIWYCH NA ZMIANY KLIMATU DO ROKU 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030 (SPA 2020)

Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 29 października 2013 r. Głównym celem Planu *jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania*

gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu. W dokumencie wskazano priorytetowe kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć do 2020 roku w najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu obszarach, takich jak: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna, zdrowie, energetyka, budownictwo i gospodarka przestrzenna, obszary zurbanizowane, transport, obszary górskie i strefy wybrzeża.

Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska

Kierunek działań 1.4. – Ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu:

- Działanie priorytetowe: Przygotowanie strategii, planów ochrony, programów ochrony lub planów zadań ochronnych w zakresie ochrony przyrody z uwzględnieniem zmian warunków klimatycznych.

Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich.

Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu.

Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu.

Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

Założenia zawarte w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca* są spójne i wpisują się w cele, kierunki działań i działania priorytetowe zawarte w *Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030*. Przede wszystkim, przedmiotowy dokument przyczynia się do realizacji **Celu 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska**, a w szczególności jest spójny z kierunkiem działań 1.4 – ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu. Działaniem priorytetowym jest *przygotowanie strategii, planów ochrony, programów ochrony lub planów zadań ochronnych w zakresie ochrony przyrody z uwzględnieniem zmian warunków klimatycznych*.

STRATEGIA INNOWACYJNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI GOSPODARKI „DYNAMICZNA POLSKA 2020”

Dokument stanowi załącznik do uchwały Nr 7 Rady Ministrów z dnia 15 stycznia 2013 r.

Wyznaczona w ww. Strategii wizja brzmi:

Otwarta i ekspansywna gospodarka, oferująca nowe miejsca pracy, oparta na wzajemnym zaufaniu i kooperacji uczestników życia gospodarczego, stabilnie rosnąca dzięki innowacjom i wysokiej efektywności wykorzystania zasobów, która zapewni wzrost standardów życia społeczeństwa oraz konkurencyjność przedsiębiorstw na arenie międzynarodowej do 2020 r.

Celem głównym jest *wysoko konkurencyjna gospodarka (innowacyjna i efektywna) oparta na wiedzy i współpracy.*

Celami szczegółowymi są:

1. Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki.
2. Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy.
3. Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców.
4. Wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca jest spójny ze Strategią Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”. Wpływa na realizację celów szczegółowych z zakresu dostosowania otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki oraz wzrostu efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców, czym przyczynia się do osiągnięcia celu głównego Strategii oraz założonej wizji.

STRATEGIA ROZWOJU TRANSPORTU DO 2020 ROKU (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 ROKU)

Strategia została przyjęta przez Radę Ministrów uchwałą Nr 6 z dnia 22 stycznia 2013 r.

Misją wyznaczoną w dokumencie jest tworzenie w Polsce, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, optymalnych warunków dla przewozu osób i rzeczy, sprzyjających podniesieniu konkurencyjności gospodarczej kraju i poprawie jakości życia obywateli.

Cele Strategii Rozwoju Transportu zostały wyznaczone w oparciu o przeprowadzoną diagnozę aktualnego stanu. Główny cel to:

Zwiększenie dostępności transportowej, oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego, poprzez tworzenie spójnego, zrównoważonego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym.

Cel główny realizowany będzie przez dwa cele strategiczne:

1. Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego.
2. Stworzenie warunków dla sprawnego funkcjonowania rynków transportowych i rozwoju efektywnych systemów przewozowych.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca jest zgodny ze Strategią Rozwoju Transportu do 2020 roku. Część z zaplanowanych zadań w Programie wpływa na realizację wyznaczonego celu strategicznego 1 i jego celów szczegółowych: 1. Stworzenie

nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej oraz 4. Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU WSI, ROLNICTWA I RYBACTWA NA LATA 2012-2020

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020 została przyjęta uchwałą Nr 163 Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 2012 r. Dokument stanowi jedną ze strategii rozwoju, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2019 poz. 1295).

Wizja obszarów wiejskich brzmi następująco:

Obszary wiejskie w 2020 r. będą atrakcyjnym miejscem pracy, zamieszkania, wypoczynku i prowadzenia działalności rolniczej lub pozarolniczej, które w sposób komplementarny przyczyniają się do wzrostu gospodarczego. Tereny te będą dostarczały dóbr publicznych i rynkowych z zachowaniem unikalnych walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych dla przyszłych pokoleń. Mieszkańcy obszarów wiejskich będą posiadać szeroki dostęp do wysokiej jakości edukacji, zatrudnienia, ochrony zdrowia, dóbr kultury i nauki, narzędzi społeczeństwa informacyjnego i niezbędnej infrastruktury technicznej. Obszary wiejskie zachowają swój unikalny charakter dzięki zrównoważonemu rozwojowi konkurencyjnego rolnictwa i rybactwa.

Cel ogólny rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa zdefiniowany został w następujący sposób:

Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich oraz efektywne wykorzystanie ich zasobów i potencjałów, w tym rolnictwa i rybactwa, dla zrównoważonego rozwoju kraju.

W Strategii wyznaczono również cele szczegółowe. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca wpisuje się w niżej wymienione cele szczegółowe:

Cel szczegółowy 2: Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej.

Cel szczegółowy 3: Bezpieczeństwo żywnościowe.

Cel szczegółowy 5: Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich.

Zgodnie z powyższym, dokument jest spójny ze *Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020*, jego założenia oddziałują również na poprawę jakości życia oraz ochronę środowiska na terenie Gminy Dobrzyca.

Aktualnie trwają prace nad opracowaniem nowego dokumentu strategicznego dotyczącego zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa obowiązującego do 2030 roku.

STRATEGIA „SPRAWNE PAŃSTWO 2020”

Strategia *Sprawne Państwo 2020* została przyjęta uchwałą Nr 17 Rady Ministrów z dnia 12 lutego 2013 r. Dokument stanowi jedną z 9 zintegrowanych strategii rozwoju, wpisującą się w nowy model zarządzania rozwojem kraju zmierzający do zwiększenia skuteczności programowania i wdrażania polityki rozwoju oraz podniesienia jakości funkcjonowania instytucji publicznych.

Głównym celem strategii jest zwiększenie skuteczności i efektywności Państwa otwartego na współpracy z obywatelami. Osiągnięcie tego celu realizowane będzie poprzez 7 celów szczegółowych i 32 kierunki interwencji.

Cele szczegółowe:

1. Otwarty rząd.
2. Zwiększenie sprawności instytucjonalnej państwa.
3. Skuteczne zarządzanie i koordynacja działań rozwojowych.
4. Dobre prawo.
5. Efektywne świadczenie usług publicznych.
6. Skuteczny wymiar sprawiedliwości i prokuratura.
7. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Program Ochrony Środowiska jest spójny ze Strategią *Sprawne Państwo 2020*, gdyż wpisuje się pośrednio w realizację założeń celów: 3. *Skuteczne zarządzanie i koordynacja działań rozwojowych*, 5. *Efektywne świadczenie usług publicznych* oraz 7. *Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego*.

STRATEGIA ROZWOJU SYSTEMU BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ 2022

Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022 została przyjęta uchwałą Nr 67 Rady Ministrów z dnia 9 kwietnia 2013 r. Strategia jest dokumentem nowej generacji, uwzględniającym wymogi nowoczesnego systemu zarządzania krajem. Po raz pierwszy powiązano ją z polityką społeczno-gospodarczą kraju. Pozwoliło to skoncentrować się na bezpieczeństwie zewnętrznym i militarnym, z wyłączeniem z jej zakresu innych dziedzin bezpieczeństwa, takich jak: bezpieczeństwo ekonomiczne (w tym energetyczne), obywatelskie, społeczne, żywnościowe czy ekologiczne. Zagadnienia te ujęto w innych strategiach rozwoju.

Głównym celem dokumentu jest *wzmocnienie efektywności i spójności systemu bezpieczeństwa narodowego*.

Realizacji celu głównego służą następujące cele operacyjne:

1. Kształtowanie stabilnego międzynarodowego środowiska bezpieczeństwa w wymiarze regionalnym i globalnym.
2. Umocnienie zdolności państwa do obrony.
3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego.
4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa.
5. Tworzenie warunków do rozwoju zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego.

Znaczny wpływ na bezpieczeństwo mają klęski żywiołowe, degradacja środowiska naturalnego, rosnące zapotrzebowanie na energię itp. *Program Ochrony Środowiska* reguluje prowadzoną politykę ochrony środowiska na danym terenie, wspierając zadania mające na celu ochronę i poprawę jego stanu. *Program Ochrony Środowiska* wpisuje się w realizację celu 3. *Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego* oraz cel 4. *Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa*.

KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2010–2020: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE (KSRR)

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie została przyjęta uchwałą Rady Ministrów z dnia 10 lipca 2013 r. Dokument określa cele i sposób działania podmiotów publicznych, a w szczególności rządu i samorządów województw, w odniesieniu do polskiej przestrzeni dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju. Strategia wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego, w tym wobec obszarów wiejskich i miejskich oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu.

Celem strategicznym polityki regionalnej do 2020 roku, jest *efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym*.

Powyższy cel realizowany jest poprzez trzy cele szczegółowe polityki regionalnej:

1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów.
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałania procesom marginalizacji na obszarach problemowych.
3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Założenia przedmiotowego *Programu* są spójne z celem 1. *Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów* oraz celem 2. *Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych w zakresie działań dotyczących środowiska*.

Aktualnie trwają prace nad opracowaniem nowego dokumentu strategicznego dotyczącego rozwoju regionalnego do 2030 roku.

STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO 2020 (SRKL)

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 została przyjęta uchwałą Nr 104 Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 2013 r. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest jedną z dziewięciu strategii sektorowych realizujących średnio i długookresową strategię rozwoju kraju i strategią kluczową w zakresie rynku pracy.

Głównym celem Strategii jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób by w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.

W dokumencie wyznaczono 5 celów szczegółowych:

1. Wzrost zatrudnienia.
2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.
3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywność systemu opieki zdrowotnej.
5. Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli.

Program wpisuje się w realizację celu szczegółowego 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej. W jego ramach planowane jest kształtowanie zdrowego stylu życia poprzez m.in. edukację pro środowiskową.

STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU SPOŁECZNEGO 2020

Sformułowana misja w Strategii wskazuje rozwijanie kapitału społecznego. Brzmi ona następująco: Tworzenie, utrzymywanie i doskonalenie warunków rozwoju kapitału społecznego w Polsce przez wspieranie działań na rzecz aktywności i kreatywności obywateli oraz ich współpracy dla dobra wspólnego.

Wobec powyższego celem głównym w Strategii jest: Wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno – gospodarczym Polski.

Cel ten realizowany jest przez cztery cele szczegółowe, do których należą;

Cel 1. Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji.

Cel 2. Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne.

Cel 3. Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy.

Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.

Założenia *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca* wpisują się w realizację celu szczegółowego 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego oraz planowane w jego ramach działania zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i krajobrazu.

POLITYKA ENERGETYCZNA POLSKI DO 2030 ROKU

Dokument ten został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 10 listopada 2009 r. uchwałą Nr 202/2009. W ramach wskazanego dokumentu przewidziano:

- w zakresie poprawy efektywności energetycznej:
 - dążenie do utrzymania zero energetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną,
 - konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15,
- w zakresie wzrostu bezpieczeństwa dostaw paliw i energii:
 - racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
 - dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego,
 - zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw ropy naftowej, rozumianej, jako uzyskiwanie ropy naftowej z różnych regionów świata, od różnych dostawców z wykorzystaniem alternatywnych szlaków transportowych,
 - budowę magazynów ropy naftowej i paliw płynnych o pojemnościach zapewniających utrzymanie ciągłości dostaw, w szczególności w sytuacjach kryzysowych,
 - zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii,
- w zakresie dywersyfikacji struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej:
 - przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach, z poparciem społecznym i z zapewnieniem wysokiej kultury bezpieczeństwa jądrowego na wszystkich etapach: lokalizacji, projektowania, budowy, uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądrowych,
- w zakresie rozwoju wykorzystania OZE:
 - wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 r. oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych;
 - osiągnięcie w 2020 r. 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji,

- ochronę lasów przed nadmiernym eksploataowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw tak, aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną,
 - wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa,
 - zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach,
- w zakresie rozwoju konkurencyjnych rynków:
- zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynków paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen,
- w zakresie ograniczenia oddziaływania energetyki na środowisko:
- ograniczenie emisji CO₂ do 2020 r. przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
 - ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM10 i PM2,5) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,
 - ograniczenie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,
 - minimalizację składowania odpadów przez jak najszerze wykorzystanie ich w gospodarce,
 - zmianę struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

Wobec powyższego *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca* jest zgodny z Polityką energetyczną Polski do 2030, gdyż realizuje wyżej wymienione kierunki działań.

KRAJOWY PROGRAM OCHRONY POWIETRZA DO ROKU 2020

Celem Krajowego Programu Ochrony Powietrza (KPOP) jest poprawa jakości powietrza na terenie całej Polski, w szczególności obszarów o najwyższych stężeniach zanieczyszczeń powietrza oraz obszarów, na których występują duże skupiska ludności.

Celem głównym jest poprawa jakości życia mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej, szczególnie ochrona ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Program Ochrony Środowiska wpływa na poprawę jakości powietrza, a co za tym idzie poprawę jakości życia mieszkańców. Jest więc spójny z Krajowym Programem Ochrony Powietrza do roku 2020 i wypełnia jego założenia.

KRAJOWY PROGRAM ZAPOBIEGANIA POWSTAWANIU ODPADÓW

Celem Krajowego Programu Zapobiegania Powstawaniu Odpadów jest zaprzestanie relacji pomiędzy wzrostem gospodarczym a produkcją odpadów, które oddziałują na środowisko. Kwestie związane z przeciwdziałaniem powstawania odpadów zawarte w dokumencie są mocno powiązane ze zrealizowaniem najważniejszej Strategii rozwojowej Unii Europejskiej – Europa 2020.

Głównym celem jest postęp stabilnej gospodarki opartej na skuteczniejszym zastosowaniu zasobów, respektowaniu środowiska i zdobyciu większej konkurencyjności za pomocą użycia technologii o niższym zapotrzebowaniu na surowce oraz energię a także takiej, która pozwoli zużytkować surowce wtórne i odnawialne źródła energii.

Pozostałe cele:

- Rozwój zrównoważonej gospodarki opartej na efektywniejszym wykorzystaniu zasobów, poszanowaniu środowiska i osiągnięciu wyższej konkurencyjności, dzięki wykorzystaniu technologii o niższym zapotrzebowaniu na surowce i energię oraz umożliwiającej wykorzystanie surowców wtórnych i odnawialnych źródeł energii;
- Budowa świadomego i odpowiedzialnego społeczeństwa na rzecz zrównoważonego rozwoju poprzez edukację ekologiczną opartą na propagowaniu działań o charakterze niematerialnym np. propagowanie inwestycji w rozwój kompetencji, naukę, rozpowszechnianie kultury, turystyki zamiast dóbr materialnych, ograniczenia zbędnej konsumpcji, uczenia podejmowania świadomych wyborów i wsparciu dobrych praktyk oraz inicjatyw społecznych;
- Zmniejszenie ilości zbieranych zmieszanych odpadów komunalnych.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca jest zgodny z Krajowym Programem Zapobiegania Powstawania Odpadów, ponieważ uwzględnia w swoich założeniach działania w zakresie gospodarowania odpadami.

PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2014-2020

Głównym celem Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko jest:

Wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku spójności terytorialnej i społecznej.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca jest zgodny z następującymi osiami priorytetowymi Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko:

- Oś I – Zmniejszenie emisyjności gospodarki,
- Oś II – Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca oraz Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko są ze sobą zgodne, gdyż dążą do poprawy stanu środowiska.

**PROGRAM OCHRONY I ZRÓWNOWAŻONEGO UŻYTKOWANIA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ
PLAN DZIAŁAŃ NA LATA 2015-2020**

Głównym celem Programu jest poprawa stanu różnorodności biologicznej i pełniejsze powiązanie jej ochrony z rozwojem społeczno-gospodarczym kraju.

Cele strategiczne:

- Cel strategiczny A: Podniesienie poziomu wiedzy oraz kształtowanie postaw społeczeństwa związanych z włączaniem się do działań na rzecz różnorodności biologicznej;
- Cel strategiczny B: Włączenie wybranych sektorów gospodarki w działania na rzecz różnorodności biologicznej;
- Cel strategiczny C: Zachowanie i przywracanie populacji zagrożonych gatunków i siedlisk;
- Cel strategiczny D: Efektywne zarządzanie zasobami przyrodniczymi;
- Cel strategiczny E: Utrzymanie i odbudowa ekosystemów oraz ich usług;
- Cel strategiczny F: Ograniczenie presji gatunków inwazyjnych i konfliktowych;
- Cel strategiczny G: Ograniczenie i łagodzenie skutków zmian klimatycznych;
- Cel strategiczny H: Ochrona różnorodności biologicznej poprzez rozwój współpracy międzynarodowej.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca jest spójny z Programem Ochrony i Zrównoważonego Użytkowania Różnorodności Biologicznej oraz Planem Działania na lata 2015-2020 i przyczynia się do realizacji wyznaczonych w nim celów.

PROGRAM WODNO –ŚRODOWISKOWY KRAJU

Program zmierza do poprawy i utrzymania stabilnego stanu wód w określonych obszarach dorzeczy poprzez wyznaczone w dokumencie cele.

Cele Programu:

- Niepogarszanie stanu części wód;
- Osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla wód powierzchniowych, dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych;
- Spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polski prawie, w odniesieniu do obszarów chronionych (w tym wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych,

narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, przeznaczonych do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym, do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie);

- Zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca wpływa na realizację założeń Programu Wodno-Środowiskowego Kraju, gdyż jego realizacja przyczynia się do poprawy jakości wód znajdujących się na obszarze Gminy.

PLANY GOSPODAROWANIA WODAMI NA OBSZARACH DORZECZA ODRY

Gmina Dobrzyca leży w obszarze dorzecza Odry. Celami Planów Gospodarowania Wodami jest:

- Określenie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych.
- Zapobieganie dopływowi lub ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych.
- Zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych (z zastrzeżeniami wymienionymi w RDW).
- Zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych.
- Wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego w skutek działalności człowieka.

Cele zawarte w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca* uwzględniają założenia Planów Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Odry.

PLANY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM POWODZIOWYM

Plany mają na celu powstrzymanie powodzi i ochronę przed powodzią. Zawierają także informacje dotyczące odpowiedniej organizacji w razie wystąpienia powodzi. Wobec powyższego głównym celem Planów jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń. Działania te prowadzić będą m.in. do obniżenia strat powodziowych.

Cele zawarte w dokumencie:

- Wyeliminowanie/unikanie wzrostu zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

-
- Określenie warunków możliwego zagospodarowywania obszarów chronionych obwałowaniami.
 - Ograniczanie istniejącego zagrożenia powodziowego.
 - Ograniczanie wrażliwości obiektów i społeczności.
 - Budowa instrumentów prawnych i finansowych zniechęcających lub skłaniających do określonych zachowań zwiększających bezpieczeństwo powodziowe.
 - Budowa programów edukacyjnych poprawiających świadomość i wiedzę na temat źródeł zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca uwzględnia założenia Planów Zarządzania Ryzykiem Powodziowym.

WIELKOPOLSKI REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY NA LATA 2014-2020

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca jest spójny z osiami priorytetowymi zawartymi w Wielkopolskim Regionalnym Programie Operacyjnym na lata 2014-2020, które przedstawiono poniżej:

- Oś priorytetowa 3 – Energia,
- Oś priorytetowa 4 – Środowisko.

3 oś priorytetowa obejmuje wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych, wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym, oraz promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich obszarów rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.

Głównym celem 4 osi priorytetowej jest poprawa stanu środowiska przyrodniczego oraz przeciwdziałanie zagrożeniom wynikającym ze zmian klimatu, klęsk żywiołowych i ochrona dziedzictwa kulturowego. Cel zakłada także racjonalne gospodarowanie odpadami, ochronę środowiska poprzez inwestowanie w rozwój gospodarki wodno-ściekowej i ochronę przyrody.

Zaplanowane w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca* zadania wpływają na realizowanie założeń ww. osi priorytetowej, zawartych w Wielkopolskim Regionalnym Programie Operacyjnym na lata 2014-2020.

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO DO 2020 ROKU. WIELKOPOLSKA 2020

Dokument stanowi załącznik do uchwały Nr XXIX/559/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2012 r.

W ramach Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2020 wyznaczono wizję rozwoju województwa, której treść przedstawiono na rysunku poniżej.

Rysunek 2. Wizja województwa przedstawiona w Strategii

Wielkopolska 2020 roku – w wyniku stopniowego osiągnięcia celów strategii ma być regionem inteligentnym, innowacyjnym i spójnym, gdzie:

- efektywnie wykorzystywany jest potencjał wewnętrzny
- podmioty rozwoju ściśle ze sobą współpracują, co skutkować powinno wartością dodaną
- istnieje klimat dla innowacyjności we wszystkich sferach funkcjonowania regionu
- konkurencyjność budowana jest na wzajemnie korzystnych powiązaniach funkcjonalnych między ośrodkami wzrostu a ich otoczeniem, co generuje korzystne procesy dyfuzyjne i absorpcyjne
- priorytetem i fundamentem rozwoju jest edukacja oraz budowa na jej podstawie kreatywnych kapitałów, intelektualnego i innowacyjnego
- jednym z głównych priorytetów jest zielony aspekt rozwoju
- mieszkańcy wykazują wysoką aktywność zawodową, gospodarczą i społeczną
- gospodarka i życie społeczne są otwarte na świat, co wzmacnia ich konkurencyjność
- wszystkie aspekty rozwoju uwzględniają zasadę włączenia społecznego
- każdy mieszkaniec ma dostęp do podstawowych standardów usług społecznych
- przestrzeń województwa pozbawiona jest barier dla mobilności mieszkańców
- sytuacja demograficzna sprzyja zastępowalności pokoleniowej
- polityka kieruje się większą otwartością na nowe i nowych
- istotny wpływ na rozwój regionu wywiera sprawowane w stylu koncyliacyjnym zdecydowane przywództwo regionalne

Źródło: Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku

Misją Samorządu Województwa jest:

- skupienie wszystkich podmiotów działających na rzecz wzrostu konkurencyjności regionu, poprawy warunków życia mieszkańców oraz odsunięcia perspektywy zapaści demograficznej,
- uzyskanie efektu synergii przez stworzenie spójnej koncepcji wykorzystania środków publicznych,
- wykorzystanie własnych instrumentów dla uzyskania efektu dźwigni.

Generalnym celem Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020 jest:

Efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowym na rzecz wzrostu konkurencyjności województwa, służące poprawie jakości życia mieszkańców w ramach zrównoważonego rozwoju.

Na potrzeby realizacji wyżej wymienionego celu generalnego, wyznaczono 9 celów strategicznych:

- Cel strategiczny 1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej regionu.

- Cel strategiczny 2. Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami.
- Cel strategiczny 3. Lepsze zarządzanie energią.
- Cel strategiczny 4. Zwiększanie konkurencyjności metropolii poznańskiej i innych ośrodków wzrostu w województwie.
- Cel strategiczny 5. Zwiększenie spójności województwa.
- Cel strategiczny 6. Wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu.
- Cel strategiczny 7. Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia.
- Cel strategiczny 8. Zwiększenie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa.
- Cel strategiczny 9. Wzrost bezpieczeństwa i sprawności zarządzania regionem.

Zakres 2 celu strategii rozwoju województwa wielkopolskiego obejmuje działania związane m.in. z ochroną przyrody, racjonalnym wykorzystywaniem jej zasobów, ograniczeniem emisji substancji do atmosfery, uporządkowaniem gospodarki odpadami, promocją postaw ekologicznych czy poprawą stanu akustycznego województwa.

Zakres 3 celu strategii rozwoju województwa wielkopolskiego obejmuje działania związane z optymalizacją gospodarowania energią, rozwojem produkcji i wykorzystywania alternatywnych źródeł energii oraz poprawą bezpieczeństwa energetycznego województwa.

Realizacja *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca* przyczyni się, zatem na do realizacji wyżej opisanych celów.

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO 2020+

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego 2020 + stanowi załącznik do Uchwały Nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r.

W ramach dokumentu określono 8 następujących celów polityki przestrzennej, dla których określono kierunki zagospodarowania przestrzennego:

1. Kształtowanie spójnej przestrzeni osadniczej:
 - a) Podnoszenie konkurencyjności ośrodków miejskich i ich najbliższego otoczenia.
 - b) Kształtowanie przestrzeni osadniczej.
2. Ochrona walorów przyrodniczych:
 - a) Ochrona różnorodności biologicznej.
 - b) Ochrona obszarów o najwyższych walorach przyrodniczych.
 - c) Zapewnienie trwałości i ciągłości systemu przyrodniczego województwa.
3. Kształtowanie i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska przyrodniczego:

- a) Ochrona zasobów leśnych.
 - b) Ochrona zasobów wód.
 - c) Ochrona powierzchni ziemi.
 - d) Ochrona złóż kopalin.
4. Ochrona potencjału kulturowego i krajobrazu oraz rozwój konkurencyjnych form turystyki i rekreacji:
- a) Wzmacnianie tożsamości narodowej i regionalnej.
 - b) Rozwój zróżnicowanych form turystyki i rekreacji.
5. Zrównoważony rozwój rolnictwa:
- a) Kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej.
 - b) Rozwój innowacyjnego sektora rolno-spożywczego i sieci obsługi rolnictwa.
 - c) Rozwój odnawialnych źródeł energii pochodzenia rolniczego.
6. Poprawa dostępności komunikacyjnej województwa:
- a) Kształtowanie spójnego systemu komunikacji województwa.
7. Rozwój efektywnej i innowacyjnej infrastruktury technicznej:
- a) Poprawa bezpieczeństwa energetycznego.
 - b) Rozwój infrastruktury komunalnej.
 - c) Poprawa dostępności infrastruktury teleinformatycznej.
 - d) Rozwój produkcji i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.
8. Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego i przeciwdziałanie zagrożeniom:
- e) Zapewnienie bezpieczeństwa ludzi i mienia.
 - a) Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska.

Określono również działania służące osiągnięciu docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej, w tym inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym.

Zapisy zawarte w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego zostały uwzględnione w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca*. Działania ustalone w ramach *Programu* wykazują spójność z celem 2. Ochrona walorów przyrodniczych, oraz z celem 3. Kształtowanie i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska przyrodniczego. Oba dokumenty przyczynią się do poprawy środowiska przyrodniczego na terenie Gminy Dobrzyca należącej do województwa wielkopolskiego.

PLAN GOSPODARKI ODPADAMI DLA WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO NA LATA 2016-2022 WRAZ Z PLANEM INWESTYCYJNYM

Dokument został przyjęty Uchwałą nr XXXI/810/2017 przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego w dniu 29 maja 2017 r. W dokumencie wyznaczono szereg celów w zakresie odpadów komunalnych, w tym odpady żywności i inne odpady ulęgające

biodegradacji, odpadów powstających z produktów, odpadów niebezpiecznych oraz opadów pozostałych.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca jest spójny z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Wielkopolskiego na lata 2016-2022 z perspektywą do 2020 roku. Wyznaczone w Planie cele zostały uwzględnione w Programie. Ponadto oba dokumenty stanowią bardzo istotny wpływ na poprawę stanu środowiska oraz jego jakość w zakresie gospodarki odpadami.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO NA LATA 2016-2020

Program ochrony środowiska to dokument, który realizuje krajową politykę ochrony środowiska na szczeblu wojewódzkim zgodnie z dokumentami strategicznymi i programowymi oraz stanowi podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem na obszarze województwa. Dokument stanowi załącznik do uchwały Nr XXII/580/16 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 26 września 2016 r.

Zaplanowano następujące cele szczegółowe, które opracowano w podziale na następujące obszary zagadnień:

1. Ochrona klimatu i jakości powietrza:

Cel: dobra jakość powietrza atmosferycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm – osiągnięcie poziomów dopuszczalnych zanieczyszczeń powietrza: pyłu PM10, pyłu 2,5; osiągnięcie poziomu docelowego benzo(a)pirenu; osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu; ograniczenie emisji gazów cieplarnianych.

2. Zagrożenia hałasem:

Cel: dobry stan klimatu akustycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm poziomu hałasu; zmniejszenie liczby osób narażonych na ponadnormatywny hałas.

3. Pola elektromagnetyczne:

Cel: utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych na poziomach nieprzekraczających wartości.

4. Gospodarowanie wodami:

Cel: zwiększenie retencji wodnej województwa; ograniczenie wodochłonności gospodarki; osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód.

5. Gospodarka wodno-ściekowa:

Cel: poprawa jakości wody; wyrównanie dysproporcji pomiędzy stopniem zwodociągowania i skanalizowania na terenach wiejskich.

6. Zasoby geologiczne:

Cel: ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalin; rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.

7. Gleby:

Cel: dobra jakość gleb; rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych.

8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów:

Cel: ograniczenie ilości odpadów komunalnych przekazywanych do składowania; ograniczenie negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko.

9. Zasoby przyrodnicze:

Cel: zwiększenie lesistości województwa; zachowanie różnorodności biologicznej.

10. Zagrożenia poważnymi awariami:

Cel: utrzymanie stanu bez incydentów o znamionach poważnej awarii.

11. Edukacja:

Cel: świadome ekologicznie społeczeństwo.

12. Monitoring środowiska:

Cel: zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska.

Cele ekologiczne określone przez Gminę Dobrzyca są spójne z wyżej wymienionymi celami Programu Ochrony Środowiska na szczeblu wojewódzkim. Dodatkowo, *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca* uwzględnia cele szczegółowe zawarte w dokumencie wojewódzkim, co wpływa na osiągnięcie zakładanych efektów na terenie Gminy, powiatu pleszewskiego i województwa wielkopolskiego.

STRATEGA ROZWOJU TURYSTYKI W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM DO 2020 ROKU

Strategia stanowi załącznik do uchwały Nr XVIII/481/16 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 kwietnia 2016 r. Dokument został opracowany dla ujednolicenia regionu pod względem atrakcyjności turystycznej.

W ramach strategii określono wizję stanu turystyki w Wielkopolsce w perspektywie 2020 roku, która brzmi:

Województwo wielkopolskie stanowi synonim oferty turystycznej, opartej na zróżnicowanym potencjale turystycznym regionu i produktach wysokiej jakości. Nowoczesna i innowacyjna gospodarka turystyczna jest jednym z kluczowych czynników rozwoju województwa, wzmacnia jego konkurencyjności w kraju i Europie.

Misją Samorządu Województwa w zakresie rozwoju turystyki do roku 2020 jest z kolei:

- *Integracja pomiotów i instytucji na rzecz wzrostu turystycznej konkurencyjności województwa, poprawy jakości potencjału turystycznego.*
- *Stworzenie nowoczesnej koncepcji turystycznej promocji regionu.*
- *Kreowanie i wspieranie rozwoju markowych produktów turystycznych.*

Cele strategiczne ustanowione w ramach strategii podzielono na 4 obszary priorytetowe. *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca* wykazuje zgodność z następującymi celami:

I. Produkty turystyczne:

- Cel strategiczny I.2. Rozwój produktów turystyki kulturowej.
- Cel strategiczny I.3. Rozwój produktów turystyki przyrodniczej.
- Cel strategiczny I.4. Rozwój turystyki aktywnej.
- Cel strategiczny I.5. Rozwój produktów turystyki wiejskiej.

Działania zawarte w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca* przyczynią się do realizacji celów strategicznych ustanowionych w ramach Strategii rozwoju turystyki w województwie wielkopolskim do 2020 roku.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU POWIATU PLESZEWSKIEGO 2014+

Dokument stanowi załącznik do uchwały Nr X/86/15 Rady Powiatu w Pleszewie z dnia 30 grudnia 2015 r. W ramach dokumentu określona została wizja powiatu pleszewskiego, która brzmi:

*Powiat Pleszewski spójny wewnątrz, przyjazny dla mieszkańców i inwestorów,
konkurencyjny region Południowej Wielkopolski.*

Misja powiatu pleszewskiego została sformułowana zaś w następujący sposób:

Przy istniejących uwarunkowaniach finansowych i prawnych, we współpracy z samorządem wojewódzkim i samorządami gminnymi, administracją rządową i organizacjami pozarządowymi, Powiat Pleszewski:

- *dąży do zapewnienia mieszkańcom Powiatu najwyższego poziomu świadczenia usług i stanu infrastruktury przy pełnym poszanowaniu jego zasobów przyrodniczych,*
- *podejmuje działania zmierzające do pozyskania środków zewnętrznych dla realizacji powyższego celu,*
- *działa w sposób zapewniających racjonalny rozwój w oparciu o posiadane środki finansowe, bez nadmiernego zadłużenia Powiatu i z uwzględnieniem możliwości spłaty zobowiązań.*

W ramach Strategii wyznaczono również 3 cele strategiczne przyczyniające się do rozwoju powiatu:

Cel strategiczny 1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i środowiska naturalnego.

Cel strategiczny 2. Dostosowanie stanu infrastruktury społecznej do oczekiwań mieszkańców Powiatu.

Cel strategiczny 3. Poprawa sytuacji finansowej Powiatu i wykorzystanie zewnętrznych źródeł finansowych.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca jest zgodny z założeniami 1 celu strategicznego. Jego realizacja wpłynie na poprawę stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie Gminy Dobrzyca oraz rozwoju infrastruktury przyczyniającej się do ich polepszenia.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU PLESZEWSKIEGO NA LATA 2014-2017
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2018-2021**

Program ochrony środowiska dla Powiatu Pleszewskiego realizuje cele polityki ochrony środowiska państwa. W Programie wyznaczono konkretne cele średniookresowe w poszczególnych obszarach priorytetowych:

1. Poprawa jakości środowiska:

- Ochrona klimatu i poprawa jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM10 do końca 2015 roku i poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu do końca 2020 roku;
- Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do środowiska oraz usprawnienie systemu zaopatrzenia w wodę;
- Ochrona powierzchni ziemi i gleb przed degradacją;
- Zmniejszenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego dla mieszkańców gmin poprzez osiągnięcie dopuszczalnych poziomów hałasu;
- Stworzenie odpowiednich warunków do korzystania z komunikacji zbiorowej oraz transportu rowerowego przez stworzenie ścieżek rowerowych.

2. Ochrona przyrody:

- Zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie oraz stworzenie spójnego systemu obszarów chronionych;
- Ochrona i prowadzenie właściwej gospodarki leśnej.

3. Racjonalna gospodarka odpadami:

- Gospodarka odpadami;
- Recykling odpadów.

4. Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego:

- Zminimalizowanie ryzyka wystąpienia zdarzeń mogących powodować poważną awarię oraz ograniczanie jej skutków dla ludzi i środowiska.

5. Edukacja ekologiczna społeczeństwa:

- Kształtowanie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców powiatu pleszewskiego.

6. Działania systemowe w ochronie środowiska:

- Zachęcanie społeczeństwa do opiniowania projektów oraz udziału w postępowaniach na rzecz ochrony środowiska;
- Odpowiedzialność za szkody w środowisku zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”.

Założenia określone w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca* są zgodne z założeniami *Programu ochrony środowiska dla Powiatu Pleszewskiego*. Realizacja zadań wyznaczonych w niniejszym dokumencie wpłynie również na osiągnięcie zakładanych przez powiat pleszewski rezultatów w zakresie ochrony środowiska. Przy opracowywaniu POŚ dla Gminy Dobrzyca uwzględniono uwarunkowania wynikające z powiatowego Programu.

PROGRAM USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA GMINY DOBRZYCA NA LATA 2017 – 2032

Program Usuwania Azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Dobrzyca na lata 2017 – 2032 stanowi załącznik do uchwały Nr XXXIX/345/2018 Rady Miejskiej Gminy Dobrzyca z dnia 28 lutego 2018 r.

W ramach programu wyznaczono następujące cele Programu Usuwania Azbestu dla Gminy Dobrzyca:

- Stymulowanie wzrostu świadomości mieszkańców Gminy o szkodliwości azbestu dla zdrowia ludzkiego.
- Oczyszczenie terenu Gminy z azbestu oraz usunięcie stosowanych wyrobów zawierających azbest.
- Wyeliminowanie szkodliwego wpływu oddziaływania azbestu na zdrowie mieszkańców.
- Sukcesywna likwidacja oddziaływania azbestu na środowisko raz spełnienie, w określonym horyzoncie czasowym, wymogów dotyczących ochrony środowiska.
- Stworzenie optymalnych warunków do wdrażania przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest.
- Określenie możliwości wsparcia finansowego dla mieszkańców w utylizacji płyt azbestowo-cementowych w sposób zgodny z przepisami prawa.

Założenia *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca* obejmują usunięcie materiałów rakotwórczych i azbestu z terenu jednostki, a także jego utylizację, co powinno przyczynić się do zmniejszenia, a nawet eliminacji zgubnych skutków oddziaływania w/w substancji na życie i zdrowie mieszkańców Gminy.

PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA GMINY DOBRZYCA

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Dobrzyca stanowi załącznik do uchwały Nr XII/95/2015 Rady Miejskiej z dnia 12 listopada 2015 r.

W Planie wyznaczono następujące cele strategiczne:

1. Dążenie do utrzymania niskoemisyjnego wzrostu gospodarczego i zaspokajania potrzeb społeczeństwa.
2. Ograniczenie emisji gazów i pyłów cieplarnianych.
3. Zwiększenie efektywności wytwarzania i wykorzystywania energii.
4. Rozwój innowacyjnej gospodarki lokalnej.
5. Poprawa ładu przestrzennego.

W Programie Ochrony Środowiska wyznaczono obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej w swoich założeniach również uwzględnia działania mające przyczynić się do zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza i wpływu na ochronę klimatu. W związku z tym, powyższe dokumenty są ze sobą spójne w tym zakresie.

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY DOBRZYCA

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobrzyca stanowi załącznik do uchwały Nr XLII/393/2018 Rady Miejskiej Gminy Dobrzyca z dnia 27 czerwca 2018 r. Celem dokumentu jest określenie polityki przestrzennej Gminy.

Głównym celem rozwoju przestrzennego Gminy jest:

Ożywienie społeczno-gospodarcze w powiązaniu z rolniczą przestrzenią produkcyjną i walorami środowiska przyrodniczego, w wyniku którego nastąpi wzrost zatrudnienia w działach pozarolniczych oraz podwyższenie standardu życia i zamieszkania lokalnej społeczności.

Cel ten będzie realizowany poprzez niżej wymienione cele cząstkowe:

- tworzenie warunków dla rozwoju pozarolniczych funkcji – rozwój przemysłu rolno-spożywczego, rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnej (Dobrzyca, Lutynia), rozwój sektora usług,
- ochronę walorów środowiska przyrodniczego i ukształtowanie lokalnego systemu obszarów chronionych,
- ciągłość podstawowych zasobów środowiska przyrodniczego poprzez ochronę i umacnianie całego systemu przyrodniczego,

- restytucję (odtworzenie) zniszczonych bądź utraconych wartości środowiska przyrodniczego przez kompleksowe działania prowadzące do prawidłowego gospodarowania zasobami przyrody, doboru technologii i rozwiązań technicznych sprzyjających realizacji celów głównych,
- utrzymanie bądź przywracanie równowagi ekologicznej środowiska przez stosowanie zasady zgodności zagospodarowania przestrzennego z cechami i walorami środowiska przyrodniczego,
- ochronę najistotniejszych wartości krajobrazowych,
- ochronę wartości środowiska kulturowego,
- utrzymanie dotychczasowych tendencji koncentracji zabudowy,
- stopniową poprawę stanu środowiska i jakości życia mieszkańców poprzez tworzenie warunków dla zapewnienia odpowiednich standardów socjalnych, zdrowotnych, kulturowych i rekreacyjnych, w tym poprawę warunków mieszkaniowych, poprawę obsługi ludności w zakresie infrastruktury społecznej i infrastruktury technicznej (zwłaszcza realizacja oczyszczalni i sieci kanalizacyjnej, dalszy rozwój sieci gazowej)
- usprawnienie komunikacji na obszarze wsi Dobrzyca,
- zabezpieczenie lokalnego korytarza ekologicznego – dolina rzeki Lutyni,
- wzmocnienie bazy ekonomicznej poprzez wyznaczenie ofert terenowych dla rozwoju nowych aktywności gospodarczych, pobudzanie przedsiębiorczości lokalnej i przyciąganie kapitału z zewnątrz.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca uwzględnia w swoich zapisach założenia zawarte w *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobrzyca* dotyczące ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego.

MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY DOBRZYCA

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobrzyca powstają w oparciu o ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnych (Dz. U. 2019 poz. 506 z późn. zm.) oraz ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2018 poz. 1945 z późn. zm.).

Ustalenia zawarte w Miejsowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego zostały wzięte pod uwagę podczas opracowywania *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca*.

3. Ocena stanu środowiska

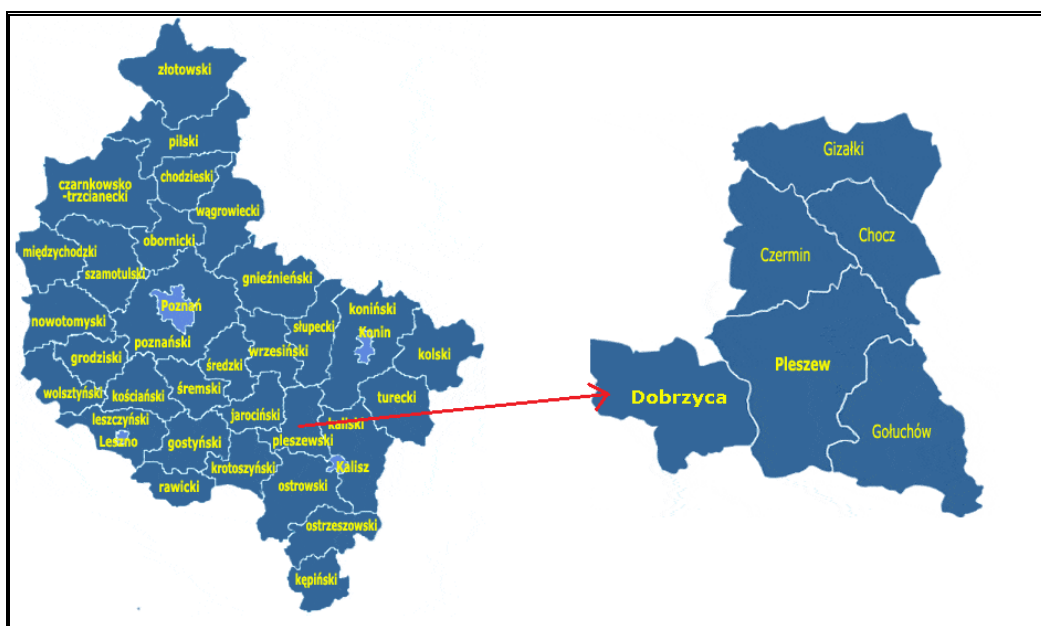
3.1 Charakterystyka Gminy

3.1.1 Położenie administracyjne i geograficzne

Gmina Dobrzyca to gmina miejsko-wiejska leżąca w południowej części województwa wielkopolskiego w powiecie pleszewskim. Jednostka położona około 95 km od Poznania – stolicy Wielkopolski, oraz 45 km od Kalisza. Gmina sąsiaduje z następującymi jednostkami terytorialnymi:

- gminą Krotoszyn, powiat krotoszyński, województwo wielkopolskie,
- gminą Raszków, powiat ostrowski, województwo wielkopolskie,
- gminą Rozdrażew, powiat krotoszyński, województwo wielkopolskie,
- gminą Koźmin Wielkopolski, powiat krotoszyński, województwo wielkopolskie,
- gminą Jarocin, powiat jarociński, województwo wielkopolskie,
- gminą Kotlin, powiat jarociński, województwo wielkopolskie,
- gminą Pleszew, powiat pleszewski, województwo wielkopolskie.

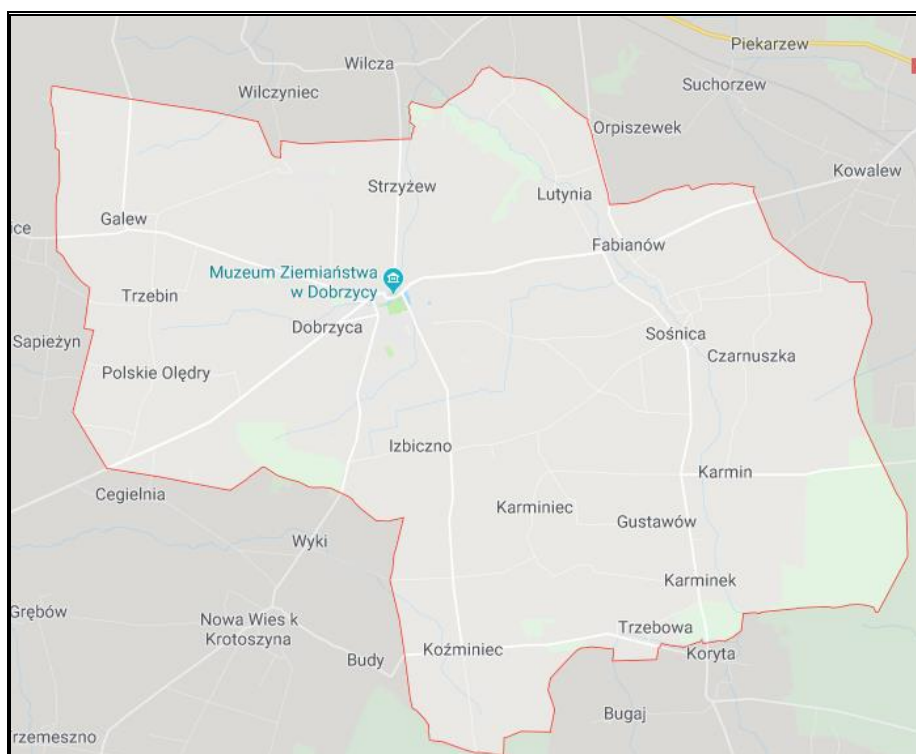
Rysunek 3. Położenie Gminy Dobrzyca na tle powiatu pleszewskiego i województwa wielkopolskiego

Źródło: www.gminy.pl

W skład Gminy wchodzi miasto Dobrzyca oraz 17 sołectw: Czarnuszka, Dobrzyca, Dobrzyca – Nowy Świat, Fabianów, Galew, Izbiczo, Karmin, Karminek, Karminiec, Koźminiec, Lutynia, Polskie Olędry, Sośnica, Sośniczka, Strzyżew, Trzebin, Trzebowa.

Rysunek 4. Mapa Gminy Dobrzyca

Źródło: Mapy Google

Według podziału fizycznogeograficznego Polski wg Kondrackiego (2002), Gmina Dobrzyca położona jest w obrębie makroregionu Niziny Południowowielkopolskiej, mezoregionu Wysoczyzny Kaliskiej.

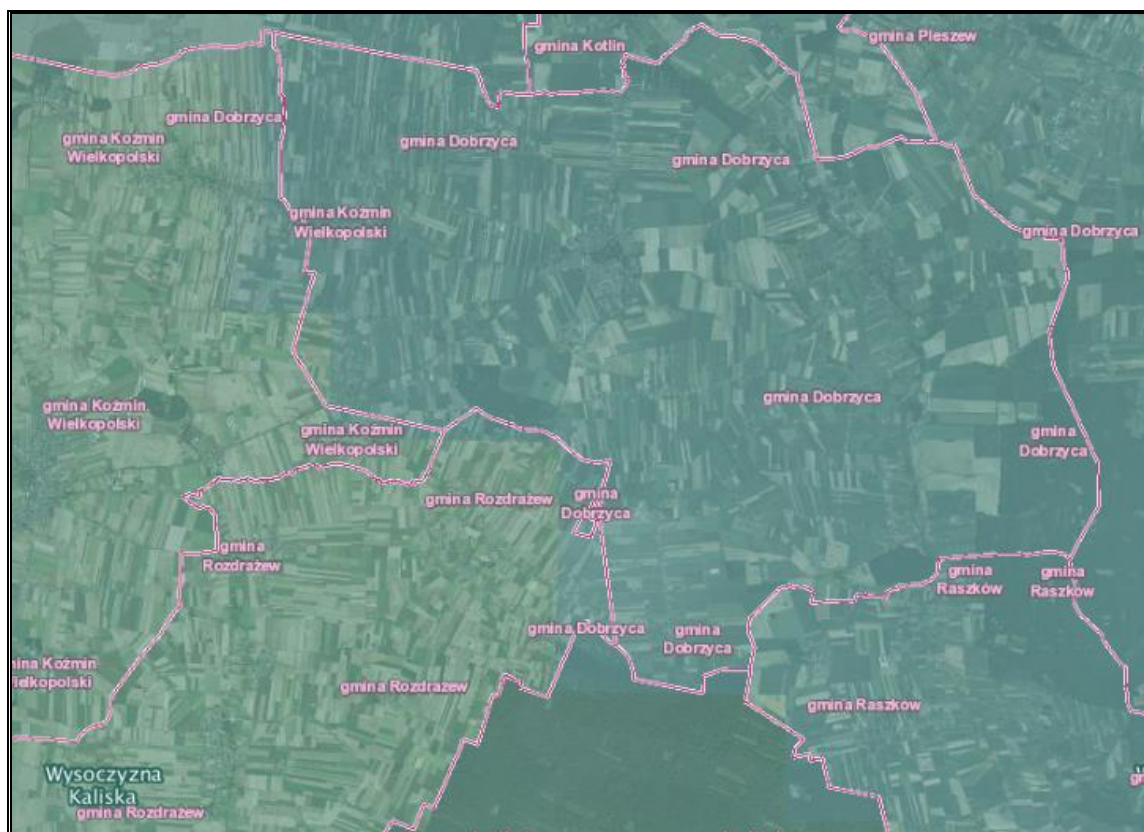
Tabela 2. Położenie Gminy Dobrzyca wg regionalizacji fizycznogeograficznej Polski

Gmina Dobrzyca	
Prowincja	Niż Środkowoeuropejski
Podprowincja	Niziny Środkowopolskie
Makroregion	Nizina Południowowielkopolska
Mezoregion	Wysoczyzna Kaliska

Źródło: Opracowanie własne

Mezoregion Wysoczyzna Kaliska – obszar stanowiący część Niziny Południowowielkopolskiej. Obszar Wysoczyzny Kaliskiej ograniczony jest doliną Baryczy od południa, od północy zaś młodoglacjalnymi morenami żerkowskimi. Najwyższymi punktami wysoczyzny są wzgórza Opatowsko-Malanowskie (189 m n. p. m.) oraz Wzgórza Wysockie (189,4 m n. p. m.). Przez teren wysoczyzny przebiega dolina Prosnicy oraz koryta niewielkich rzek: Trzemnej, Lutyni, Obry, Ołoboku oraz Orli.

Rysunek 5. Położenie fizyczno-geograficzne Gminy Dobrzyca

Źródło: <https://geoserwis.gdos.gov.pl>

3.1.2 Zagospodarowanie przestrzenne Gminy

Powierzchnia Gminy Dobrzyca wynosi 11 671 ha. Zgodnie z danymi GUS największy udział procentowy w powierzchni Gminy zajmują użytki rolne (88,68%) oraz grunty leśne i tereny zadrzewione i zakrzewione (7,41%). Ogółem powierzchnia lądowa Gminy wynosi 11 660 ha, co stanowi 99,91% powierzchni całkowitej. Resztę obszaru stanowią grunty pod wodami.

Tabela 3. Struktura zagospodarowania gruntów Gminy Dobrzyca

Wyszczególnienie	Powierzchnia (ha)	Udział %
powierzchnia ogółem	11 671	100,00
powierzchnia lądowa	11 660	99,91
użytki rolne	10 350	88,68
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	865	7,41
grunty zabudowane i zurbanizowane	399	3,42
grunty pod wodami	11	0,09
nieużytki	42	0,36
tereny różne	4	0,03

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

3.1.3 Demografia

W 2018 r. liczba mieszkańców Gminy Dobrzyca wynosiła 8 165 osób, z czego większość stanowiły kobiety – 50,35%. W latach 2014-2018 liczba mieszkańców zmniejszyła się o 137 osób, tj. o 1,65%. Liczba kobiet zmalała o 89 osób (2,12%), a liczba mężczyzn o 48 osób (1,17%). Poniższa tabela prezentuje szczegółowe dane na temat liczby ludności z podziałem na płeć na terenie Gminy Dobrzyca w latach 2014-2018.

Tabela 4. Liczba ludności z podziałem na płeć na terenie Gminy Dobrzyca

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018
Ogółem	8 302	8 253	8 260	8 228	8 165
Mężczyźni	4 102	4 079	4 091	4 067	4 054
Kobiety	4 200	4 174	4 169	4 161	4 111

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

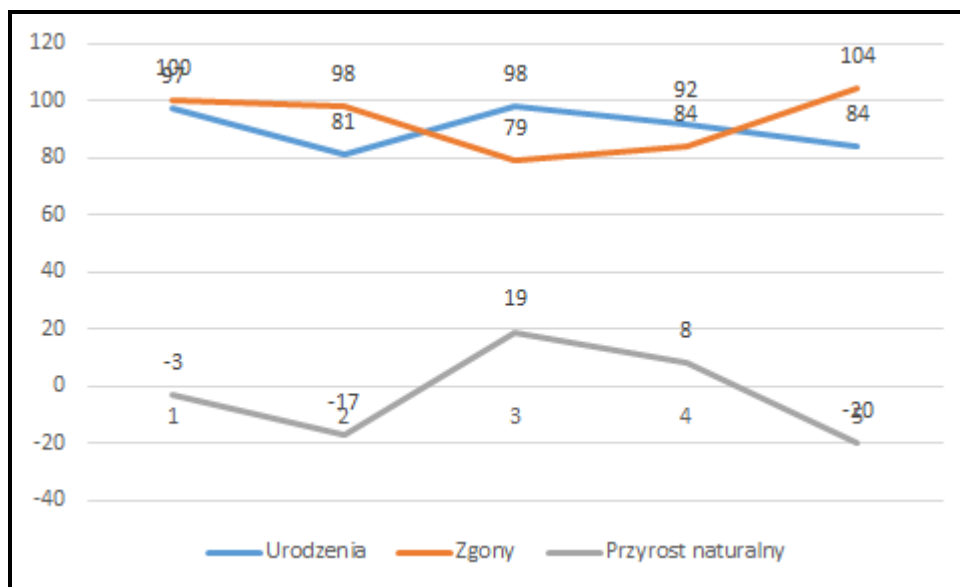
Na terenie Gminy Dobrzyca w latach 2014-2015 oraz w roku 2018 występował ujemny przyrost naturalny, co oznacza, że liczba zgonów przewyższała liczbę urodzeń na tym obszarze. Szczegółowe dane na ten temat prezentuje tabela oraz wykres umieszczony poniżej.

Tabela 5. Ruch naturalny na terenie Gminy Dobrzyca w latach 2014-2018

Wyszczególnienie	J. m.	2014	2015	2016	2017	2018
Urodzenia						
Ogółem	osoba	97	81	98	92	84
Mężczyźni	osoba	47	32	47	47	39
Kobiety	osoba	50	49	51	45	45
Zgony						
Ogółem	osoba	100	98	79	84	104
Mężczyźni	osoba	51	44	40	39	55
Kobiety	osoba	49	54	39	45	49
Przyrost naturalny						
Ogółem	osoba	-3	-17	19	8	-20
Mężczyźni	osoba	-4	-12	7	8	-16
Kobiety	osoba	1	-5	12	0	-4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Wykres 1. Ruch naturalny na terenie Gminy Dobrzyca w latach 2014-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

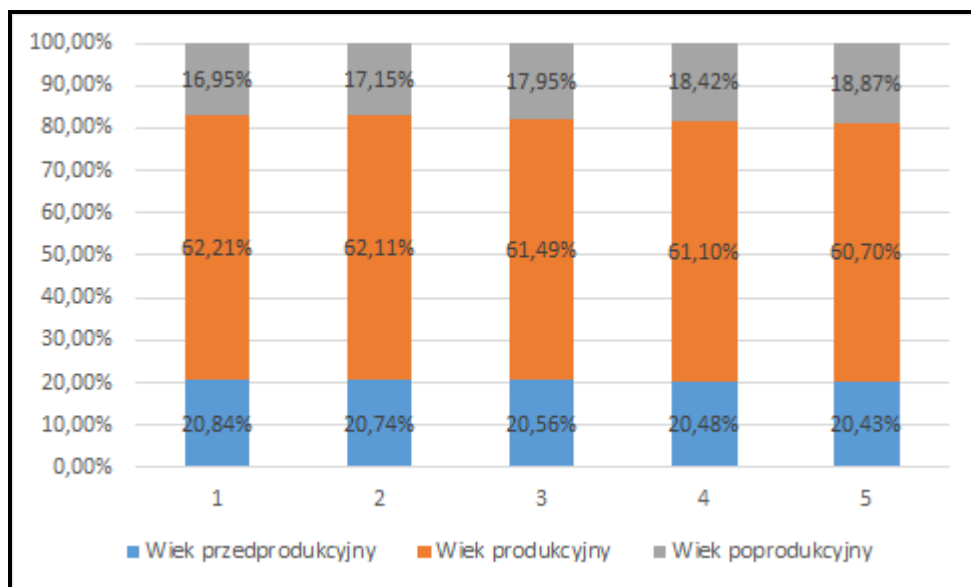
Występowanie ujemnego przyrostu naturalnego jest sytuacją niekorzystną, ponieważ prowadzi do zmiany struktury wiekowej społeczeństwa Gminy. Rodzenie się mniejszej liczby dzieci wpływa na zmianę liczebności grup ekonomicznych. Analizując podział ludności na kategorie ekonomiczne, nastąpił spadek liczebności mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym. Wzrosła natomiast liczba ludności w wieku poprodukcyjnym. Sytuacja ta świadczy o starzeniu się społeczeństwa na terenie Gminy. Szczegółowe dane przedstawiono w tabeli i na wykresie poniżej.

Tabela 6. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Dobrzyca wg ekonomicznych grup wieku w latach 2014-2018

Wyszczególnienie		2014	2015	2016	2017	2018
Wiek	Liczba ludności ogółem	8 302	8 253	8 260	8 228	8 165
przedprodukcyjny	Liczba ludności	1 730	1 712	1 698	1 685	1 668
	Udział w stosunku do liczby ludności ogółem [%]	20,84	20,74	20,56	20,48	20,43
produkcyjny	Liczba ludności	5 165	5 126	5 079	5 027	4 956
	Udział w stosunku do liczby ludności ogółem [%]	62,21	62,11	61,49	61,10	60,70
poprodukcyjny	Liczba ludności	1 407	1 415	1 483	1 516	1 541
	Udział w stosunku do liczby ludności ogółem [%]	16,95	17,15	17,95	18,42	18,87

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Wykres 2. Struktura ludności na terenie Gminy Dobrzyca w latach 2014-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Powyższe aspekty wpływające na stan ludności powodują stopniowe wyludnianie się Gminy Dobrzyca i występowanie na jej obszarze zjawiska starzenia się społeczeństwa. Aby zapobiec negatywnym skutkom naturalnego tej sytuacji, konieczne jest prowadzenie działań, mających na celu zwiększenia liczby przyjazdów na pobyt stały potencjalnych mieszkańców, tworzenie odpowiednich warunków do osiedlania się, znalezienia pracy.

3.1.4 Gospodarka

Na terenie Gminy Dobrzyca na koniec roku 2018 działało 591 podmiotów gospodarczych z czego 96,62% funkcjonowało w sektorze prywatnym. Liczba podmiotów gospodarczych ogółem od 2014 roku wzrosła o 5,91%. Strukturę działalności gospodarczej prowadzonej na terenie Gminy, zarówno w sektorze publicznym jak i prywatnym, prezentuje tabela poniżej.

Tabela 7. Struktura działalności gospodarczej według sektorów na terenie Gminy Dobrzyca w latach 2014-2018

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018
podmioty gospodarki narodowej					
ogółem	558	558	567	599	591
sektor publiczny					
ogółem	16	17	18	19	18
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	9	9	10	10	9
spółki handlowe	0	1	1	2	2
sektor prywatny					
ogółem	542	541	549	578	571

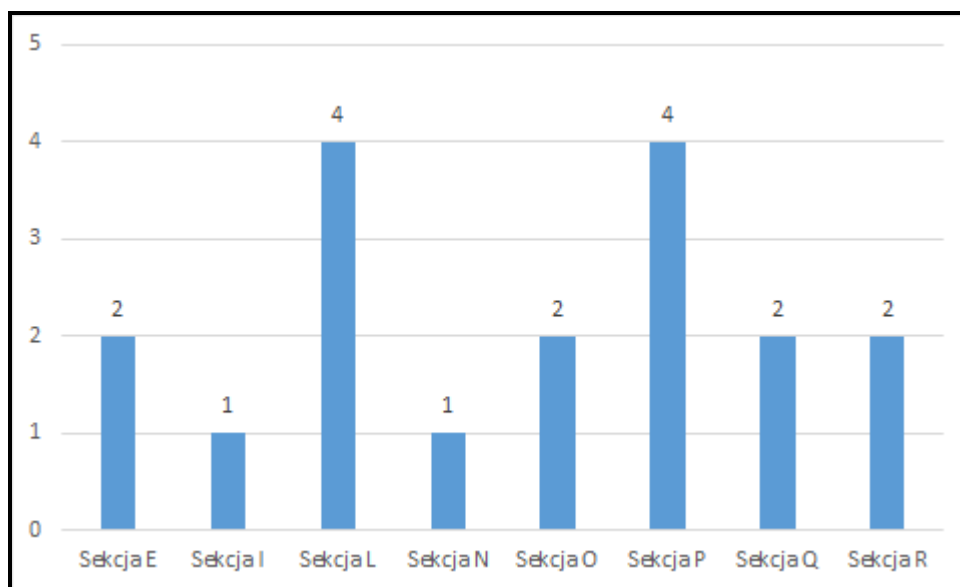
PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DOBRZYCA NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2023-2026

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	425	424	429	456	457
spółki handlowe	31	32	32	33	28
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	3	3	3	3	2
spółdzielnie	7	7	7	7	6
fundacje	1	1	2	2	1
stowarzyszenia i organizacje społeczne	29	30	29	30	30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Na poniższych wykresach przedstawiony został podział jednostek wg sektorów własnościowych i sekcji działalności gospodarczych prowadzonych w Gminie Dobrzyca w roku 2018.

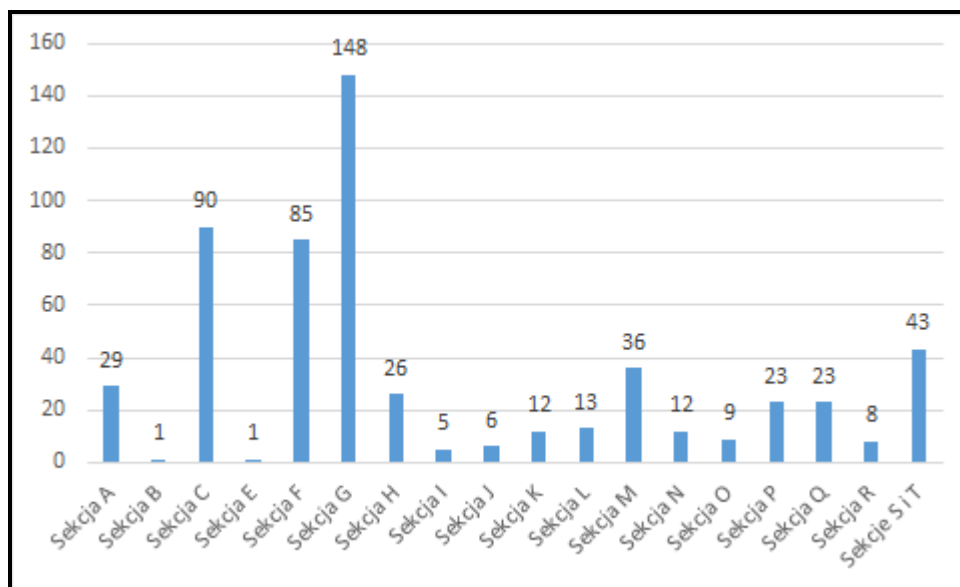
Wykres 3. Podział jednostek sektora publicznego Gminy Dobrzyca w roku 2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Działalność gospodarcza prowadzona w sektorze publicznym na terenie Gminy koncentruje się głównie na sekcjach P (edukacja) i L (działalność związana z obsługą rynku nieruchomości).

Wykres 4. Podział jednostek sektora prywatnego Gminy Dobrzyca w roku 2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

W sektorze prywatnym można za to zauważyć wyróżnianie się nad innymi trzech sekcji. Największy udział w sektorze prywatnym posiada sekcja G powiązana z handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle. Kolejną sekcją pod względem zarejestrowanej liczby podmiotów na rynku sektora prywatnego jest sekcja C czyli przetwórstwo przemysłowe, na trzecim miejscu zaś uplasowała się sekcja F czyli budownictwo.

Legenda:

A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa Wody: gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne

P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne

Źródło: opracowanie własne

3.1.5 Infrastruktura drogowa i transport

Gmina otoczona jest:

- **od wschodu** – drogą krajową Nr 11 relacji Kołobrzeg – Koszalin – Bobolice – Szczecinek – Podgaje – Piła – Ujście – Chodzież – Oborniki – Poznań – Kórnik – Jarocin – Pleszew – Ostrów Wielkopolski – Ostrzeszów – Kępno – Kluczbork – Lubliniec – Tworóg – Bytom;
- **od północy** – drogą krajową Nr 12 relacji granica państwa – Łęknica – Żary – Żagań – Szprotawa – Przemków – Radwanice – Drożów (3) – Głogów – Szlichtyngowa – Wschowa – Leszno – Gostyń – Jarocin – Pleszew – Kalisz – Błaszki – Sieradz – Łask – Rzgów – Piotrków Trybunalski – Sulejów – Opoczno – Przysucha – Radom – Zwoleń – Puławy – Kurów – Lublin – Piaski – Chełm – Dorohusk – granica państwa;
- **od zachodu** – drogą krajową Nr 15 relacji Trzebnica – Milicz – Krotoszyn – Jarocin – Miąskowo – Miłosław – Września – Gniezno – Trzemeszno – Wylatowo – Strzelno – Inowrocław – Toruń – Brodnica – Lubawa – Ostróda;
- **od południa** – drogą krajową Nr 36 relacji Prochowice – Lubin – Ścinawa – Wińsko – Załęcze – Rawicz – Krotoszyn – Ostrów Wielkopolski.

Drogi te jednak nie przebiegają w graniach Gminy, aczkolwiek ich bliskie położenie wpływa na lepszą komunikację Gminy z ważniejszymi ośrodkami miejskimi w województwie.

Na terenie Gminy występują drogi powiatowe i gminne, które stanowią układ sieci dróg na jej obszarze. Aktualna długość dróg gminnych wynosi 98,1 km. W ostatnich latach na terenie Gminy Dobrzyca przeprowadzane były inwestycje związane z budową i przebudową dróg gminnych i powiatowych znajdujących się na jej obszarze.

Przez teren Gminy nie przebiega linia kolejowa. Najbliższe stacje znajdują się w miejscowościach Taczanów, Kowalewo oraz Kotlin. Usługi komunikacji zbiorowej na terenie Gminy zapewniają Pleszewskie Linie Autobusowe, Jarocińskie Linie Autobusowe, MZK Ostrów Wielkopolski oraz Spółdzielcze Centrum Rolnicze „CENTROL” z Koźmina Wielkopolskiego.

Ze względu na fakt, iż żadna z głównych dróg nie przebiega przez Gminę, ma to pozytywny wpływ na ograniczenie hałasu i zanieczyszczeń w mieście spowodowanych transportem drogowym.

3.1.6 Zaopatrzenie w ciepło, gaz, energię elektryczną

ZAOPATRZENIE W CIEPŁO

Na terenie Gminy Dobrzyca nie funkcjonuje sieć ciepłownicza. Do ogrzewania zabudowy mieszkaniowej stosuje się głównie indywidualne kotłownie zlokalizowane w budynkach mieszkalnych, użyteczności publicznej lub gospodarczych. Głównym paliwem wykorzystywanym do pozyskania ciepła są paliwa stałe (węgiel, drewno, które zwłaszcza przy mniej sprawnych urządzeniach spalania, powodują emisję zanieczyszczeń do powietrza: SO₂, NO₂, CO₂, pyłów) oraz gaz ziemny sieciowy wysokometanowy. Sporadycznie do ogrzewania obiektów stosowany jest gaz propan – butan, olej opałowy lub energia elektryczna – paliwa bardziej korzystne z ekologicznego punktu widzenia niż paliwa stałe.

Podgrzewanie ciepłej wody użytkowej odbywa się przy wykorzystaniu elektrycznych podgrzewaczy, kotłów węglowych, gazowych przepływaczy wody i gazowych kotłów dwufunkcyjnych.

Problemem występującym głównie na obszarach wiejskich jest problem ogrzewania budynków odpadami komunalnymi (butelki plastikowe, makulatura, zafoliowany papier, folia), których spalanie, w szczególności w okresie jesiennym – powoduje powstawanie dodatkowych szkodliwych dla zdrowia związków.

ZAOPATRZENIE W GAZ SIECIOWY

Gaz jest paliwem, które w odróżnieniu od innych konwencjonalnych surowców energetycznych praktycznie nie wpływa na zanieczyszczenie środowiska. Przy spalaniu gazu ziemnego wydzielają się znacznie mniejsze ilości dwutlenku węgla, dwutlenku siarki, tlenków azotu niż przy innych nośnikach energii z jednoczesnym brakiem stałych produktów spalania – sadzy i popiołu. Gmina Dobrzyca jest częściowo zgazyfikowana. Przez jej teren przebiega sieć rozdzielcza średniego ciśnienia. W sieć gazową wyposażone są miejscowości: Dobrzyca, Izbiczno, Karmin, Karminiek, Sośniczka, Strzyżew i Trzebowa.

Zgodnie z danymi GUS w 2017 r. długość sieci gazowej wyniosła 32 908 m. Czynnych przyłączy do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych na terenie Gminy było w tym okresie 151 sztuk. Od 2014 r. liczba odbiorców gazu wzrosła o 21,88%. Liczba odbiorców gazu ogrzewających mieszkania gazem wzrosła o 20,17% w stosunku do początku

analizowanego okresu. Szczegółowe dane statystyczne dotyczące sieci gazowej znajdującej się na terenie Gminy Dobrzyca przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 8. Wyposażenie Gminy Dobrzyca w sieć gazową w latach 2014-2017

wyszczególnienie	Jedn. miary	2014	2015	2016	2017
długość czynnej sieci ogółem	m	32 868	32 688	32 746	32 908
długość czynnej sieci rozdzielczej	m	32 868	32 688	32 746	32 908
czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych)	szt.	140	145	151	151
odbiorcy gazu	gosp.	128	141	154	156
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp.	119	131	142	143
zużycie gazu w tys.m ³	tys.m ³	189,8	206,2	228,9	-
zużycie gazu w MWh	MWh	1 727,50	1 861,70	2 081,70	2 394,70
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys.m ³	tys.m ³	187,6	203,8	224,4	-
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w MWh	MWh	1 706,50	1 840,10	2 040,40	2 348,80
ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	592	642	678	678

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Od 2016 roku dzięki budowie gazociągu DN 150 eksploatowane są złoża gazu ziemnego Karmin. Gazociąg łączy strefę przyodwiertniczą zlokalizowaną w m. Nowy Karmin z Kopalnią Gazu Ziemnego Jarocin (KGZ Jarocin).

ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ

Energia elektryczna odgrywa podstawową rolę w intensyfikacji rozwoju regionu w zakresie jego rozwoju gospodarczego oraz w zakresie podniesienia warunków bytowych ludności tj. zapewnienia maksymalnego komfortu życia i pracy. Stąd też bezpieczeństwo dostaw energii elektrycznej oraz wysoki stopień niezawodności systemu jest szczególnie istotny.

Odbiorcy z Gminy Dobrzyca zasilaniu są z GPZ-tów znajdujących się poza terenem Gminy: GPZ Pleszew, GPZ Kotlin, GPZ Jarocin Południe, GPZ Koźmin.

Gmina zasilana jest w energię elektryczną siecią linii wysokiego napięcia 110 kV z rejonu konińskiego. Energia rozpraszająca jest do odbiorców poprzez sieć rozdzielczą średniego napięcia SN 15 kV oraz sieciami niskiego napięcia nn 0,4 kV. Na terenie Gminy znajduje się także fragment elektroenergetycznej linii o napięciu 400 kV relacji Plewiska (Kromolice) – Ostrów, wzdłuż której należy uwzględnić pas technologiczny o szerokości 56 m (po 28 m od

osi linii w obu kierunkach), dla którego obowiązują ograniczenia zagospodarowania i użytkowania jego terenu, wymienione poniżej.

- nie należy lokalizować budynków mieszkalnych i innych przeznaczonych na stały pobyt ludzi. W indywidualnych przypadkach, odstępstwa od tej zasady może udzielić właściciel linii, na warunkach przez siebie określonych,
- należy uzgadniać warunki lokalizacji wszelkich obiektów z właścicielem linii,
- nie należy sadzić roślinności wysokiej pod linią i w odległości od osi linii po 16,5 m w obu kierunkach,
- teren w pasie technologicznym linii nie może być kwalifikowany jako teren przeznaczony pod zabudowę mieszkaniową lub zagrodową, ani jako teren związany z działalnością gospodarczą (przesyłową) właściciela linii,
- wszelkie zmiany w kwalifikacji terenu w obrębie pasa technologicznego linii i jego bezpośrednim sąsiedztwie powinny być zaopiniowane przez właściciela linii,
- zalesienia terenów rolnych w pasie technologicznym mogą być przeprowadzone w uzgodnieniu z właścicielem linii,
- lokalizacji budowli zawierających materiały niebezpieczne pożarowo, stacji w bezpośrednim sąsiedztwie pasów technologicznych wymaga uzgodnienia z właścicielem linii.

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobrzyca

3.1.7 Odnawialne źródła energii

Możliwość eksploatacji i rozwój ekologicznych źródeł energii jest szansą na zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego, a także stwarza możliwość poprawy zaopatrzenia w energię terenów o słabo rozwiniętej infrastrukturze energetycznej. Powstawanie w województwie nowych inwestycji w zakresie odnawialnych źródeł energii (OZE) przyczyni się również do redukcji emisji CO₂ oraz wpłynie na oszczędność energii i zwiększenie efektywności energetycznej. Montaż tego typu urządzeń wiąże się z dość wysokimi nakładami na etapie inwestycyjnym, natomiast w fazie eksploatacji pozwala na duże oszczędności w opłatach za energię w porównaniu do powszechnie stosowanych źródeł ciepła opalanych węglem, olejem czy gazem.

Odnawialne źródła energii to takie, których używanie nie wiąże się z długotrwałym ich deficytem. Do najbardziej znanych i wykorzystywanych źródeł energii odnawialnych należą:

- biomasa,
- energia wiatru,
- energia słoneczna,
- energia wody.

3.1.7.1 Energia wiatru

Energia wiatru przekształcana jest w turbinach wiatrowych najpierw w energię mechaniczną, która następnie zamieniana jest na elektryczną. Dawniej wiatraki służyły do pompowania wody i melioracji pól, a ich oś obrotu była pozioma. Wiatr jest czystym źródłem energii, ponieważ nie emituje żadnych zanieczyszczeń oraz jest ogólnodostępny. Zmienność wiatru nie ma większego wpływu na sieć energetyczną, o ile nie jest dominujący w produkcji energii.

Energia wiatru należy do odnawialnych źródeł energii, nie jest jednak dla środowiska neutralna. W praktyce bowiem elektrownie wiatrowe mogą wywierać negatywny wpływ na otoczenie – ludzi, ptaki oraz krajobraz. Problemem jest np. wytwarzany przez turbiny wiatrowe monotonny, stały hałas o niskim natężeniu, który niekorzystnie oddziałuje na psychikę człowieka. Innym ujemnym aspektem jest wpływ elektrowni na ptaki. Nie można też zapomnieć o ujemnym wpływie farm na krajobraz, zajmują one bowiem duże powierzchnie i zlokalizowane są często w rejonach turystycznych lub nadmorskich, co zniechęca część osób do odwiedzenia takich miejsc. Instalacje wiatrowe utrudniają także rozchodzenie się fal radiowych.

Z uwagi na uwarunkowania prawne, przyrodnicze, krajobrazowe i sozologiczne, należy uznać za wyłączone dla lokalizacji elektrowni wiatrowych następujące obszary:

- wszystkie tereny objęte formami ochrony przyrody,
- projektowane obszary ochronne, w tym zwłaszcza obszary wytypowane w ramach tworzenia Europejskiej Sieci Obszarów Chronionych NATURA 2000, projektowane i postulowane zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- tereny tworzące ośnoję ekologiczną województwa, której zasięg określony został w planie zagospodarowania przestrzennego,
- tereny położone w strefach ekspozycji obiektów dziedzictwa kulturowego: pomników historii, cennych założeń urbanistycznych i ruralistycznych oraz założeń zamkowych, parkowo-pałacowych i parkowo-dworskich,
- tereny w otoczeniu lotnisk wraz z polami wznoszenia i podejścia do lądowania.

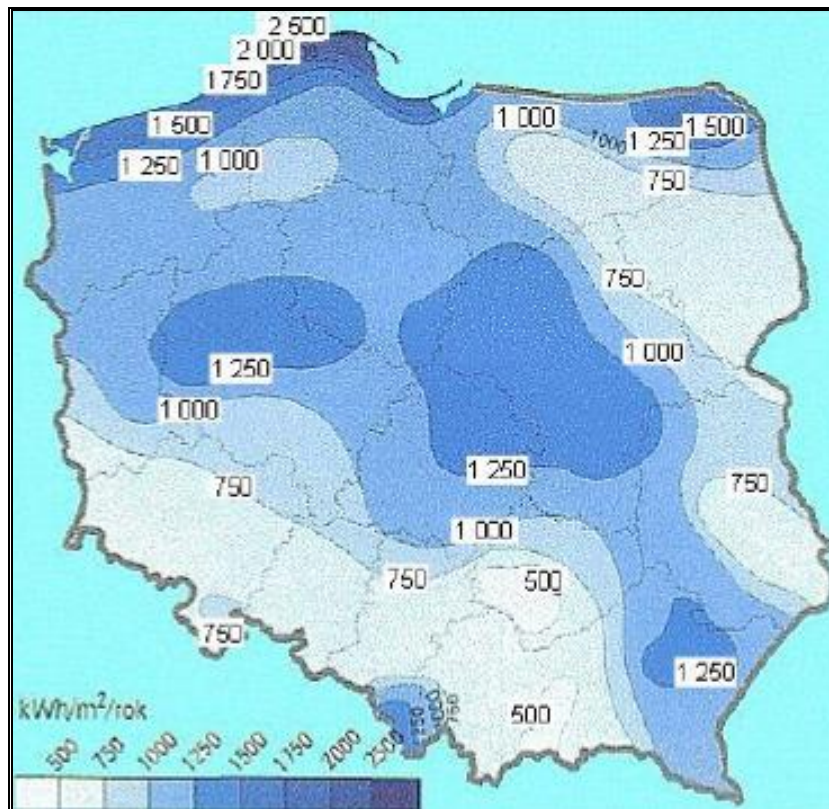
Największy potencjał produkcji energii elektrycznej pochodzącej z wiatru w Polsce przypada na okres jesienno - zimowy, kiedy to prędkości wiatru są najwyższe. Zaistniała sytuacja jest bardzo korzystna, ze względu na fakt, że maksymalne sezonowe zasoby energii wiatru pokrywają się z największym zapotrzebowaniem na energię w okresie grzewczym.

Zgodnie z raportem Polskiego Stowarzyszenia Energetyki Wiatrowej, na koniec 2016 r., w województwie wielkopolskim zlokalizowano 218 sztuk instalacji farm wiatrowych, których łączna moc wynosi 686,8 MW.

Źródło: Polskie Stowarzyszenie Energetyki Wiatrowej, Stan energetyki wiatrowej w Polsce w 2016 roku

Poniższy rysunek przedstawia mezoskalową mapę wiatrów z izoliniami rocznej podaży surowej energii wiatru, niesionej przez strugę wiatru o powierzchni przekroju 1 m^2 na wysokości 30 m nad poziomem gruntu (30 m n.p.g.).

Rysunek 6. Energia wiatru w kWh/m^2 na wysokości 30 m nad poziomem gruntu

Źródło: Halina Lorenc, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Opracowanie 2001, Warszawa

Z analizy mapy wynika, że Gmina Dobrzyca znajduje się w strefie warunków korzystnych dla rozwoju energetyki wiatrowej, bowiem na jej terenie energia wiatru na wysokości 30 m nad poziomem gruntu wynosi ok. $1\,000 - 1\,250 \text{ kWh/m}^2/\text{rok}$. W związku z tym, istnieje zainteresowanie wśród inwestorów do budowania wiatraków na terenie Gminy. Wg dokumentów planistycznych na terenie Gminy planowane w 2014 roku były inwestycje dotyczące wybudowania elektrowni wiatrowej w ilości 27 turbin o łącznej mocy ok. 79 MW w miejscowościach Galew, Dobrzyca, Strzyżew, Sośniczka, Izbiczno.

3.1.7.2 Energia wody

Energia wodna wykorzystywana jest głównie do wytwarzania energii elektrycznej za pośrednictwem turbiny wodnej połączonej z prądnicą. Elektrownie wodne buduje się najczęściej na terenach górzystych lub w miejscach gdzie jest możliwe piętrzenie wody. Czym wyższe spiętrzenie i większa masa przepływającej wody tym większa ilość energii elektrycznej możliwa do wytworzenia. Małe elektrownie wodne (MEW) dzieli się dodatkowo na:

- mikro elektrownie wodne,
- mini elektrownie wodne,
- małe elektrownie wodne.

Energia wody jest nieszkodliwa dla środowiska, nie przyczynia się do emisji gazów cieplarnianych, nie powoduje zanieczyszczeń, a jej produkcja nie pociąga za sobą wytwarzania odpadów. Poza tym koszty użytkowania elektrowni wodnych są niskie. Ich zaletą jest także stworzenie możliwości wykorzystania zbiorników wodnych do rybołówstwa, celów rekreacyjnych czy ochrony przeciwpożarowej. Wśród wad hydroenergetyki należy wymienić niekorzystny wpływ na populację ryb, którym uniemożliwia się wędrówkę w górę i w dół rzeki, niszczące oddziaływanie na środowisko nadbrzeża, a także fakt, że uzależnione od dostaw wody hydroelektrownie mogą być niezdolne do pracy np. w czasie suszy. Wadą jest również fakt, że niewiele jest miejsc odpowiednich do lokalizacji takich elektrowni.

W chwili obecnej na terenie Gminy nie funkcjonują elektrownie wodne.

3.1.7.3 Energia z biomasy i biogazu

Największy potencjał w zakresie wykorzystania biomasy posiadają tereny rolnicze oraz charakteryzujące się występowaniem dużej koncentracji hodowli zwierzęcej. Opłacalność budowy biogazowni zależy również od dodatkowych czynników, m.in. bliskiego sąsiedztwa licznych ferm w stosunku do planowanej biogazowni, dużej koncentracji zakładów surowcowego przetwórstwa rolnego, spożywczego albo rzeźni, a także zapewnienia odpowiedniego zbytu ciepła lub energii elektrycznej. Jednym ze sposobów produkcji biomasy jest także uprawa roślin energetycznych.

BIOMASA STAŁA

Zgodnie z zapisami Dyrektywy 2001/77/WE biomasa oznacza podatne na rozkład biologiczny produkty oraz ich frakcje, odpady i pozostałości przemysłu rolnego (łącznie z substancjami roślinnymi i zwierzęcymi), leśnictwa, związanych z nim gałęzi gospodarki, jak również podatne na rozkład biologiczny frakcje odpadów przemysłowych i miejskich. Ustawa o biokomponentach i paliwach ciekłych definiuje biomasę jako *stałe lub ciekłe substancje pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, które ulegają biodegradacji, pochodzące z produktów, odpadów i pozostałości z produkcji rolnej oraz leśnej, przemysłu przetwarzającego ich produkty, a także części pozostałych odpadów, które ulegają biodegradacji, a w szczególności surowce rolnicze* (Art. 2 ust. 1 pkt. 2). Jednym ze sposobów produkcji biomasy jest także uprawa roślin energetycznych. Obecnie ocenia się, że biomasa jest źródłem energii odnawialnej o największym potencjale do wykorzystania w Polsce.

Na terenie Gminy istnieje możliwość wykorzystywania biomasy w celach grzewczych. Wobec czego niektóre obiekty oraz gospodarstwa korzystają z tego rodzaju źródła energii odnawialnej.

BIOGAZ

Prawo energetyczne definiuje biogaz rolniczy, jako *paliwo gazowe otrzymywane w procesie fermentacji metanowej surowców rolniczych, produktów ubocznych rolnictwa, płynnych lub stałych odchodów zwierzęcych, produktów ubocznych lub pozostałości z przetwórstwa produktów pochodzenia rolniczego lub biomasy leśnej, z wyłączeniem gazu pozyskanego z surowców pochodzących z oczyszczalni ścieków oraz składowisk odpadów* (Art. 3 ust. 20a). Biogaz może być również wytwarzany podczas fermentacji anaerobowej bądź rozpadu gnilnego ścieków i odpadów komunalnych. Opłacalność budowy biogazowni zależy od wielu czynników, m.in. bliskiego sąsiedztwa licznych ferm w stosunku do planowanej biogazowni, dużej koncentracji zakładów surowcowego przetwórstwa rolnego, spożywczego albo rzeźni, a także zapewnienia odpowiedniego zbytu ciepła lub energii elektrycznej.

W związku z rolniczym charakterem Gminy Dobrzyca, na jej terenie występują warunki do rozwoju biogazowni rolniczych. W chwili obecnej jednak na obszarze jednostki nie funkcjonuje taka instalacja.

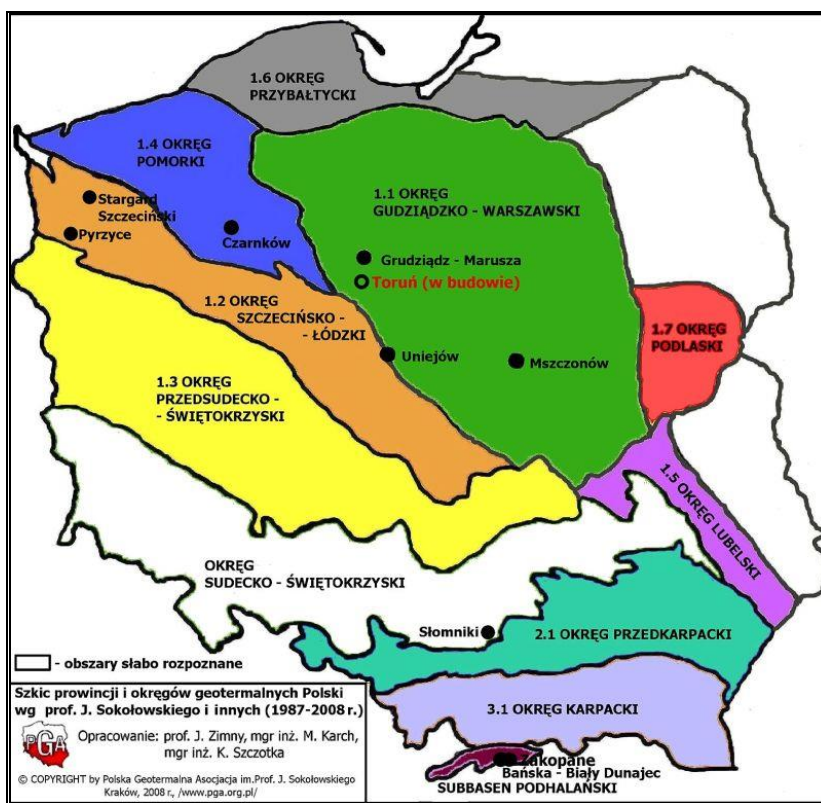
3.1.7.4 Energia geotermalna

Energia geotermalna wykorzystuje ciepło wewnętrzne Ziemi ogrzewając wody podziemne, które znajdując ujście wydostają się na powierzchnię, jako ciepła woda lub para wodna (uzależnione jest to od bliskości kontaktu z magmą). Woda geotermiczna wykorzystywana jest bezpośrednio (doprowadzana systemem rur), bądź pośrednio (oddając ciepło chłodnej wodzie i pozostając w obiegu zamkniętym). W celu uznania wód podziemnych za odnawialne źródło energii muszą być spełnione odpowiednie warunki ich użytkowania, tj. woda po oddaniu ciepła musi być włączana z powrotem, a tempo wydobywania i obniżania temperatury zbiornika nie powinno przekraczać szybkości ponownego ogrzania się wody we wnętrzu ziemi. Taki warunek spełniony jest wyłącznie w przypadku wód o wysokiej temperaturze. Wyróżnia się następujące rodzaje źródeł: – niskotemperaturowe – mogą być wykorzystywane do podgrzewania ciepłej wody użytkowej bądź do ogrzewania całych budynków poprzez zastosowanie pomp ciepła, – wysokotemperaturowe (gejzery z parą wodną) – za pośrednictwem specjalnych instalacji mogą posłużyć do produkcji energii elektrycznej. Geotermię dzielimy na geotermię niskotemperaturową i wysokotemperaturową. Geotermia wysokotemperaturowa umożliwia bezpośrednie wykorzystanie ciepła ziemi, którego nośnikami są substancje wypełniające puste przestrzenie skalne (woda, para, gaz i ich mieszaniny) o względnie wysokich wartościach temperatur. Można ją wykorzystywać

w celach grzewczych, ale również m.in. do celów rekreacyjnych, hodowli ryb, produkcji rolnej itp. Geotermia niskotemperaturowa nie daje natomiast możliwości wykorzystania bezpośredniego ciepła ziemi. Wymaga ona zastosowania urządzeń wspomagających, tj. pomp ciepła, które doprowadzają do podniesienia energii na wyższy poziom termodynamiczny.

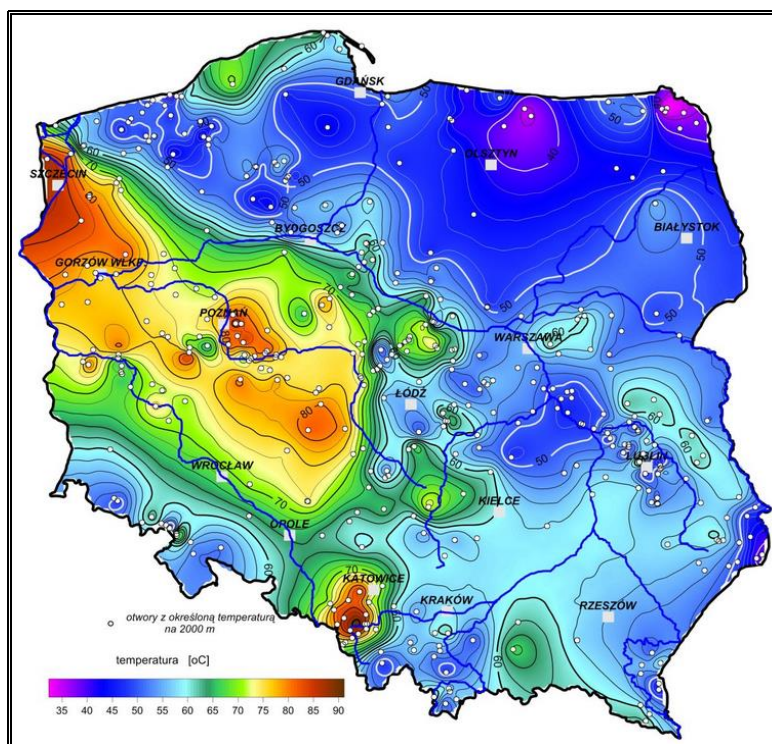
W Polsce wody geotermalne mają na ogół temperatury nieprzekraczające 100°C. Wynika to z tzw. stopnia geotermicznego, który w Polsce waha się od 10 do 110 m, a na przeważającym obszarze kraju mieści się w granicach od 35 – 70 m. Wartość ta oznacza, że temperatura wzrasta o 1°C na każde 35 – 70 m. Krajowe zasoby energii wód geotermalnych występują ok. na 2/3 terytorium kraju i uznaje się za dość duże. Nie oznacza to jednak, że na tym obszarze istnieją obecnie takie warunki techniczno-ekonomiczne, które uzasadniają budowę instalacji geotermalnych. Przy znanych technologiach pozyskiwania i wykorzystywania wody geotermalnej w obecnych warunkach ekonomicznych najefektywniej mogą być wykorzystane wody geotermalne o temperaturze większej od 60°C. W zależności od przeznaczenia i skali wykorzystania ciepła tych wód oraz warunków ich występowania, nie wyklucza się jednak przypadków budowy instalacji geotermalnych, nawet gdy temperatura wody jest niższa od 60°C. Wody zawarte w poziomach wodonośnych występujących na głębokościach 100 – 4000 m mogą być gospodarczo wykorzystywane jako źródła ciepła praktycznie na całym obszarze Polski. Instalacje geotermalne charakteryzują się znacznymi nakładami inwestycyjnymi, związanymi głównie z kosztami wierceń. Ponadto należy przy nich uwzględniać specyficzne, lokalne warunki. Alternatywą dla dużych systemów energetyki geotermalnej mogą być małe układy grzewcze np.: w budownictwie jednorodzinnym, wykorzystujące energię słoneczną skumulowaną w gruncie, również w oparciu o pompy ciepła lub układy wentylacji mechanicznej współpracujące z gruntowymi wymiennikami ciepła.

Rysunek 7. Okręgi geotermalne Polski i mapa temperatury na głębokości 2000 m p.p.t.

Źródło: <http://www.pga.org.pl/>

Rysunek 8. Mapa temperatury na głębokości 2000 m p.p.t.

Źródło: <http://www.pgi.gov.pl/>

Gmina Dobrzyca znajduje się na terenie okręgu szczecińsko-łódzkim. Temperatura wód geotermalnych na głębokości 2000 m p.p.t. wynosi ok. od 75°C do 90°C. Położenie takie stanowi korzystne źródło pozyskiwania energii. W związku z tym, na terenie Gminy w gospodarstwach domowych jest możliwość wykorzystywania geotermii niskotemperaturowej poprzez pompy ciepła. W związku jednak, z brakiem konieczności ewidencji takich instalacji, brak dokładnych danych na temat ich ilości.

3.1.7.5 Energia słoneczna

Energię słoneczną wykorzystuje się, przetwarzając ją w inne użyteczne formy, a więc w energię:

- ciepłą – za pomocą kolektorów,
- elektryczną – za pomocą ogniw fotowoltaicznych.

W Polsce istnieją dobre warunki do wykorzystania energii promieniowania słonecznego, przy dostosowaniu typu systemów i właściwości urządzeń wykorzystujących tę energię do charakteru, struktury i rozkładu w czasie promieniowania słonecznego. Największe szanse rozwoju w krótkim okresie mają technologie konwersji termicznej energii promieniowania słonecznego, oparte na wykorzystaniu kolektorów słonecznych. Ze względu na wysoki udział promieniowania rozproszonego w całkowitym promieniowaniu słonecznym, praktycznego znaczenia w naszych warunkach nie mają słoneczne technologie wysokotemperaturowe oparte na koncentratorach promieniowania słonecznego. Roczna gęstość promieniowania słonecznego w Polsce na płaszczyznę poziomą waha się w granicach 900 - 1 250 kWh/m², natomiast średnie nasłonecznienie wynosi 1 600 godzin na rok. Warunki meteorologiczne się bardzo nierównym rozkładem promieniowania słonecznego w cyklu rocznym. Około 80% całkowitej rocznej sumy nasłonecznienia przypada na sześć miesięcy sezonu wiosenno-letniego, od początku kwietnia do końca września, przy czym czas operacji słonecznej w lecie wydłuża się do 16 godz./dzień, natomiast w zimie skraca się do 8 godzin dziennie

Najbardziej powszechnym sposobem na wykorzystanie energii słonecznej są kolektory słoneczne. Są one urządzeniami służącymi do zmiany energii słonecznej na energię ciepłą. Optymalnym rozwiązaniem jest połączenie kolektora poprzez zasobnik ciepłej wody użytkowej z kotłem gazowym lub pompą ciepła. Energia słoneczna może być również przekształcona w energię elektryczną w procesie fotowoltaicznym. Ogniwa fotowoltaiczne wykorzystywane są przede wszystkim w systemach wolnostojących, montowanych na obszarach oddalonych od sieci elektrycznej.

W Polsce wykorzystanie paneli fotowoltaicznych w układach zasilających jest ograniczone jedynie do specyficznych zastosowań, na ogół tam, gdzie ze względu na małą moc odbiornika doprowadzenie sieci elektroenergetycznej jest mało opłacalne. Ogniwa

fotowoltaiczne mogą być wykorzystane do zasilania znaków ostrzegawczych przy drogach i reklam. Na terenach o silnej koncentracji zabudowy mogą zostać zamontowane na dachach budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej, natomiast na terenach niezagospodarowanych – mogą powstać farmy fotowoltaiczne.

Rysunek 9. Usłonecznienie względne na terenie Polski

Źródło: <http://maps.igipz.pan.pl/atlas/>

Analizowana jednostka samorządu terytorialnego położona jest na obszarze, gdzie usłonecznienie względne w ciągu roku (czyli liczba godzin z bezpośrednio widoczną tarczą słoneczną) waha się w granicach 34-36%. Oznacza to, że Gmina Dobrzyca posiada duży potencjał w zakresie wykorzystania energii słonecznej na cele c.o. i c.w.u. W związku z tym, mieszkańcy Gminy są chętni do wykorzystywania kolektorów słonecznych oraz paneli fotowoltaicznych i część z nich korzysta z takiego rozwiązania w celu pozyskania energii ciepłej i elektrycznej.

Planując inwestycje w technologie energii słonecznej należy pamiętać, że nasłonecznienie podlega wahaniom w zależności od pory dnia i roku, pogoda dodatkowo bywa kapryśna, co wpływa na zmienną ilość dni słonecznych w roku. Główną barierą ograniczającą stosowanie instalacji solarnych w Polsce jest także dość wysoki koszt realizacji tego typu przedsięwzięć. Coraz wyższa jest jednak dostępność preferencyjnych źródeł finansowania proekologicznych inwestycji, co przyczynia się do ich popularyzacji i powszechniejszego zastosowania, także w budownictwie indywidualnym.

3.1.8 Walory turystyczno-rekreacyjne oraz promocja Gminy

Na poziom atrakcyjności wpływają czynniki przyrodnicze i antropogeniczne okolicy. Do czynników przyrodniczych zaliczyć należy: walory przyrody, m.in.: rzeki, ukształtowanie powierzchni, lasy. Walory antropogeniczne obejmują natomiast architekturę, obiekty historyczne oraz skanseny i zabytki. Istotną rolę odgrywa również infrastruktura turystyczna, na którą składają się takie elementy jak: baza noclegowa, gastronomiczna, komunikacyjna jak i uzupełniająca - szlaki turystyczne, oraz obiekty sportowe.

Przez teren Gminy Dobrzyca przebiegają następujące szlaki turystyczne:

- Żółty szlak pieszy (WK – 193y) relacji Galew – Dobrzyca – Pleszew – Gołuchów – Sobótka. Długość trasy wynosi 58 km. Szlak jest dobrze oznakowany i bezpieczny. Trasa możliwa jest do przejechania także przez turystów rowerowych.
- Niebieski Łącznikowy szlak rowerowy relacji Twardów – Bączek przez Kotlin, Dobrzycę do Pleszewa. Długość trasy wynosi 26 km. Gmina Dobrzyca przez łącznik lokalny została włączona do Transwielkopolskiej Trasy Rowerowej z Poznania do Siemianowic koło Kępna.

Na terenie Gminy występują obiekty zabytkowe i rekreacyjne. W tabeli poniżej przedstawiono jedno z ciekawszych atrakcji znajdujących się na terenie Gminy Dobrzyca.

Tabela 9. Atrakcje turystyczne na terenie Gminy Dobrzyca

Obiekt	Informacje
Kościół parafialny p.w. Św. Tekli	Kościół wybudowany został w 1778 r. Powstał on w miejscu wcześniejszego kościoła, który spłonął w wyniku pożaru w 1777 r. Kościół został wybudowany przez cieślę Antoniego Wilczerowicza. Kościół w Dobrzycy jest przykładem skromnej drewnianej architektury sakralnej w regionie. Obiekt posiada jednorodny, rokokowy wystrój. Wewnątrz kościoła znajdują się ołtarze autorstwa śląskiego rzeźbiarza Franciszka Eytnera. Ołtarz główny z obrazem św. Tekli jest zasłonięty dla wizerunku Matki Boskiej Częstochowskiej. Wewnątrz kościoła znajduje się strop belkowy z sufitami pseudokasetonowymi, który w nawie posiada malowaną płycinę. Na belce tęczowej z napisem fundacyjnym i datą „1778” umieszczony jest barokowy krucyfiks. W latach 80. XX w. powiększono nawę kościoła i przesunięto jego wieżę. Przy kościele znajduje się grób księdza Stanisława Śniatały oraz pomnik przyrody metasekwoja chińska o obwodzie 240 cm. Kościół został wpisany do rejestru zabytków.
Kościół poewangelicki	Kościół został wybudowany w 1841 r., odrestaurowano go zaś w latach 80. XX wieku. Przy drzwiach wejściowych do świątyni znaleźć można tablicę upamiętniającą parafian wyznania ewangelickiego zmarłych w latach 1803-1945. Kościół został wpisany do rejestru zabytków.
Zajazd pocztowy wraz z sienią przejazdową	Zajazd zbudowany został w drugiej połowie XVIII wieku. Jest on jednym z najstarszych budynków w Dobrzycy. Budynek dawnego zajazdu stanowi doskonały przykład XVIII-wiecznej architektury małomiasteczkowej.

Obiekt	Informacje
Zespół pałacowo-parkowy Muzeum Ziemiaństwa w Dobrzycy	Zespół pałacowo-parkowy pochodzi z końca XVIII w. Obecny klasycystyczny wygląd pałac uzyskał w latach 1795-1799 r. W czasie II wojny światowej pałac został częściowo zniszczony. Pałac składa się z dwóch skrzydeł ustawionych pod kątem prostym, przypominającym kształt węglicy masońskiej. Wejście prowadzi przez czterokolumnowy portyk tokański, umieszczony na ich skrzyżowaniu, zwieńczony trójkątnym naczółkiem z herbami A. Gorzeńskiego (Nałęcz) i jego żony Aleksandry ze Skórzewskich (Drogosław). Nad głównym wejściem widnieje cytat z wiersza poety Horacego „ten zakątek na ziemi milszy mi nad wszystko”. Pałacowe wnętrza są bogato zdobione malowidłami iluzjonistycznymi. Smuglewicza i groteskowymi R. Stankiewicza. Reprezentacyjna komnata ozdobiona jest sztukaterią M. Ceptowskiego. Wokół pałacu rozciąga się na obszarze ponad 9 ha sentymentalno-romantyczny park krajobrazowy. Park założono w stylu angielskim. W parku z 4 stawami, wśród starych drzew zobaczyć można 35 drzew posiadających status pomników przyrody. Rośnie tam również płatan klonolistny – jeden z największych w Polsce – zasadzony podobno dla uczczenia Konstytucji 3 Maja przez samego Gorzeńskiego oraz paklon – najstarsze drzewo tego gatunku w Polsce.
Muzeum Ziemiaństwa w Dobrzycy	We wschodniej części Dobrzycy znajduje się zespół pałacowo-parkowy z końca XVIII w. W 1988 r. powołano w pałacu Oddział Muzeum Narodowego w Poznaniu i rozpoczęto prace konserwatorskie. Muzeum udostępniono zwiedzającym w 2005 r.
Zespół dworsko - parkowy w Trzebinie	Zespół pałacowo – parkowy w Trzebinie pochodzi 1892 r. i jest wpisany do rejestru zabytków.
Dwór w Sośnicy	Dwór murowany w Sośnicy pochodzi z ok. 1780 roku, a przebudowany został w XIX i XX w. Obiekt jest wpisany do rejestru zabytków.
Zespół dworski w Karminie	Zespół dworski w Karminie pochodzi z II poł. XIX w. i został częściowo przebudowany około 1932 r. Złożenie dworskie składa się z części rezydencjonalnej i folwarcznej. Parterowy dwóch z mieszkalnym poddaszem głównego korpusu nakryty jest czterospadowym mansardowym dachem. Obiekt obiektu rozciąga się park krajobrazowy.
Pałac w Trzebowej	Jest to eklektyczny pałac pochodzący z poł. XIX w.
Pałac w Fabianowie	Eklektyczny pałac z dekoracyjną elewacją z czerwonej cegły z białymi obramieniami i z pięciokontygnacją, narożną, okrągłą wieżą. Zbudowany został ok. 1900 r. dla rodziny Küttnerów. W otoczeniu pałacu znajduje się niewielki, park krajobrazowy, gdzie rośnie sporo drzew pomnikowych, a w nim m.in. cmentarzyk psów dziedzica z nagrobkami. Obecnie pałac jest w dobrym stanie, adaptowany w 1972 r. na Dom Pomocy Społecznej. Obiekt posiada wpis do rejestru zabytków.
Pałac z parkiem oraz innymi zabudowaniami dworskimi w Czarnuszcze	Pałac z parkiem oraz innymi zabudowaniami dworskimi pochodzi z końca XIX w., i położony na południowy zachód od centrum wsi. Jest to neoklasycystyczny parterowy dwór z gankiem wejściowym o dwóch kolumnach zwieńczonych frontonem i nakryty dachem dwuspadowym. Dwór otacza park krajobrazowy, w którym znajdują się z aleje-jesionowe i grabowe oraz rosną dęby, modrzewie, klony, kasztanowce.

Obiekt	Informacje
Panteon	Panteon znajduje się na terenie pałacowego parku krajobrazowego Dobrzyca ul. Pleszewska 5a. Budowla pochodzi z końca XVIII w. – (w XIX w. Zwana jest również kaplicą kalwińska, w XX w. lożą masońską. Posiada wpis do rejestru zabytków. Obiekt wybudowany był na wzór rzymskiego panteonu. Pełnił funkcje rekreacyjne. Od lat dwudziestych XX w. umiejscowiona była w nim oranżeria. Obecnie wykorzystywany jako miejsce wystawowo - koncertowe
Oficina	Oficina (z XIX w.) na terenie pałacowego parku krajobrazowego w Dobrzycy ul. Pleszewska 5a. (wpis do rejestru zabytków) pełniła funkcje apartamentów gościnnych, a w XX wieku była mieszkaniem lokaja i pralnią. Od 1988 to siedziba administracji Muzeum Ziemiaństwa w Dobrzycy.
Monopter	Monopter (XVIII/XIX w.) na terenie pałacowego parku krajobrazowego w Dobrzycy ul. Pleszewska 5a. Wpisany jest do rejestru zabytków. To budowla ogrodowa na wyspie - przeznaczona do celów rekreacyjnych.
Wiatrak - koźlak w Sośniczce	Wiatrak koźlak z XIX w. położony w Sośniczce.
Wiatrak - koźlak w Polskich Olędрах	Wiatrak koźlak z XIX w. znajdujący się w Polskich Olędрах. Wiatrak otoczony jest murem z kamieni tzw. kamionką.

Źródło: <https://gminadobrzyca.pl/>

Gmina Dobrzyca promowana jest przede wszystkim poprzez stronę internetową oraz lokalną prasę i organizowane na jej obszarze wydarzenia rekreacyjno – kulturalne.

3.1.9 Włączenie aspektów ekologicznych do polityki sektorowych

ROLNICTWO

Rolnictwo jest jedną z głównych funkcji Gminy Dobrzyca , podstawą jej bazy ekonomicznej i źródłem utrzymania dużej części mieszkańców. Walory przyrodnicze obszarów wiejskich tworzą doskonałe warunki dla rozwoju rolnictwa ekologicznego w związku z coraz większym zainteresowaniem i zapotrzebowaniem na żywność ekologiczną. Rolnictwo ekologiczne jest ważnym czynnikiem zwiększającym zatrudnienie na wsi, dostarcza nowych miejsc pracy oraz daje rolnikom dodatkowe źródło dochodu.

Do pożądaných, planowanych do osiągnięcia cech zrównoważenia sektora rolnictwa należą:

- optymalne wykorzystanie potencjału biologicznego gleb, poprzez dostosowanie rodzaju produkcji do jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, zalesienie nieprzydatnych dla rolnictwa oraz zminimalizowanie powierzchni gruntów rolnych przekazywanych na inne cele, zwłaszcza gruntów wysokich klas bonitacyjnych,
- podniesienie dochodowości gospodarstw rolnych dzięki poprawie jakości produkcji rolniczej,
- powszechne wdrożenie dobrych praktyk rolniczych, zwłaszcza w zakresie stosowania nawozów mineralnych i chemicznych środków ochrony roślin, nawożenia

i gospodarowania obornikiem i gnojowicą, regulacji stosunków wodnych, mechanizacji prac polowych,

- wprowadzenie na szeroką skalę rolnictwa ekologicznego i rozwój agroturystyki,
- rozwój infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich w szczególności infrastruktury związanej z ochroną środowiska.

W związku z realizacją dyrektywy 91/676/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniem powodowanym przez azotany pochodzące ze źródeł rolniczych (tzw. dyrektywy azotanowej) Dyrektor RZGW w Poznaniu określa i weryfikuje co 4 lata wody wrażliwe na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych i obszary szczególnie narażone (OSN), z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć oraz ustanawia programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszarów szczególnie narażonych – artykuł 104, punkt 2, podpunkt a) - ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. prawo wodne (Dz.U. 2018 poz. 2268 z późn. zm.).

Dnia 27 lipca 2018 r., według Rozporządzenia Ministrów z 5 czerwca 2018 r. w życie wszedł „Program działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu” (Dz. U. z 2018 r., poz. 1339). Dokument ten ma na celu doprowadzenie do ograniczenia rolniczego wykorzystania nawozów określa m.in. sposoby i warunki rolniczego wykorzystania nawozów azotowych na glebach zamarzniętych, zalanych wodą, nasyconych wodą lub przykrytych śniegiem, w pobliżu wód powierzchniowych, na terenach o dużym nachyleniu, a także na glebach zamarzniętych, zalanych wodą lub przykrytych śniegiem, zasady planowania prawidłowego nawożenia azotem oraz terminy, w których dozwolone jest rolnicze wykorzystanie nawozów. Ponadto wskazuje warunki przechowywania nawozów naturalnych i postępowanie z odciekami. Celem jest ograniczenie rolniczego wykorzystywania nawozów. Zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami będzie miało pozytywny wpływ na całe środowisko przyrodnicze.

Zgodnie z Rozporządzeniem Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 28 lutego 2017 r. w sprawie określenia w rejonie wodnym Warty wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych dla tych wód należy ograniczyć wyszczególniono następujące wody przebiegające przez teren Gminy Dobrzyca:

- PLRW60001618524 – Lutynia do Radowicy,
- PLRW6000161849329 – Giszka,

- PLRW600016185269 – Lubieszka,
- PLRW600017184949 – Ner,
- PLGW600061.

PRZEMYSŁ

Przemysł jest sektorem odpowiedzialnym w głównej mierze za degradację środowiska. Wraz z rozwojem działalności gospodarczej człowieka, ośrodków przemysłowych, do otoczenia zaczęto odprowadzać coraz więcej szkodliwych substancji. W największym stopniu środowisko zanieczyszczają emisje i odpady przemysłowe pochodzące z fabryk i elektrowni. Najczęściej obserwuje się pogorszenie stanu powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych, powierzchni ziemi (gleby) i krajobrazu. Dodatkowo emitowany jest hałas oraz istnieje ryzyko wystąpienia poważnych awarii.

Zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”, przedsiębiorcy powinni ponosić całkowitą odpowiedzialność za podejmowane działania mogące pogorszyć stan środowiska przyrodniczego. Istotne jest, aby sprawcy zanieczyszczeń i przekształceń nie ograniczali się jedynie do naprawy zaistniałych szkód i spełniania wymogów określonych w pozwoleniach na korzystanie ze środowiska, ale zmierzali do zapobiegania i minimalizacji negatywnych oddziaływań.

Na terenach przewidzianych do zagospodarowania w ramach produkcji przemysłowej, usług i handlu proponuje się wprowadzenie następujących zasad zrównoważonego rozwoju:

1. zasada zapobiegania powstawaniu zanieczyszczeń,
2. zasada utrzymania i ochrony istniejących zasobów środowiska przyrodniczego,
3. zasada racjonalnego zagospodarowania powierzchni ziemi przy zachowaniu wysokiego udziału terenów zielonych,
4. zasada stosowania najlepszej dostępnej techniki (BAT), w tym technologii energooszczędnych z maksymalnym wykorzystaniem energii odpadowej oraz energii odnawialnej,
5. zasada ograniczania ryzyka wystąpienia poważnej awarii oraz jej skutków dla ludzi i środowiska.

Według danych GUS w 2018 r., na terenie Gminy Dobrzyca w sektorze C funkcjonowało 90 podmiotów. Na obszarze tym brak jednak dużych zakładów przemysłowych, które mogłyby powodować zanieczyszczenia i zagrożenie dla środowiska.

TRANSPORT

Rozwój transportu w ostatnich dekadach jest istotnym czynnikiem rozwoju gospodarczego, ale jednocześnie stanowi również źródło uciążliwości i problemów, które są szczególnie istotne w skali lokalnej.

Transport na terenie Gminy Dobrzyca przyczynia się do emisji pyłów do powietrza atmosferycznego. Zanieczyszczenie ze źródeł transportowych składa się głównie z emisji gazów z systemów wydechowych samochodów i pociągów. Na jakość powietrza istotny wpływ ma stan techniczny pojazdów, który nie zawsze jest zgodny z obowiązującymi normami, przez co emitowane są niebezpieczne dla ludzi i środowiska zanieczyszczenia.

Transport ma również negatywny wpływ na stan środowiska ze względu na emisję hałasu, która związana jest z niewystarczającym stanem technicznym dróg. Wpływa to również na uciążliwości podczas odpoczynku, pracy i snu. Ponadto transport wpływa szkodliwie na zwierzęta poprzez bezpośrednie oddziaływania zanieczyszczeń powietrza na ich organizmy, jak również pośrednio wskutek spożywania zanieczyszczonych roślin. Wśród innych aspektów należy tu wymienić wspomniany powyżej hałas komunikacyjny, możliwość przecinania szlaków migracyjnych i fragmentacji siedlisk, jak również wypadki komunikacyjne z udziałem zwierząt. Stąd w wyniku występowania dróg o znaczeniu krajowym obszar Gminy narażony jest na wzmożony hałas komunikacyjny oraz zanieczyszczenia komunikacyjne, a także ewentualne wypadki drogowe. Są to zjawiska mające negatywne oddziaływania na stan środowiska na tym obszarze, stąd niezbędne jest podejmowanie działań minimalizujących ich występowanie.

Proponuje się następujące cele dla zrównoważenia sektora transportu:

- Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez:
 - uzyskanie przez wszystkie eksploatowane środki transportu parametrów w zakresie walorów użytkowych oraz w zakresie oddziaływania na środowisko, jakie będą w tym czasie obowiązywały w Unii Europejskiej,
 - doprowadzenie ogólnej przepustowości szlaków i węzłów infrastruktury transportowej, a także jej rozmieszczenia przestrzennego, do stanu w pełni odpowiadającego rzeczywistym potrzebom przewozowym, eliminującego zarówno „zatory” transportowe, jak i zbyt mały stopień wykorzystania stworzonego potencjału oraz ewentualne, związane z takim zjawiskiem straty,
 - poprawę stanu istniejących dróg i ulic (w zależności od konieczności - poprzez ich przebudowę, utwardzenie, modernizację, poszerzenie).
- Usprawnienie i wzmocnienie połączeń komunikacyjnych,
- Rozwój komunikacji zbiorowej oraz poprawa warunków podróżowania.

GOSPODARKA KOMUNALNA I BUDOWNICTWO

Działania prowadzone przez Gminę w zakresie gospodarki komunalnej mają m.in. na celu wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie gospodarowania wodą oraz odpadami. Gospodarka komunalna wywiera ogromny wpływ na stan środowiska przyrodniczego, bezpośrednio wpływając na jego wszystkie elementy (m.in. powietrze atmosferyczne, wody, powierzchnię ziemi, faunę i florę). W związku z tym, należy nie tylko zapobiegać powstawaniu odpadów oraz nieczystości, ale również wprowadzać działania dotyczące jego odzysk i unieszkodliwiania.

Ponadto w wyniku realizacji prac budowlanych mogą mieć miejsce krótkotrwałe, tymczasowe i niegroźne negatywne oddziaływania głównie w zakresie emisji hałasów i pyłów. Prowadzone prace w zakresie budownictwa prowadzone są zawsze zgodnie z przepisami i normami w tym zakresie. W przypadku przystąpienia do prac w zakresie planowania i tworzenia dokumentacji dla inwestycji na obszarach chronionych wykonywana jest inwentaryzacja przyrodnicza oraz ocena możliwości wystąpienia zagrożonych gatunków chronionych, w tym ich korytarzy migracji lub cennych siedlisk oraz analizą rozwiązań alternatywnych tj. np. zmiany lokalizacji. Obiekty budowlane stanowią potencjalne siedliska gatunków chronionych, w szczególności ptaków i nietoperzy. W celu uniknięcia nieumyślnego niszczenia siedlisk gatunków należy przed przystąpieniem do prac w obrębie budynków dokonać obserwacji pod kątem występowania gatunków chronionych.

Wobec powyższego podczas prowadzonych prac w zakresie uzyskania docelowych cech zrównoważenia gospodarki komunalnej i budownictwa Gmina podejmuje działania dotyczące:

1. Spełnienia wszystkich wymagań wynikających z przepisów prawa krajowego i regulacji Unii Europejskiej, a także określonych regułami racjonalności i dobrej praktyki gospodarowania, dotyczących stanu infrastruktury technicznej gospodarki komunalnej w zakresie: uzdatniania wody do picia, oczyszczania i odprowadzania ścieków, zagospodarowania odpadów, ograniczenia emisji ze spalania w lokalnych kotłowniach, opomiarowania zużycia wody i ciepła, zmniejszenia strat przesyłowych wody i ciepła.
2. Tworzenia bądź utrzymania ładu przestrzennego w Gminie, obejmującego zachowanie właściwych relacji pomiędzy terenami zabudowanymi i terenami otwartymi; zaplanowany, zharmonizowany z krajobrazem kształt architektoniczno-urbanistyczny pojedynczych budynków i ich zespołów, dbałość o czystość i porządek.
3. Całkowitego wyeliminowania samowoli budowlanej.

4. Szerokiego wdrażania tzw. dobrych praktyk w zakresie realizacji prac budowlanych (organizacja zaplecza i placu budowy, stosowane technologie, jakość, a zwłaszcza uciążliwość dla środowiska, maszyn i urządzeń oraz środków transportu, porządkowanie i rekultywacja zajętego terenu po zakończeniu inwestycji, itp., skuteczne wspierane nadzorem inwestorskim i administracyjnym w pełni wykorzystującym zalecenia zawarte w wykonanych ocenach oddziaływania projektowanych inwestycji na środowisko.

TURYSTYKA I REKREACJA

Nieumiejętne gospodarowanie zasobami turystycznymi i za duży napływ turystów może znacząco wpłynąć na pogorszenie się stanu środowiska w Gminie. Istotne jest wdrożenie i przestrzeganie zasad zrównoważonego rozwoju terenów turystycznych i rekreacyjnych, a także ustalenie pojemności i chłonności turystycznej danego miejsca. Chłonność turystyczna jest to zdolność środowiska przyrodniczego do przyjęcia takiego obciążenia przez turystów, które zapewni optymalne warunki wypoczynku i nie spowoduje zachwiania równowagi w środowisku. Chłonność turystyczna obszarów jest uzależniona od odporności poszczególnych ekosystemów na użytkowanie turystyczne. Zależność ta jest wprost proporcjonalna – im wyższa odporność, tym wyższa chłonność. Pojęcie chłonności odnosi się do środowiska naturalnego. Jeśli natomiast chodzi o infrastrukturę turystyczną istotnym pojęciem będzie pojemność turystyczna. Rozumie się przez to ogólną liczbę (miejsc) bazy noclegowej, gastronomicznej i infrastruktury towarzyszącej określającą maksymalną liczbę turystów mogących równocześnie korzystać z poszczególnych urządzeń, nie powodując zmniejszania zakresu i jakości usług a także nie przyczyniając się do dezorganizacji życia społeczno-gospodarczego.

Docelowe cechy zrównoważenia sektora rekreacji i turystyki obejmują:

- optymalne wykorzystanie walorów przyrodniczych do celów rekreacji i turystyki,
- rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej,
- wspieranie organizacji zajmujących się turystyką, rekreacją i sportem,
- wspieranie tworzenia szlaków pieszych, konnych i rowerowych,
- kontynuacja i wdrażanie programów wspierających rozwój rekreacji i sportu mieszkańców, organizacja turniejów i zawodów sportowych,
- rozszerzanie edukacji ekologicznej,
- ochrona dziedzictwa kulturowo-historycznego (program ochrony zabytków).

Gmina Dobrzyca jest miejscem atrakcyjnym pod względem turystycznym i rekreacyjnym, w związku z tym dbałość o stan środowiska na tym obszarze jest niezwykle ważna zarówno pod względem atrakcyjności miejsca, tak jak pod względem ograniczenia degradacji przez

turystów. W przyszłości konieczny jest rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej oraz efektywna promocja Gminy w środkach masowego przekazu.

3.2 Analiza stanu środowiska przyrodniczego gminy

3.2.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza

Polska w całości leży w klimacie umiarkowanym ciepłym przejściowym. Oznacza to, że znajduje się w strefie oddziaływania czynników klimatu zarówno morskiego (od zachodu), jak i lądowego (od wschodu). Przewaga któregoś z nich wywołuje określone skutki. Według podziału na dzielnice rolniczo-klimatyczne Polski, Gmina znajduje się na obszarze dzielnicy środkowej. Jest to teren obejmujący wschodnią część Niziny Wielkopolskiej wraz z Niziną Mazowiecką. Dzielnica środkowa charakteryzuje się najniższymi w Polsce opadami rocznymi (poniżej 550 mm). Region znajduje się w zasięgu różnorodnych mas atmosferycznych, które wpływają na dużą zmienność pogody na danych obszarze. Ogólny klimat można zdefiniować jako umiarkowany ciepły. Występują tu mniejsze od przeciętnych w Polsce amplitudy temperatur, wiosny i lata są ciepłe, wczesne i długie a zimy krótkie i łagodne z nietrwałą pokrywą śnieżną która zalega na powierzchni od 38 do 60 dni. Okres wegetacyjny w danej trwa około 210-220 dni. Średnie temperatury w styczniu wynoszą 1,6-3,8°C, natomiast w lipcu 18-19°C.

Rysunek 10. Dzielnice rolniczo-klimatyczne Polski wg R. Gumińskiego

Źródło: Regionalizacja wg R. Gumińskiego, 1951.

POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

Powietrze atmosferyczne należy do najważniejszych chronionych komponentów środowiska przyrodniczego. Obowiązujące regulacje prawne odnoszą się przede wszystkim do jego jakości oraz kontroli emisji w postaci pozwoleń na emisję gazów i pyłów. Ze względu na porozumienia międzynarodowe, ochrona powietrza atmosferycznego obejmuje również warstwę ozonową i klimat. W polskim prawie środowiskowym zakres i sposoby ochrony powietrza atmosferycznego są określone głównie w ustawie Prawo ochrony środowiska. Przepisy te dotyczą ochrony zasobów środowiska przyrodniczego, przeciwdziałania zanieczyszczeniom, wydawania pozwoleń, opłat i kar administracyjnych za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza. Potrzeba prawnej ochrony powietrza jest skutkiem jego zanieczyszczenia, które w ustawie – Prawo ochrony środowiska zostało zdefiniowane jako *emisja, która może być szkodliwa dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, może powodować szkodę w dobrach materialnych, może pogarszać walory estetyczne środowiska lub może kolidować z innymi uzasadnionymi sposobami korzystania ze środowiska* (art. 3 pkt 29 u.p.o.ś.). Postępująca urbanizacja przyczynia się do wzrostu liczby źródeł emisji zanieczyszczeń.

Najczęściej stosowaną klasyfikacją źródeł emisji jest następujący podział:

- źródła punktowe (emisja punktowa) związane z energetycznym spalaniem paliw i procesami technologicznymi w zakładach przemysłowych;
- źródła liniowe (emisja liniowa) związane z komunikacją;
- źródła powierzchniowe (emisja powierzchniowa) niskiej emisji rozproszonej komunalno-bytowej i technologicznej.

EMISJA PUNKTOWA

Punktowe źródła mają istotny wpływ na wielkość i zasięg stężeń zanieczyszczeń w powietrzu atmosferycznym. Emisja punktowa pochodzi głównie z dużych zakładów przemysłowych emitujących pyły, dwutlenek siarki, tlenek azotu, tlenek węgla oraz metale ciężkie.

Zgodnie z ustawą z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji (Dz. U. 2019 poz. 1447 z późn. zm.), podmioty gospodarcze zobowiązane są do sporządzania rocznych raportów o wielkościach emisji gazów cieplarnianych i innych substancji, wprowadzanych do powietrza. Ustawowy obowiązek raportowania danych o emisji gazów cieplarnianych do powietrza dotyczy wszystkich korzystających ze środowiska.

EMISJA LINIOWA

Emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych to tzw. emisja liniowa. System komunikacyjny ma istotny wpływ na stan jakości powietrza głównie z tytułu transportu drogowego. Pomimo działań w zakresie modernizacji i przebudowy dróg, ciągły wzrost ruchu samochodowego pociąga za sobą degradację stanu technicznego nawierzchni, a co za tym idzie zwiększenie hałasu komunikacyjnego i wzrost ilości zanieczyszczeń uwalnianych do atmosfery. W im gorszym stanie technicznym znajduje się nawierzchnia drogi, tym mniejsza prędkość poruszania się pojazdem. Powoduje to dłuższy czas pokonania danego odcinka trasy, a co za tym idzie, większe spalanie i większą emisję spalin do powietrza.

Poziom zanieczyszczenia powietrza jest zależny od natężenia ruchu na poszczególnych trasach komunikacyjnych. Wielkość emisji ze źródeł komunikacyjnych zależy od ilości i rodzaju samochodów oraz rodzaju stosowanego paliwa jak również od procesów związanych ze zużyciem opon, hamulców, a także ścierania nawierzchni dróg. Emisję związaną z ww. procesami zalicza się do tzw. emisji poza spalinowej. Dodatkowy wpływ na wielkość emisji pyłu PM₁₀ ma tzw. emisja wtórna (z unoszenia) pyłu PM₁₀ z nawierzchni dróg.

Na obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenia powietrza oraz hałas komunikacyjny ważne jest prowadzenie działań naprawczych, w tym mających na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych (w tym pyłu zawieszonego i hałasu), poprzez przywrócenie wymaganych standardów dróg lokalnych i regionalnych oraz wykorzystanie mniej uciążliwych dla środowiska form ruchu, tj. ruch pieszego i rowerowy. W celu redukcji emisji zanieczyszczeń ze źródeł liniowych warto kontynuować działania polegające na poprawie stanu technicznego dróg już istniejących (w tym również likwidacja nieutwardzonych poboczy). Dodatkowym istotnym elementem przyczyniającym się do zmniejszenia unosu pyłu z dróg również w okresie bezopadowym.

Możliwość występowania emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych dotyczy głównie obszarów przyległych do dróg najczęściej uczęszczanych. Na terenie Gminy występują drogi powiatowe i gminne, które stanowią układ sieć dróg na jej obszarze. Aktualna długość dróg gminnych wynosi 98,1 km.

Do ograniczenia emisji ze źródeł liniowych na terenie Gminy przyczynią się głównie inwestycje w zakresie przebudowy/modernizacji szlaków komunikacyjnych. Korzystny wpływ na ograniczenie tego rodzaju emisji wywierają również kampanie społeczne o tematyce proekologicznej (zachęcanie do korzystania ze środków transportu publicznego), ekonomicznego podróżowania samochodem (zorganizowanie dojazdów przy maksymalnym wykorzystaniu liczby miejsc w pojeździe, co zmniejsza koszty podróży i jednocześnie

ogranicza emisję zanieczyszczeń na skutek mniejszej ilości spalonego paliwa) lub jeśli to tylko możliwe, zastępowanie samochodu rowerem.

EMISJA POWIERZCHNIOWA

Źródłem emisji powierzchniowej, pochodzącej z sektora bytowego, są lokalne kotłownie i paleniska domowe. Ogrzewanie domów węglem przez mieszkańców Dobrzycy przyczynia się do wysokiej emisji dwutlenku siarki, tlenu azotu, pyłów, sadzy oraz tlenu węgla i węglowodorów aromatycznych. Coraz wyższe ceny paliw opałowych przyczyniają się z kolei do poszukiwania różnego rodzaju oszczędności. Z tego powodu istnieje ryzyko spalania w piecach różnego rodzaju odpadów, emitujących duże ilości toksycznych zanieczyszczeń do atmosfery. Praktyki te są w dalszym ciągu powszechne na obszarach wiejskich. W konsekwencji zaobserwować można zjawisko tzw. „niskiej emisji”, czyli emisji pochodzącej ze źródeł o wysokości nieprzekraczającej kilkunastu metrów wysokości. Zjawisko to jest obserwowalne na terenach zwartej zabudowy, charakteryzującej się brakiem możliwości przewietrzania. Elementem składowym „niskiej emisji” są zanieczyszczenia emitowane podczas ogrzewania budynków mieszkalnych. Do źródeł niskiej emisji należy zaliczyć przede wszystkim indywidualne posesje, w których występuje opalanie węglowe, a także mniejsze zakłady produkcyjne, punkty usługowe i handlowe. Ze względu na dużą ilość tego typu źródeł emisji nie jest możliwe monitorowanie każdego z nich, a tym samym określenie dokładnej ilości dostających się z nich do atmosfery zanieczyszczeń.

Niska emisja jest szczególnie uciążliwa w tzw. sezonie grzewczym. Najmniej ekologicznym paliwem w tym przypadku jest węgiel. Rzeczywista emisja zanieczyszczeń z jednego źródła może się różnić w zależności od:

- spalania paliw o różnej kaloryczności i jakości (np. zróżnicowana zawartość związków siarki w węglu),
- stanu technicznego pieców,
- spalania w domowych piecach części odpadów (szczególnie tworzyw sztucznych).

W Gminie znacznie przeważa metoda ogrzewania przez opalanie węglem i drewnem. Mieszkańcy i przedsiębiorstwa posiadają ciepło z własnych palenisk. Ze względu na dużą ilość tego typu źródeł emisji nie jest możliwe monitorowanie każdego z nich, a tym samym określenie dokładnej ilości dostających się z nich do atmosfery zanieczyszczeń. Ponadto wiele budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych charakteryzuje się dużymi stratami ciepła z uwagi na brak odpowiedniej izolacji ścian i stropów, a także z powodu okien o wysokim współczynniku przenikania ciepła.

Sposobem ograniczenia niskiej emisji na terenie Gminy Dobrzyca jest termomodernizacja budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej, których przegrody

zewnętrzne nie spełniają warunków technicznych w zakresie wartości współczynnika przenikania ciepła. Docieplenie ścian zewnętrznych, stropów lub stropodachów, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej oraz usprawnienia w zakresie instalacji c.o. i c.w.u. wiążą się z istotnym ograniczeniem zapotrzebowania budynku na ciepło, co znajduje bezpośrednie odzwierciedlenie w ilości spalanego paliwa, a w rezultacie emisji zanieczyszczeń.

W wyniku spalania paliw naturalnych, oprócz ciepła, powstają również gazy spalinowe oraz – w przypadku paliw stałych – popioły i żużle. Skład spalin jest różny w zależności od rodzaju paliwa oraz samego procesu spalania, który wbrew pozorom jest procesem skomplikowanym, zależnym od temperatury, ilości paliwa, rodzaju palnika lub paleniska i wielu innych czynników.

Głównym składnikiem spalin powstających przy spalaniu paliw stałych jest dwutlenek węgla (CO_2), w mniejszych ilościach dwutlenek siarki (SO_2), tlenek węgla (CO), tlenki azotu (NO_2), para wodna (H_2O), sadza i pył. W przypadku paliw ciekłych i gazowych udział pary wodnej w spalinach jest większy i porównywalny z ilością CO_2 , natomiast nie ma w nich pyłów, a w przypadku gazu ziemnego – SO_2 . Niektóre gatunki ropy naftowej także nie posiadają związków siarki. W spalinach pochodzących z paliw ciekłych i gazowych również występują, choć w mniejszych ilościach, tlenki azotu i sadza, gdyż ich obecność jest związana raczej z samym procesem spalania niż z rodzajem paliwa.

— Tlenki węgla

Z punktu widzenia ochrony środowiska rozróżnia się dwa rodzaje dwutlenków węgla: przyjazny dla środowiska – o krótkim (trwającym od 1 roku do kilkudziesięciu lat) obiegu w przyrodzie, który powstaje w procesach utleniania biomasy (drewna, słomy, biopaliw i biomasy) i nieprzyjazny, który jest produktem spalania paliw nieodnawialnych (węgla, ropy, gazu), a cykl jego obiegu określa się w milionach lat.

— Tlenki siarki

Głównym źródłem emisji SO_2 jest energetyka – 90%, natomiast za pozostałe 10% emisji odpowiada przemysł i komunikacja. Dwutlenek siarki, jako taki nie szkodzi środowisku, jednak w obecności ozonu – O_3 , który powstaje podczas wyładowań atmosferycznych, przekształca się w bardzo niebezpieczny dla środowiska SO_3 , który łączy się w chmurach z parą wodną i spada na ziemię w postaci kwaśnego deszczu.

— Związki organiczne

Związki organiczne w spalinach to głównie węglowodory alifatyczne (parafiny), które są praktycznie obojętne dla środowiska, oraz policykliczne węglowodory aromatyczne (wielopierścieniowe), które alergizują, podrażniają błony śluzowe, a nawet mogą wywoływać

nowotwory. Najbardziej znany z tych związków to benzo(a)piren, który jest związkiem silnie rakotwórczym. Przyczyną powstawania tych węglowodorów jest niepełne spalanie paliw przy zbyt małej ilości powietrza, termiczny rozkład paliwa (piroliza) również wobec braku tlenu, a także gwałtowne schładzanie płomienia na skutek nierównomiernego spalania, rozruchu urządzenia lub spalania paliw w nieodpowiednich kotłach, palnikach lub silnikach.

— Sadza

Głównym składnikiem sadzy, która tworzy ze spalinami lub powietrzem aerozol nazywany dymem, jest węgiel bezpostaciowy. Sadza zawiera także węglowodory. Ponieważ z węglowodorów aromatycznych sadza powstaje łatwiej niż z alifatycznych, więc to one są drugim składnikiem sadzy. Należy zatem przypuszczać, że sadza może mieć, podobnie jak i węglowodory aromatyczne, działanie rakotwórcze.

— Pyły

Pyły i popioły to stałe składniki mineralne, które pozostają po spaleniu paliw. Popiół i sadza stanowią główne składniki dymu, którego cząsteczki o rozmiarach nieprzekraczających 0,1 µm mają bardzo dobrze rozwiniętą powierzchnię, dzięki której adsorbują lotne toksyczne składniki spalin i dlatego są bardzo niebezpieczne dla zdrowia ludzi i zwierząt, a także roślin.

Najważniejsze negatywne skutki oddziaływania produktów spalania paliw nieodnawialnych, głównie węgla kamiennego i brunatnego, to pogłębienie się efektu cieplarnianego oraz powiększanie się stref występowania smogu. Kwaśny smog, zwany londyńskim, na skutek inwersji aerozolu, składającego się z tlenków siarki i pyłu ze spalonego węgla oraz mgły, zamiast unosić się jako cieplejszy od powietrza, opada na teren Gminy Dobrzyca i zatrzuwa jego mieszkańców. Wraz z rozwojem motoryzacji i komunikacji miejskiej, oprócz smogu londyńskiego, pojawił się nowy rodzaj smogu, zwany fotochemicznym, który atakuje w upalne lata. Smog ten zawiera, oprócz tlenków siarki i pyłów, także: tlenki azotu, związki organiczne, np. aldehydy, ketony, azotany i nadtlenki organiczne oraz ozon. W efekcie zamkniętego cyklu ponad 200 reakcji chemicznych, efekt smogu fotochemicznego pogłębia się, a jego produkty nie są obojętne dla środowiska. Wolne rodniki działają rakotwórczo, a ozon, który w stratosferze chroni nas przed promieniowaniem ultrafioletowym, w dolnych warstwach atmosfery jest równie niebezpieczny dla organizmów żywych jak związki rakotwórcze.

Negatywne oddziaływanie energetyki konwencjonalnej na środowisko obejmuje ponadto:

- zakwaszenie atmosfery tlenkami siarki i azotu wskutek czego giną lasy, zamiera życie w rzekach i jeziorach;

- brak tlenu w środowisku morskim, co jest następstwem emisji tlenków azotu, zaburza równowagę pokarmową w morzu ze szkodą dla żyjących w nim organizmów roślinnych i zwierzęcych;
- zanieczyszczenie wód zaskórnych metalami ciężkimi wymywanymi z nieprawidłowo składowanych popiołów i żużli, a także produktami ubocznymi powstającymi podczas oczyszczania spalin metodami mokrymi i suchymi.

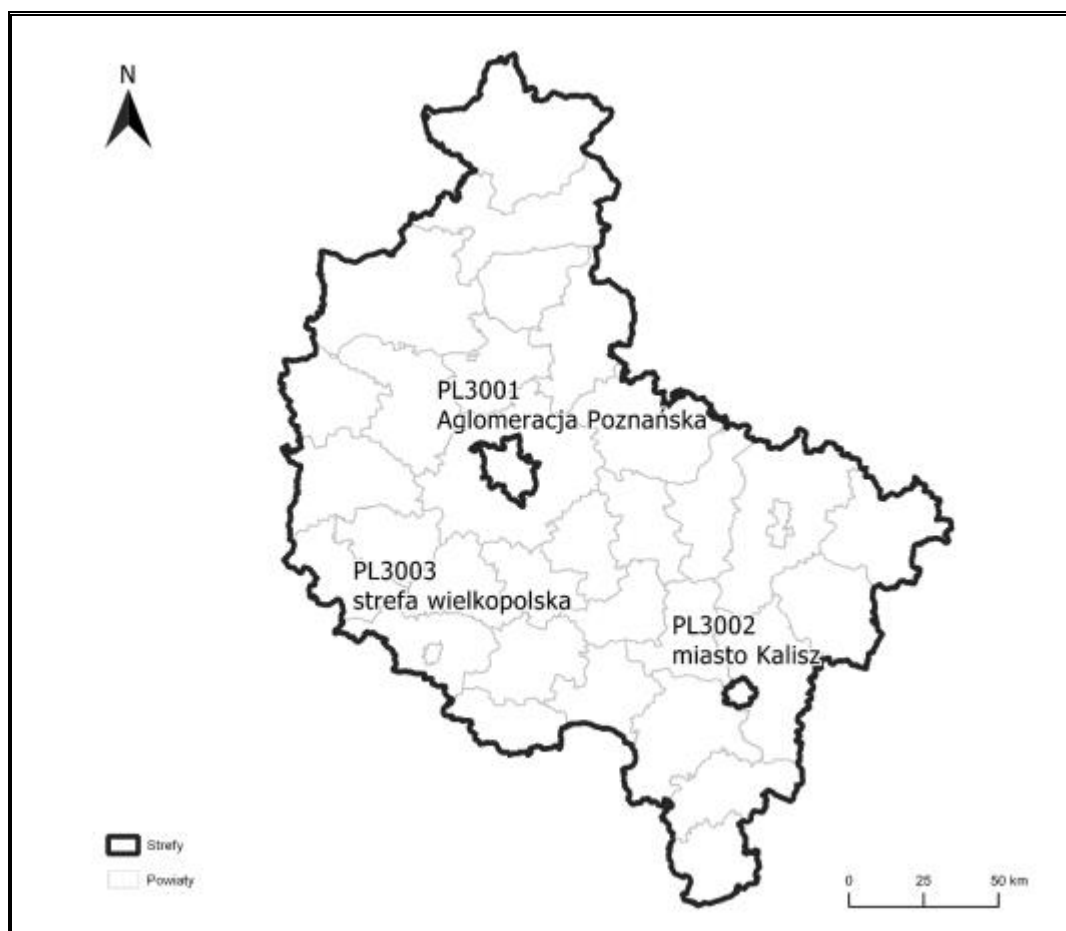
Zagrożenia wynikające z zanieczyszczeń powietrza są groźniejsze od zanieczyszczeń wód czy gleb, ze względu na nie dającą nie kontrolować łatwość rozprzestrzeniania.

STAN POWIETRZA

Zgodnie z art. 89.1. ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. 2019 poz. 1396 z późn. zm.) Główny Inspektor Ochrony Środowiska, w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku, dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni oraz odrębnie dla każdej substancji dokonuje klasyfikacji stref. Na podstawie tej oceny sporządzane jest opracowanie „Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Wielkopolskim”, które umieszczane jest na stronie internetowej www.poznan.wios.gov.pl.

W celu oceny jakości powietrza teren kraju podzielony został na strefy. Wyznaczono je w oparciu o podział administracyjny. Strefy stanowią aglomeracje obejmujące miasta powyżej 100 tys. mieszkańców oraz pozostałe obszary leżące w granicach województwa. Gmina Dobrzyca zlokalizowana jest w strefie wielkopolskiej.

Rysunek 11. Podział województwa wielkopolskiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza za 2018 r.

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2018

Stan jakości powietrza w województwie wielkopolskim jest co roku oceniany na podstawie pomiarów prowadzonych na stacjach automatycznych i manualnych oraz wyników modelowania matematycznego. Stacje pomiarowe zlokalizowane są w taki sposób, aby pomiary poziomów stężeń zanieczyszczeń prowadzone na nich zapewniały informacje o wielkościach stężeń na dużym obszarze.

W wyniku klasyfikacji, w zależności od analizy stężeń w danej strefie, można wydzielić następujące klasy stref:

1. Dla substancji, dla których określone są poziomy dopuszczalne lub docelowe:
 - **klasa A** – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych,
 - **klasa C** – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne i poziomy docelowe.
2. Dla substancji, dla których określone są poziomy celu długoterminowego:

- **klasa D1** – stężenie ozonu i współczynnik AOT40 nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,
- **klasa D2** – stężenia ozonu i współczynnik AOT40 przekraczają poziom celu długoterminowego.

3. Dla PM_{2,5} dla którego określono poziom dopuszczalny dla fazy II:

- **klasa A1** – stężenia PM_{2,5} na terenie strefy nie przekraczają poziomu dopuszczalnego dla fazy II,
- **klasa C1** – stężenia PM_{2,5} przekraczają poziom dopuszczalny dla fazy II.

Poziom dopuszczalny faza I - poziom dopuszczalny określony dla fazy I jest to wartość, która powinna być osiągnięta w 2015 roku.

Poziom dopuszczalny faza II - poziom dopuszczalny określony dla fazy II jest to orientacyjna wartość dopuszczalna, która zostanie zweryfikowana przez Komisję Europejską w świetle dalszych informacji, w tym na temat skutków dla zdrowia i środowiska oraz wykonywalności technicznej.

W poniższych tabelach zestawiono wyniki klasyfikacji poszczególnych zanieczyszczeń powietrza pod kątem ochrony zdrowia i roślin dla strefy wielkopolskiej za 2018 rok.

Tabela 10. Wynikowa klasyfikacja dla strefy wielkopolskiej w 2018 r. ze względu na poszczególne zanieczyszczenia pod kątem ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy											
		SO ₂	NO ₂	PM10	Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃	As	Cd	Ni	B(a)P	PM _{2,5}
Strefa wielkopolska	PL3003	A	A	C	A	A	A	A	A	A	A	C	C

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2018

Tabela 11. Wynikowa klasyfikacja dla strefy wielkopolskiej w 2018 r. ze względu na poszczególne zanieczyszczenia pod kątem ochrony roślin

Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy		
		SO ₂	NO ₂	O ₃ (AOT40)
Strefa wielkopolska	PL3003	A	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2018

Uwagi:

W zależności od analizy stężeń w danej strefie można wydzielić następujące klasy stref:

- Klasa A:** poziom stężeń zanieczyszczeń na terenie strefy nieprzekraczający poziomu dopuszczalnego;
- Klasa B:** poziom stężeń zanieczyszczeń na terenie strefy powyżej poziomu dopuszczalnego, lecz nieprzekraczający poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji,
- Klasa C:** poziom stężeń zanieczyszczeń na terenie strefy powyżej poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji.

Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2018 wykazała przekroczenia następujących standardów emisyjnych:

- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy dopuszczalne, dla których istnieje obowiązek wykonania POP (kryterium ochrony zdrowia) – PM₁₀, PM_{2,5}
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy celu długoterminowego oraz docelowego, dla których istnieje obowiązek wykonania POP (kryterium ochrony zdrowia) – benzo(a)piren B(a)P.

Dla pozostałych zanieczyszczeń: dwutlenku azotu NO₂, tlenku węgla CO, benzenu C₆H₆, ołowiu Pb, arsenu As, kadmu Cd, niklu Ni, dwutlenku siarki SO₂, ozonu O₃ i O₃ standardy emisyjne na terenie strefy wielkopolskiej były dotrzymane

Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} i benzo(a)pirenu w okresie zimowym jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków, w okresie letnim bliskość głównej drogi z intensywnym ruchem, emisja wtórna zanieczyszczeń pyłowych z powierzchni odkrytych, np. dróg, chodników, boisk oraz niekorzystne warunki meteorologiczne, występujące podczas powolnego rozprzestrzeniania się emitowanych lokalnie zanieczyszczeń, w związku z małą prędkością wiatru (poniżej 1,5 m/s).

Poniżej przedstawiono informację o wystąpieniu stężeń średniorocznych substancji w 2018 roku na terenie wybranych miejscowości Gminy Dobrzyca.

Tabela 12. Wartości stężeń średniorocznych substancji w 2018 roku na terenie wybranych miejscowości Gminy Dobrzyca

Wyszczególnienie	Galew	Strzyżew	Dobrzyca	Sośnica	Trzebowa	Koźminiec
NO ₂ µg /m ³	11	12	12	12	12	11
SO ₂ µg/m ³	3	3	3	3	3	3
Pył zawieszony PM ₁₀ µg/m ³	26	27	27	28	27	27
Pył zawieszony PM _{2,5} µg/m ³	20	20	20	21	20	20
Benzen µg/m ³	1	1	1	1	1	1
Ołów µg/m ³	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Poznaniu

PODSUMOWANIE ANALIZA SWOT

Tabela 13. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza

Mocne strony	Słabe strony
• brak zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska, pogarszających jakość powietrza, • monitoring powietrza na terenie strefy wielkopolskiej, • korzystne warunki klimatyczne do rozwoju odnawialnych źródeł energii (słoneczna, biomasa, geotermalna), • dostęp do sieci gazowej, • opracowanie i wdrożenie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej.	• położenie Gminy w strefie wielkopolskiej, dla której odnotowano przekroczony poziom benzo(a)pirenu, pyłu PM10, oraz pyłu PM2,5 w powietrzu, • wysokie wykorzystanie nieekologicznych nośników ciepła (np. węgiel kamienny) przez gospodarstwa domowe, • niskie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii na potrzeby c.o. i c.w.u., • występowanie niskiej emisji na terenie Gminy.
Szanse	Zagrożenia
• nowe technologie energetyczne, bazujące na odnawialnych źródłach energii, • rosnące zainteresowanie wśród mieszkańców wykorzystaniem OZE, • moda na ekologiczny styl życia • kampanie mające na celu uświadamianie istoty troski o środowisko, • wspieranie gospodarki niskoemisyjnej, • rozwój państwowego monitoringu środowiska	• napływ zanieczyszczeń powietrza spoza gminy, niedostateczna ilość środków zewnętrznych na finansowanie inwestycji, • niedostateczna świadomość ekologiczna społeczeństwa, • wzrost liczby pojazdów na drogach publicznych, • zjawisko spalania odpadów w indywidualnych kotłowniach przez mieszkańców.

Źródło: Opracowanie własne

3.2.2 Zagrożenia hałasem

Hałas w środowisku to wszelkiego rodzaju niepożądane, nieprzyjemne i uciążliwe dźwięki w danym miejscu i czasie o częstotliwościach w zakresie 16-16000 Hz. Hałas jest zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego charakteryzującym się różnorodnością źródeł i powszechnością występowania.

Dopuszczalne poziomy hałasu dla wskaźników długookresowych i krótkookresowych określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

Hałas pochodzenia antropogenicznego, dzieli się w zależności od sposobu powstawania, na hałas komunikacyjny i przemysłowy:

- Hałas przemysłowy jest to hałas stworzony przez źródła zlokalizowane wewnątrz i na zewnątrz obiektów budowlanych różnego typu. Bywa on najczęstszą przyczyną skarg ludności. Wynika to między innymi z faktu, że hałasy tego typu mają najczęściej charakter ciągły, często o bardzo dokuczliwym brzmieniu. Największymi źródłami są zakłady przemysłowe, wytwórcze i rzemieślnicze.

- Hałas komunikacyjny pochodzi od środków transportu lotniczego, kolejowego i drogowego. Szczególnie narażone są tereny znajdujące się w pobliżu większych tras komunikacyjnych. Wynika to z dużej dynamiki wzrostu ilości środków transportu, zwłaszcza pojazdów samochodowych notowanego w ostatnich latach oraz wzmożonego ruchu tranzytowego (towarowego i osobowego) w komunikacji międzynarodowej.

HAŁAS PRZEMYSŁOWY

Dominującymi źródłami hałasu przemysłowego są: instalacje wentylacji ogólnej, odpylania i odwińniania, sprężarki, chłodnie, maszyny tartaczne, maszyny stolarskie, maszyny do plastycznej obróbki metalu, maszyny budowlane, węzły betoniarskie, sieczkarnie, specjalistyczne linie technologiczne, transport wewnątrzzakładowy oraz urządzenia nagłaśniające.

Hałas przemysłowy na terenie Gminy Dobrzyca nie stanowi większego problemu, ponieważ nie funkcjonują tu duże zakłady przemysłowe. Działalność na terenie Gminy prowadzona jest na małą skalę. Niewielkie źródło hałasu stanowią liczne zakłady usługowe i gospodarstwa rolnicze. Nie są one jednak mocno uciążliwe dla mieszkańców.

HAŁAS KOMUNIKACYJNY

Największa uciążliwość hałasu obserwowana jest na obszarach położonych wzdłuż szlaków komunikacyjnych. Należy się spodziewać, że w najbliższych latach natężenie ruchu kołowego (w tym maszyn rolniczych) będzie wzrastać, co przyczyni się do zwiększenia natężenia hałasu w sąsiedztwie tych szlaków.

Hałas dokuczliwy jest też dla wszelkich zabudowań usytuowanych przy szlakach komunikacyjnych i osób w nich mieszkających. Uciążliwość hałasu może być pośrednio zmniejszana poprzez realizację inwestycji z zakresu przebudowy czy modernizacji dróg, a także poprzez tworzenie wzdłuż tras o wysokim natężeniu ruchu pasów zieleni izolacyjnej.

Hałas komunikacyjny w Gminie Dobrzyca nie jest szczególnie uciążliwy, ponieważ na jej terenie nie występują drogi szybkiego ruchu ani transport kolejowy. Przez Gminę przebiegają drogi powiatowe oraz gminne, które są mniej obciążone ruchem komunikacyjnym.

BADANIA NATĘŻENIA HAŁASU

Oceny stanu akustycznego środowiska dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu określonych wskaźnikami hałasu L_{DWN} i L_N , z uwzględnieniem pozostałych danych, w szczególności danych demograficznych i dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu.

Podstawowym kryterium oceny hałasu w środowisku są dopuszczalne poziomy hałasu odnoszące się do różnych grup źródeł hałasu oraz rodzajów terenów, określone

w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tekst jedn. Dz. U. z 2014 r., poz. 112).

Zgodnie z danymi pozyskanymi z WIOŚ w Poznaniu, na terenie Gminy Dobrzyca w ostatnich latach nie prowadzono badań natężenia hałasu.

Przeciwdziałanie pogarszaniu się klimatu akustycznego oraz ograniczenia istniejących zagrożeń na terenie Gminy Dobrzyca odbywać się poprzez:

- Rozbudowę systemu dróg pozwalającego na zmniejszenie ruchu samochodowego przebiegającego przez zespoły mieszkaniowe,
- Ograniczenie lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej bezpośrednio przy głównych ciągach drogowych i kolejowych oraz wprowadzenie ekranów akustycznych w terenach zabudowy mieszkaniowej położonych w strefach uciążliwości akustycznej dróg i kolei,
- Wykluczenie możliwości realizacji w obrębie zespołów zabudowy mieszkaniowej obiektów i urządzeń, które mogłyby powodować istotne pogorzenie klimatu akustycznego.

PODSUMOWANIE ANALIZA SWOT

Tabela 14. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenia hałasem

Mocne strony	Słabe strony
• brak dużych zakładów przemysłowych będących źródłem hałasu o dużym natężeniu, • brak sieci dróg szybkiego ruchu.	• brak kontroli natężenia hałasu na terenie Gminy.
Szanse	Zagrożenia
• nowe technologie ochrony przed hałasem (ekrany akustyczne, maty antywibracyjne, pasy zieleni, większa izolacyjność akustyczna budynków), • prowadzenie procedur oddziaływania na środowisko, • modernizacja infrastruktury drogowej.	• rozwój komunikacji i wzrost liczby pojazdów na drogach, • wysokie koszty rozbudowy transportu niezagrożającego środowisku naturalnemu, • uciążliwość dróg szybkiego ruchu położonych nieopodal Gminy

Źródło: Opracowanie własne

3.2.3 Pola elektromagnetyczne

W aktualnym stanie prawnym można wyróżnić promieniowanie:

- jonizujące, powstające w wyniku użytkowania substancji promieniotwórczych w energetyce jądrowej, ochronie zdrowia, przemyśle, badaniach naukowych, przed którym ochrona unormowana jest w ustawie z 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe,
- niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne, związane ze zmianami pola elektromagnetycznego wytwarzanego przez źródła energetyczne i radiokomunikacyjne,

przed którym ochronę reguluje ustawa Prawo ochrony środowiska, w dziale VI pod nazwą „Ochrona przed polami elektromagnetycznymi”.

Niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne w postaci pól elektromagnetycznych (PEM) zawsze występowało w środowisku naturalnym. Pochodzi ono od naturalnych źródeł, jakimi są np.: Słońce, Ziemia, zjawiska atmosferyczne. Natomiast sztuczne pola elektromagnetyczne zaczęły pojawiać się w środowisku ponad sto lat temu i były związane z techniczną działalnością człowieka. Promieniowanie elektromagnetyczne występuje wszędzie. Do najważniejszych źródeł promieniowania należą:

- stacje i linie energetyczne,
- nadajniki radiowe i telewizyjne oraz CB-radio i radiostacje amatorskie,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji i radiolokacji,
- urządzenia powszechnego użytku: kuchenki mikrofalowe, monitory, aparaty komórkowe itp.

Zgodnie z art. 3 pkt 18 u.p.o.ś przez pola elektromagnetyczne rozumie się pole elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz.

Promieniowanie niejonizujące uważa się obecnie za jedno z poważniejszych zanieczyszczeń środowiska. Pole elektromagnetyczne wytwarzane przez silne źródło niekorzystnie zmienia warunki bytowania człowieka, wpływa na przebieg procesów życiowych. Może powodować wystąpienie zaburzeń funkcji ośrodkowego układu nerwowego, układów: rozrodczego, hormonalnego, krwionośnego oraz narządów słuchu i wzroku. Obecnie prowadzone są także badania nad wpływem promieniowania elektromagnetycznego na powstawanie nowotworów u człowieka.

INSTALACJE RADIOKOMUNIKACYJNE

Na obszarze Gminy Dobrzyca lokalizowane są stacje bazowe telefonii komórkowej różnych nadawców sygnałów m.in. typu GSM, UMTS, CDMA, LTE których transmisja mowy i danych może odbywać się w różnych pasmach częstotliwości. Na terenie Gminy zlokalizowane są stacje bazowe telefonii komórkowych Plus oraz T-mobile.

Ponadto w ostatnich latach rozwinęły się również nowe technologie, które emitują pola elektromagnetyczne do środowiska. Są to m.in. urządzenia Wi – fi, umożliwiające dostęp do sieci internetowej.

/

BADANIA PEM

Pomiary monitoringowe pól elektromagnetycznych prowadzone są w cyklu trzyletnim, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. 2007 Nr 221, poz. 1645). Według informacji uzyskanych z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu w latach 2017-2018 nie prowadzono pomiarów poziomów PEM na terenie Gminy.

W 2018 r. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu wykonał serię badań poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Pomiary przeprowadzono w 45 punktach pomiarowych. W żadnym z nich nie stwierdzono przekroczenia poziomów.

PODSUMOWANIE ANALIZA SWOT

Tabela 15. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Pola elektromagnetyczne

Mocne strony	Słabe strony
• mała koncentracja bazowych stacji telefonicznych.	• brak monitoringu PEM na terenie Gminy, • rozwój telefonii komórkowej i innej technologii emitujących promieniowanie elektromagnetyczne.
Szanse	Zagrożenia
• uwzględnianie infrastruktury technicznej emitującej promieniowanie elektromagnetyczne w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, • wydawanie decyzji związanych z lokalizacją instalacji, • prowadzenie procedur oddziaływania na środowisko.	• wzrastające zapotrzebowanie społeczeństwa na media (radio, telewizję, Internet), • wchodzący system sieci 5G (technologia mobilna piątej generacji), • niska świadomość społeczeństwa w zakresie zagrożeń związanych z emitowaniem pól elektromagnetycznych dla życia i zdrowia.

Źródło: Opracowanie własne

3.2.4 Gospodarowanie wodami

WODY POWIERZCHNIOWE

Obszar Gminy Dobrzyca położony jest w obrębie działu wodnego Warty i Baryczy. Głównym ciekim przepływającym przez Gminę jest rzeka Lutynia, która stanowi lewobrzeżny dopływ Warty. Rzekę charakteryzują nierównomierne i niskie przepływy, co czyni ją podatną na zanieczyszczenia.

W zachodniej części Gminy, w okolicach wsi Polskie Olędry przepływa rzeka Orla, będąca dopływem Baryczy.

Na terenie Dobrzycy brak jest naturalnych jezior. Występują tu jedynie niewielkie i nieliczne zagłębienia w dolinie wypełnione wodą, natomiast w dolinach rzecznych występuje szereg

drobnych zbiorników wodnych pochodzenia antropogenicznego pełniących różne funkcje użytkowe, głównie zbiorniki retencyjne, przeciwpożarowe oraz stawy hodowlane.

JCWP – Jednolite części wód powierzchniowych:

- PLRW60001618524 – Lutynia do Radowicy,
- PLRW60001714639 – Orla od źródła do Rdęcy,
- PLRW6000161849329 – Giszka,
- PLRW600016185269 – Lubieszka,
- PLRW600017184949 – Ner.

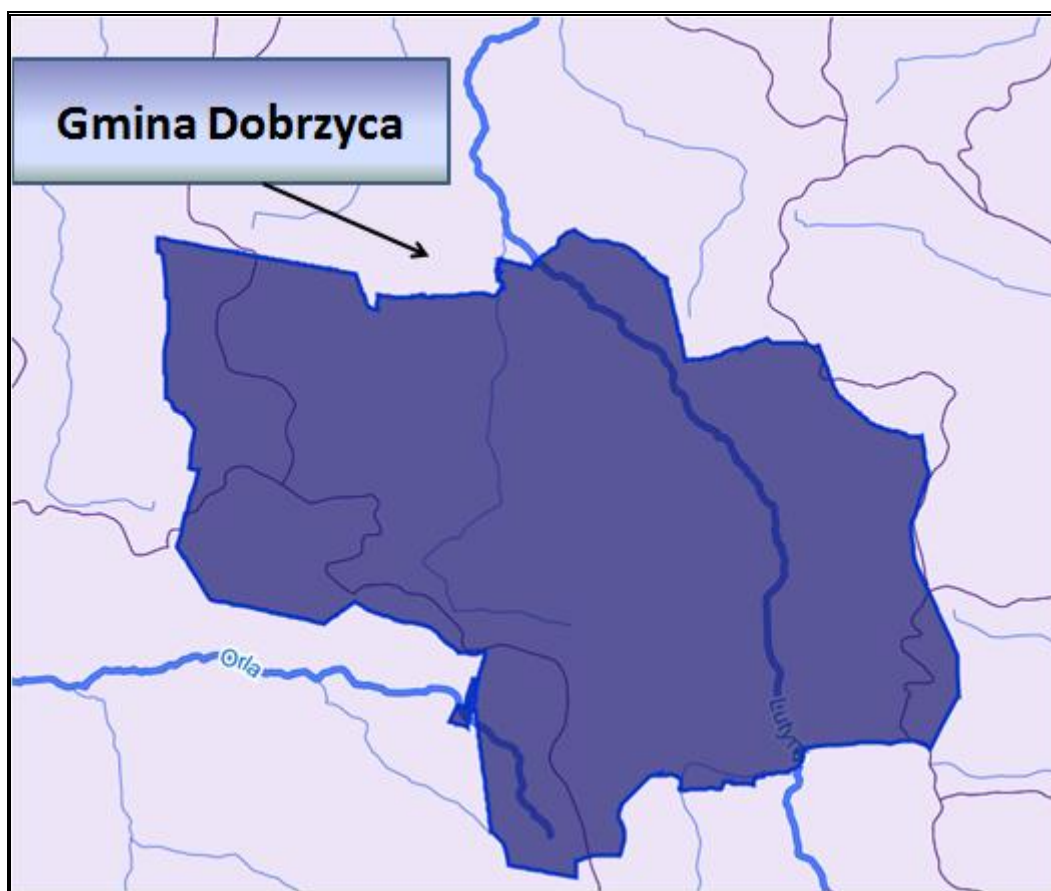
Tabela 16. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych

Kod i nazwa JCWP	Typ JCWP	Status	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy
PLRW60001618524 – Lutynia do Radowicy	16. Potok nizinny lessowy lub gliniasty	naturalna	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny
PLRW60001714639 – Orla od źródła do Rdęcy	17. Potok nizinny piaszczysty	silnie zmieniona część wód	zły	zagrożona	dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny
PLRW6000161849329 – Giszka	16. Potok nizinny lessowy lub gliniasty	naturalna	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny
PLRW600016185269 – Lubieszka	16. Potok nizinny lessowy lub gliniasty	naturalna	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny
PLRW600017184949 – Ner	17. Potok nizinny piaszczysty	silnie zmieniona część wód	zły	zagrożona	dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny

Źródło: Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 roku – Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

Na poniższej mapie przedstawiono jednolite części wód powierzchniowych przebiegające przez Gminę.

Rysunek 12. Wody powierzchniowe

Źródło: <http://mapy.geoportal.gov.pl/imap/>

Ocenę stanu wód powierzchniowych wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód (JCWP) i prezentuje poprzez klasyfikację stanu ekologicznego lub klasyfikację potencjału ekologicznego w przypadku wód silnie zmienionych i sztucznych, klasyfikację stanu chemicznego i ocenę stanu.

Stan ekologiczny/potencjał ekologiczny jest określeniem jakości struktury i funkcjonowania ekosystemu wód powierzchniowych, sklasyfikowanej na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz wspierających je wskaźników fizykochemicznych i hydromorfologicznych. Stan/potencjał ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych klasyfikuje się poprzez nadanie jednolitej części wód jednej z pięciu klas jakości, przy czym klasa pierwsza oznacza bardzo dobry stan/maksymalny potencjał ekologiczny, klasa druga – dobry stan/potencjał ekologiczny, zaś klasy trzecia, czwarta i piąta odpowiednio – stan/potencjał ekologiczny umiarkowany, słaby i zły. Stan chemiczny określany jest na podstawie wskaźników chemicznych, charakteryzujących występowanie w wodach lub w biocie substancji chemicznych. Stan chemiczny ocenianej jednolitej części wód określa się jako „dobry” lub „poniżej dobrego”.

Stan jednolitej części wód ocenia się poprzez porównanie wyników klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Jednolita część wód może być oceniona jako będąca w „dobrym stanie”, jeśli jednocześnie jej stan ekologiczny jest sklasyfikowany przynajmniej jako dobry, a stan chemiczny sklasyfikowany jest jako „dobry”. W pozostałych przypadkach jednolitą część wód ocenia się jako będącą w „złym” stanie.

Ocenę spełnienia wymagań dodatkowych określonych dla obszarów chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych wykonuje się analizując w wodach elementy biologiczne (fitobentos), wskaźniki tlenowe (BZT₅) oraz zawartość związków azotu i fosforu. Wymagania są spełnione, jeśli wartości tych wskaźników nie przekraczają norm stanu dobrego.

W 2016 roku program monitoringu wód powierzchniowych na terenie Dobrzyca obejmował jednolitą część wód powierzchniowych „Lutynia do Radowicy”. Punkt kontrolno-pomiarowy zlokalizowano w miejscowości Wyszki znajdującej się na obszarze powiatu jarocińskiego. Poniższa tabela prezentuje szczegółowe wyniki badań w/w JCWP.

Tabela 17. Podstawowe dane badanej JCWP

L.p.	Kod ppk	Nazwa ppk	Kod jcwp	Nazwa jcwp	Typ abiotyczny jcwp	Rok badań
1	PL02S0501_0795	Lutynia – Wyszki	PLRW60001618524	Lutynia do Radowicy	16	2016

Źródło: www.poznan.wios.gov.pl

Tabela 18. Wyniki badań JCWP prowadzonych w 2016 roku

Lp.	Wskaźnik jakości wody	Jednostka miary	Liczba próbek	Wartość minimalna	Data	Wartość maksymalna	Data	Średnia roczna ¹	Granica oznaczalności ²	Niepewność pomiaru ³	Klasa wskaźnika jakości wód
Elementy biologiczne											
1.	Fitobentos (IO)	Indeks	1	Data poboru 10.08.2016 r.				Obliczony indeks 0,48	Nie dotyczy	12,9	II
Elementy hydromorfologiczne											
2.	Elementy hydromorfologiczne	-	1	Data poboru 04.11.2016 r.				Obliczony indeks 1,8	-	-	Stan poniżej bardzo dobrego
Elementy fizykochemiczne											
3.	Temperatura wody	°C	8	3,9	07.03.2016 r.	19	13.07.2016 r.	14	Nie dotyczy	1,8	I
4.	Tlen rozpuszczony	mg O ₂ /l	8	5,84	13.07.2016 r.	12,77	07.03.2016 r.	8,1	0,1	1,2	I
5.	BTS ₅	mg O ₂ /l	8	1,7	06.09.2016 r.	5,9	09.05.2016 r.	3,6	0,5	28,8	II
6.	Ogólny węgiel	mg C/l	8	5,44	06.09.2016 r.	10,2	07.03.2016 r.	8,8	1	27,4	I

¹ Wypełnienie kolorem żółtym – wartość na podstawie której klasyfikowano wskaźnik.

² Podana wartość dotyczy granicy oznaczalności, która obowiązywała dla największej liczby próbek w roku.

³ Dla elementów biologicznych podano szacunkowy poziom ufności i dokładności wyniku.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DOBRZYCA NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2023-2026

Lp.	Wskaźnik jakości wody	Jednostka miary	Liczba próbek	Wartość minimalna	Data	Wartość maksymalna	Data	Średnia roczna ¹	Granica oznaczalności ²	Niepewność pomiaru ³	Klasa wskaźnika jakości wód
	organiczny										
7.	Przewodność w 20°C	μS/cm	8	732	05.10.2016 r.	944	01.08.2016 r.	870	10	1,4	Stan poniżej dobrego
8.	Substancje rozpuszczalne	mg/l	8	548	05.10.2016 r.	740	07.03.2016 r.	673	50	26,9	Stan poniżej dobrego
9.	Twardość ogólna	Mg CaCO ₃ /l	8	299	05.10.2016 r.	446	07.03.2016 r.	389	10	26,6	Stan poniżej dobrego
10.	Odczyn	pH	8	7,2	05.10.2016 r.	7,7	07.03.2016 r., 12.04.2016 r., 09.05.2016 r.	7,2-7,7	2	0,8	II
11.	Azot amonowy	mg N _{NH4} /l	8	0,047	01.08.2016 r.	0,5	09.05.2016 r.	0,191	0,01	27	I
12.	Azot Kjeldahla	mg N/l	8	0,64	07.03.2016 r.	1,71	12.04.2016 r., 01.08.2016 r.	1,3	0,2	29,1	II
13.	Azot azotanowy	mg N _{NO3} /l	8	1,28	01.08.2016 r.	36	07.03.2016 r.	10,5	0,0226	28	Stan poniżej dobrego
14.	Azot azotynowy	mg N _{NO2} /l	8	0,018	01.08.2016 r.	0,347	09.05.2016 r.	0,13	0,001	26,9	Stan poniżej dobrego
15.	Azot ogólny	mg N/l	8	3,01	01.08.2016 r.	36,8	07.03.2016 r.	12,0	0,2	30,08	Stan poniżej dobrego
16.	Fosfor fosforanowy (V)	mg P-PO ₄ /l	8	0,074	07.03.2016 r.	1,102	13.07.2016 r.	0,502	0,005	12	Stan poniżej dobrego

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DOBRZYCA NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2023-2026

Lp.	Wskaźnik jakości wody	Jednostka miary	Liczba próbek	Wartość minimalna	Data	Wartość maksymalna	Data	Średnia roczna ¹	Granica oznaczalności ²	Niepewność pomiaru ³	Klasa wskaźnika jakości wód
17.	Fosfor ogólny	mg P/l	8	0,243	07.03.2016 r.	1,43	13.07.2016 r.	0,69	0,01	27,6	Stan poniżej dobrego

Źródło: www.poznan.wios.gov.pl

Tabela 19. Klasyfikacja elementów biologicznych, fizykochemicznych i hydromorfologicznych badanej JCWP

Klasa elementów biologicznych	II
Klasa elementów fizykochemicznych	Stan poniżej dobrego
Klasa elementów hydromorfologicznych	II

Źródło: www.poznan.wios.gov.pl

JEDNOLITE CZĘŚCI WÓD PODZIEMNYCH

Przez jednolite części wód podziemnych (JCWPd) rozumie się określoną objętość wód podziemnych występującą w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych.

Zgodnie z obowiązującym podziałem jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), teren Gminy Dobrzyca znajduje się na obszarze trzech jednolitych części wód podziemnych:

PLGW600061 – Powierzchnia JCWPd wynosi 2 702,30 km². W piętrze wodonośnym czwartorzędu na obszarze JCWPd 61 wyróżniono dwa główne poziomy:

- Gruntowy poziom wodonośny Q1 o charakterze dolinnym i pradolinym zasilany jest infiltracyjnie w obrębie dolin i pradolin. Na tarasach wysokich na drodze infiltracji opadów oraz drenażu i spływu z sąsiednich wysoczyzn. Na tarasach niskich również przez drenaż z poziomów wgłębnych. Okresowo, przy wysokich stanach rzek, zasilanie może pochodzić z wód powierzchniowych.
- Poziom wód wgłębnych międzyglinowy dolny (wielkopolskiej doliny kopalnej) Q2 zasilany jest na drodze infiltracji opadów i przesączania się wód z poziomu gruntowego głównie przez okna hydrauliczne.

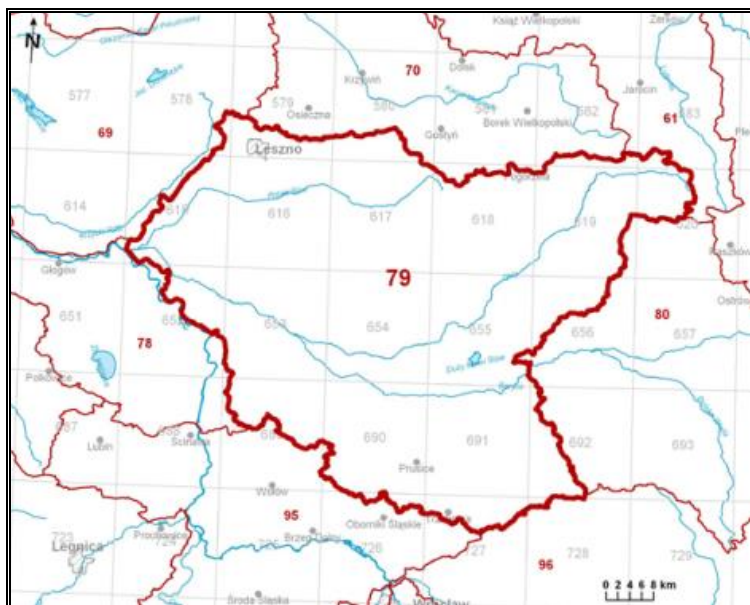
Rysunek 13. JCWP PLGW600061

Źródło: <http://bazadata.pgi.gov.pl/data/hydro/jcwpd/jcwpd61.pdf>

PLGW600079 – Powierzchnia JCWPd wynosi 3 819,90 km². System krążenia wód podziemnych na terenie jednostki jest wielostopniowy. Głównym źródłem zasilania jest infiltracja opadów atmosferycznych.

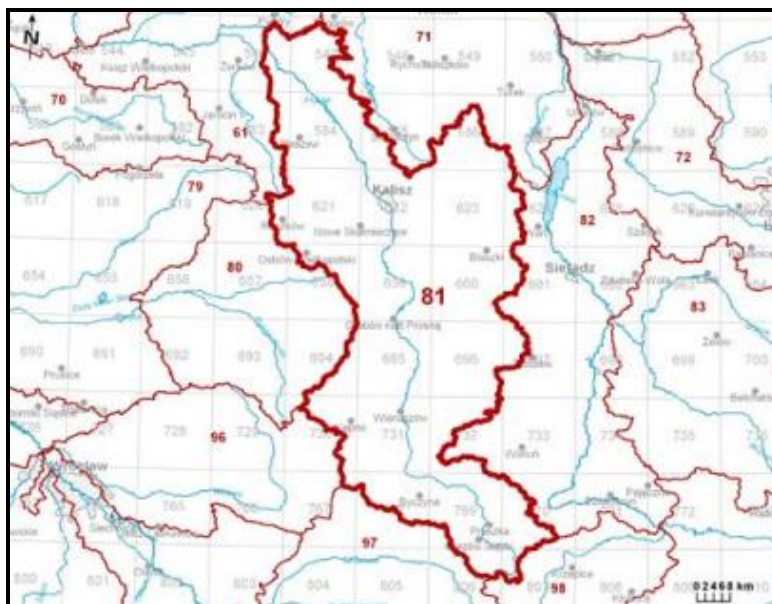
Rysunek 14. JCWP PLGW600079

Źródło: <http://bazadata.pgi.gov.pl/data/hydro/jcwpd/jcwpd79.pdf>

PLGW600081 – Powierzchnia JCWPd wynosi 4 912,60 km². JCWPd przedstawia strukturę i funkcjonowanie systemu hydrogeologicznego, położonego obrębie zlewni rzeki Prosny. Obszar występowania zwykłych wód podziemnych w granicach zlewni Prosny uznaje się za wielowarstwowy system wodonośny wód podziemnych w utworach kenozoicznych i mezozoicznych, powiązanych układem krążenia z wodami powierzchniowymi.

Rysunek 15. JCWP PLGW600081

Źródło: <http://bazadata.pgi.gov.pl/data/hydro/jcwpd/jcwpd81.pdf>

GŁÓWNY ZBIORNIK WÓD PODZIEMNYCH

Gmina Dobrzyca znajduje się poza zasięgiem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP).

ZAGROŻENIA WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH

Zanieczyszczenie wód powierzchniowych powodowane jest głównie przez wzmożoną działalność antropogeniczną na terenie zlewni, tj. urbanizacja, rolnictwo czy uprzemysłowienie. Do głównych zagrożeń zasobów i jakości wód na terenie Gminy Dobrzyca należy zaliczyć:

- emisję ścieków komunalnych;
- odprowadzanie ścieków nieoczyszczonych lub niedostatecznie oczyszczonych;
- spływ powierzchniowy biogenów z pól i niewłaściwe składowanie nawozów naturalnych.

Istotnym źródłem presji na środowisko wodne jest niedostateczna sanitizacja obszarów wiejskich. Rozproszenie zabudowy mieszkaniowej na obszarze Gminy sprawia, że budowa kanalizacji sanitarnej jest często ekonomicznie nieuzasadniona. W takiej sytuacji, mieszkańcy obszarów nieskanalizowanych korzystają ze zbiorników bezodpływowych (szamba), opróżnianych przez wyspecjalizowane firmy. Korzystanie z nieszczelnego szamba grozi skażeniem bakteriologicznym gleby oraz wody wokół posesji, a zanieczyszczenia chemiczne są wchłaniane przez rośliny, w tym warzywa i zboża. Szkodliwe związki chemiczne rozprzestrzeniają się także na większe odległości, skażając wody podziemne.

Kolejnym zagrożeniem czystości wód w gminach są spływy powierzchniowe zanieczyszczeń, obciążone głównie związkami biogennymi (azotem i fosforem) pochodzenia rolniczego. Zjawisko to jest potęgowane przez niewłaściwe przechowywanie i stosowanie nawozów mineralnych i organicznych, nadmierne stosowanie chemicznych środków ochrony roślin oraz niewłaściwe wykonywanie zabiegów agrotechnicznych.

W przypadku nadmiernego, długotrwałego spływu składników biogenych do wód, dochodzi do ich przeżyźnienia. Proces ten, zwany eutrofizacją prowadzi do szeregu konsekwencji tj. zakwity (gwałtowny rozwój makrofytów i toksycznego fitoplanktonu – glony, sinice), zakwaszenie wód, pogłębienie strefy beztlenowej, spadek przezroczystości wody, wymieranie ichtiofauny, znaczne pogorszenie walorów użytkowych, przyrodniczych i rekreacyjnych wód. W efekcie, zbiornik wodny ulega postępującej degradacji, która może doprowadzić do jego całkowitego zaniku na skutek zarastania. Eutrofizacja stanowi obecnie ogromne zagrożenie dla wszystkich wód powierzchniowych na terenie Polski ze względu na nadużywanie nawozów i środków ochrony roślin, które dostają się do wód na skutek spływu powierzchniowego. Rolnictwo zanieczyszcza wodę poprzez niewykorzystane składniki

środków ochrony roślin, czy nawozów, nieodpowiednie miejsca składowania i przechowywania odchodów zwierzęcych (stałych i płynnych), które znajdują się w pobliżu obór, chlewików, czy kurników. Powodem zanieczyszczeń wód są także wybiegi dla zwierząt i drobiu oraz miejsca spływu wód z terenu zagród, jak również miejsca składowania kiszonki. Wszystko to może powodować, że jakość wód powierzchniowych i podziemnych nie będzie odpowiadać wymagany standardom.

Na czystość wód powierzchniowych ma również sposób użytkowania melioracji wodnych szczegółowych. Celem melioracji jest regulacja stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby, ułatwienia jej uprawy oraz ochrona użytków rolnych przed powodzią. W sytuacji kiedy surowe ścieki (bytowo-gospodarcze, rolnicze) są odprowadzane bezpośrednio do rowów melioracyjnych, mogą przedostawać się one do wód powierzchniowych oraz gruntowych i znacznie pogarszać ich jakość.

ZAGROŻENIE POWODZIOWE

Zgodnie z definicją z Ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo Wodne przez pojęcie powódź rozumie się *„czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, w szczególności wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych”*.

Występowanie zagrożenia powodziowego na danym terenie oznacza duże prawdopodobieństwo wystąpienia tam zjawiska powodzi.

Ryzyko powodziowe natomiast zgodnie z Art 2 Dyrektywy 2007/60/WE w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim, oznacza kombinację prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi i prawdopodobieństwa wystąpienia związanych z powodzią potencjalnych negatywnych konsekwencji dla życia i zdrowia ludzkiego, środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej.

Stopień ryzyka powodziowego warunkuje m.in. gęstość zaludnienia, sposób użytkowania dolin rzecznych i terenów zalewowych, infrastruktura techniczna, komunikacyjna.

Ze względu na obszar dotknięty żywiołem rozróżniamy trzy rodzaje powodzi:

- powódzie lokalne (małe) - spowodowane zazwyczaj opadami nawalnymi o dużym natężeniu, obejmujące swym zasięgiem małe zlewnie,
- powódzie regionalne (średnie) - dotyczące region wodny,
- powódzie krajowe (duże) - obejmujące obszar dorzecza, których główną przyczyną są długotrwałe deszcze na dużych obszarach.

Źródło: <http://powodz.gov.pl>

Ze względu na proces powstawania i wezbrania powódzie w Polsce możemy podzielić na następujące rodzaje:

- opadowe – przyczyną są opady ulewne lub nawalne (o dużym natężeniu) oraz rozlewne (długotrwałe na dużym obszarze zlewni),
- roztopowe – przyczyną jest gwałtowne topnienie śniegu,
- zimowe – przyczyną jest nasilenie niektórych zjawisk lodowych,
- sztormowe- przyczyną są silne wiatry i sztormy występujące na zalewach i wybrzeżach.

Ocena ryzyka powodziowego przygotowywana jest przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej. Pobliskie tereny rzeki Lutyni w okresie wezbrań mogą ulec zalaniu wodami rzecznyymi. W północno-wschodniej części Gminy istnieje, zatem ryzyko powodziowe. Tereny zagrożone powodzią zostały przedstawione na poniższym rysunku.

Rysunek 16. Obszar Gminy Dobrzyca, dla którego opracowano arkusze map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego

Źródło: <http://mapy.isok.gov.pl/imap/>

PODSUMOWANIE ANALIZA SWOT

Tabela 20. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Gospodarowanie wodami

Mocne strony	Słabe strony
monitoring jakości wód powierzchniowych na terenie Gminy.	- występowanie sezonowych podtopień, - zanieczyszczenie terenów rolniczych azotanami (OSN), - niedostateczny rozwój infrastruktury kanalizacyjnej na terenie Gminy, - obecność zbiorników bezodpływowych w niedostatecznym stanie technicznym.
Szanse	Zagrożenia
- wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa, - zaostrenie przepisów dotyczących ochrony środowiska, - budowa zbiorników retencyjnych, - wdrażanie dokumentów planistycznych dotyczących gospodarowania wodami.	- występowania obszarowych form ochrony przyrody wpływających na ograniczenia inwestycyjne w zakresie gospodarowania wodami, - negatywne zjawiska spowodowane zmianami klimatycznymi: susze, gwałtowne deszcze, powódzie.

Źródło: Opracowanie własne

3.2.5 Gospodarka wodno-ściekowa

Obecność sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na danym obszarze istotnie podnosi jakość życia mieszkańców poprzez zapewnienie ciągłości dostaw wody spełniającej wszelkie normy sanitarne oraz odbioru i oczyszczania ścieków. Wyposażenie obszaru w podstawową infrastrukturę techniczną zwiększa również atrakcyjność osiedleńczą dla potencjalnych mieszkańców oraz inwestorów.

SIEĆ WODOCIĄGOWA

Gmina Dobrzyca zaopatrywana jest w wodę z wodociągów w miejscowościach: Dobrzyca, Koźminiec, Karminiek, Ruda. Woda ujmowana jest z ujęć podziemnych czwartorzędowych (Koźminiec, Karminiek, Ruda) i trzeciorzędowych (Dobrzyca). Sieć wodociągowa zbudowana jest głównie z rur PCV, PE i stalowych. Poszczególne stacje zaopatrują następujące wsie:

- SUW Dobrzyca, wsie: Dobrzyca, Strzyżew, Galew, Polskie Olędry i Trzebin.
- SUW Koźminiec, wsie: Koźminiec i Trzebowa.
- SUW Karminiek, wsie: Karmin, Karminiek, Nowy Karmin, Karminiec, Gustawów, Izbiczno, Sośniczka, Sośnica, Czarnuszka, Lutynia, Fabianów,
- SUW Ruda, wieś: Ruda.

Zgodnie z danymi GUS długość czynnej sieci wodociągowej na terenie Gminy Dobrzyca w ciągu analizowanego okresu utrzymywała się na stałym poziomie 131,8 km. Liczba przyłączy w 2018 r. wyniosła 1 542 szt., czyli o 80 szt. więcej niż w 2014 r. Liczba awarii

utrzymywała się na niskim poziomie. Największą ich ilość (5 przypadków awarii) odnotowano w 2017 roku. W latach 2014-2017 liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej zmniejszyła się z 8 209 do 8 161 osób, w wyniku, czego ilość doprowadzonej wody do gospodarstw domowych w tych latach zmniejszyła się o 53,9 dam³. W 2018 roku nastąpił wzrost ilości dostarczanej wody do poziomu 450,9 dam³. Szczegółowe informacje na temat stanu sieci wodociągowej na terenie Gminy Dobrzyca w latach 2014-2018 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 21. Sieć wodociągowa na terenie Gminy Dobrzyca w latach 2014-2018

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2014	2015	2016	2017	2018
Długość czynnej sieci rozdzielczej	km	131,8	131,8	132,1	131,8	131,8
Długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie bądź administracji Gminy	km	131,8	131,8	132,1	131,8	0,0
Długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie bądź administracji Gminy, eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej	km	131,8	131,8	132,1	131,8	0,0
Liczba przyłączy	szt.	1 462	1 466	1 497	1 784	1 542
Awarie sieci	szt.	-	3	2	5	3
Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	397,0	374,0	327,2	382,7	450,9
Ludność korzystająca z instalacji ogółem	osoba	8 209	8 161	8 169	8 161	-
Ludność korzystająca z instalacji w miastach	osoba	3 165	3 181	3 171	3 151	-
Zużycie wody w gospodarstwach domowych na jednego mieszkańca ogółem	m ³	47,5	45,2	39,6	46,4	54,9
Zużycie wody w gospodarstwach domowych na jednego mieszkańca na wsi	m ³	48,2	43,7	35,7	36,7	54,3
Zużycie wody w gospodarstwach domowych na jednego mieszkańca w miastach	m ³	46,5	47,7	45,9	61,9	55,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

SIEĆ KANALIZACYJNA

Zgodnie z danymi GUS w 2018 r. długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Dobrzyca wynosiła 39,6 km. Ilość przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w okresie 2014-2018 zmniejszyła się o 23 sztuki.

Liczba osób korzystających z sieci w 2017 roku wyniosła 3 375 osób, z czego 3 042 osoby korzystały z sieci kanalizacyjnej na obszarze miejskim Gminy. W lata 2014 – 2017

zauważalny jest znaczący wzrost ludności osób korzystających z sieci kanalizacyjnej. Ilość ścieków odprowadzanych wzrosła o 13,33% osiągając w 2018 roku poziom 85,00 dam³. Szczegółowe dane na temat systemu kanalizacyjnego znajdującego się w obrębie Gminy Dobrzyca przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 22. System kanalizacyjny na terenie Gminy Dobrzyca w latach 2014-2018

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2014	2015	2016	2017	2018
Długość czynnej sieci	km	17,7	20,8	20,8	21,2	39,6
Długość czynnej sieci będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	17,7	20,8	20,8	21,2	0,0
Długość czynnej sieci będącej w zarządzie bądź administracji Gminy eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej	km	17,7	20,8	20,8	21,2	0,0
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	799	811	864	886	776
Ścieki bytowe odprowadzone z siecią	dam ³	-	80,5	90,8	85,6	84,9
Ścieki odprowadzone	dam ³	75,0	77,0	83,0	86,0	85,0
Ludność korzystająca z sieci w miastach	osoba	1 711	3 068	3 058	3 042	-
Ludność korzystająca z sieci ogółem	osoba	1 711	3 123	3 392	3 375	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Teren Gminy jest nie jest w pełni skanalizowany. W miejscach gdzie budowa systemu kanalizacji zbiorowej jest ekonomicznie nieuzasadniona, gospodarka ściekowa została jest oparta o gromadzeniu ścieków w zbiornikach bezodpływowych (szambach) oraz przydomowych oczyszczalniach.

Gmina prowadzi ewidencję przydomowych oczyszczalni oraz bezodpływowych zbiorników na nieczystości. Według informacji uzyskanych z Urzędu, na terenie Gminy znajdują się 495 bezodpływowych zbiorników na nieczystości oraz 77 przydomowych oczyszczalni ścieków.

OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu prowadzi wykaz oczyszczalni w ewidencji WIOŚ w Poznaniu. Ostatni dostępny raport obejmuje rok 2016. W poniższej tabeli zamieszczono szczegółowe informacje na temat zespołów urządzeń i obiektów technologicznych służących do usuwania zanieczyszczeń z odpadów płynnych znajdujących się na terenie Gminy Dobrzyca.

Tabela 23. Oczyszczalnie ścieków na terenie Gminy Dobrzyca według raportu z 2016 roku

Właściciel obiektu lub zarządzający obiektem	„Adros” Sp. z o. o. Spółka komandytowa	Urząd Gminy Dobrzyca/ Zakład Komunalny Gminy Dobrzyca	OSM Kowalew-Dobrzyca Zakład Produkcyjny w Dobrzycy
Odbiornik	ziemia	Patoka	Patoka
Nazwa JCW	Lutynia do Radowicy	Lutynia do Radowicy	Lutynia do Radowicy
Kod JCW	PLRW60001618524	PLRW60001618524	PLRW60001618524
Region wodny	Warta	Warta	Warta
Rodzaj ścieków	przemysłowe	bytowe	przemysłowe

Źródło: Wykaz oczyszczalni w ewidencji WIOŚ w Poznaniu. Stan na rok 2016.

AGLOMERACJA KPOŚK

Zgodnie z informacjami znajdującymi się w *Krajowym Programie Oczyszczalnia Ścieków* w granicach Gminy Dobrzyca znajduje się aglomeracja ściekowa Dobrzyca. Zgodnie z uchwałą Nr XXIII/621/16 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 31.10.2016 r. aglomeracja Dobrzyca obejmuje swym zasięgiem systemy kanalizacji zbiorczej częściowo na terenie miejscowości Dobrzyca, Strzyżew, Lutynia, Fabianów, Sośnica, Karmin. W uchwale dokładnie wskazano wyłączone numery działek z ww. miejscowości, które nie znajdują się w aglomeracji. W poniższej tabeli przedstawiono informację ze Sprawozdania KPOŚK z 2018 r. dla wyżej wymienionej aglomeracji oraz dotyczące średnie roczne wartości wskaźników w ściekach odpływających z oczyszczalni ścieków w Dobrzycy, które spełniają wymagania rozporządzenia w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.

Tabela 24. Dane z KPOŚK o aglomeracji Dobrzyca

Agglomeracja – dane podstawowe	I_d aglomeracji	PLWL072
	nazwa aglomeracji	Dobrzyca
	region wodny	WT
	dorzecze	Odra
	gmina wiodąca w aglomeracji	Dobrzyca
	gminy w aglomeracji	Dobrzyca
	RLM rzeczywista	4 881
	liczba rzeczywistych mieszkańców w aglomeracji [RLM]	4 826
	liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego [RLM]	4 322

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DOBRZYCA NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2023-2026

	liczba mieszkańców obsługiwanych przez tabor asenizacyjny [RLM]		118
	liczba mieszkańców obsługiwanych przez systemy indywidualne (przydomowe oczyszczalnie ścieków)		120
	liczba przydomowych oczyszczalni ścieków		30
	liczba mieszkańców niezarejestrowanych		266
System kanalizacji zbiorczej	długość sieci kanalizacyjnej ogółem (sanitarnej i ogólnospławnej) w aglomeracji [km]		37,2
	długość istniejącej kanalizacji deszczowej w aglomeracji [km]		21,3
	ilość ścieków komunalnych powstających w aglomeracji ogółem [tys. m ³ /r]		113,8
	ilość ścieków komunalnych odprowadzanych zbiorczym systemem kanalizacyjnym do oczyszczalni [tys. m ³ /r]		84,4
	ilość ścieków dostarczanych do oczyszczalni taborem asenizacyjnym (tylko ścieki z terenu aglomeracji) [tys. m ³ /r]		8,5
	ilość ścieków oczyszczanych systemami indywidualnymi (przydomowymi oczyszczalniami ścieków) [tys. m ³ /r]		9,9
	ilość ścieków nieoczyszczanych w aglomeracji [tys. m ³ /r]		11,0
	RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej	RLM stałych mieszkańców [RLM]	4 322
		RLM przemysłu [RLM]	0
		RLM osób czasowo przebywających w aglomeracji [RLM]	55
	RLM dostarczany do oczyszczalni taborem asenizacyjnym	RLM stałych mieszkańców [RLM]	118
		RLM przemysłu [RLM]	0
		RLM osób czasowo przebywających w aglomeracji [RLM]	0
Oczyszczalnie ścieków komunalnych	I_d oczyszczalni ścieków		PLWL0720
	nazwa oczyszczalni		Oczyszczalnia ścieków w Dobrzycy
	Adres oczyszczalni		Dobrzyca, ul. Jarocińska 20, 63-330 Dobrzyca
	Nazwa odbiornika ścieków	I rzędu	Odra
		II rzędu	Warta
		III rzędu	Prosna
		Bezpośredni odbiornik	Patoka
	Przepustowość	średnia [m ³ /d]	650

		maksymalna [m ³ /d]	650
		docelowa [m ³ /d]	650
	projektowa wydajność oczyszczalni ścieków [RLM]		5 700
	średnie roczne wartości wskaźników w ściekach odpływających z oczyszczalni ścieków		BZT5 [mgO ₂ /l]: 20 ChZT [mgO ₂ /l]: 88 zawiesina ogólna [mg/l]: 10
Osady	forma przeróbki osadu na oczyszczalni poprzedzająca zagospodarowanie		odwadnianie, suszenie i higienizacja wapnem
	ilość suchej masy osadów powstających na oczyszczalni [Mg/rok]		18,8

Źródło: Sprawozdanie z KPOŚK 2018

PODSUMOWANIE ANALIZA SWOT

Tabela 25. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa

Mocne strony	Słabe strony
- funkcjonowanie oczyszczalni ścieków, - prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy, - rozwijająca się sieć wodociągowa	- niewystarczający stopień skanalizowania Gminy, - wody podziemne zagrożone zanieczyszczeniem azotanami.
Szanse	Zagrożenia
- rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej, - pozyskanie środków finansowych z funduszy krajowych lub europejskich na rozbudowanie infrastruktury wodno-ściekowej.	- niewłaściwe zagospodarowywanie nieczystości ciekłych przez właścicieli nieruchomości, - negatywny wpływ na środowisko budowanych przydomowych oczyszczalni ścieków w jednostkach osadniczych o zwartej zabudowie na wody podziemne, - nielegalne zrzuty ścieków do wód powierzchniowych.

Źródło: Opracowanie własne

3.2.6 Zasoby geologiczne i gleby

GLEBY

Jakość gleb w istotny sposób wpływa na potencjał jednostek samorządu terytorialnego. Gleby dobrej jakości oznaczają nie tylko zdrowe i wysokie plony, ale także warunkują prawidłowy rozwój człowieka, gdyż wraz z pożywieniem roślinnym i zwierzęcym dostarczają odpowiedniej ilości wysokokalorycznych składników odżywczych, witamin, substancji mineralnych, niezbędnych do budowy i właściwego funkcjonowania organizmu. Razem z pożywieniem człowiek pobiera składniki korzystne, jak i niekorzystne dla swego rozwoju.

Jakość gleb ma wpływ na rozmieszczenie upraw rolniczych, ale zależy ona również od odpowiedniej wilgotności, nawożenia mineralno-organicznego, warunków termicznych oraz opadów atmosferycznych.

Na stan gleb wpływają głównie czynniki pochodzenia antropogenicznego:

- Intensywne rolnictwo – stosowanie wysoko wydajnych maszyn, technik uprawy i hodowli, nadmierne wykorzystywanie nawozów mineralnych i środków ochrony roślin, co może prowadzić do degradacji chemicznej gleb (przeciążenie nadmierną ilością substancji chemicznych, w tym metalami ciężkimi, co prowadzi do zakwaszenia, zasolenia, alkalizacji, zmian jakościowych i ilościowych w próchnicy) oraz degradacji fizycznej gleb (utrata określonej masy gleby, zmiany struktury gleby, nadmierne zagęszczenie i niekorzystne zmiany stosunków wodnych, erozja spowodowana niewłaściwym użytkowaniem gruntów);
- Działalność zakładów produkcyjno-usługowych – przyczyniająca się głównie do degradacji chemicznej gleb, na skutek emisji szkodliwych substancji do atmosfery, odprowadzania ścieków;
- Komunikacja i transport samochodowy – przyczyniający się do zanieczyszczenia gleb położonych w bezpośrednim sąsiedztwie intensywnie użytkowanych szlaków komunikacyjnych (degradacja chemiczna).

Ponadto negatywny wpływ na jakość gleb wywierają: składowanie odpadów w miejscach do tego nie przeznaczonych, wypalanie traw, palenie odpadów na powierzchni ziemi, odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków do środowiska, nieszczelne szamba.

Nasilające się stałe wpływy różnorodnych form działalności rolniczej, usługowej i urbanizacyjnej przyczyniają się do znacznych zmian w naturalnych warunkach glebowych. Zmiany te przejawiają się w postaci szeregu form degradacji pokrywy glebowej i prowadzą do wytworzenia gleb o zmienionym profilu i właściwościach fizykochemicznych. Procesy degradacji gleb związane są przede wszystkim z:

- rejonami intensywnej produkcji rolnej i hodowlanej,
- intensywnej melioracji gleb,
- rejonami budowy nowych osiedli mieszkaniowych,
- trasami komunikacyjnymi,
- terenami eksploatacji kopalin lub wyrobisk poeksploatacyjnych.

Przekształcenia mechaniczne gleb powodowane są przez zabudowę terenu, utwardzanie i ucięcie podłoża, zdjęcie pokrywy glebowej lub jej wymieszanie z elementami obcymi (np. gruzem budowlanym) oraz w wyniku formowania wykopów i wyrównań. Ważnym czynnikiem jest emisja zanieczyszczeń powietrza i opad zanieczyszczeń oraz procesy

chemicznej degradacji gleb przez niewłaściwie prowadzoną gospodarkę ściekową i odpadową.

Na obszarze Gminy Dobrzyca dominują gleby dobre i bardzo dobre, należące do III i IV klasy botanicznej. Należą do nich gleby brunatne, wytworzone z piasków gliniastych. Grunty o klasie I nie występują wcale na tym terenie, natomiast gleby II klasy zajmują tylko 1% powierzchni gruntów ornych.

Przydatność rolniczą gleb określają kompleksy, będące typami siedliskowymi rolniczej powierzchni produkcyjnej, z którymi związany jest odpowiedni dobór uprawianych roślin. Charakterystykę kompleksów przyjęto ze względu na siedliska związane z uprawą zbóż ozimych, uznanych za najbardziej właściwe rośliny wskaźnikowe. Na terenie Gminy największy udział mają gleby należące do poniższych kompleksów:

- Kompleks psenny dobry – gleby nieco mniej urodziwe, zwężalsze i cięższe do uprawy, czasem okresowo gorzej przewietrzane albo wykazują okresowo słabe niedobory wody. Na tym glebach udają się wszystkie rośliny uprawne, ale w części jest to zależne od pogody i poziomu agrotechniki.
- Kompleks żytni bardzo dobry – w jego skład wchodzi najlepsze gleby lekkie wytworzone z piasków gliniastych. Są one strukturalne, mają dobrze wykształcony poziom próchniczny oraz właściwe stosunki wodne.

BADANIA MONITORINGOWE GLEB

Wg art. 109 ust. 2 Prawa Ochrony Środowiska, w zakresie obowiązków Starosty leży prowadzenie okresowych badań jakości gleby i ziemi. Należy zatem domagać się wyników takich badań, jako niezbędnych do prawidłowego przygotowania projektu ekologizacji obszarów rolnych, tym bardziej, że starosta prowadzi także corocznie aktualizowany rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenia standardów jakości gleby lub ziemi, z wyszczególnieniem obszarów, na których obowiązek rekultywacji obciąża starostę (Art. 110 POŚ). Według informacji uzyskanych z WIOŚ w Poznaniu na terenie Gminy nie prowadzono badań chemizmu gleb.

GEOLOGIA

Obszar Gminy Dobrzyca znajduje się w obrębie wysoczyzny morenowej płaskiej. Znajdują się tu niewielkie deniwelacje o charakterystycznym układzie łagodnych pagórków i obniżień.

Na terenie Gminy występują utwory trzeciorzędowe, odsłaniające się na powierzchni w rejonie miejscowości Fabianów, gdzie eksploatowane były ropy naftowe, a także w rejonie miejscowości Olędry i na północny wschód od miejscowości Lutynia. Na pozostałym obszarze

Utwory trzeciorzędowe znajdują się pod utworami czwartorzędownymi. Utwory czwartorzędowe w większości stanowią 2 poziomy glin zwałowych zalegające na trzeciorzędzie lub piaskach i żwirach niewielkiej miąższości. Wzdłuż doliny rzeki Lutyni występuje pas zwałowych piasków różnoziarnistych lokalnie pylastych i pyłów. Piaski różnoziarniste przede wszystkim zalegają na glinie zwałowej szarej.

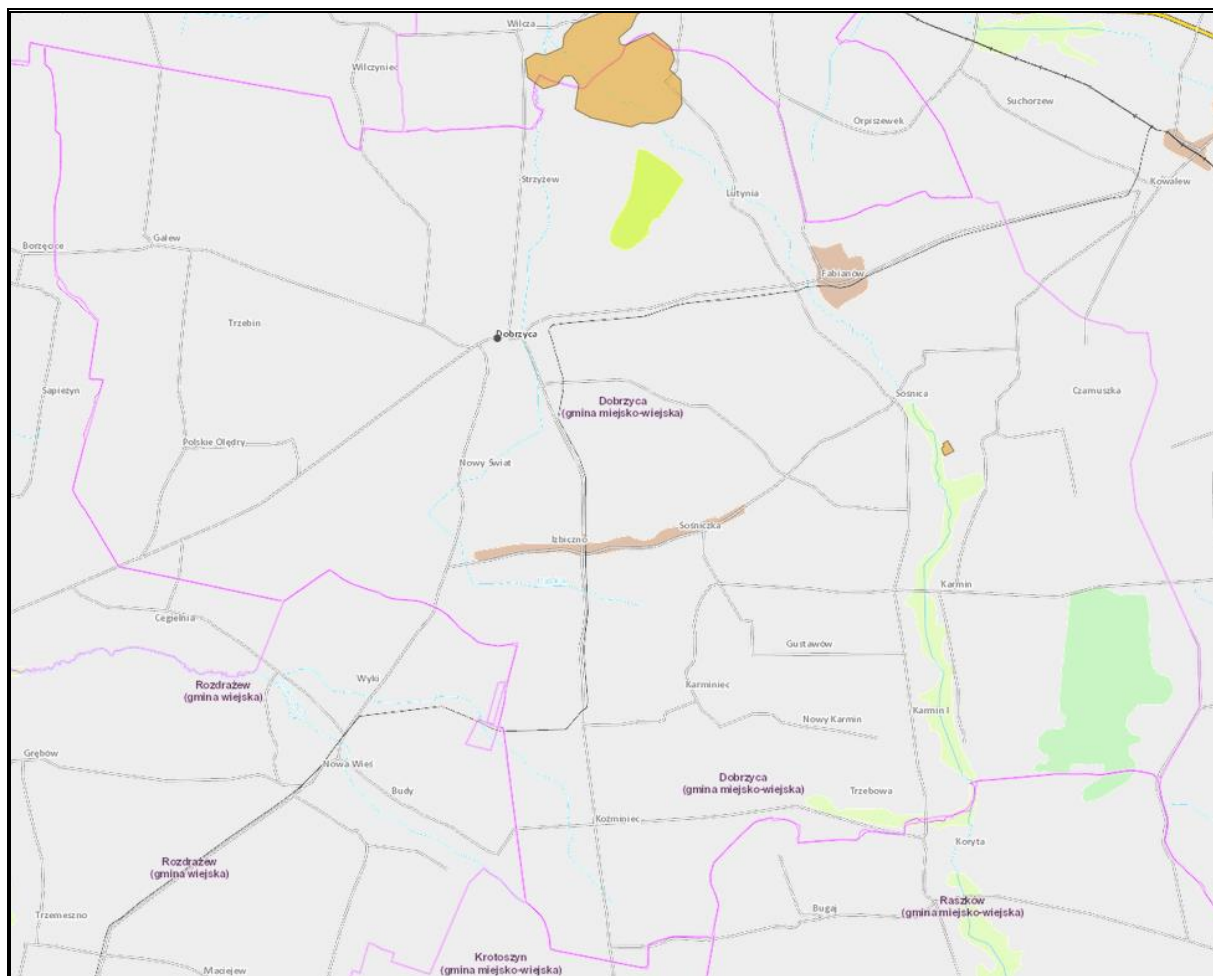
OBSZARY GÓRNICZE I ZŁOŻA KOPALIN

Według Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. - Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. 2019 poz. 868 z późn. zm.) *obszarem górniczym jest przestrzeń, w granicach której przedsiębiorca jest uprawniony do wydobywania kopaliny, podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji, podziemnego składowania odpadów, podziemnego składowania dwutlenku węgla oraz prowadzenia robót górniczych niezbędnych do wykonywania koncesji.*

Występujące na terenie jednostki zasoby surowców mineralnych związane są z budową geologiczną obszaru. Na terenie Gminy Dobrzyca znajdują się następujące aktywne obszary górnicze i złoża kopalin:

- „Sośnica” – obszar o powierzchni 18 628,00 m², na którym występują złoża kruszyw naturalnych,
- „Jarocin I” – obszar o powierzchni 1 991 568 m², na którym występują złoża gazu ziemnego.

Rysunek 17. Obszary górnicze na terenie Gminy Dobrzyca

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, <http://geologia.pgi.gov.pl/>

OSUWISKA

Ruchy masowe ziemi stanowią w niektórych przypadkach zagrożenie dla obiektów budowlanych posadowionych na uruchomionej powierzchni oraz zagrożenie dla życia i zdrowia. Jedną z przyczyn ruchów masowych ziemi mogą być szkody w powierzchni ziemi spowodowane przez podziemne wyrobiska po eksploatacji złóż naturalnych.

Zgodnie z mapą dostępną na stronie Państwowego Instytutu Geologicznego (System Ochrony Przeciwośuwiskowej SOPO), na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego wstępnie nie rozpoznano obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych, w tym zagrożeń osuwania się mas ziemnych/skalnych.

PODSUMOWANIE ANALIZA SWOT

Tabela 26. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby geologiczne

Mocne strony	Słabe strony
występowanie złóż surowców naturalnych i obszarów górniczych,	przekształcenie terenu związane z eksploatacją złóż surowców naturalnych,
Szanse	Zagrożenia
rozwój nowych technologii poszukiwania i eksploatacji surowców mineralnych, prace badawcze PIG wpływające na odpowiednie rozpoznanie terenów	- mogące wystąpić osuwiska związane z eksploatacją złóż surowców naturalnych, - presja ze strony działających podmiotów gospodarczych zajmujących się eksploatacją złóż kopalin.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 27. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gleby

Mocne strony	Słabe strony
- mała degradacja gleb spowodowana działalnością przemysłową, - występowanie żyznych gleb.	- zanieczyszczenie gleb spowodowane uprawianiem rolnictwa, - brak stałego monitoringu jakości gleb, - występujące gleby o niskiej wartości rolniczej,
Szanse	Zagrożenia
- wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa, - stopniowa likwidacja szamb i rozwój sieci kanalizacyjnej, - popularyzacja działań ekologicznych. - restrykcyjne normy środowiskowe dla zakładów i przedsiębiorców, oraz rolników wpływające na zapobieganie skażeniu gleb	- postępująca urbanizacja i fragmentacja terenu, - wysokie wykorzystanie nawozów mineralnych w rolnictwie, - zagrożenie jakości gleb z uwagi na działalność rolnicza (degradacja chemiczna i biologiczna)

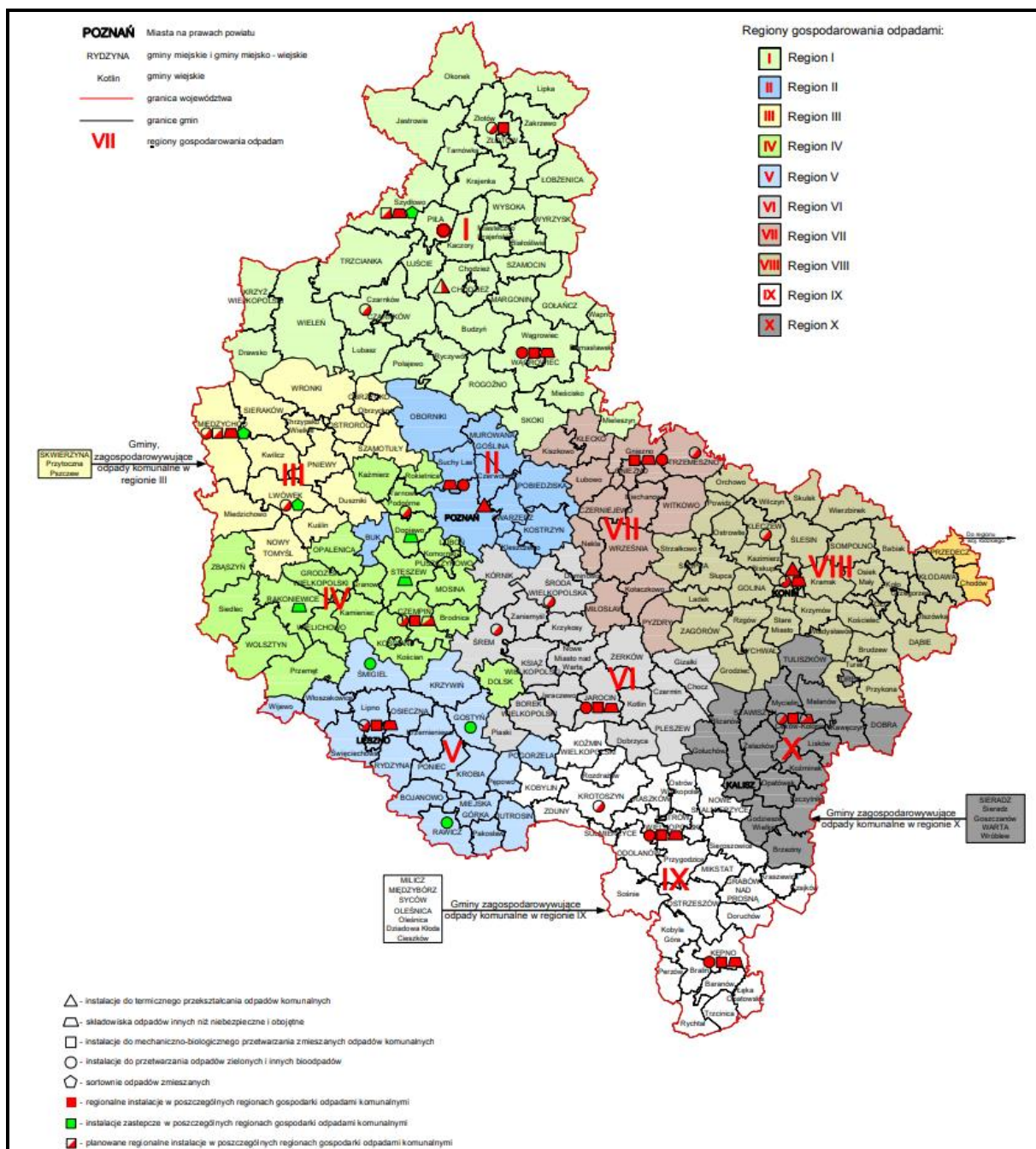
Źródło: Opracowanie własne

3.2.7 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Problem gospodarki odpadami jest jednym z ważniejszych zagadnień ochrony środowiska. Niewłaściwe postępowanie z odpadami ma negatywny wpływ na otaczającą przyrodę oraz zdrowie ludzi. Z tego powodu istotne jest prowadzenie racjonalnej gospodarki w tym zakresie oraz minimalizacja ilości powstających odpadów.

W Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2016-2022 zostało ustanowionych 10 regionów. Gmina Dobrzyca znajduje się w regionie VI gospodarki odpadami komunalnymi w województwie wielkopolskim. Regionalną Instalację Przetwarzania Odpadów Komunalnych dla tego regionu stanowi instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych należąca do Zakładu Gospodarki Odpadami znajdującego się w Jarocinie. Poniższy rysunek przedstawia umiejscowienie Gmin wraz z podziałem na regiony.

Rysunek 18. Regiony Gospodarki Odpadami

Źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2016-2022

Aktem prawnym regulującym system gospodarki odpadami na terenie Gminy stał się regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Dobrzyca. Regulamin ten określa szczegółowe zasady w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy, dotyczące:

1. obowiązków w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości,
2. wymagań dotyczących postępowania z odpadami komunalnymi w zakresie:
 - a) selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
 - b) minimalnych wymagań dotyczących rodzajów, ilości i pojemności pojemników,

- c) częstotliwości i sposobu pozbywania się odpadów,
 - d) wymogów sanitarnych utrzymania pojemników i miejsc gromadzenia odpadów,
 - e) innych wymagań wynikających z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami,
- 3. częstotliwości i sposobu pozbywania się nieczystości ciekłych,
 - 4. wymagań odnośnie utrzymywania zwierząt domowych,
 - 5. wymagań odnośnie utrzymywania zwierząt gospodarskich na terenach wyłączonych z produkcji rolniczej,
 - 6. obszarów podlegających obowiązki deratyzacji i terminów jej przeprowadzenia.

W ramach dokumentu właściciele nieruchomości mają obowiązek do selektywnego zbierania następujących rodzajów odpadów komunalnych:

- 1. tworzywa sztuczne,
- 2. szkło białe opakowaniowe,
- 3. szkło kolorowe opakowaniowe,
- 4. papier i tektura,
- 5. puszki aluminiowe i metale,
- 6. przeterminowane leki i chemikalia,
- 7. zużyte baterie i akumulatory,
- 8. zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- 9. meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- 10. odpady budowlane i rozbiórkowe,
- 11. zużyte opony,
- 12. odpady zielone:

Segregacja na terenie Gminy Dobrzyca odbywa się w systemie workowym dla odpadów gromadzonych selektywnie oraz w systemie pojemnikowym dla odpadów zmieszanych. Selektywna zbiórka odpadów prowadzona jest z podziałem na cztery frakcje: papier i tektura (worek/pojemnik w kolorze niebieskim), szkło (worek/pojemnik w kolorze zielonym), plastik i metal (worek/pojemnik w kolorze żółtym) oraz odpady ulegające biodegradacji (worek/pojemnik w kolorze brązowym). Odpady zielone mieszkańcy mogą zagospodarować na trzy sposoby:

- we własnym zakresie w kompostownikach,
- jako karma dla zwierząt,
- dostarczając do kontenera w wyznaczonym punkcie zbiórki odpadów komunalnych.

Odpady typu puszki aluminiowe i metalowe oddawane są do punktów skupu. Baterie gromadzi się w pojemnikach zlokalizowanych w placówkach oświaty i budynkach użyteczności publicznej, natomiast akumulatory w punktach zakupu nowych.

Niewykorzystane i przeterminowane leki przekazywane są do pojemników zlokalizowanych w aptekach. Pozostałe odpady są zbierane do kontenerów zlokalizowanych w wyznaczonym miejscu zbiórki odpadów komunalnych, które następnie są opróżniane przez świadczącego usługę.

Odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte opony, odpady budowlane i rozbiórkowe oraz gruz betonowy mieszkańcy mogą oddawać w Punkcie Selektywnej Zbiórki Odpadów w Dobrzycy zlokalizowanym na terenie Zakładu Usług Komunalnych.

Zgodnie z Analizą stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Dobrzyca za rok 2018 na dzień 31.12.2018 r. systemem gospodarki odpadami objęto 7 860 osób, zaś zbiórkę odpadów w sposób selektywny zadeklarowało 7 485 mieszkańców. Ilość odpadów, jakie Gmina wytworzyła i zebrała w roku 2018 przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 28. Masa zebranych odpadów komunalnych z terenu Gminy Dobrzyca w 2018 r.

Kod odebranych odpadów	Rodzaj odebranych odpadów	Masa odebranych odpadów [Mg]
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	1781,980
15 01 01	opakowania z papieru i tektury	5,680
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	58,227
15 01 07	Opakowania ze szkła	121,340
16 01 03	Zużyte opony	11,200
17 01 01	Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórki i remontów	72,800
17 01 02	Szkło	1,520
17 03 80	Odpadowa papa	1,960
17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	133,460
20 01 23	Urządzenia zawierające freon	1,520
20 01 32	Leki inne niż wymienione w 20 01 31	0,140
20 01 35	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 zawierające niebezpieczne	6,860

Kod odebranych odpadów	Rodzaj odebranych odpadów	Masa odebranych odpadów [Mg]
	składniki	
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23	0,920
20 01 39	Tworzywa sztuczne	1,000
20 01 40	Metale	10,405
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	24,880
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	39,200
20 03 99	Odpady komunalne niewymienione w innych podgrupach	12,460
17 04 05	Żelazo i stal	103,344
RAZEM		2388,896

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Dobrzyca za rok 2018

Poziomy recyklingu na terenie Gminy Dobrzyca w 2018 roku wynosiły:

- **29,02 %** dla poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła. Oznacza to że Gmina nie osiągnęła wymaganego przepisami prawa minimalnego poziomu recyklingu.
- **0,39%** dla poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania. Oznacza to że Gmina nie osiągnęła wymaganego przepisami prawa wartość.
- **72,91%** dla poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami, innymi niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych. Gmina
- Dobrzyca osiągnęła zatem wymagany przepisami prawa minimalny poziom recyklingu.

Ponadto na terenie Gminy Dobrzyca znajduje się gminne składowisko odpadów w miejscowości Strzyżew (zrehabilitowane i zagospodarowane) w fazie poeksploatacyjnej. Prowadzony jest jego monitoring w zakresie wód podziemnych oraz gazu składowiskowego.

W poniższej tabeli zostały zaprezentowane dane dotyczące masy wyrobów zawierających azbest zebranych z Gminy Dobrzyca wg aktualnych danych znajdujących się w bazie azbestowej w 2019 roku.

Tabela 29. Masa wyrobów azbestowych (kg) zebranych z Gminy Dobrzyca

Zinwentaryzowane	
Razem	3 545 496
osoby fizyczne	3 267 307
osoby prawne	278 189
Unieszkodliwione	
Razem	600 066
osoby fizyczne	598 702
osoby prawne	1 364
pozostałe do unieszkodliwienia	
Razem	2 945 430
osoby fizyczne	2 668 605
osoby prawne	276 825

Źródło: <https://bazaazbestowa.gov.pl>

PODSUMOWANIE ANALIZA SWOT

Tabela 30. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Mocne strony	Słabe strony
- funkcjonowanie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, - uporządkowany system gospodarki odpadami, - osiągnięcie poziomu recyklingu przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami, innymi niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania	- brak wiedzy i umiejętności prawidłowej segregacji odpadów przez mieszkańców, - pozostałe wyroby azbestowe do unieszkodliwienia na terenie Gminy, - duże koszty systemu gospodarowania odpadami..
Szanse	Zagrożenia
- ciągła edukacja i podnoszenie świadomości ekologicznej, - fundusze zewnętrzne na usuwanie wyrobów azbestowych z terenu Gminy, - wprowadzenie na terenie kraju nowych założeń i wytycznych dotyczących gospodarowania odpadami komunalnymi, - powstawanie nowoczesnych instalacji zajmujących się przetwarzaniem odpadów.	- rosnąca produkcja odpadów, - brak świadomości ekologicznej, - niewłaściwe postępowanie z odpadami przez część właścicieli nieruchomości,

Źródło: Opracowanie własne

3.2.8 Zasoby przyrodnicze

3.2.8.1 Szata roślinna

Powierzchnia lasów i gruntów leśnych na terenie Gminy Dobrzyca wg danych GUS na koniec 2018 r. wynosiła 833,64 ha. Lesistość (wskaźnik pokrycia lasem określonej powierzchni) Gminy wyniosła 7,00%.

Tabela 31. Lasy i grunty leśne

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2018
Powierzchnia gruntów leśnych		
ogółem	ha	833,64
lesistość w %	%	7,00
grunty leśne publiczne ogółem	ha	777,68
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	776,60
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	762,94
grunty leśne prywatne	ha	55,96
Powierzchnia lasów		
las ogółem	ha	816,24
las publiczne ogółem	ha	760,28
las publiczne Skarbu Państwa	ha	759,20
las publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	745,54
las publiczne Skarbu Państwa w zasobie Własności Rolnej RP	Ha	12,29
las publiczne gminne	ha	1,08
las prywatne ogółem	ha	55,96

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>
 Administracyjny nadzór nad lasami Gminy będącymi w zarządzie Lasów Państwowych prowadzą dwa nadleśnictwa: Nadleśnictwo Taczanów oraz Krotoszyn. Oba nadleśnictwa wchodzi w skład Dyrekcji Lasów Państwowych w Poznaniu. Lasy nie stanowiące własności Skarbu Państwa znajdują się pod nadzorem Starosty Pleszewskiego.

Największy kompleks leśny występuje w południowo-wschodniej części Gminy. Jest to las na siedlisku lasu mieszanego. Lasy te wchodzi w skład Obszaru Chronionego Krajobrazu Dąbrowy Krotoszyńskie – Baszków Rochy, który utworzono w celu ochrony unikalnych w skali europejskiej dębowych lasów z charakterystyczną fitosocjologią zespołów roślinnych występujących w tym rejonie. Jedynie w zachodniej części występują lokalnie młodniki.

W lasach dominującym typem siedlisk są bory świeże i bory mieszane. W drzewostanie przeważają sosna zwyczajna, dąb szypułkowy, brzoza i osika.

Zadrzewienia śródpolne, spełniają na obszarach użytkowanych rolniczo funkcję zabezpieczającą przed procesami erozyjnymi. Na terenie Gminy Dobrzyca znajduje się kompleks śródpolny (powstały w latach trzydziestych), w którego skład wchodzi 13 zadrzewień pasowych.

Charakterystycznym elementem krajobrazu gminy są pasy wiatrochronne. Sadzone przede wszystkim wzdłuż kierunku północny zachód – południowy wschód, w celu ochrony pól uprawnych przed wiatrami. W drzewostanie przeważa świerk i topola, natomiast podszyty stanowią krzewy - tarnina i kruszyna. Ekologiczna funkcja pasów wiatrochronnych polega na osłabianiu ruchów poziomych mas powietrza. Przeciwdziałają one przesuszaniu gleb, a co się z tym wiąże – ich stepowieniu. Stanowią ponadto ostoje zwierząt. Szczegółowe informacje dotyczące flory na terenach chronionych występujących na obszarze Gminy, znajdują się w rozdziale opisującym formy ochrony przyrody.

Świat zwierząt na terenie Gminy ma charakter typowy dla terenów nizinnych. Postępująca urbanizacja ograniczyła faunę do gatunków pospolitych, najlepiej przygotowanych do warunków życia w strefie miejskiej, głównie drobnych ssaków i owadów. Większość gatunków pospolitych ptaków występujących lub zalatujących na tereny Gminy należy do gatunków chronionych. Na obszarach wodnych spotkać można czaple, szpaki, kaczki krzyżówki.

Szczegółowe informacje dotyczące fauny na terenach chronionych występujących na obszarze Gminy, znajdują się w rozdziale opisującym formy ochrony przyrody.

3.2.8.3 Formy ochrony przyrody

Formami ochrony przyrody w Polsce, w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody są:

- parki narodowe, rezerваты przyrody,
- parki krajobrazowe,
- obszary chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,
- pomniki przyrody,
- stanowiska dokumentacyjne,
- użytki ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Formy ochrony przyrody występujące w granicach Gminy Dobrzyca scharakteryzowano poniżej.

Obszar Chronionego Krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. Na terenie Gminy Dobrzyca znajdują się:

Obszar chronionego krajobrazu Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków – Rochy – Obszar powstały w 1993 r. na podstawie Rozporządzenia Nr 6 Wojewody Kaliskiego z dnia 22 stycznia 1993 r. Powierzchnia obszaru wynosi 55 800 ha, z czego lasy zajmują 15600 ha – 28 %. Obszar znajduje się na terenie gminy: Zduny, Krotoszyn, Rozdrażew, Dobrzyca, Pleszew, Raszków, Ostrów Wielkopolski i Odolanów.

Obszar jest największym w Europie Środkowej skupieniem acidofilnych lasów liściastych różnego typu, z pomnikowymi okazami dębów i buków często o wieku powyżej 200 lat o wysokich wartościach hodowlanych. O walorach geobotanicznych obszaru świadczy występowanie gatunków rzadkich i zagrożonych, w tym duża ilość gatunków górskich z licznymi osobliwościami florystycznymi. Na terenie obszaru występuje także grąd środkowoeuropejski, a w wilgotnych zagłębieniach – łęg olszowy i wiązowo – jesionowy. Teren ten ma bardzo zróżnicowaną roślinność, na jego obszarze rośnie wiele gatunków roślin rzadkich i ginących. Cenne są tujejsze torfowiska niskie (szuwary) i przejściowe, a także łąki.

Obszar utworzony został w celu ochrony unikalnych w skali Europy starych drzewostanów dębowych z charakterystycznymi zespołami roślinnymi.

Zgodnie z art. 24 ust. 1. Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, na obszarze chronionego krajobrazu wprowadza się następujące zakazy:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

- 4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwoświsiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- 8) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:
 - a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
 - b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne– z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej;
- 9) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 200 m od linii brzegów klifowych oraz w pasie technicznym brzegu morskiego.

Zaplanowane do realizacji działania w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca* uwzględniają w swoich założeniach i przestrzegają ww. zakazy.

OBSZAR NATURA 2000

Obszary Natura 2000 – program sieci obszarów objętych ochroną przyrody na terytorium Unii Europejskiej. Celem programu jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które uważane są za cenne i zagrożone w skali całej Europy. Na terenie Gminy Dobrzyca występują następujące Obszary Natura 2000:

Obszar Natura 2000 Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej PLH300002 – Obszar znajdujący się na terenie zachodniej części Wysoczyzny Kaliskiej. Na jego terenie dominują lasy budowane głównie przez dąb szypułkowy.

Obszar charakteryzuje się dominacją powierzchniowo kwaśnej dąbrowy z klasy *Quercetea robori-petraeae*, przede wszystkim dobrze zachowane fitocenozy dąbrowy trzcinnikowej, a także mokrej dąbrowy trzcinnikowej. Podkreślić należy także występowanie płatów acydofilnego lasu grabowo-dębowego – subendemicznego zespołu południowej Wielkopolski. Najżyźniejsze siedliska leśne Płyty Krotoszyńskiej porasta grąd

środkowoeuropejski, a także, w najwilgotniejszych zagłębieniach, łąg olszowy i wiązowo-jesionowy. Na granicy swojego zasięgu wykształca się także uboga buczyna niżowa.

Dla Obszaru obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 11 grudnia 2015 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej PLH300002.

Zgodnie z przepisami art. 33 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody wprowadza się następujące zakazy: podejmowanie działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności: pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Realizacja założeń Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca odbywać się będzie zgodnie z ww. dokumentami. Przestrzegane będą obowiązujące na tym obszarze zakazy oraz uwzględniane istniejące oraz potencjalne zagrożenia. W poniższych tabelach przedstawiono szczegółowe informacje z ww. Planu Ochrony Obszaru Natura 2000.

Tabela 32. Zagrożenia dla Obszaru Natura 2000 Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej PLH300002

Lp.	Przedmiot ochrony	Opis zagrożenia	Cel działań ochronnych
1.	6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)	Istniejące	Poprawa złego stanu ochrony poprzez przeciwdziałanie sukcesji.
		— Zarastanie muraw przez gatunki niezwiązane z siedliskiem, w szczególności przez trzcinnika piaskowego <i>Calamagrostis epigejos</i> , jeżynę ostrągę <i>Rubus gracilis</i> , czerwone amerykańską <i>Padus serotina</i> i sosnę zwyczajną <i>Pinus sylvestris</i> (K02.01,I01).	
		Potencjalne	
		— Zalesienie płatów siedliska (B01).	
2.	6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	Istniejące	Poprawa złego stanu ochrony poprzez odpowiednie użytkowanie rolne.
		— zaniechanie koszenia skutkujące stopniowym zarastaniem łąk przez gatunki niezwiązane z siedliskiem, w szczególności przez śmiałka darniowego <i>Deschampsia caespitosa</i> , kruszynę pospolitą <i>Frangula alnus</i> , jeżynę ostrągę <i>Rubus gracilis</i> i wierzbę rokitę <i>Salix repens</i> subsp. <i>Rosmarinifolia</i> (A03.03),	
		— niewłaściwe użytkowanie polegające na: przenawożeniu, zbyt wczesnym lub zbyt częstym koszeniu, pozostawianiu skoszonej trawy na łące (A03.01, A08).	
		Potencjalne	
3.	6430 Ziołorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	Istniejące	Utrzymanie siedliska w obszarze Natura 2000
		— Wykraczanie obcych gatunków inwazyjnych, w szczególności kolczurki klapowanej <i>Echinocystis lobata</i> i niecierpka drobnokwiatowego <i>Impatiens parviflora</i> (I01),	
		— Ekspansja gatunków rodzimych niezwiązanych z siedliskiem, w szczególności trzciny pospolitej <i>Phragmites australis</i> i mozgi trzcinowatej <i>Phalaris arundinacea</i> (I02).	
		Potencjalne	
4.	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatheron elatioris</i>)	Istniejące	Poprawa złego stanu ochrony poprzez odpowiednie użytkowanie rolne
		— Niewłaściwe użytkowanie polegające na: przenawożeniu, zbyt częstym koszeniu, podsiewaniu szlachetnymi mieszankami traw (A08, A03.01, A11).	

		Potencjalne — Zaniechanie koszenia skutkujące stopniowym zarastaniem łąk przez gatunki niezwiązane z siedliskiem (A03.03), — Przekształcanie łąk na grunty orne (A02.03), — Zalesianie pól siedliska (B01).	
5.	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	Istniejące — Zmiany stosunków wodnych w szczególności o charakterze antropogenicznym (J02). Potencjalne — Zaniechanie koszenia skutkujące stopniowym zarastaniem mechowisk przez gatunki niezwiązane z siedliskiem (A03.03), — Niewłaściwe użytkowanie polegające na przenawożeniu, zbyt niskim lub zbyt częstym koszeniu, stosowaniu substancji chemicznych, podsiewaniu szlachetnymi mieszankami traw (A08, A03.01, A07, A11), — Przekształcanie mechowisk na grunty orne (A02.03).	Poprawa złego stanu ochrony poprzez odpowiednie użytkowanie rolne
6.	9110 Kwaśne buczyny (Luzulo-Fagetum)	Istniejące — Udział w drzewostanie gatunków obcych ekologicznie, w szczególności sosny zwyczajnej <i>Pinus sylvestris</i> pochodzącej z dawnych nasadzeń (B02.01), — Występowanie obcego gatunku inwazyjnego – niecierpka drobnokwiatowego <i>Impatiens parviflora</i> (I01). Potencjalne — Niewłaściwa gospodarka leśna polegająca na wprowadzeniu do siedliska gatunków obcych ekologicznie i geograficznie (B02.01), — Brak odpowiedniej ilości martwego drewna (B02.04).	Poprawa niezadowolającego stanu ochrony siedliska poprzez: — Przebudowę drzewostanu w kierunku składu zgodnego z typem siedliska przyrodniczego, — Umożliwienie swobodnego przebiegu procesów naturalnych
7.	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum)	Istniejące — Słabe, naturalne odnowienie dębu szypułkowego <i>Quercus robur</i> i dębu bezszypułkowego <i>Quercus petraea</i> (B03), — Udział w drzewostanie gatunków obcych ekologicznie, w szczególności sosny zwyczajnej <i>Pinus sylvestris</i> i buka zwyczajnego <i>Fagus sylvatica</i> pochodzących z dawnych nasadzeń (B02.01), — Występowanie obcego gatunku inwazyjnego – niecierpka drobnokwiatowego <i>Impatiens parviflora</i> (I01), — Brak odpowiedniej ilości martwego drewna (B02.04).	Poprawa niezadowolającego stanu ochrony siedliska poprzez: — Przebudowę drzewostanu w kierunku składu zgodnego z typem siedliska przyrodniczego i utrzymywanie zróżnicowanej struktury warstwowej lasu. — Umożliwienie swobodnego przebiegu procesów

		Potencjalne — Niewłaściwa gospodarka leśna polegająca na wprowadzaniu do siedliska gatunków obcych ekologicznie lub geograficznie (B02.01). — Przesuszanie siedliska skutkujące zanikaniem gatunków diagnostycznych (J02).	naturalnych. — Zwiększenie ilości martwego drewna.
8.	9190 Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion robori-petraeae</i>)	Istniejące — Udział w drzewostanie gatunków obcych ekologicznie lub geograficznie pochodzących z dawnych nasadzeń, w szczególności: sosny zwyczajnej <i>Pinus sylvestris</i>, buka zwyczajnego <i>Fagus sylvatica</i> i świerka pospolitego <i>Picea abies</i> (B02.01). — Słabe, naturalne odnowienie dębu szypułkowego <i>Quercus robur</i> i dębu bezszypułkowego <i>Quercus petraea</i> (B03). — Występowanie w płatach siedliska obcych gatunków inwazyjnych niecierpka drobnokwiatowego <i>Impatiens parviflora</i> i czerwemchy amerykańskiej <i>Padus serotina</i> (I01). — Brak odpowiedniej ilości martwego drewna (B02.04). Potencjalne — Przesuszenie siedliska skutkujące zanikaniem gatunków diagnostycznych (J02).	Poprawa niezadowolającego stanu ochrony siedliska poprzez: — Przebudowę drzewostanu w kierunku składu zgodnego z typem siedliska przyrodniczego. — Umożliwienie swobodnego przebiegu procesów naturalnych. — Zwiększenie ilości martwego drewna.
9.	91D0 Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi Betuletum – pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> , <i>Pino mugo-Sphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne	Istniejące — Obniżanie się poziomu wód gruntowych skutkujące przesuszeniem siedliska (J02). — Nadmierny udział brzozy brodawkowatej <i>Betula pendula</i> w drzewostanie i trzęślicy modrej <i>Molinia caerulea</i> w runie (I02). Potencjalne — Wkraczanie obcych gatunków inwazyjnych (I01).	Utrzymanie siedliska w obszarze.
10.	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródłiskowe	Istniejące — Udział w drzewostanie gatunków obcych ekologicznie lub geograficznie pochodzących z dawnych nasadzeń, w szczególności sosny zwyczajnej <i>Pinus sylvestris</i>, świerka pospolitego <i>Picea abies</i> i jesionu pensylwańskiego <i>Fraxinus pennsylvanica</i> (B02.01). — Występowanie obcego gatunku inwazyjnego – niecierpka drobnokwiatowego <i>Impatiens parviflora</i> (I01). — Nadmierna ekspansja nitrofilnych bylin, w szczególności pokrzywy zwyczajnej <i>Urtica dioica</i> (I02). — Brak odpowiedniej ilości martwego drewna (B02.04).	Poprawa niezadowolającego stanu ochrony siedliska poprzez: — Przebudowę drzewostanu w kierunku składu zgodnego z typem siedliska przyrodniczego. — Umożliwienie swobodnego przebiegu procesów naturalnych. — Zwiększenie ilości martwego

		Potencjalne — Obniżanie się poziomu wód gruntowych mogące skutkować przesuszeniem siedliska (J02).	drewna.
11.	91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (Ficario-Ulmetum)	Istniejące — Zamieranie wiązków oraz jesionów powodowane działaniem patogenów (K04.03). — Obecność w drzewostanie gatunków obcych ekologicznie lub geograficznie, w szczególności sosny zwyczajnej <i>Pinus sylvestris</i> i świerka pospolitego <i>Picea abies</i> (I02). Potencjalne — Obniżanie się poziomu wód gruntowych mogące skutkować przesuszeniem siedliska (J02). — Brak odpowiedniej ilości martwego drewna (B02.04).	Poprawa niezadowolającego stanu ochrony siedliska poprzez: — Przebudowę drzewostanu w kierunku składu zgodnego z typem siedliska przyrodniczego. — Umożliwienie swobodnego przebiegu procesów naturalnych. — Zwiększenie ilości martwego drewna.
12.	1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Istniejące — Brak informacji o zagrożeniach (U). Potencjalne — Brak informacji o zagrożeniach (U).	Rozpoznanie rozmieszczenia i liczebności gatunku w obszarze Natura 2000, identyfikacja zagrożeń, ocena stanu ochrony oraz propozycja działań ochronnych.

Źródło: Plan zadań ochronnych dla Obszaru Natura 2000 Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej (PLH300002)

Tabela 33. Działania ochronne dla Obszaru Natura 2000 Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej PLH300002

Lp.	Działanie ochronne	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
Działania dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych oraz gatunków i ich siedlisk			
1.	Wycinanie drzew i krzewów. Zalecane wrywanie młodych drzew i krzewów z korzeniami lub wycinanie połączone ze smarowaniem pieńków preparatami chemicznymi zapobiegającymi wyrastaniu odrośli. W pierwszym lub drugim roku obowiązywania planu zadań ochronnych, w razie potrzeby ponownie w kolejnych latach.	Płaty siedliska przyrodniczego 6120 położone na dz. ewid. o nrach 3925, 4334, 4335, 4337, obręb ewid. Sulmierzyce, gmina Miasto Sulmierzyce.	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
2.	Działanie obligatoryjne. Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych. Zachowanie siedliska przyrodniczego położonego na trwałych	Płaty siedliska przyrodniczego 6120 położone na dz. ewid. o nrach: 4334, 4335, 4337, 3925, obręb ewid. Sulmierzyce, gmina Miasto Sulmierzyce.	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 lub właściciel lub zarządca nieruchomości na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem programów z tytułu obniżenia

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DOBRZYCA NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2023-2026

	użytkach zielonych. Działanie ciągle realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.		dochodowości.
3.	Działanie fakultatywne. Koszenie zgodne z wymogami programu rolnośrodowiskowego dla siedliska przyrodniczego. Corocznie, począwszy od drugiego roku obowiązywania planu zadań ochronnych.	Płaty siedliska przyrodniczego 6120 położone na dz. ewid. o nrach: 3925, 4334, 4335, 4337, obręb ewid. Sulmierzyce, gmina Miasto Sulmierzyce.	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 lub właściciel lub zarządca nieruchomości na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów z tytułu obniżenia dochodowości.
4.	Działanie obligatoryjne. Ekskluzywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych. Zachowanie siedliska przyrodniczego położonego na trwałych użytkach zielonych. Działanie ciągle realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	Płaty siedliska przyrodniczego 6410 położone na dz. ewid. o nrach: 4213, 3101, obręb ewid. Sulmierzyce, gmina Miasto Sulmierzyce; 39, 999 obręb ewid. Chruszczyny, gmina Ostrów Wielkopolski; 27, 28, 30, obręb ewid. Łąkociny, gmina Ostrów Wielkopolski.	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 lub właściciel lub zarządca nieruchomości na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów z tytułu obniżenia dochodowości.
5.	Działanie fakultatywne. Koszenie zgodne z wymogami programu rolnośrodowiskowego dla siedliska przyrodniczego. Corocznie, począwszy od drugiego roku obowiązywania planu zadań ochronnych.	Płaty siedliska przyrodniczego 6410 położone na dz. ewid. o nrach: 3101, 4213, obręb ewid. Sulmierzyce, gmina Miasto Sulmierzyce; 39, 999 obręb ewid. Chruszczyny, gmina Ostrów Wielkopolski; 27, 28, 30, obręb ewid. Łąkociny, gmina Ostrów Wielkopolski.	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 lub właściciel lub zarządca nieruchomości na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów z tytułu obniżenia dochodowości.
6.	Działanie obligatoryjne. Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych. Zachowanie siedliska przyrodniczego położonego na trwałych użytkach zielonych. Działanie ciągle realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	Płaty siedliska przyrodniczego 6510 położone na dz. ewid. o nrach: 4467, 4216, 4217, 4219, 4220, 4222, 4223, 4225, 4227, 4290, 3950, 3953, 3955, 3960, 3965, 3969, 3971, 3973, 3096, 3097, 4505, 4507, 4509, 4451, 4452, 4455, 4456, 4457, 4458, 4459, 4460, 4461, 4462, 4463, 4464, 4465, 4467, 4468, 4470, 4471, 4474, 4475, 4480, 4482, 4486, 4487, 4491, 4492, 4496, 4497, 4500, 4297, 4293, obręb ewid. Sulmierzyce, gmina Miasto Sulmierzyce; 19, 20, 21, 22, 23/1, 23/2, 24, 25, 26, 27, 28, 29/1, 29/2, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43/1, 43/2, 44, 45, 46, 47, 48/1, 48/2, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61/1, 61/2, 63, 64, 65/1, 65/2, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75/1, 76/6, 135, 136, 137, 138, 139, 142, 143, 144, 145, 146, 147/1, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 17/1, 17/20, 17/9, 17/10, 17/11, 17/12, 17/13, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785; obręb ewid. Chwaliszew, gmina Krotoszyn; 8023, 8039, arkusz 4, obręb ewid. Smoszew, gmina	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 lub właściciel lub zarządca nieruchomości na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów z tytułu obniżenia dochodowości, a na terenie będącym w zarządzie nadleśnictwa właściwy miejscowo nadleśniczy.

		Krotoszyn; 353, 354/1, 356, 357, 358, 359, 360/1, 360/2, 361/1, 361/2, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387/1, 387/2, 388/1, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400/1, 400/2, 400/3, 400/5, 400/6, 400/7, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411/1, 412/1, 413/1, 414/1, 417/1, 418/1, 419/1, 420/1, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454/3, 595, 591, 592, 593, 594, 596, 597, 598, 599, 602, 607, 608, 611, 612, obręb ewid. Daniszyn; gmina Ostrów Wielkopolski; 1041, 170/1, 170/2, 170/3, 171/1, 176/1, 176/2, 176/3, 176/4, 179, 184/1, 183, 191, 192, 193, 194, 199, 200, 201/1, 201/2, 202, 203, 204, 205/1, 205/2, 206, 207, 208, 209, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249/1, 250, 252, 252, 253, 254, 255, 257, 258, 259, 260, 262, 263, 264, 265/1, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330/1, 330/2, 330/3, 331/1, 331/2, 331/3, 332/1, 332/2, 332/3, 333/1, 333/2, 333/3, 334, 335, 336, 337, 338/1, 338/2, 338/3, 339/1, 339/2, 339/3, 340/1, 340/2, 340/3, 341/1, 341/2, 341/3, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360/1, 361, 362/1, 363, 354/1, 365, 366, 367, 368, 369, 370/1, 370/2, 371/1, 371/2, 372/1, 372/2, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 80/2, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393/1, 393/2, 394/1,	
--	--	---	--

		394/2, 395/1, 395/2, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402/1, 402/2, 403/1, 403/2, 404/1, 404/2, 405, 407, 409, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 455, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 464, 465, 466/1, 467/1, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, obręb ewid. Nabyszyce; 25, 126, 128, 129/2, 130, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 65/1, 65/2, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 1, 2, 7, 8, 9, 1204, 18, 20, 21, 22, 23, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37/1, 39/1, 40, 42/1, 43/1, 44/1, 65/1, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 101/2, 110, 111, 113/1, 113/2, 113/3, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 125, 126, 127, 128, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, obręb ewid. Glińnica, gmina Odolanów; 388, 389, 390, 391, 393/1, 393/2, 394, 395/1, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 443, 445/3, 445/4, 448, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 462, 463, 465, 466, 467, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478/1, 481/1, 482, 483, 484, 485, 486/1, 487/1, 489/1, 490/1, 491, 492/1, 495, 496/1, 497, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 511, 700, 701, obręb ewid. Janków Zalesny, gmina Ostrów Wielkopolski; 481, 482, arkusz 4, 493, 534, arkusz 5, obręb ewid. Chruszczyny; gmina Ostrów Wielkopolski oraz w pododdziale 223I leśnictwa Koryta, Nadleśnictwa Taczanów.	
7.	Działanie fakultatywne. Koszenie zgodne z wymogami programu rolnośrodowiskowego dla siedliska przyrodniczego. Corocznie, począwszy od drugiego roku obowiązywania planu zadań ochronnych.	Płaty siedliska przyrodniczego 6510 położone na dz. ewid. o nrach: 4467, 4216, 4217, 4219, 4220, 4222, 4223, 4225, 4227, 4290, 3950, 3953, 3955, 3960, 3965, 3969, 3971, 3973, 3096, 3097, 4505, 4507, 4509, 4451, 4452,	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 lub właściciel lub zarządca nieruchomości na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów z tytułu obniżenia dochodowości, a na terenie będącym w

	4455, 4456, 4457, 4458, 4459, 4460, 4461, 4462, 4463, 4464, 4465, 4467, 4468, 4470, 4471, 4474, 4475, 4480, 4482, 4486, 4487, 4491, 4492, 4496, 4497, 4500, 4297, 4293, obręb ewid. Sulmierzyce, gmina Miasto Sulmierzyce; 19, 20, 21, 22, 23/1, 23/2, 24, 25, 26, 27, 28, 29/1, 29/2, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43/1, 43/2, 44, 45, 46, 47, 48/1, 48/2, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61/1, 61/2, 63, 64, 65/1, 65/2, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75/1, 76/6, 135, 136, 137, 138, 139, 142, 143, 144, 145, 146, 147/1, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 17/1, 17/20, 17/9, 17/10, 17/11, 17/12, 17/13, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785; obręb ewid. Chwaliszew, gmina Krotoszyn; 8023, 8039, arkusz 4, obręb ewid. Smoszew, gmina Krotoszyn; 353, 354/1, 356, 357, 358, 359, 360/1, 360/2, 361/1, 361/2, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387/1, 387/2, 388/1, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400/1, 400/2, 400/3, 400/5, 400/6, 400/7, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411/1, 412/1, 413/1, 414/1, 417/1, 418/1, 419/1, 420/1, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454/3, 595, 591, 592, 593, 594, 596, 597, 598, 599, 602, 607, 608, 611, 612, obręb ewid. Daniszyn; gmina Ostrów Wielkopolski; 1041, 170/1, 170/2, 170/3, 171/1, 176/1, 176/2, 176/3, 176/4, 179, 184/1, 183, 191, 192, 193, 194, 199, 200, 201/1, 201/2, 202, 203, 204, 205/1, 205/2, 206, 207, 208, 209, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249/1, 250, 252, 253, 254, 255, 257, 258, 259, 260, 262, 263, 264, 265/1, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278,	zarządzie nadleśnictwa właściwy miejscowo nadleśniczy.
--	---	--

	279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330/1, 330/2, 330/3, 331/1, 331/2, 331/3, 332/1, 332/2, 332/3, 333/1, 333/2, 333/3, 334, 335, 336, 337, 338/1, 338/2, 338/3, 339/1, 339/2, 339/3, 340/1, 340/2, 340/3, 341/1, 341/2, 341/3, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360/1, 361, 362/1, 363, 354/1, 365, 366, 367, 368, 369, 370/1, 370/2, 371/1, 371/2, 372/1, 372/2, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 80/2, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393/1, 393/2, 394/1, 394/2, 395/1, 395/2, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402/1, 402/2, 403/1, 403/2, 404/1, 404/2, 405, 407, 409, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 455, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 464, 465, 466/1, 467/1, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, obręb ewid. Nabyszyce; 25, 126, 128, 129/2, 130, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 65/1, 65/2, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 1, 2, 7, 8, 9, 1204, 18, 20, 21, 22, 23, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37/1, 39/1, 40, 42/1, 43/1, 44/1, 65/1, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 101/2, 110, 111, 113/1, 113/2, 113/3, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 125, 126, 127, 128, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, obręb ewid. Glińnica, gmina Odolanów; 388, 389, 390, 391, 393/1, 393/2, 394, 395/1, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 436,
--	---

		437, 438, 439, 440, 441, 443, 445/3, 445/4, 448, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 462, 463, 465, 466, 467, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478/1, 481/1, 482, 483, 484, 485, 486/1, 487/1, 489/1, 490/1, 491, 492/1, 495, 496/1, 497, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 511, 700, 701, obręb ewid. Janków Zalesny, gmina Ostrów Wielkopolski; 481, 482, arkusz 4, 493, 534, arkusz 5, obręb ewid. Chruszczyny; gmina Ostrów Wielkopolski oraz w pododdziale 2231 leśnictwa Koryta Nadleśnictwa Taczanów.	
8.	Działanie obligatoryjne. Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych. Zachowanie siedliska przyrodniczego położonego na trwałych użytkach zielonych. Działanie ciągle realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	Płaty siedliska przyrodniczego 7230 położone na dz. ewid. o nrach: 57, obr. Koryta, gm. Raszków; 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47/1, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 29/10, obr. Konarzew, 1559, 1561, obr. Baszków, gm. Zduny; 4332, 4334, 4335, obr. Sulmierzyce, gm. M. Sulmierzyce; 357, 358, 361/1, 361/2, 362, 365, 366, 369, 370, 373, 375, 381, 454/3, 284, 387/2, 390, 393, 396, 397, 402, 406, 407, 410, 411/1, 194/1, 195, 197, 198, 199, 189, 190, 191, obr. Daniszyn; 1018, 1020, 1021, 1022, 1024, 1025, 1026, 1027, 1028, 1038 obr. Nabyszyce, gm. Ostrów Wlkp.; 291, obr. Wierzbno; 636, obr. Glińnica, gm. Odolanów.	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 lub właściciel lub zarządca nieruchomości na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów z tytułu obniżenia dochodowości
9.	Działanie fakultatywne. Koszenie zgodne z wymogami programu rolnośrodowiskowego dla siedliska przyrodniczego. Corocznie, począwszy od drugiego roku obowiązywania planu zadań ochronnych.	Płaty siedliska przyrodniczego 7230 położone na dz. ewid. o nrach: 57, obr. Koryta, gm. Raszków; 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47/1, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 29/10, obr. Konarzew, 1559, 1561, obr. Baszków, gm. Zduny; 4332, 4334, 4335, obr. Sulmierzyce, gm. M. Sulmierzyce; 357, 358, 361/1, 361/2, 362, 365, 366, 369, 370, 373, 375, 381, 454/3, 284, 387/2, 390, 393, 396, 397, 402, 406, 407, 410, 411/1, 194/1, 195, 197, 198, 199, 189, 190, 191, obr. Daniszyn; 1018, 1020, 1021, 1022, 1024, 1025, 1026, 1027, 1028, 1038 obr. Nabyszyce, gm. Ostrów Wlkp.; 291, obr. Wierzbno; 636, obr. Glińnica, gm. Odolanów.	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 lub właściciel lub zarządca nieruchomości na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów z tytułu obniżenia dochodowości
10.	Pozostawienie bez wskazań gospodarczych z dopuszczeniem prowadzenia niezbędnych cięć sanitarnych i związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa powszechnego.	Płaty siedliska przyrodniczego 9110 położone w pododdziałach: 27k, 27m leśnictwa Smoszew; 86d, leśnictwa Starylas 46j, 117a	Właściwy miejscowo nadleśniczy

	Działanie ciągle, realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	leśnictwa Miłowiec Nadleśnictwa Krotoszyn. Płaty siedliska przyrodniczego 9170 położone w pododdziałach: 65a leśnictwa Miłowiec; 3f, 4c, 41g, 41h, 40k leśnictwa Smoszew; 3b, 3c, 3g leśnictwa Bażantarnia, 86a; leśnictwa Borowina; 75a, 92h, 92i leśnictwa Sokołówka; 136g, 138d, 159b, 167b, 167c, 177c leśnictwa Jelonek; 190a leśnictwa Starylas Nadleśnictwa Krotoszyn oraz w pododdziałach 230d, 233g, 232j, 232n leśnictwa Koryta Nadleśnictwa Taczanów. Płaty siedliska przyrodniczego 9190 położone w pododdziałach: 16f, 17c, 18d leśnictwa Chachalnia; 27p, 42i, 44d, 44k, 45g, 45i, 45m, 56g leśnictwa Smoszew; 146l leśnictwa Rochy; 57d, 66c, 76c, 76f, 84d, 90f leśnictwa Borowina; 114f, 152d leśnictwa Wisławka; 59Ab, 59Ad leśnictwa Miłowiec; 71g leśnictwa Sokołówka; 140d, 142f, 145c, leśnictwa Jelonek Nadleśnictwa Krotoszyn oraz w pododdziałach 206f, 214h leśnictwa Koryta Nadleśnictwa Taczanów. Płaty siedliska przyrodniczego 91E0 położone w pododdziałach: 24l, 41c, 41l, 58f leśnictwa Smoszew; 157f, leśnictwa Rochy; 67c, 68a leśnictwa Borowina; 148d, 148g, leśnictwa Wisławka; 86f, leśnictwa Starylas Nadleśnictwa Krotoszyn. Płaty siedliska przyrodniczego 91D0 położone w pododdziale 142c leśnictwa Rochy Nadleśnictwa Krotoszyn.	
11.	Rezygnacja z rębni zupełnej w pasie o szerokości ok. 30 m w wydzieleniach bezpośrednio graniczących z borem bagiennym. Działanie ciągle, realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	Płat siedliska przyrodniczego 91D0 położony w pododdziale 142c leśnictwa Rochy Nadleśnictwa Krotoszyn.	Właściwy miejscowo nadleśniczy
12.	Stopniowa przebudowa drzewostanu w kierunku składu zgodnego z typem siedliska przyrodniczego. Preferowanie w odnowieniu gatunków liściastych zwiększających różnorodność gatunkową, w szczególności klonów i lipy	Płaty siedliska przyrodniczego 9170 położone w pododdziale 28d leśnictwa Smoszew oraz 8a leśnictwa Bażantarnia Nadleśnictwa Krotoszyn.	Właściwy miejscowo nadleśniczy

	drobnolistnej; pozostawianie buków w wieku powyżej 80 lat stanowiących potencjalne siedliska lęgowe dzięciołów. Działanie ciągłe, realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.		
13.	Stopniowa przebudowa drzewostanu w kierunku składu zgodnego z typem siedliska przyrodniczego reprezentowanego przez: Calamagrostio-Quercetum, MolinioQuercetum oraz Aulacomnio androgynii-Quercetum . Tolerowanie graba zwyczajnego, nawet tworzącego zwarte niższe piętro drzewostanu; usuwanie gatunków drzew obcych geograficznie lub ekologicznie; pozostawianie buków w wieku powyżej 80 lat stanowiących potencjalne siedliska lęgowe dzięciołów; zwiększanie różnorodności wiekowej drzewostanu. Działanie ciągłe, realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	Płaty siedliska przyrodniczego 9190 położone w pododdziałach: 2c, 5d, 5f, 7b, 7i, 15d, 22k, 23f, 26l, 28i, 30a, 35f, 36f, 37b, 38a, 38b, 38j, 41b, 41d, 43a leśnictwa Bażantarnia; 62b, 63f, 64c, 64i, 65a, 65b, 65c, 66k, 67a, 67b, 67g, 77g, 79h, 80a, 80f, 81a, 87d, 87j, 87l, 87m, 89a, 89c, 90d, 90g, 90h, 91g, 91h, 92a, 92b, 92j, 93l, 95c, 98b, 99a leśnictwa Borowina; 16c, 18f, 32a, 32b, 32i, 32j, 33f, 38d, 48a, 52b, 73a, 86a, 90d leśnictwa Chachalnia; 135a, 135b, 135c, 136a, 136h, 137d, 138a, 140a, 141b, 142a, 142g, 142j, 143a, 146a, 146b, 149a, 149f, 151b, 152a, 153b, 154c, 154f, 155a, 155b, 158c, 161a, 161d, 162c, 167a, 182c Leśnictwa Jelonek; 115a, 116c, 118h, 11f, 11i, 120Af, 120Ai, 120i, 120j, 120l, 13b, 25f, 25g, 26c, 40m, 41a, 41f, 42f, 46d, 47a, 47b, 47c, 59a, 60a, 63b, 63c, 63d, 63g, 64d, 64f, 64g, 78c, 82b, 83d, 84a, 95g, 96b leśnictwa Miłowiec; 144 g, 157d leśnictwa Rochoy; 6l, 14d, 24a, 24c, 24d, 24g, 24j, 24k, 24r, 24s, 25a, 25b, 25d, 25g, 27a, 27c, 27f, 28b, 31a, 39i, 39k, 39m, 40f, 41m, 41n, 46f, 57b leśnictwa Smoszew; 1d, 2i, 2l, 8a, 9b, 9g, 20h, 10l, 10m, 10n, 34a, 34b, 36b, 36c, 37a, 37c, 37l, 38a, 38b, 39a, 53a, 53c, 53d, 54a, 54c, 55a, 56a, 57a, 57b, 71b, 72c, 72f, 73a, 74b, 89a, 90c, 90d, 91b, 91c, 92g, 94c, 107f, 108a, 109a, 109f, 110a, 110b, 126a, 127a, 129a, 130a leśnictwa Sokołówka; 5Aa, 5g, 6a, 16i, 17a, 17b, 17d, 19b, 28c, 29h, 30a, 31a, 32a, 33d, 48l, 49a, 50a, 51a, 66a, 66d, 66g, 67a, 67b, 68a, 69a, 70a, 85d, 86a, 102f, 102k, 103b, 103f, 104a, 104b, 121a, 121f, 125l, 189b, 189c leśnictwa Starylas; 100a, 101a, 101b, 102a, 102d, 102g, 103a, 103b, 106c, 112b, 114a, 117a, 118i, 125g, 147d leśnictwa Wisławka Nadleśnictwa Krotoszyn.	Właściwy miejscowo nadleśniczy
14.	Stopniowa przebudowa drzewostanu w kierunku zgodnym z typem	Płaty siedliska przyrodniczego 9110 położone	Właściwy miejscowo nadleśniczy

	siedliska przyrodniczego. Usuwanie gatunków obcych ekologicznie i geograficznie, w szczególności sosny zwyczajnej, świerka pospolitego i modrzewi. Działanie ciągłe, realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych	w pododdziale 73h leśnictwa Chachalnia Nadleśnictwa Krotoszyn.	
15.	Stopniowa przebudowa drzewostanu w kierunku zgodnym z typem siedliska przyrodniczego. Usuwanie gatunków obcych geograficznie i ekologicznie, w szczególności sosny zwyczajnej, buka zwyczajnego i świerka pospolitego. Działanie ciągłe, realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	Płaty siedliska przyrodniczego 91F0 położone w pododdziałach: 138g leśnictwa Wisławka oraz 155j, 141f leśnictwa Rochy Nadleśnictwa Krotoszyn. Płaty siedliska przyrodniczego 91E0 położone w pododdziałach: 129g, 139i, 139k, 148n, 148c leśnictwa Wisławka; 25c leśnictwa Smoszew; 154g, 154h, 155f, 157c leśnictwa Rochy; 85d leśnictwa Borowina Nadleśnictwa Krotoszyn.	Właściwy miejscowo nadleśniczy
16.	Pozostawianie martwego drewna wydzielającego się naturalnie z zastrzeżeniem możliwości zapewnienia zachowania właściwego stanu sanitarnego lasu i utrzymania jego trwałości oraz możliwości zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego. Działanie ciągłe, realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	Płaty siedliska przyrodniczego 9110 położone w pododdziałach: 66a, 66c, 67a, 67b, 68a, 68b leśnictwa Chachalnia; 27k, 27m leśnictwa Smoszew; 86d leśnictwa Starylas; 46j, 117a leśnictwa Miłowiec Nadleśnictwa Krotoszyn. Płaty siedliska przyrodniczego 9170 położone w pododdziałach: 65a leśnictwa Miłowiec; 3f, 4c, 41g, 41h, 40k leśnictwa Smoszew; 3b, 3c, 3g leśnictwa Bażantarnia; 86a leśnictwa Borowina; 75a, 92h, 92i leśnictwa Sokołówka; 136g, 138d, 159b, 167b, 167c, 177c leśnictwa Jelonek; 190a, leśnictwa Starylas Nadleśnictwa Krotoszyn oraz w pododdziałach 230d, 233g, 232j, 232n leśnictwa Koryta Nadleśnictwa Taczanów. Płaty siedliska przyrodniczego 9190 położone w pododdziałach: 16f, 17c, 18d leśnictwa Chachalnia; 44d, 44k, 45i, 45m, 56g leśnictwa Smoszew; 146l leśnictwa Rochy; 57d, 66c, 76c, 76f, 84d, 90f leśnictwa Borowina; 114f, 152d leśnictwa Wisławka; 59Ab, 59Ad leśnictwa Miłowiec; 71g leśnictwa Sokołówka; 140d, 142f, 145c leśnictwa Jelonek Nadleśnictwa Krotoszyn oraz w pododdziałach 206f, 214h leśnictwa Taczanów Nadleśnictwa Taczanów.	Właściwy miejscowo nadleśniczy

		Płaty siedliska przyrodniczego 91E0 położone w pododdziałach 24l, 41c, 41l, 58f leśnictwa Smoszew; 157f leśnictwa Rochy; 67c, 68a leśnictwa Borowina; 148d, 148g leśnictwa Wisławka; 86f, leśnictwa Starylas Nadleśnictwa Krotoszyn. Płaty siedliska przyrodniczego 91D0 położone w pododdziale 142c leśnictwa Rochy Nadleśnictwa Krotoszyn.	
Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony			
17.	Inwentaryzacja kumaka nizinnego <i>Bombina bombina</i> w obszarze Natura 2000. Rozpoznanie rozmieszczenia i liczebności, zagrożeń, stanu ochrony oraz określenie działań ochronnych. W pierwszych trzech latach obowiązywania planu zadań ochronnych.	Potencjalne siedliska kumaka nizinnego <i>Bombina bombina</i> położone w obszarze Natura 2000	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych			
18.	Ocena stanu ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków z zastosowaniem metodyki monitoringu, o którym mowa w art. 112 ust. 2 i raportów, o których mowa w art. 38 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. W piątym i dziesiątym roku obowiązywania planu zadań ochronnych.	Siedliska przyrodnicze: 6120, 6410, 6430, 6510, 7230, 9110, 9170, 9190, 91D0, 91E0 i 91F0 na reprezentatywnej liczbie stanowisk w obszarze Natura 2000. Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i> – w zależności od wyników inwentaryzacji, o której mowa w pkt. 17.	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000

Źródło: Plan zadań ochronnych dla Obszaru Natura 2000 Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej (PLH300002)

Obszar Natura 2000 Dąbrowy Krotoszyńskie PLB300007 - Dąbrowy Krotoszyńskie jest to jeden z największych i najbardziej znanych w Europie zwartych kompleksów lasów dębowych - tym samym jest to obszar o wybitnym znaczeniu z punktu widzenia Dyrektywy Siedliskowej. Na omawianym obszarze stwierdzono dotychczas występowanie 13 typów siedlisk z Załącznika I tej dyrektywy, w tym 3 uznane za priorytetowe oraz 4 mające znaczenie dla przedmiotów ochrony obszaru. Stwierdzono występowania 23 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz kolejnych 42 migrujących gatunków ptaków, niewymienionych w załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Jest to bardzo ważna ostoja dzięcioła średniego osiągającego tu liczebność około 450-460 par (ponad 4% populacji krajowej). Ostoja ma znaczenie ma również dzięcioła zielonosiwego (20-25 par - >1%). Obszar cechuje się dużym bogactwem florystycznym (ponad 850 taksonów) oraz występowaniem licznych roślin zagrożonych i ginących w skali kraju i regionu (ponad 80). Wśród tych pierwszych na szczególne podkreślenie zasługuje populacja turzycy – taksonu zagrożonego w Polsce i do niedawna uważanego za wymarły w Wielkopolsce. Ponadto obszar stanowi ważne, z chorologicznego punktu widzenia, skupienie flory górskiej na niżu. Do stwierdzonych tu gatunków z centrum występowania na obszarach górskich należą między innymi: przywrotnik prawie nagi, jarzianka większa, ostrożeń łąkowy, przytulinka wiosenna, skrzyp olbrzymi, przytulia, wiechlina, bez koralowy, starzec, starzec gajowy oraz starzec kędzierzawy, przy czym niektóre z nich najprawdopodobniej już wymarły (skrzyp olbrzymi, wiechlina).

Dla Obszaru obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 29 czerwca 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dąbrowy Krotoszyńskie PLB300007.

Zgodnie z przepisami art. 33 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody wprowadza się następujące zakazy: podejmowanie działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności: pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Realizacja założeń Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca odbywać się będzie zgodnie z ww. dokumentami. Przestrzegane będą obowiązujące na tym obszarze zakazy oraz uwzględniane istniejące oraz potencjalne zagrożenia. W poniżej tabeli przedstawiono szczegółowe informacje z ww. Planu Ochrony Obszaru Natura 2000.

Tabela 34. Zagrożenia dla Obszaru Natura 2000 Dąbrowy Krotoszyńskie PLB300007

Lp.	Przedmiot ochrony	Opis zagrożenia	Cel działań ochronnych
1.	Dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i> Dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i>	Istniejące	Utrzymanie właściwego stanu ochrony poprzez prowadzenie gospodarki leśnej w sposób zapewniający odpowiednią liczbę i powierzchnię siedlisk właściwych dla przedmiotów ochrony
		— Brak stwierdzonych zagrożeń	
		Potencjalne	
		— Opryskanie w czerwcu lasów zaatakowanych przez foliofagi środkami ochrony roślin działającymi niewybiórczo (B04),	
		— Zmniejszenie powierzchni siedlisk odpowiednich dla przedmiotów ochrony na terenie obszaru (J03.01),	
		— Obniżenie poziomu wód gruntowych prowadzące do osłabienia drzewostanów będących siedliskami przedmiotów ochrony	
		— Brak informacji o zagrożeniach (U).	
		Potencjalne	
		— Brak informacji o zagrożeniach (U).	

Źródło: Plan zadań ochronnych dla Obszaru Natura 2000 Dąbrowy Krotoszyńskie (PLB300007)

Tabela 35. Działania ochronne dla Obszaru Natura 2000 Dąbrowy Krotoszyńskie PLB300007

Lp.	Działanie ochronne	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
Działania dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych oraz gatunków i ich siedlisk			
1.	Pozostawienie bez wskazań gospodarczych z dopuszczeniem prowadzenia niezbędnych cięć sanitarnych i związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa powszechnego. Działanie ciągle, realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	Płaty siedliska przyrodniczego 9110 położone w pododdziałach: 27k, 27m leśnictwa Smoszew; 86d, leśnictwa Starylas 46j, 117a leśnictwa Miłowiec Nadleśnictwa Krotoszyn. Płaty siedliska przyrodniczego 9190 położone w pododdziałach: 16f, 17c, 18d leśnictwa Chachalnia; 27p, 42i, 44d, 44k, 45g, 45i, 45m, 56g leśnictwa Smoszew; 146l leśnictwa Rochoy; 57d, 66c, 76c, 76f, 84d, 90f leśnictwa Borowina; 114f, 126l, 152d leśnictwa Wisławka; 59Ab, 59Ad leśnictwa Miłowiec; 71g leśnictwa Sokołówka; 140d, 142f, 145c, leśnictwa Jelonek Nadleśnictwa Krotoszyn oraz w pododdziałach 206f, 214h leśnictwa Taczanów, Nadleśnictwa	Właściwy miejscowo nadleśniczy

		Taczanów. Płaty siedliska przyrodniczego 9170 położone w pododdziałach: 65a leśnictwa Miłowiec; 3f, 4c, 40k leśnictwa Smoszew; 3b, 3c, 3g leśnictwa Bażantarnia, 86a; leśnictwa Borowina; 75a, 92h, 92i leśnictwa Sokołówka; 136g, 138d, 159b, 167b, 167c, 177c leśnictwa Jelonek; Nadleśnictwa Krotoszyn oraz w pododdziałach 230d, 233g, 232j, 232n leśnictwa Koryta Nadleśnictwa Taczanów. Płaty siedliska przyrodniczego 91E0 położone w pododdziałach: 24l, 41c, 41l, 58f leśnictwa Smoszew; 157f, leśnictwa Rochoy; 67c, 68a leśnictwa Borowina; 148d, 148g, leśnictwa Wisławka; 86f, leśnictwa Starylas Nadleśnictwa Krotoszyn.	
2.	Pozostawianie podczas przebudowy drzewostanów buków w wieku powyżej 80 lat, które stanowią potencjalne siedliska lęgowe dzięciołów. Działanie ciągłe, realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	Płaty siedliska przyrodniczego 9170 położone w pododdziale 28d leśnictwa Smoszew oraz 8a leśnictwa Bażantarnia Nadleśnictwa Krotoszyn. Płaty siedliska przyrodniczego 9190 położone w pododdziałach: 2c, 5d, 5f, 7b, 7i, 15d, 22k, 23f, 26l, 28i, 30a, 35f, 36f, 37b, 38a, 38b, 38j, 41b, 41d, 43a leśnictwa Bażantarnia; 77g, 80a, 89a, 90d, leśnictwa Borowina; 16c, 18f, 32a, 32b, 32i, 32j, 33f, 38d, 48a, 52b, 73a, 86a, 90d leśnictwa Chachalnia; 135a, 135b, 135c, 136a, 136h, 137d, 138a, 140a, 141b, 142a, 142g, 142j, 143a, 146a, 146b, 149a, 149f, 151b, 152a, 153b, 154c, 154f, 155a, 155b, 158c, 161a, 161d, 162c, 167a, 182c Leśnictwa Jelonek; 115a, 116c, 118h, 11f, 11i, 120Af, 120Ai, 120i, 120j, 120l, 13b, 25f, 25g, 26c, 40m, 41a, 41f, 42f, 46d, 47a, 47b, 47c, 59a, 60a, 63b, 63c, 63d, 63g, 64d, 64f, 64g, 78c, 82b, 83d, 84a, 95g, 96b leśnictwa Miłowiec; 144 g, 157d leśnictwa Rochoy; 6l, 14d, 24a, 24c, 24d, 24g, 24j, 24k, 24r, 24s, 25a, 25b, 25d, 25g, 27a, 27c, 27f, 28b, 31a, 39i, 39k, 39m, 40f, 41m, 41n, 46f, 57b leśnictwa Smoszew; 1d, 2i, 2l, 8a, 9b, 9g, 20h, 10l, 10m, 10n, 34a, 34b, 36b, 36c, 37a, 37c, 37l, 38a, 38b, 39a, 53a, 53c, 53d, 54a, 54c, 55a, 56a, 57a, 57b, 71b, 72c, 72f, 73a, 74b, 89a, 90c, 90d, 91b, 91c, 92g, 94c, 107f, 108a, 109a, 109f, 110a, 110b, 126a, 127a, 129a, 130a leśnictwa Sokołówka; 5Aa, 5g, 6a, 16i, 17a, 17b, 17d, 19b, 28c, 29h, 30a, 31a, 32a, 33d, 48l, 49a, 50a, 51a, 66a, 66d, 66g, 67a, 67b, 68a, 69a, 70a, 85d, 86a, 102f, 102k, 103b, 103f, 104a, 104b, 121a, leśnictwa Starylas; Nadleśnictwa Krotoszyn.	Właściwy miejscowo nadleśniczy

		Płaty siedliska przyrodniczego 9110 położone w pododdziale 73h leśnictwa Chachalnia Nadleśnictwa Krotoszyn.	
3.	Pozostawianie martwego drewna wydzielającego się naturalnie z zastrzeżeniem możliwości zapewnienia zachowania właściwego stanu sanitarnego lasu i utrzymania jego trwałości oraz możliwości zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego. Działanie ciągłe, realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	Płaty siedliska przyrodniczego 9110 położone w pododdziałach: 27k, 27m leśnictwa Smoszew; 86d leśnictwa Starylas; 46j, 117a leśnictwa Miłowiec Nadleśnictwa Krotoszyn. Płaty siedliska przyrodniczego 9170 położone w pododdziałach: 65a leśnictwa Miłowiec; 3f, 4c, 40k leśnictwa Smoszew; 3b, 3c, 3g leśnictwa Bażantarnia; 86a leśnictwa Borowina; 75a, 92h, 92i leśnictwa Sokołówka; 136g, 138d, 159b, 167b, 167c, 177c leśnictwa Jelonek; Nadleśnictwa Krotoszyn oraz w pododdziałach 230d, 233g, 232j, 232n leśnictwa Koryta Nadleśnictwa Taczanów. Płaty siedliska przyrodniczego 9190 położone w pododdziałach: 16f, 17c, 18d leśnictwa Chachalnia; 44d, 44k, 45i, 45m, 56g leśnictwa Smoszew; 146l leśnictwa Rochy; 57d, 66c, 76c, 76f, 84d, 90f leśnictwa Borowina; 114f, 152d leśnictwa Wisławka; 59Ab, 59Ad leśnictwa Miłowiec; 71g leśnictwa Sokołówka; 140d, 142f, 145c leśnictwa Jelonek Nadleśnictwa Krotoszyn oraz w pododdziałach 206f, 214h leśnictwa Taczanów Nadleśnictwa Taczanów. Płaty siedliska przyrodniczego 91E0 położone w pododdziałach 24l, 41c, 41l, 58f leśnictwa Smoszew; 157f leśnictwa Rochy; 67c, 68a leśnictwa Borowina; 148d, 148g leśnictwa Wisławka; 86f, leśnictwa Starylas Nadleśnictwa Krotoszyn.	Właściwy miejscowo nadleśniczy
4.	Pozostawianie drzew dziuplastych w trakcie prowadzenia zabiegów gospodarczych w okresie od 15 marca do 1 lipca, z wyjątkiem drzew stanowiących zagrożenie dla bezpieczeństwa publicznego. Działanie ciągłe, realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	Obszar administrowany przez nadleśnictwa Krotoszyn i Taczanów	Właściwy miejscowo nadleśniczy
5.	Pozostawianie w wydzieleniach użytkowanych rębniami do ok. 5% powierzchni w formie kęp. W pierwszej kolejności pozostawiać drzewa stare, dziuplaste, lub z widocznymi ubytkami próchnicznymi. Działanie ciągłe, realizowane w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	Obszar administrowany przez nadleśnictwa Krotoszyn i Taczanów.	Właściwy miejscowo nadleśniczy
Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych			

6.	Ocena stanu ochrony siedlisk dzięcioła zielonosiwego <i>Picus canus</i> oraz dzięcioła średniego <i>Dendrocopos medius</i> z zastosowaniem metodyki monitoringu, o którym mowa w art. 112 ust. 2 i raportów, o których mowa w art. 38 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. W piątym i dziesiątym roku obowiązywania planu zadań ochronnych.	Siedliska przyrodnicze, 9110, 9170, 9190, 91D0, 91E0 i 91F0 na reprezentatywnej liczbie stanowisk w obszarze Natura 2000.	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
7.	Monitoring liczebności i rozmieszczenia dzięcioła średniego <i>Dendrocopos medius</i> . Badania prowadzić od trzeciej dekady marca do końca drugiej dekady kwietnia; wykonać 2 liczenia z wykorzystaniem stymulacji głosowej od godzin porannych do godzin popołudniowych, w odstępach 14. dniowych. Stymulację należy prowadzić w punktach oddalonych od siebie o 150-200 m. Badań nie prowadzić w czasie intensywnych opadów deszczu i/lub śniegu oraz w dni wietrzne. Działanie realizować w piątym i dziesiątym roku obowiązywania planu zadań ochronnych.	19 wybranych kwadratów o powierzchni 1km ² (współrzędne geograficzne w załączniku nr 6).	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000
8.	Monitoring liczebności i rozmieszczenia dzięcioła zielonosiwego <i>Picus canus</i> . Badania należy prowadzić od trzeciej dekady marca do końca kwietnia; wykonać 2 liczenia na transektach o łącznej długości 6 km z wykorzystaniem stymulacji głosowej od godzin porannych do godzin popołudniowych, w odstępach 14. dniowych. Odległość między transektami powinna być nie mniejsza niż 500 m, ale nie większa niż 1000 m, najlepiej gdyby wynosiła około 750 m. Skrajne transekty powinny znajdować się nie mniej niż 250 m od granic powierzchni. W obrębie każdego transektu prowadzić obserwacje z 4 punktów liczeń, pomiędzy którymi odległość wynosi około 500 m w linii prostej (łącznie w kwadracie powinno znaleźć się 12 punktów obserwacji). Protokół liczeń powinien zawierać lokalizację punktów obserwacyjnych odczytanych z odbiornika GPS. Badań nie prowadzić w czasie intensywnych opadów deszczu i/lub śniegu oraz w dni wietrzne. Działanie realizować w piątym i dziesiątym roku obowiązywania planu zadań ochronnych.	17 wybranych kwadratów o powierzchni 4 km ² (współrzędne geograficzne w załączniku nr 7).	Sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000

Źródło: Plan zadań ochronnych dla Obszaru Natura 2000 Dąbrowy Krotoszyńskie (PLB300007)

POMNIKI PRZYRODY

Wg ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody *pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.*

Pomniki zlokalizowane na terenie Gminy Dobrzyca prezentuje poniższa tabela.

Tabela 36 Pomniki przyrody na terenie Gminy Dobrzyca

Lp.	Nazwa	Typ pomnika	Rodzaj tworu	Tekstowy opis położenia
1.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Platan klonolistny - Platanus xacerifolia (Platanus xhispanica)	Rośnie w parku w Dobrzycy
2.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Lipa szerokolistna - Tilia platyphyllos	Rośnie w parku w Dobrzycy
3.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Lipa szerokolistna - Tilia platyphyllos	Rośnie w parku w Dobrzycy
4.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Klon polny - Acer campestre	Rośnie w parku w Dobrzycy
5.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Klon polny - Acer campestre	Rośnie w parku w Dobrzycy
6.	Bogudar	Jednoobiektowy	Głaz narzutowy	Leży na polach uprawnych PGR Ruda, po zachodniej stronie drogi Ruda - Kotlin
7.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Dąb szypułkowy - Quercus robur	Rośnie w parku w miejscowości Lutynia, przy dworze z lewej strony
8.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Kasztanowiec zwyczajny (Kasztanowiec biały) - Aesculus hippocastanum	Rośnie w parku w miejscowości Lutynia
9.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Kasztanowiec zwyczajny (Kasztanowiec biały) - Aesculus hippocastanum	Rośnie w parku w miejscowości Lutynia
10.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Wiąz szypułkowy - Ulmus laevis (Ulmus pedunculata, Ulmus effusa)	Rośnie w parku w miejscowości Fabianów
11.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Dąb błotny - Quercus palustris	Rośnie w parku w miejscowości Fabianów
12.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Wieloobiektowy	Grupa drzew Lipa drobnolistna - Tilia cordata	Rosną przy wjeździe do parku w miejscowości Fabianów
13.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Kasztanowiec zwyczajny (Kasztanowiec biały) -	Rośnie w parku w miejscowości Fabianów

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DOBRZYCA NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2023-2026

Lp.	Nazwa	Typ pomnika	Rodzaj tworu	Tekstowy opis położenia
			Aesculus hippocastanum	
14.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Dąb szypułkowy - Quercus robur	Rośnie na terenie Muzeum Zespołu Pałacowo-Parkowego w Dobrzycy
15.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Jesion wyniosły - Fraxinus excelsior	Rośnie na terenie Muzeum Zespołu Pałacowo-Parkowego w Dobrzycy
16.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Jesion wyniosły - Fraxinus excelsior	Rośnie na terenie Muzeum Zespołu Pałacowo-Parkowego w Dobrzycy
17.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Dąb szypułkowy - Quercus robur	Rośnie na terenie Muzeum Zespołu Pałacowo-Parkowego w Dobrzycy
18.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Jesion wyniosły - Fraxinus excelsior	Rośnie na terenie Muzeum Zespołu Pałacowo-Parkowego w Dobrzycy
19.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Jesion wyniosły - Fraxinus excelsior	Rośnie na terenie Muzeum Zespołu Pałacowo-Parkowego w Dobrzycy
20.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Jesion wyniosły - Fraxinus excelsior	Rośnie na terenie Muzeum Zespołu Pałacowo-Parkowego w Dobrzycy
21.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Platan klonolistny - Platanus xacerifolia (Platanus xhispanica)	Rośnie na terenie Muzeum Zespołu Pałacowo-Parkowego w Dobrzycy
22.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Jesion wyniosły - Fraxinus excelsior	Rośnie na terenie Muzeum Zespołu Pałacowo-Parkowego w Dobrzycy
23.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Klon jawor (Jawor) - Acer pseudoplatanus	Rośnie na terenie Muzeum Zespołu Pałacowo-Parkowego w Dobrzycy
24.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Platan klonolistny - Platanus xacerifolia (Platanus xhispanica)	Rośnie na terenie Muzeum Zespołu Pałacowo-Parkowego w Dobrzycy
25.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Topola biała - Populus alba	Rośnie na terenie Muzeum Zespołu Pałacowo-Parkowego w Dobrzycy
26.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Grab zwyczajny (Grab pospolity) - Carpinus betulus	Rośnie na terenie Muzeum Zespołu Pałacowo-Parkowego w Dobrzycy
27.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Tulipanowiec amerykański - Liriodendron tulipifera	Rośnie na terenie Muzeum Zespołu Pałacowo-Parkowego w Dobrzycy

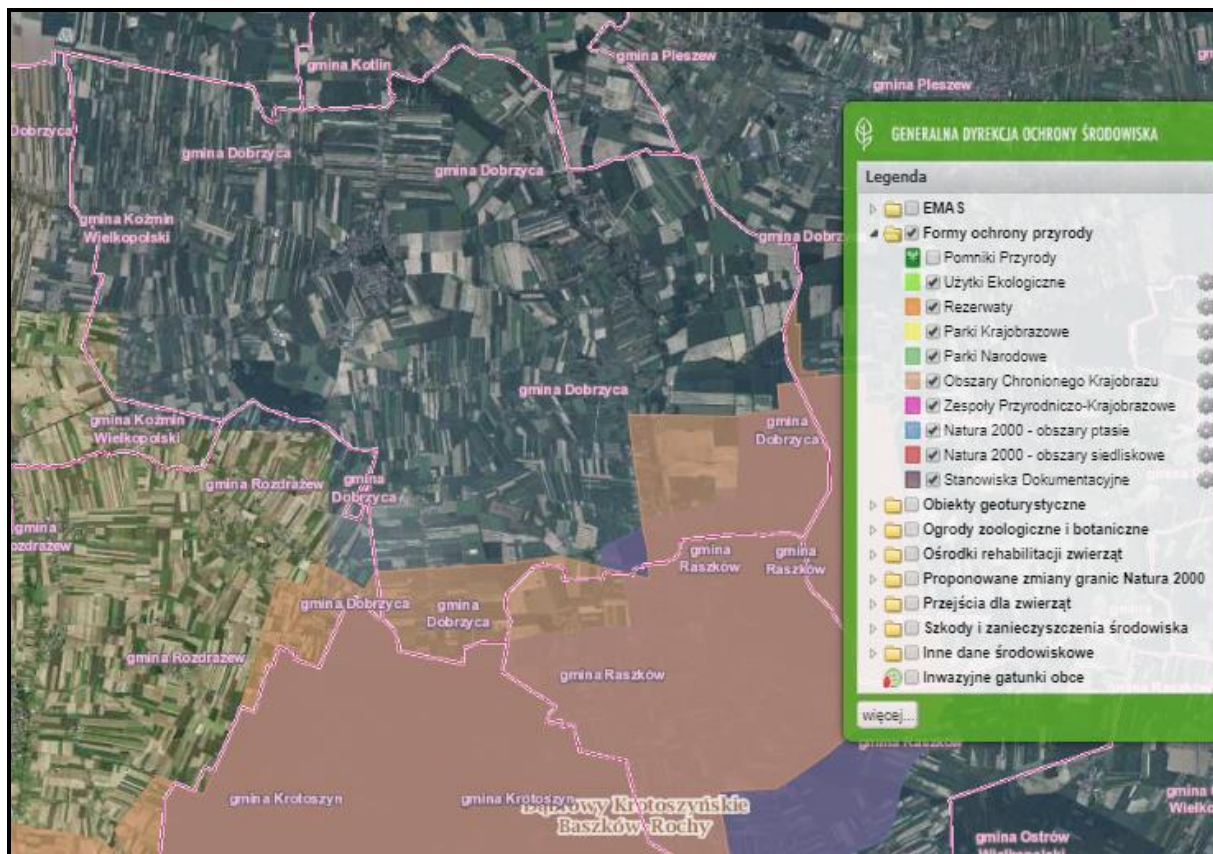
PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DOBRZYCA NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2023-2026

Lp.	Nazwa	Typ pomnika	Rodzaj tworu	Tekstowy opis położenia
28.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Klon jawor (Jawor) - Acer pseudoplatanus	Rośnie na terenie Muzeum Zespołu Pałacowo-Parkowego w Dobrzycy
29.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Olsza czarna - Alnus glutinosa	Rośnie na terenie Muzeum Zespołu Pałacowo-Parkowego w Dobrzycy
30.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Grab zwyczajny (Grab pospolity) - Carpinus betulus	Rośnie na terenie Muzeum Zespołu Pałacowo-Parkowego w Dobrzycy
31.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Olsza czarna - Alnus glutinosa	Rośnie na terenie Muzeum Zespołu Pałacowo-Parkowego w Dobrzycy
32.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Wierzba biała - Salix alba	Rośnie na terenie Muzeum Zespołu Pałacowo-Parkowego w Dobrzycy
33.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Kasztanowiec zwyczajny (Kasztanowiec biały) - Aesculus hippocastanum	Rośnie na terenie Muzeum Zespołu Pałacowo-Parkowego w Dobrzycy
34.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Olsza czarna - Alnus glutinosa	Rośnie na terenie Muzeum Zespołu Pałacowo-Parkowego w Dobrzycy
35.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Grab zwyczajny (Grab pospolity) - Carpinus betulus	Rośnie na terenie Muzeum Zespołu Pałacowo-Parkowego w Dobrzycy
36.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Wiąz szypułkowy - Ulmus laevis (Ulmus pedunculata, Ulmus effusa)	Rośnie na terenie Muzeum Zespołu Pałacowo-Parkowego w Dobrzycy
37.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Jesion wyniosły - Fraxinus excelsior	Rośnie na terenie Muzeum Zespołu Pałacowo-Parkowego w Dobrzycy
38.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Jednoobiektowy	Drzewo Metasekwoja chińska - Metasequoia glyptostroboides	Rośnie przy kościele w Dobrzycy
39.	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	Wieloobiektowy	Grupa drzew Dąb szypułkowy - Quercus robur	Rosną na terenie parku w pobliżu stawu (1,5 km od wysypiska śmieci)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://crfop.gdos.gov.pl>

Na rysunku poniżej zaprezentowano lokalizację poszczególnych form ochrony przyrody występujących w granicach Gminy (z wyjątkiem pomników przyrody).

Rysunek 19. Obszary chronione w granicach Gminy Dobrzyca

Źródło: www.geoserwis.gdos.gov.pl

Zarówno na etapie realizacji jak i eksploatacji inwestycji na terenie Gminy nie będą podejmowane działania, których skutkiem byłoby naruszenie katalogu czynności zabronionych w odniesieniu do poszczególnych form ochrony przyrody, występujących na tym obszarze. Zadania nie wpłyną w sposób znaczący na populację siedlisk i gatunków. Uciążliwości mogą wystąpić jedynie na etapie realizacji zadań, jednakże podczas ich trwania zostaną zapewniono odpowiednie działania ochronne, a prowadzone prace będą zgodne z przepisami dotyczącymi ochrony przyrody. Realizacja Programu Ochrony Środowiska nie wpłynie negatywnie na realizację celów ochrony obszarów chronionych. Przedsięwzięcia prowadzone będą na terenach głównie zurbanizowanych.

W przypadku zaistnienia takiej konieczności, podjęte zostaną działania mające na celu kompensację powstałych szkód poprzez podejmowanie równoważących je działań, prowadzące do przywrócenia równowagi przyrodniczej na danym terenie, wyrównania szkód dokonanych w środowisku przez realizację przedsięwzięcia oraz zachowania walorów krajobrazowych (np. sadzenie drzew, objęcie opieką stanowisk zagrożonych gatunków roślin

i zwierząt, budowa schronień dla ptaków). W przypadku planowania inwestycji na obszarze Gminy, gdzie znajdują się obszary chronione uwzględnione zostało ewentualne ryzyko ich oddziaływania. Jednakże ich realizacja poprzedzona będzie uzyskaniem stosownych pozwoleń i decyzji środowiskowych, co ma na celu zminimalizowanie wystąpienia negatywnych skutków.

Wobec powyższego nie stwierdza się wystąpienia podczas realizacji zadań istotnych problemów oddziałujących na występujące na tym terenie formy ochrony przyrody. W efekcie zapisy Programu zapewniają ochronę tutejszym siedliskom i gatunkom flory i fauny, pozwalają na ich zachowanie, a nawet wzbogacenie, tym samym przyczyniając się do spełniania założeń wyznaczonych w odpowiednich aktach dla obszarów cennych przyrodniczo, stanowiąc ochronę zagrożonych wyginięciem gatunków.

Wszystkie działania zaproponowane do realizacji zadania z założenia mają na celu poprawę stanu środowiska na terenie Gminy oraz zachowanie i wzbogacenie walorów obszarów chronionych. W związku z tym, realizacji Programu nie będzie prowadzić do pogorszenia elementów środowiska oraz wpływać negatywnie na obszary wyznaczone w ustawie o ochronie przyrody.

— Oddziaływania planowanych inwestycji na Obszar Chronionego Krajobrazu

Analiza wstępna nie wykazała zachwiania stanu ekosystemów, fauny, flory, grzybów oraz tworów przyrody nieożywionej na tym terenie, wobec powyższego inwestycje nie będą miały negatywnego wpływu na Obszar Chronionego Krajobrazu.

— Oddziaływania planowanych inwestycji na Obszar Natura 2000

Wstępna analiza nie wykazała negatywnego oddziaływania zadań na występujące tutaj gatunki roślin i zwierząt oraz typy siedlisk, które są przedmiotem ochrony na Obszarze Natura 2000 znajdującym się na terenie Gminy Dobrzyca. Realizacja zaplanowanych w POŚ działań nie wpłynie na naruszenie integralności i spójności tych obszarów.

— Oddziaływania planowanych inwestycji na pomniki przyrody i użytek ekologiczny

Negatywne oddziaływanie na pomniki przyrody i użytek ekologiczny nie powinno wystąpić w wyniku realizacji zaplanowanych inwestycji.

PODSUMOWANIE ANALIZA SWOT

Tabela 37. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby przyrodnicze

Mocne strony	Słabe strony
• duża różnorodność krajobrazowa, ekosystemowa, siedliskowa i gatunkowa, • występowanie terenów o dużych walorach przyrodniczych – obszarowe formy ochrony przyrody,	• niski wskaźnik lesistości, • niechęć do stosowania przepisów ochrony środowiska i przyrody przez część społeczeństwa i podmioty gospodarcze.

• brak zakładów szczególnie uciążliwych dla zasobów przyrodniczych oraz dużych ośrodków i zakładów przemysłowych,	
Szanse	Zagrożenia
• dostępność zewnętrznych źródeł finansowania, w tym m.in. nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej, • regulacje ogólnokrajowe i międzynarodowe zobowiązujące do podnoszenia jakości środowiska, • wzrastające zainteresowanie zdrowym stylem życia wśród mieszkańców, • wzrost świadomości społeczeństwa na temat istoty ochrony środowiska, • obejmowanie monitoringiem obszarów prawnie chronionych	• dewastacja środowiska, • wciąż zbyt niska świadomość ekologiczna mieszkańców, • niewystarczające środki finansowe na aktywną ochronę przyrody, • zmiany klimatu oraz związane z tym występujące anomalie pogodowe, • rozprzestrzenianie się obcych gatunków flory i fauny, • wzrost natężenia ruchu turystyczno-rekreacyjnego

Źródło: Opracowanie własne

3.2.9 Zagrożenia poważnymi awariami

Zagadnienia związane z poważnymi awariami zostały uregulowane przede wszystkim w Ustawie Prawo ochrony środowiska (tytuł IV „Poważne awarie”). Definicja ustawowa określa poważną awarię jako „zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałą w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych sytuacji, prowadząca do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem” (art. 3, ust. 23). Definicja ta jest zbieżna z Dyrektywą Seveso II (96/82/WE) oraz Konwencją z 1992 r. w sprawie transgranicznych skutków awarii przemysłowych.

AWARIE ELEKTROWNI JĄDROWYCH, GWAŁTOWNE POŻARY OBIEKTÓW PRZEMYSŁOWYCH, ATAKI TERRORYSTYCZNE

Zakładem stwarzającym zagrożenie awarią przemysłową jest każdy zakład, na którego terenie znajdują się substancje niebezpieczne, mogące spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi lub środowiska. Ze względu na rodzaj i ilość substancji niebezpiecznych zakłady dzielimy, zgodnie z art. 248, ust. 1 u.p.o.ś., na:

- zakłady o zwiększonym ryzyku,
- zakłady, na których terenie znajdują się mniej niebezpieczne substancje lub ich ilość jest mniejsza,
- zakłady o dużym ryzyku.

Na terenie Gminy Dobrzyca nie występują większe zakłady przemysłowe, w których prawdopodobne jest wystąpienie zdarzenia o znamionach poważnej awarii.

TRANSPORT SUBSTANCJI NIEBEZPIECZNYCH

Poważne zagrożenie w powiecie pleszewskim oraz dla Gminy Dobrzyca stanowić może transport substancji niebezpiecznych w ruchu drogowym. Obecność na jej terenie szlaków komunikacyjnych stanowi nie tylko potencjał rozwojowy, ale także zwiększa możliwość wystąpienia zagrożeń związanych z transportem substancji niebezpiecznych.

INNE ZAGROŻENIA

Wśród innych zagrożeń, które mogą wystąpić na terenie Gminy, można wyróżnić: zagrożenia radiacyjne (skażenia promieniotwórcze), chemiczne (zagrożenie toksycznymi środkami przemysłowymi i innymi substancjami chemicznymi), biologiczne: epidemie, epizootie (plagi zwierzęce), epifitozy (choroby populacji roślinnej), awarie urządzeń infrastruktury technicznej (gazowe, energetyczne, wodociągowe), terrorystyczne (z wykorzystaniem broni, bomb, materiałów wybuchowych, środków chemicznych oraz biologicznych). Z ogólnodostępnych informacji wynika, że na terenie Gminy Dobrzyca w ostatnim czasie nie wystąpiły zdarzenia o znamionach poważnych awarii.

PODSUMOWANIE ANALIZA SWOT

Tabela 38. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami

Mocne strony	Słabe strony
• brak dużych zakładów przemysłowych stwarzających zagrożenie dla środowiska przyrodniczego, • działalność straży pożarnej na terenie Gminy.	• małe prawdopodobieństwo przewidzenia możliwości poważnej awarii, • zbyt mała świadomość pracowników zakładów o potencjalnych skutkach wystąpienia awarii i potrzebie zapobiegania jej wystąpieniu.
Szanse	Zagrożenia
• opracowywanie przez prowadzących zakłady przemysłowe planów operacyjno-ratowniczych oraz zewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych przez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej, • możliwość pozyskania środków finansowych na doposażenie służb odpowiadających za kontrolę zakładów mogących spowodować poważne awarie.	• możliwość wystąpienia zdarzeń losowych w zakładach pracy, • możliwość awarii podczas transportu przez Gminę substancji niebezpiecznych • nasilające się ekstremalne zjawiska pogodowe (zmiany klimatyczne).

Źródło: Opracowanie własne

3.3 Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii

RACJONALIZACJA UŻYTKOWANIA WODY DO CELÓW PRODUKCYJNYCH I KONSUMPCYJNYCH

Osiągnięcie założonego celu, będzie możliwe w przypadku podjęcia działań przez Gminę oraz podmioty gospodarcze funkcjonujące na jej terenie, zużywające na cele produkcyjne znaczne zasoby wody, a także przez podmioty gospodarujące infrastrukturą techniczną. Zgodnie z danymi GUS w Gminie Dobrzyca zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca w 2018 r. wyniosło 54,9 m³.

Ograniczenie zużycia wody będzie wymagało wzrostu świadomości mieszkańców co do konieczności racjonalnego gospodarowania wodą i przyjęcie przez nich odpowiednich nawyków w korzystaniu z tego zasobu. W celu dalszego zmniejszenia wodochłonności w strefie gospodarki, zakłady korzystające ze środowiska – pobierające wodę, surowce i energię powinny stosować najlepsze dostępne techniki (BAT). Istotne jest wdrażanie systemów zarządzania środowiskowego w zakładach (normy ISO 14000), wprowadzanie zasad Czystej Produkcji oraz przystępowanie do programów sektorowych z dziedziny ochrony środowiska.

Oszczędne gospodarowanie wodą ma istotne znaczenie dla środowiska naturalnego, a skala oszczędności zależy w głównej mierze od świadomości ekologicznej i determinacji mieszkańców gminy. Proekologiczne rozwiązania powinny być także stosowane w budynkach użyteczności publicznej usytuowanych na terenie Gminy. Dotychczasowe doświadczenia (*zebrane przez Witolda M. Lewandowskiego w opracowaniu pt. „Proekologiczne odnawialne źródła energii”*), wskazują że najważniejsze oszczędności wody uzyskuje się dzięki:

- zainstalowaniu indywidualnych liczników wody w gospodarstwach domowych,
- zastąpieniu tradycyjnych spłuczek o dużej pojemności rozwiązaniami o innej konstrukcji, umożliwiającymi 2-3 krotne zmniejszenie zużycia wody,
- zastąpieniu zaworów dławicowych zaworami np. kulowymi, które mają mniejsze opory przepływu i nie wymagają wymiany uszczeltek,
- stosowaniu w bateriach umywalkowych, prysznicowych i kuchennych mieszaczy, które napowietrzają wodę, zwiększają jej efektywną objętość i tym samym zmniejszają jej pobór,
- zastąpieniu wanien kabinami prysznicowymi, w których pobór wody jest 3-4 razy mniejszy,
- zmianie systemu mycia w umywalkach i zlewozmywakach – nie pod bieżącą wodą,
- instalowaniu pralek i zmywarek o małym poborze wody.

ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE ENERGII

Do realizacji założonego celu, ze względu na wzrastające ceny energii, będą dążyć zarówno przedsiębiorcy, jak i władze oraz mieszkańcy Gminy. Zmniejszenie zużycia energii jest bowiem jedynym sposobem ograniczenia wydatków związanych z pozyskaniem energii elektrycznej, jak i ciepłej. Jednym z warunków rozwoju współczesnego świata jest dążenie do zmniejszenia zużycia energii w różnych procesach. Dotyczy to także procesów, które służą do utrzymania komfortu klimatycznego i komfortu użytkowania w budynkach: ogrzewania, wentylacji, klimatyzacji, podgrzewania wody wodociągowej.

Niżej wymienione fakty, mówiące, że:

- zasoby paliw są ograniczone,
- dostępność do paliw jest coraz trudniejsza,
- ceny paliw będą miały tendencję wzrostową,
- należy ograniczać zanieczyszczenie środowiska produktami procesów spalania,

świadczą o znacznej roli działań zmierzających do oszczędzania energii i jej efektywnego wykorzystania.

Ochrona środowiska poprzez zmniejszenie zużycia energii nie musi wcale odbywać się kosztem obniżenia poziomu życia ani wiązać się z pogorszeniem warunków pracy, rezygnacją z ogrzewania mieszkań, oświetlania ich i korzystania z coraz nowocześniejszych urządzeń gospodarstwa domowego oraz zaprzestaniem korzystania ze środków transportu. Energię można bowiem zaoszczędzić następującymi metodami:

- modyfikując istniejące systemy energetyczne zarówno w samym procesie jej wytwarzania, jak i transportu,
- wprowadzając nowe energooszczędne technologie w przemyśle, budownictwie, rolnictwie i gospodarstwach domowych,
- promując oszczędzanie energii za pomocą akcji propagandowych oraz wprowadzaniem zachęcających do oszczędzania bodźców ekonomicznych.

Działania mające na celu racjonalizację zużycia energii będą w głównej mierze prowadzone przez podmioty gospodarcze, m.in. poprzez stosowanie energooszczędnych technologii produkcji, władze samorządowe pragnące minimalizować rachunki związane z dostawami paliw i energii elektrycznej na potrzeby infrastruktury publicznej. Zadaniem władz samorządowych będzie ponadto organizacja działań edukacyjnych i informacyjnych z zakresu upowszechniania metod racjonalizacji zużycia energii.

Zrównoważone wykorzystanie energii dotyczy nie tylko przemysłu, energetyki i budownictwa, ponieważ także indywidualne gospodarstwa domowe mają ogromne możliwości ochrony

środowiska poprzez energooszczędne budownictwo oraz energooszczędne systemy ogrzewania. Ponadto istotne jest prowadzenie prac termomodernizacyjnych w istniejących budynkach użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych. Działania przyczyniając się do wzrostu efektywności budynków, ograniczając straty ciepła i zużycie energii w obiektach. Ponadto ma to również wpływ na zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych do atmosfery, przyczyniając się do poprawy środowiska i zdrowia mieszkańców Gminy.

ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE MATERIAŁÓW

Priorytetowym celem w zakresie zrównoważonego wykorzystania zasobów jest *zredukowanie negatywnego oddziaływania na środowisko spowodowanego wykorzystywaniem zasobów w sytuacji wzrostu gospodarczego-koncepcja zwana rozdzieleniem (decoupling)*. W praktyce oznacza to zredukowanie oddziaływania na środowisko będącego skutkiem wykorzystywania zasobów, przy jednoczesnej poprawie ogólnej wydajności zasobów w obszarze gospodarki.

Źródło: „Strategia tematyczna w sprawie zrównoważonego wykorzystywania zasobów naturalnych”

Realizacja założonego celu jest uwarunkowana podjęciem proekologicznych działań przez zakłady produkcyjne funkcjonujące na terenie Gminy Dobrzyca. Motywację do podjęcia działań w tym zakresie stanowią coraz wyższe koszty zakupu materiałów oraz utylizacji odpadów poprodukcyjnych, w związku z czym działania ograniczające materiałochłonność oraz odpadowość produkcji przełożą się na konkretne oszczędności przedsiębiorstw.

Zadaniem władz samorządowych oraz organów publicznych będzie natomiast informowanie, wspieranie i monitorowanie działań podejmowanych przez zakłady produkcyjne w zakresie ograniczania materiałochłonności i odpadowości produkcji oraz kontrola zgodności tych działań z obowiązującymi przepisami prawa.

3.4 Zagadnienia horyzontalne

Zgodnie z *Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska*, w ramach każdego obszaru interwencji należy uwzględnić zagadnienia horyzontalne: adaptację do zmian klimatu, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, działania edukacyjne oraz monitoring środowiska. W niniejszym rozdziale przedstawiono zagadnienia w zakresie adaptacji do zmian klimatu oraz działań edukacyjnych, natomiast pozostałe zagadnienia horyzontalne tj. nadzwyczajne zagrożenia środowiska i monitoring środowiska zostały przedstawione w pozostałych rozdziałach dokumentu.

3.4.1 Adaptacja do zmian klimatu

Występujące w ostatnich kilku dekadach skutki zmieniającego się klimatu, zwłaszcza wzrostu temperatury, częstotliwości i nasilania zjawisk ekstremalnych, systematycznie się pogłębiają. Stanowią tym samym zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju wielu

krajów na świecie, w tym także dla Polski. Konieczne jest zatem podjęcie działań na rzecz dostosowania się (adaptacji) do prognozowanych skutków zmian klimatu, które powinny być realizowane jednocześnie z działaniami ograniczającymi emisję gazów cieplarnianych (mitygacja).

Dokument pn. „Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA2020) stanowi odpowiedź na walkę ze zmianami klimatu, a jego głównym celem jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu. Ponadto uruchomiona została strona internetowa klimada.mos.gov.pl, na której znajdują się informacje dotyczące zmian klimatu oraz adaptacji do nich.

Według SPA2020, do najważniejszych negatywnych skutków zmian klimatu w skali regionalnej zaliczyć należy niekorzystne zmiany warunków hydrologicznych, zwiększenie częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i katastrof (silne wiatry, incydentalne trąby powietrzne, wyładowania atmosferyczne, ulewne deszcze, wzrost okresów upalnych). W ostatnich latach nie odnotowano tego rodzaju zjawisk na terenie Gminy Dobrzyca. Obszary zurbanizowane ze względu na zagęszczenie zabudowy zagrożone są ponadto powstawaniem tzw. wyspy ciepła, która jest efektem nadmiernej emisji energii z różnych źródeł. Dodatkowo wzmacnia ją wzrastająca temperatura, co sprzyja stagnacji powietrza nad obszarami zabudowanymi i wzrostowi koncentracji zanieczyszczeń powietrza. Również obszary wiejskie, na których brak centralnych systemów ciepłowniczych, gdzie dominuje ogrzewanie indywidualne z kotłowni przydomowych, powinny podejmować działania zmierzające do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, zwłaszcza poprzez rozwijanie odnawialnych źródeł energii oraz właściwe planowanie przestrzenne. Ponadto poważnym zagrożeniem jest susza. Polska leży w strefie klimatu przejściowego umiarkowanego, ale pomimo to na jej obszarze występują susze o ujemnych skutkach, stanowiące poważny problem ekonomiczny, społeczny i środowiskowy dla jednostek, gdzie powierzchnia użytków rolnych przekłada się na charakter gospodarczy obszaru.

Województwo wielkopolskie jest regionem o dużym potencjale przyrodniczym i gospodarczym. Obszary chronione zajmują około 1/3 powierzchni, a 1/4 stanowią lasy. Rolnictwo jest jednym z najważniejszych elementów gospodarki, a produkcja zwierzęca jest jedną z najliczniejszych w kraju. W ostatniej dekadzie dynamicznie rozwinął się przemysł. Duże wyzwanie stanowi zrównoważona polityka miejska, szczególnie w aglomeracji poznańskiej. Wśród zagrożeń można wyróżnić proces osuszania i zaniku biocenozy wilgotnych oraz niską retencję gruntu i niski poziom wód gruntowych.

Rekomendowane kierunki działań adaptacyjnych na terenie gminy:

- ochrona przeciwpowodziowa obszarów położonych na terenach zalewowych,
- rozpoznanie możliwości uprawy roślin ciepłolubnych, takich jak kukurydza czy sorgo w celu zwiększenia możliwości przygotowania wysokowydajnych pasz dla zwierząt,
- przygotowanie programów zabezpieczenia w wodę dobrej jakości w warunkach dłuższych okresów suszy i niedoborów wody zwłaszcza na mniejszych rzekach.

Źródło: <http://klimada.mos.gov.pl/>

Zbyt niska pojemność retencyjna naturalna oraz sztucznych zbiorników wpływa na brak ich skuteczności oraz ogranicza ich funkcjonowanie w sytuacjach nadmiaru lub deficytu wód powierzchniowych. Na takich obszarach istnieje zwiększone prawdopodobieństwo występowania podtopień i powodzi błyskawicznych wywołanych silnymi opadami, zalewających obszary. Wobec tego, w celu adaptacji do zmian klimatu i ograniczenia negatywnych skutków związanych wystąpieniem ulewnych deszczy, czy roztopów po dużych opadach śniegu, a także dla zabezpieczenia przeciwpowodziowego należy zwiększać pojemność retencyjną zlewni, w tym m.in. poprzez budowanie zbiorników retencyjnych. Ponadto oprócz budowy zbiorników istotne jest w celu przeciwdziałania wystąpienia lokalnych podtopień zwiększenie ilości wody przetrzymywanej w korytach cieków i rowach melioracyjnych. Systematyczna konserwacja, modernizację oraz budowa nowych urządzeń, a następnie ich właściwa eksploatacja ma wpływ na ograniczenie ich wystąpienia. W związku z tym, istotny jest rozwój infrastruktury wodno – melioracyjnej na obszarze Gminy, który wpływa na łagodzenie zagrożeń naturalnych.

Do rozwiązań w zakresie adaptacji do zmian klimatu należy również kształtowanie odpowiedniej struktury użytkowania terenu. Ważne jest podejmowanie prac dotyczących renaturyzacji koryt cieków, zmierzających do przywrócenia ich naturalnych charakterystyk, (również poprzez roboty hydrotechniczne i prace utrzymaniowe), ograniczenie nadmiernego zagrożenia erozją, poprzez m.in. wsiewki poplonowe, międzyplony ścierniskowe, czy zwiększanie powierzchni zalesionych, wprowadzanie zadrzewień, w tym na terenach zniszczonych, niewykorzystanych rolniczo, czy gruntach rolnych o niskiej przydatności dla rolnictwa i podatnych na degradację.

Zjawisko suszy powoduje przesuszenie gleby, obniżenie poziomu wód oraz zmniejszenie przepływu wody w rzekach i rowach melioracyjnych. W okresie wegetacji roślin może spowodować duże straty w rolnictwie. Realizując postanowienia ustawy Prawo wodne, tworzone są specjalne plany przeciwdziałania skutkom suszy. Plany zawierają przede wszystkim analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych, propozycje budowy, rozbudowy lub przebudowy urządzeń wodnych, propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji oraz katalog działań służących ograniczeniu skutków suszy.

Zwiększenie możliwości zapobiegania ewentualnym zagrożeniom i reagowania na nie jest możliwe dzięki działalności straży pożarnej oraz odpowiedniego jej wyposażenia, umożliwiającego skuteczne prowadzenie akcji ratowniczych.

Gwałtowne i negatywne zjawiska wynikające ze zmian klimatu występują coraz częściej, dlatego coraz bardziej istotne jest przygotowanie Gminy i jej infrastruktury na zmiany klimatu. Zaplanowane w Programie Ochrony Środowiska zadania mają na celu mitygację, adaptację do zmian klimatu oraz ograniczenie jego skutków. Należą do nich m.in. działania służące przede wszystkim ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń w zakresie: efektywności energetycznej (termomodernizacje budynków, wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii, wymiany kotłów na ekologiczne, wymiana oświetlenia), transportu – poprawy jakości dróg, w dziedzinie gospodarki odpadami – ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów, powstających ścieków oraz ich efektywnego zagospodarowania, zaangażowanie społeczne i wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców, uwzględnianie zmian klimatu w dokumentach planistycznych.

3.4.2 Działania edukacyjne w zakresie ochrony środowiska

Zgodnie z przepisem art. 77 z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. 2019 poz. 1396 z późn. zm.), problematykę ochrony środowiska uwzględnia się w podstawach programowych kształcenia ogólnego dla wszystkich typów szkół. Obowiązkiem tym ustawodawca objął również organizatorów kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych i środki masowego przekazu, które są zobowiązane kształtować pozytywny stosunek społeczeństwa do ochrony środowiska oraz popularyzować zasady tej ochrony w publikacjach i audycjach. Konstytucyjnych podstaw dla realizacji edukacji ekologicznej należy upatrywać w zasadzie zrównoważonego rozwoju (art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polski z dnia 2 kwietnia 1997 r.) oraz w generalnym obowiązku każdego obywatela do dbałości o stan środowiska oraz odpowiedzialności za spowodowane przez siebie jego pogorszenie określonym w art. 86 Konstytucji RP.

Obecnie edukacja ekologiczna na terenie Gminy Dobrzyca prowadzona jest przede wszystkim w formalnym systemie kształcenia. W szkołach przeprowadzane są m.in.: kampanie ekologiczne, konkursy ekologiczne, pogadanki dot. ochrony ptaków, pogadanki dot. zbiórki i utylizacji odpadów, zajęcia plenerowe.

Ocenia się jednak, że w dalszym ciągu należy podnosić poziom świadomości mieszkańców gminy oraz lokalnych interesariuszy w zakresie efektywności energetycznej i możliwości oszczędzania energii. W związku z tym, władze lokalne powinny podejmować działania w celu poprawy świadomości ekologicznej mieszkańców, nie tylko tych najmłodszych. Proponowane zadania w zakresie edukacji ekologicznej to:

- edukacja lokalnej społeczności z zakresu efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii,
- prowadzenie kampanii informacyjno – promocyjnej w zakresie gospodarki niskoemisyjnej oraz wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej budynków, promowanie atrakcyjności transportu publicznego, pieszego i rowerowego,
- działania zmierzające do różnicowania rolnictwa w kierunku rolnictwa ekologicznego,
- edukacja społeczeństwa z zakresu oddziaływania i negatywnych skutków promieniowanie elektromagnetycznego,
- edukacja mieszkańców w zakresie racjonalnego korzystania z zasobów wodnych,
- prowadzenie akcji edukacyjno – informacyjnych w zakresie właściwego postępowania z odpadami oraz ograniczenia ich powstawania,
- edukacja mieszkańców w zakresie właściwego zachowania się w sytuacji wystąpienia nadzwyczajnego zagrożenia.
- promowanie ochrony środowiska przyrodniczego na terenie Gminy,
- działania zmierzające do różnicowania rolnictwa w kierunku rolnictwa ekologicznego.

3.4.3 Nadzwyczajne zagrożenia środowiskowe

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska są pojęciem, które zostało zdefiniowane zostało w art. 104 ust. 2 ustawie z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska jako *zagrożenie spowodowane gwałtownym zdarzeniem, nie będącym klęską żywiołową, które może wywołać znaczne zniszczenie środowiska lub pogorszenie jego stanu, stwarzające powszechne niebezpieczeństwo dla ludzi i środowiska.*

W chwili obecnej pojęcie to nie jest definiowane, chociaż powszechnie w środowisku twierdzi się, że zastąpiło je pojęcie poważnej awarii, zdefiniowane w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2019 poz. 1396 z późn. zm.). Wobec powyższego, rozumiane jest jako zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Jako nadzwyczajne zagrożenie dla środowiska, a także poważną awarię należy traktować zdarzenia, takie jak: pęknięcie i rozszczelnienie instalacji rurociągów transportowych, wybuch, awarię zbiornika, katastrofę autocysterny lub cysterny kolejowej przewożącej substancję niebezpieczną, awarię obiektów hydrotechnicznych, itp.

Kolejnym aktem prawnym definiującym pojęcie nadzwyczajnych zagrożeń jest ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. 2019 poz. 1372 z późn. zm.) i jest

definiowane jako zdarzenie wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody niebędące pożarem ani klęską żywiołową, stanowiące zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska, któremu zapobieżenie lub którego usunięcie skutków nie wymaga zastosowania nadzwyczajnych środków. W świetle tej ustawy ochrona przeciwpożarowa polega m.in. na realizacji przedsięwzięć mających na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem. Zdarzeniem miejscowym nazywane są skażenia obszaru substancjami radioaktywnymi, skażenia niebezpiecznymi substancjami chemicznymi, skażenia chemiczne i biologiczne w wyniku katastrof obiektów hydrotechnicznych.

Obszar Gminy Dobrzyca nie należy do rejonów o wysokim ryzyku wystąpienia nadzwyczajnych zagrożeń środowiska. Na terenie Gminy brak jest zakładów przemysłowych i usługowych zaliczanych do kategorii obiektów o zwiększonym lub dużym ryzyku poważnej awarii przemysłowej, stosujących do celów produkcyjnych lub magazynujących takie rodzaje lub ilości substancji, które starzałyby zwiększone ryzyko wystąpienia poważanej awarii przez wywołanie zagrożenia typu chemicznego, technicznego i pożarowego, w myśl rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 9.04.2002 r. Ewentualne nadzwyczajne poważne zdarzenia mogą wystąpić podczas transportu drogowego substancji niebezpiecznych przez teren Gminy, osuwaniem się mas skalnych, niewłaściwym postępowaniem z odpadami niebezpiecznymi, magazynowaniem substancji niebezpiecznych oraz zagrożeniem pożarowym. W związku z powyższym, na terenie Gminy nadzwyczajne zagrożenia środowiska dotyczą zanieczyszczenia powietrza, gruntu i wody.

3.4.4 Monitoring środowiska

Państwowy monitoring środowiska został powołany ustawą z dnia 10 lipca 1991 roku o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. 2019, poz. 1355) w celu zapewnienia wiarygodnych informacji o stanie środowiska.

Państwowy Monitoring Środowiska stanowi system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz zbierania, analizowania, udostępniania wyników badań i oceny elementów środowiska. Jego celem jest systematyczne informowanie organów administracji i społeczeństwa o:

- jakości elementów przyrodniczych, dotrzymywaniu standardów jakości środowiska określonych przepisami oraz obszarach występowania przekroczeń tych standardów,
- występujących zmian jakości elementów przyrodniczych i przyczynach tych zmian, w tym powiązaniach przyczynowo skutkowych występujących pomiędzy emisjami i stanem elementów przyrodniczych.

Państwowy Monitoring Środowiska realizowany jest na podstawie:

- wieloletnich programów państwowego monitoringu środowiska opracowanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i zatwierdzanych przez ministra właściwego do spraw środowiska,
- wojewódzkich programów monitoringu opracowanych przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska i zatwierdzonych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Aktualny Program Monitoringu Środowiska obejmuje lata 2016 – 2020 i został opracowany przez Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz zatwierdzony w dniu 1 października 2015 roku. Obejmuje on monitoring następujących podsystemów: jakości powietrza, jakości wód, jakości gleby i ziemi, przyrody, hałasu, pól elektromagnetycznych, promieniowania jonizującego.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca wykorzystuje i będzie wykorzystywał informacje wytworzone w ramach PMŚ w celu monitorowania skuteczności działań i strategicznego planowania w zakresie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Gmina Dobrzyca współpracuje z Inspekcją Ochrony Środowiska dotyczącą lokalnych miejsc występowania zanieczyszczeń wód czy gruntu. Informacje dotyczące stacji pomiarowych na terenie Gminy znajdują się w Programie Państwowego Monitoringu Środowiska dla Województwa Wielkopolskiego 2016–2020. Przekazywane dane i przeprowadzone na terenie Gminy badania, ich analiza, wyniki ocen, prognoza są dostępne na stronach internetowych WIOŚ w Poznaniu i siedzibie Inspektoratu.

4. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie

4.1 Nadrzędny cel programu

**POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I ZACHOWANIE WALORÓW PRZYRODNICZYCH
SZANSĄ NA ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GMINY DOBRZYCA ORAZ ZAPEWNIENIE
WYSOKIEJ JAKOŚCI ŻYCIA JEJ MIESZKAŃCÓW**

4.2 Kierunki interwencji, cele oraz zadania wynikające z oceny stanu środowiska

Na podstawie diagnozy stanu istniejącego oraz zagrożeń środowiska przyrodniczego Gminy, zachowując spójność z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na szczeblu krajowym, wojewódzkim oraz powiatowym, dla każdego z obszarów interwencji określono kierunki interwencji

W ramach obszarów interwencji wyznaczono cele operacyjne i działania ekologiczne. Zaplanowane zadania mają na celu poprawę jakości środowiska na terenie Gminy Dobrzyca. Ich realizacja nie wpłynie negatywnie na obszary chronione, w tym obszary Natura 2000. Zarówno na etapie realizacji, jak i eksploatacji powstałej infrastruktury, nie będą podejmowane działania, których skutkiem byłoby naruszenie katalogu czynności

zabronionych w odniesieniu do form ochrony przyrody, występujących na tym obszarze. Zadania nie wpłyną w sposób znaczący na populacje siedlisk i gatunków chronionych. Realizacja Programu nie wpłynie negatywnie na realizację celów ochrony obszarów chronionych. Przedsięwzięcia prowadzone będą na terenach głównie zurbanizowanych. Spodziewane są jedynie krótkoterminowe oddziaływania lub uciążliwości związane z prowadzonymi robotami budowlanymi, które ustaną po ich zakończeniu.

Należy zaznaczyć, że podmioty realizujące poszczególne działania powinny każdorazowo rozpatrywać kwestie ich wpływu na środowisko na kolejnych etapach procesu planistycznego i inwestycyjnego, po doprecyzowaniu lokalizacji, rodzaju i zakresu danego przedsięwzięcia, wpisującego się w założenia niniejszego dokumentu.

HARMONOGRAM RZECZOWO – FINANSOWY REALIZACJI ZADAŃ

Zgodnie z *Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska* (MŚ, Warszawa, 2 września 2015 r.), w przedmiotowym dokumencie należy zamieścić harmonogram rzeczowo – finansowy realizacji zadań własnych samorządu opracowującego POŚ. W tabeli poniżej przedstawiono zestawienie wszystkich planowanych do realizacji działań w ramach *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca na lata 2019-2022 z perspektywą na lata 2023 - 2026*.

Tabela 39. Cele i kierunki interwencji oraz zadania Programu Ochrony Środowiska

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	Liczba ztermomodernizowanych budynków (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	1	Ograniczanie emisji zanieczyszczeń powietrza Poprawa efektywności energetycznej	Termomodernizacja Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Lutyni (docieplenie przegród zewnętrznych, montaż ogniw fotowoltaicznych, opraw LED, pompy ciepła)	Gmina Dobrzyca	Brak środków finansowych; nagle, nieprzewidziane zdarzenia
		Liczba ztermomodernizowanych budynków (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	1	Ograniczanie emisji zanieczyszczeń powietrza Poprawa efektywności energetycznej	Termomodernizacja Zespołu Szkół Publicznych w Galewie (docieplenie przegród zewnętrznych, montaż ogniw fotowoltaicznych, opraw LED, pompy ciepła)	Gmina Dobrzyca	Brak środków finansowych; nagle, nieprzewidziane zdarzenia
		Liczba ztermomodernizowanych budynków (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	1	Ograniczanie emisji zanieczyszczeń powietrza Poprawa efektywności energetycznej	Termomodernizacja przedszkola im. Kubusia Puchatka w Dobrzycy ul. Krotoszyńska 40 (docieplenie przegród zewnętrznych, montaż ogniw fotowoltaicznych, opraw LED)	Gmina Dobrzyca	Brak środków finansowych; nagle, nieprzewidziane zdarzenia
		Liczba ztermomodernizowanych budynków (szt.,.) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	1	Ograniczanie emisji zanieczyszczeń powietrza Poprawa efektywności energetycznej	Termomodernizacja Przedszkola Publicznego w Koźmińcu (docieplenie przegród zewnętrznych, opraw LED)	Gmina Dobrzyca	Brak środków finansowych; nagle, nieprzewidziane zdarzenia
		Liczba wymienionych źródeł ciepła (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	1	Ograniczanie emisji zanieczyszczeń powietrza Poprawa efektywności energetycznej	Rozbudowa budynku Zespołu Szkół Publicznych w Koźmińcu (wymiana źródła ciepła na gazowe)	Gmina Dobrzyca	Brak środków finansowych; nagle, nieprzewidziane zdarzenia

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DOBRZYCA NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2023-2026

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
		Liczba przeprowadzonych działań edukacyjno – promocyjnych dotyczących gospodarki niskoemisyjnej (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	>1	Ograniczanie emisji zanieczyszczeń powietrza Poprawa efektywności energetycznej	Działania edukacyjno – promocyjne dotyczącego gospodarki niskoemisyjnej	Gmina Dobrzyca – publikacje o dofinansowaniu przedsięwzięć w lokalnej prasie oraz na stronie WWW Gminy Dobrzyca, tablica informacyjno – promocyjna montowana na modernizowanym obiekcie	Niedotarcie do wszystkich interesariuszy; nagłe, nieprzewidziane zdarzenia
		Liczba wybudowanych punktów świetlnych (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	40	Ograniczanie emisji zanieczyszczeń powietrza Poprawa efektywności energetycznej	Budowa energooszczędnego oświetlenia ulicznego w tym z OZE	Gmina Dobrzyca	Brak środków finansowych
		Liczba zmodernizowanego punktów świetlnych (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	300	Ograniczanie emisji zanieczyszczeń powietrza Poprawa efektywności energetycznej	Modernizacja oświetlenia ulicznego	Gmina Dobrzyca Oświetlenie Uliczne i Drogowe sp. z o.o. w Kaliszu	Brak środków finansowych
ZAGROŻENIA HAŁASEM	POPRAWA KLIMATU AKTUSTYCZNEGO	Długość wybudowanej drogi (km) (protokół odbioru (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	0,922	Ograniczenie natężenia hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych	Budowa ulic: Stefańskiego, Promiennej, bez nazwy (dz. nr 1523), Różanej, Wiosny Ludów w Dobrzycy	Gmina Dobrzyca	Brak środków finansowych, wydłużenie inwestycji w czasie
		Długość wybudowanej drogi (km) (protokół odbioru (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0,100	0,825	Ograniczenie natężenia hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych	Budowa drogi gminnej - ul. Pleszewska w Dobrzycy	Gmina Dobrzyca	Brak środków finansowych, wydłużenie inwestycji w czasie
		Długość przebudowanego odcinka (km)	0	0,778	Ograniczenie natężenia hałasu wzdłuż ciągów	Przebudowa drogi powiatowej nr 4174P w	Gmina Dobrzyca	Brak środków finansowych, wydłużenie

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DOBRZYCA NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2023-2026

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
		(protokół odbioru (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)			komunikacyjnych	Fabianowie		inwestycji w czasie
		Długość wybudowanej drogi (km) (protokół odbioru (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	0,848	Ograniczenie natężenia hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych	Budowa dogi gminnej Gustawów-Karminiec	Gmina Dobrzyca	Brak środków finansowych, wydłużenie inwestycji w czasie
		Długość przebudowanej drogi (km) (protokół odbioru (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0,240	0,655	Ograniczenie natężenia hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych	Przebudowa drogi gminnej nr 628552P w Sośnicy	Gmina Dobrzyca	Brak środków finansowych, wydłużenie inwestycji w czasie
		Długość przebudowanej drogi (km) (protokół odbioru (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	1,438	Ograniczenie natężenia hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych	Przebudowa drogi gminnej nr 628541P w Dobrzycy (ul. Wybudowanie)	Gmina Dobrzyca	Brak środków finansowych, wydłużenie inwestycji w czasie
		Długość wybudowanej drogi (km) (protokół odbioru (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	0,470	Ograniczenie natężenia hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych	Budowa ul. Ks. Śniatały w Dobrzycy	Gmina Dobrzyca	Brak środków finansowych, wydłużenie inwestycji w czasie
		Długość wyremontowanych/ przebudowanych/ wybudowanych dróg (km) (protokół odbioru (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	4,000	Ograniczenie natężenia hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych	Remonty, przebudowa i budowa dróg gminnych	Gmina Dobrzyca	Brak środków finansowych, wydłużenie inwestycji w czasie
		Długość przebudowanych dróg (km) (protokół odbioru (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	8,000	Ograniczenie natężenia hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych	Współfinansowanie w przebudowie dróg powiatowych	Powiat Pleszewski	Brak środków finansowych, wydłużenie inwestycji w czasie

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DOBRZYCA NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2023-2026

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	ZACHOWANIE POZIOMÓW PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH PONIŻEJ DOPUSZCZALNYCH NORM	Utrzymanie natężenia pola elektromagnetycznego poniżej stanu dopuszczalnego (WIOŚ)	-	(<7 V/m)	Ograniczenie zagrożenia polami elektromagnetycznymi	Wprowadzanie do mppz zapisów w zakresie możliwości lokalizacji urządzeń emitujących promieniowanie elektromagnetyczne	Gmina Dobrzyca	Zmiana uwarunkowań prawnych, niewystarczający zasięg
GOSPODAROWANIE WODAMI	DOBRY STAN WÓD POWIERZCHNIOWYCH	Liczba udzielonych pomocy finansowych spółkom wodnym (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	-	bd	Zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	Udzielanie pomocy finansowej w formie dotacji spółkom wodnym na bieżące utrzymanie wód i urządzeń wodnych	Gmina Dobrzyca	Brak środków finansowych, nagłe nieprzewidziane zdarzenie
GOSPODARKA WODNO - ŚCIEKOWA	ZAPEWNIENIE DOSTĘPU DO CZYSTEJ WODY	Liczba rozbudowanych stacji wodociagowych (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	1	Rozbudowa infrastruktury wodno - kanalizacyjnej	Budowa 2 klarowników (etap II budowa drugiego klarownika) oraz rozbudowa stacji wodociagowej w Rudzie	Gmina Dobrzyca	Brak środków finansowych, wydłużenie inwestycji w czasie
		Długość sieci (mb) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	Wzrost długości sieci kanalizacyjnej	Rozbudowa infrastruktury wodno - kanalizacyjnej	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Karminiek-Trzebowa	Gmina Dobrzyca	Brak środków finansowych, wydłużenie inwestycji w czasie
		Długość sieci (mb) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	Wzrost długości sieci kanalizacyjnej	Rozbudowa infrastruktury wodno - kanalizacyjnej	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Koźminiec, Izbiczno, Sośniczka	Gmina Dobrzyca	Brak środków finansowych, wydłużenie inwestycji w czasie
		Liczba rozbudowanej infrastruktury (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	1	Rozbudowa infrastruktury wodno - kanalizacyjnej	Rozbudowa prawy i uniemożliwienie przyjmowania osadów z POŚ	Gmina Dobrzyca-	Brak środków finansowych, wydłużenie inwestycji w czasie
		Liczba wybudowanych studni głębinowych i zbiorników retencyjnych (szt.)	0	bd	Rozbudowa infrastruktury wodno - kanalizacyjnej	Budowa studni głębinowych lub budowa zbiorników retencyjnych	Gmina Dobrzyca-	Brak środków finansowych, wydłużenie inwestycji w

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DOBRZYCA NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2023-2026

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
		(Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)						czasie
		Liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	bd	Rozbudowa infrastruktury wodno - kanalizacyjnej	Dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Dobrzyca	Brak środków finansowych, małe zainteresowanie interesariuszy
ZASOBY GEOLOGICZNE	OCHRONA ZASOBOW ZŁOŻ KOPALIN	Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	>1	Racjonalne gospodarowanie zasobami	Działania edukacyjne promujące racjonalną gospodarkę zasobami naturalnymi i ich ochrona	Gmina Dobrzyca	Niedotarcie do wszystkich interesariuszy, brak efektów prowadzonych działań
GLEBY	OCHRONA PRZED DEGRADACJĄ GLEB	Liczba przeprowadzonych akcji promocyjnych (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	>1	Poprawa jakości gleb w tym użytkowanych w celach rolniczych	Promocja rolnictwa ekologicznego i stosowanie dobrych praktyk rolniczych	Gmina Dobrzyca, ODR, AMiR	Niedotarcie do wszystkich interesariuszy, brak efektów prowadzonych działań
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	BUDOWA SYSTEMU GOSPODARKI ODPADAMI ZGODNEGO Z WYMAGANIAMi KPGO 2022	Liczba usuniętych wyrobów zawierających azbest (kg)	-	bd	Usuwanie wyrobów zawierających azbest	Dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Dobrzyca	Gmina Dobrzyca	Brak środków finansowych, wydłużenie inwestycji w czasie
		Ograniczenie ilości odpadów komunalnych zebranych z terenu Gminy (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	-	Spadek ilości odpadów komunalnych zebranych z terenu Gminy	Ograniczenie ilości odpadów Selektywne zbieranie odpadów	Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych zebranych z terenu z terenu gminy	Gmina Dobrzyca	Niewystarczający zasięg
		Liczba przeprowadzonych akcji promocyjnych (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	>1	Ograniczenie ilości odpadów Selektywne zbieranie odpadów	Edukacja ekologiczna	Gmina Dobrzyca	Niedotarcie do wszystkich interesariuszy, brak efektów prowadzonych działań

WESTMOR CONSULTING

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DOBRZYCA NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2023-2026

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
		Liczba wybudowanych PSZOK (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	1	Selektywne zbieranie odpadów	Budowa PSZOK	Gmina Dobrzyca	Brak środków finansowych
ZASOBY PRZYRODNICZE	ZACHOWANIE WALORÓW I ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH	Liczba lokalizacji gdzie wykonano nowe nasadzenia (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	bd	Rozwój obszarów zieleni oraz utrzymanie terenów już istniejących	Wykonywanie nowych nasadzeń	Gmina Dobrzyca	Nagłe nieprzewidziane zdarzenie, brak środków finansowych
ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	OCHRONA PRZED POWAŻNYMI AWARIAMI I ZAGROŻENIAMI NATURALNYMI	Liczba zdarzeń o znamionach poważnej awarii (GIOŚ)	0	0	Minimalizacja możliwości wyłączenia poważnych awarii	Wyposażanie jednostek OSP w odpowiedni sprzęt, dofinansowanie ich funkcjonowania	Gmina Dobrzyca Urząd Wojewódzki	Brak środków finansowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca

Tabela 40. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca

OBSZAR INTERWENCJI	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacowane koszty realizacji zadania (zł)									Źródła finansowania
			2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Razem	
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	Termomodernizacja Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Lutyni (docieplenie przegród zewnętrznych, montaż ogniw fotowoltaicznych, opraw LED, pompy ciepła)	Gmina Dobrzyca	'	500 000,00	500 000,00	'	'	'	'	'	1 000 000,00	Fundusz Sołecki Budżet Gminy Dofinansowanie ze źródeł zewnętrznych
	Termomodernizacja Zespołu Szkół Publicznych w Galewie (docieplenie przegród zewnętrznych, montaż ogniw fotowoltaicznych, opraw LED, pompy ciepła)	Gmina Dobrzyca	'	500 000,00	500 000,00	'	'	'	'	'	1 000 000,00	Fundusz Sołecki Budżet Gminy Dofinansowanie ze źródeł zewnętrznych
	Termomodernizacja przedszkola im. Kubusia Puchatka w Dobrzycy ul. Krotoszyńska 40 (docieplenie przegród zewnętrznych, montaż ogniw fotowoltaicznych, opraw LED)	Gmina Dobrzyca	'	300 000,00	300 000,00	'	'	'	'	'	600 000,00	Fundusz Sołecki Budżet Gminy Dofinansowanie ze źródeł zewnętrznych
	Termomodernizacja Przedszkola Publicznego w Koźmińcu (docieplenie przegród zewnętrznych, opraw LED)	Gmina Dobrzyca	'	300 000,00	300 000,00	'	'	'	'	'	600 000,00	Fundusz Sołecki Budżet Gminy Dofinansowanie ze źródeł zewnętrznych
	Rozbudowa budynku Zespołu Szkół Publicznych w Koźmińcu (wymiana źródła ciepła na gazowe)	Gmina Dobrzyca	'	'	150 000,00	'	'	'	'	'	150 000,00	Fundusz Sołecki Budżet Gminy Dofinansowanie ze źródeł zewnętrznych

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DOBRZYCA NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2023-2026

OBSZAR INTERWENCJI	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacowane koszty realizacji zadania (zł)										Źródła finansowania
			2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Razem		
	Działania edukacyjno – promocyjne dotyczącego gospodarki niskoemisyjnej	Gmina Dobrzyca – publikacje o dofinansowaniu przedsięwzięć w lokalnej prasie oraz na stronie WWW Gminy Dobrzyca, tablica informacyjno – promocyjna montowana na modernizowanym obiekcie	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	Gmina Dobrzyca
	Budowa energooszczędnego oświetlenia ulicznego w tym z OZE	Gmina Dobrzyca	170 000,00	70 000,00	25 000,00	25 000,00	25 000,00	25 000,00	25 000,00	25 000,00	25 000,00	390 000,00	Budżet Gminy Fundusz sołecki
	Modernizacja oświetlenia ulicznego	Gmina Dobrzyca Oświetlenie Uliczne i Drogowe sp. z o.o. w Kaliszu	.	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	210 000,00	Budżet Gminy Oświetlenie Uliczne i Drogowe sp. z o.o. w Kaliszu Środki pozyskane
ZAGROŻENIA HAŁASEM	Budowa ulic: Stefańskiego, Promiennej, bez nazwy (dz. Nr 1523), Różanej, Wiosny Ludów w Dobrzycy	Gmina Dobrzyca	410 000,00	1 400 000,00	.	.	.	.	.	.	.	1 810 000,00	Budżet Gminy Fundusz Dróg Samorządowych
	Budowa drogi gminnej - ul. Pleszewska w Dobrzycy	Gmina Dobrzyca	.	1 150 000,00	.	.	.	.	.	.	.	1 150 000,00	Budżet Gminy Fundusz Dróg Samorządowych

WESTMOR CONSULTING

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DOBRZYCA NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2023-2026

OBSZAR INTERWENCJI	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacowane koszty realizacji zadania (zł)									Źródła finansowania
			2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Razem	
	Przebudowa drogi powiatowej Nr 4174P w Fabianowie	Gmina Dobrzyca	.	1 600 000,00	.	.	.	.	.	.	1 600 000,00	Budżet Gminy Budżet Powiatu Dofinansowanie z PROW
	Budowa drogi gminnej Gustawów-Karminiec	Gmina Dobrzyca	400 000,00	300 000,00	300 000,00	.	.	.	.	.	1 000 000,00	Budżet Gminy Budżet Woj. Wlkp.
	Przebudowa drogi gminnej Nr 628552P w Sośnicy	Gmina Dobrzyca	250 000,00	300 000,00	.	.	.	.	.	.	550 000,00	Budżet Gminy
	Przebudowa drogi gminnej Nr 628541P w Dobrzycy (ul. Wybudowanie)	Gmina Dobrzyca	200 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	.	.	.	1 000 000,00	Budżet Gminy
	Budowa ul. Ks. Śniatały w Dobrzycy	Gmina Dobrzyca	6 000,00	300 000,00	300 000,00	300 000,00	300 000,00	.	.	.	1 206 000,00	Budżet Gminy
	Remonty, przebudowa i budowa dróg gminnych	Gmina Dobrzyca	200 000,00	200 000,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00	2 900 000,00	Budżet Gminy Środki pozyskane

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DOBRZYCA NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2023-2026

OBSZAR INTERWENCJI	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacowane koszty realizacji zadania (zł)									Źródła finansowania
			2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Razem	
	Współfinansowanie w przebudowie dróg powiatowych	Powiat Pleszewski	200 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	1 600 000,00	Budżet Powiatu Budżet Gminy Środki pozyskane
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	Wprowadzanie do mzp zapisów w zakresie możliwości lokalizacji urządzeń emitujących promieniowanie elektromagnetyczne	Gmina Dobrzyca	Koszty w ramach opracowań mzp									Budżet Gminy
GOSPODAROWANIE WODAMI	Udzielanie pomocy finansowej w formie dotacji spółkom wodnym na bieżące utrzymanie wód i urządzeń wodnych	Gmina Dobrzyca	5 000,00	5 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	70 000,00	Budżet Gminy
GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA	Budowa 2 klarowników (etap II budowa drugiego klarownika) oraz rozbudowa stacji wodociągowej w Rudzie	Gmina Dobrzyca	158 055,00	726 365,00	726 365,00	,	,	,	,	,	1 610 785,00	Budżet Gminy
	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Karminiek- Trzebowa	Gmina Dobrzyca	1 300 000,00	1 350 000,00	1 350 000,00	,	,	,	,	,	4 000 000,00	Budżet Gminy Dofinansowanie ze źródeł zewnętrznych
	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Koźminiec, Izbiczno, Sośniczka	Gmina Dobrzyca	,	,	,	,	5-6 mln				5-6 mln	Budżet Gminy Dofinansowanie ze źródeł zewnętrznych

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DOBRZYCA NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2023-2026

OBSZAR INTERWENCJI	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacowane koszty realizacji zadania (zł)										Źródła finansowania
			2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Razem		
	Rozbudowa prawy i uniemożliwienie przyjmowania osadów z POŚ	Gmina Dobrzyca- szacowany koszt 80.000,00 zł	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	80 000,00	Budżet Gminy Dofinansowanie ze źródeł zewnętrznych	
	Budowa studni głębinowych lub budowa zbiorników retencyjnych	Gmina Dobrzyca- szacowany koszt 500.000,00 zł	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	500 000,00	Budżet Gminy Dofinansowanie ze źródeł zewnętrznych	
	Dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Dobrzyca	6 000,00	6 000,00	6 000,00	6 000,00	6 000,00	6 000,00	6 000,00	6 000,00	48 000,00	Budżet Gminy	
ZASOBY GEOLOGICZNE	Działania edukacyjne promujące racjonalną gospodarkę zasobami naturalnymi i ich ochrona	Gmina Dobrzyca	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	Budżet Gminy	
GLEBY	Promocja rolnictwa ekologicznego i stosowanie dobrych praktyk rolniczych	Gmina Dobrzyca	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	Budżet ODR, AMiR, Gminy	
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	Dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dobrzyca	Gmina Dobrzyca	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	10 000,00	80 000,00	Budżet Gminy	
	Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych zebranych z terenu Gminy	Gmina Dobrzyca	1 100 000,00	11 150 000,00	1 200 000,00	1 250 000,00	1 300 000,00	135 000,00	1 400 000,00	1 450 000,00	18 985 00,00	Budżet Gminy	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DOBRZYCA NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2023-2026

OBSZAR INTERWENCJI	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Szacowane koszty realizacji zadania (zł)									Źródła finansowania
			2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Razem	
	Edukacja ekologiczna	Gmina Dobrzyca	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	16 000,00	Budżet Gminy
	Budowa PSZOK	Gmina Dobrzyca	208 000,00	,	,	,	,	,	,	,	208 000,00	Budżet Gminy, WRPO
ZASOBY PRZYRODNICZE	Wykonywanie nowych nasadzeń	Gmina Dobrzyca	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Wypożyczanie jednostek OSP w odpowiedni sprzęt, dofinansowanie ich funkcjonowania	Gmina Dobrzyca Urząd Wojewódzki	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	Budżet Gminy, Dotacje z Województwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca

Tabela 41. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zdaniu
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	Prowadzenie systemu monitoringu powietrza oraz kontrola dotrzymania standardów emisyjnych	WIOŚ	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, WIOŚ	-
ZAGROŻENIA HAŁASEM	Prowadzenie monitoringu poziomu hałasu w środowisku	WIOŚ	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, WIOŚ	-
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	Prowadzenie monitoringu natężenia pól elektromagnetycznych	WIOŚ	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, WIOŚ	-
GOSPODAROWANIE WODAMI	Prowadzenie monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych	WIOŚ	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, WIOŚ	-
GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	Kontrola pozwoleń wodno-prawnych	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, WIOŚ	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Środki własne jednostek realizujących	-
ZASOBY GEOLOGICZNE	Kontrola i ograniczenie nielegalnej eksploatacji kopalin	Okręgowy Urząd Górniczy	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, Środki własne OUG	-
GLEBY	Zapobieganie zanieczyszczeniom gleb, zwłaszcza środkami ochrony roślin i metalami ciężkimi	Urząd Marszałkowski, ZODR, Właściciele gospodarstw rolnych	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Środki własne jednostek realizujących	-
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	Prowadzenie i monitorowanie bazy danych azbestu i PCB	Urząd Marszałkowski	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, fundusze zewnętrzne	-
ZASOBY PRZYRODNICZE	Monitorowanie i kontrolowanie podmiotów korzystających ze środowiska	WIOŚ	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, WIOŚ	-
ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Prowadzenie kontroli na terenach zakładów przemysłowych	WIOŚ	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, WIOŚ	-

Źródło: Opracowanie własne

4.3 Instrumenty realizacji programu

Ochrona środowiska przyrodniczego realizowana jest na mocy wielu ustaw, wśród których najważniejsze to Prawo ochrony środowiska, Prawo wodne, ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym, ustawa o ochronie przyrody, ustawa o odpadach, Prawo geologiczne i górnicze, Prawo budowlane. Instrumenty realizacji Programu Ochrony Środowiska wynikające z zapisów ustawowych można podzielić na: prawne, finansowe, społeczne, polityczne i strukturalne.

INSTRUMENTY POLITYCZNE

Do najważniejszych instrumentów politycznych należy: Strategia *Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.*, Program Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego na lata 2016-2020 oraz Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020.

INSTRUMENTY PRAWNE

Wśród instrumentów prawnych wyróżnić można:

- pozwolenie wodnoprawne,
- decyzję o emisji do powietrza,
- decyzję dotyczącą hałasu,
- decyzję o wykonaniu oceny oddziaływania na środowisko istniejącego obiektu,
- decyzję dotyczącą gospodarowania odpadami.

INSTRUMENTY FINANSOWE

Do instrumentów finansowych należy m. in.: opłata za gospodarcze korzystanie ze środowiska, administracyjna kara pieniężna. Źródłami pozyskiwania środków na finansowanie zadań związanych z ochroną środowiska są także:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- emisja obligacji komunalnych,
- budżet powiatu,
- kredyty bankowe,
- fundusze unijne (strukturalne, programy pomocowo-operacyjne, pozostałe instrumenty finansowe unijne wspomagające ochronę środowiska np. Fundusz LIFE+).

INSTRUMENTY SPOŁECZNE

Można je podzielić na dwie zasadnicze grupy:

- wewnętrzne, czyli dotyczące działań samorządów i realizowane poprzez działania edukacyjne,
- zewnętrzne – polegające na budowaniu komunikacji społecznej (konsultacje, debaty publiczne, kampanie edukacyjne).

INSTRUMENTY STRUKTURALNE

Są to przede wszystkim strategie i programy wdrożeniowe oraz systemy zarządzania środowiskowego.

5. System realizacji programu ochrony środowiska

5.1 Struktura zarządzania środowiskiem

Sprawna i skuteczna realizacja planowanych zadań w zakresie ochrony środowiska na terenie Gminy Dobrzyca, umożliwi osiągnięcie założonych celów, określonych w ramach kilku istotnych obszarów interwencji. W związku z tym, Gmina musi jednocześnie dysponować zasobami finansowymi, organizacyjnymi oraz infrastrukturalnymi.

ZASOBY FINANSOWE

Realizacja zadań *Programu Ochrony Środowiska* wymaga zabezpieczenia i uzyskania środków budżetowych, jak i pozabudżetowych. Wdrażanie Programu powinno być możliwe między innymi dzięki stworzeniu sprawnego systemu finansowania ochrony środowiska, w którym podstawowymi źródłami finansowania są fundusze ekologiczne, programy pomocowe, środki własne inwestorów oraz budżet Gminy.

Realizacja inwestycji w zakresie ochrony środowiska może być wspierana za pomocą funduszy zewnętrznych pozyskiwanych w formie dotacji bezzwrotnej lub preferencyjnej pożyczki. Źródłem finansowania inwestycji z zakresu infrastruktury przyczyniającej się do ochrony środowiska, mogą być fundusze Unii Europejskiej, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Bank Ochrony Środowiska S.A. oraz Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych.

ZASOBY ORGANIZACYJNE

Realizacja planowanych inwestycji, oprócz zabezpieczenia odpowiedniego finansowania, wymaga również właściwej organizacji wewnętrznej. Ponadto problem ochrony środowiska na analizowanym obszarze odgrywa kluczową rolę na etapie opracowywania dokumentów planistycznych. Cele i zadania w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska zostały ujęte w opracowanych planach i strategiach, obowiązujących na terenie Gminy.

Cele zawarte w tych dokumentach są sukcesywnie realizowane przez pracowników Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca oraz przez przedsiębiorców i inne jednostki, w szczególności w zakresie edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży oraz rozbudowy i modernizacji

infrastruktury technicznej Gminy. Jednostka samorządu terytorialnego dysponuje odpowiednio przygotowanym zasobem organizacyjnym, umożliwiającym skuteczną i sprawną realizację zaplanowanych zadań.

ZASOBY INFRASTRUKTURALNE

Zadania planowane do realizacji w ramach poszczególnych priorytetów i celów, zostały określone z uwzględnieniem obecnych zasobów infrastrukturalnych Gminy oraz realnych możliwości ich potencjalnej rozbudowy. W związku z tym można przyjąć, że z punktu widzenia zasobów infrastrukturalnych, realizacja planowanych zadań jest możliwa.

Analizując możliwość zastosowania przedstawionych rozwiązań na podstawie uwarunkowań dotyczących istniejącej infrastruktury, organizacji i zarządzania ochroną środowiska oraz sytuacji finansowej Gminy, stwierdzono, że wszystkie zaproponowane przedsięwzięcia są możliwe do zrealizowania uwzględniając następujące warunki:

- etapowość wdrażania przewidzianych do realizacji zadań,
- powołanie zespołu konsultacyjnego, którego zadaniem byłby nadzór w zakresie wdrażania, realizacji oraz monitoringu funkcjonowania programu,
- pozyskanie dodatkowych środków finansowych na realizację przewidzianych w programie zadań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych.

Pomimo że analizowana jednostka samorządu terytorialnego posiada niezbędne zasoby, sprawną i skuteczną realizację planowanych zadań mogą uniemożliwić następujące czynniki:

- zmiana uwarunkowań prawnych, mających wpływ na zmianę zakresu obowiązków dla władz Gminy oraz mających wpływ na jego sytuację finansową,
- niewłaściwe zarządzanie wdrażaniem Programu, monitorowanie efektów, brak korekt i uprzedzania ewentualnych zagrożeń,
- brak koordynacji pomiędzy gminami, a także brak współpracy ponadregionalnej w zakresie niektórych działań,
- wystąpienie nagłych, nieprzewidzianych awarii lub klęsk, które spowodują konieczność innego rozdysponowania środków finansowych.

PODMIOTY, DO KTÓRYCH KIEROWANE SĄ OBOWIĄZKI USTALONE W PROGRAMIE

Określone w *Programie Ochrony Środowiska* cele i wytyczne działania w zakresie ochrony środowiska na terenie gminy wymagają wskazania podmiotów, do których adresowane są obowiązki wynikające z realizacji tych celów i działań. Są to grupy podmiotów, których zadaniem jest:

- organizacja i zarządzanie Programem,
- realizacja celów i zadań określonych w Programie,

— nadzór i monitoring realizacji Programu.

Ponadto określono również obowiązki dla podmiotów korzystających ze środowiska w celu ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na poszczególne elementy środowiska. Bardzo istotną rolę w realizacji Programu odgrywają mieszkańcy gminy. W związku z tym, również do tej grupy społeczeństwa kierowane są zadania.

Realizacja zadań i celów określonych w programie kierowana jest także do administracji samorządowej i rządowej, jednostek pozarządowych i przedsiębiorstw produkcyjnych i usługowych, prowadzących działalność na terenie Gminy, a w szczególności do:

- Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca,
- Starostwa Powiatowego w Pleszewie,
- Wojewody Wielkopolskiego,
- Nadleśnictwa Krotoszyn,
- Nadleśnictwa Taczanów,
- Właścicieli lasów prywatnych,
- Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie,
- Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych,
- Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej,
- Regionalnego Centrum Edukacji Ekologicznej,
- przedsiębiorstw komunalnych,
- przedsiębiorstw budowlanych,
- przedsiębiorstw energetycznych,
- przedsiębiorstw transportowych.

5.2 Struktura zarządzania programem

Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska powinno odbywać się w strukturze zadaniowo-instrumentalnej, obejmując wszystkie jednostki organizacyjne świadomie uczestniczące w jego realizacji.

Do podmiotów uczestniczących w organizacji i zarządzaniu *Programem Ochrony Środowiska* należą:

- Burmistrz Gminy Dobrzyca,
- Rada Miejska Gminy Dobrzyca.

Do grupy podmiotów monitorujących przebieg realizacji i efekty *Programu* należą:

- WIOŚ, PSSE, IMGW, RZGW,
- Wojewódzki Konserwator Przyrody,

- Podmioty gospodarcze (w określonym zakresie),
- Jednostki naukowo-badawcze (na zlecenia w określonym zakresie),
- Podmioty finansujące realizację zadań.

Do grupy podmiotów kształtujących społeczne wsparcie *Programu Ochrony Środowiska* należą:

- lokalne media,
- szkoły (system edukacji ekologicznej),
- organizacje pozarządowe funkcjonujące na obszarze Gminy.

Do grupy podmiotów bezpośrednio realizujących *Program Ochrony Środowiska* należą:

- podmioty gospodarcze realizujące zadania własne,
- samorząd gminny realizujący zadania publiczne w zakresie ochrony środowiska na swoim terenie.

Odbiorcą *Programu Ochrony Środowiska* jest społeczeństwo Gminy Dobrzyca, które dokonuje jego oceny: akceptacji lub krytyki zaplanowanych działań oraz uczestniczy w negocjacjach rozwiązujących konflikty na tle lokalizacji inwestycji lub przeznaczenia określonych terenów.

5.3 Monitoring programu ochrony środowiska

Zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2019 poz. 1396 z późn. zm.), organ wykonawczy Gminy jest zobowiązany sporządzać co dwa lata raporty z wykonania programów ochrony środowiska, które następnie przedstawia na posiedzeniach Rady Miejskiej Gminy, a następnie przekazuje organowi wykonawczemu powiatu. Wskazane jest, by ewentualne korekty *Programu Ochrony Środowiska* były wprowadzane w drodze uchwały Rady Miejskiej. Pierwszy raport z wykonania przedmiotowego *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca na lata 2019-2022 z perspektywą na lata 2023-2026* powinien zostać przygotowany za lata 2019-2020, a następny za lata 2021-2022.

W związku z powyższym, podstawowe działania mające na celu kontrolę wdrażania programu obejmują sporządzenie raportu co dwa lata, oceniającego postęp wdrażania programu ochrony środowiska, zawierającego m.in.,

- ocenę efektywności wykonania zadań,
- ocenę aktualności zidentyfikowanych problemów ekologicznych oraz adekwatności podjętych działań,
- ocenę stopnia realizacji *Programu* w odniesieniu do stopnia realizacji założonych działań i przyjętych celów,

- ocenę rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- ocenę przyczyn ewentualnych rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- ocenę niezbędnych modyfikacji *Programu*.

Nadzór i kontrola przebiegu realizacji i efektów wdrażania programu prowadzona będzie przez:

- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu,
- Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną,
- Urząd Miejski Gminy Dobrzyca.

W tabeli poniżej przedstawiono propozycje wskaźników monitorowania celów *Programu Ochrony Środowiska*.

Tabela 42. Propozycje wskaźników monitorowania celów

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		
		Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	Liczba ztermomodernizowanych budynków (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	4
		Liczba wymienionych źródeł ciepła (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	1
		Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych – promocyjnych dotyczących gospodarki niskoemisyjnej (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	>1
		Liczba wybudowanych punktów świetlnych (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	40
		Liczba zmodernizowanych punktów świetlnych (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	300
ZAGROŻENIA HAŁASEM	POPRAWA KLIMATU AKTUSTYCZNEGO	Długość wybudowanej drogi (km) (protokół odbioru (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	3,065
		Długość przebudowanego odcinka (km) (protokół odbioru (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	9,5768
		Długość wyremontowanych/ przebudowanych/ wybudowanych dróg (km) (protokół odbioru (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	4,000
POLA ELEKTROMAGNETY-	ZACHOWANIE POZIOMÓW PÓL ELEKTROMAGNETY-	Utrzymanie natężenia pola elektromagnetycznego poniżej stanu	-	(< 7 V/m)

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DOBRZYCA NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2023-2026

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		
		Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa
CZNE	CZNYCH PONIŻEJ DOPUSZCZALNYCH NORM	dopuszczalnego (WIOŚ)		
GOSPODAROWANIE WODAMI	DOBRY STAN WÓD POWIERZCHNIOWYCH	Liczba udzielonych pomocy finansowych spółkom wodnym (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	-	bd
GOSPODARKA WODNO - ŚCIEKOWA	ZAPEWNIENIE DOSTĘPU DO CZYSTEJ WODY	Liczba rozbudowanych stacji wodociągowych (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	1
		Długość sieci (mb) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	Wzrost długości sieci kanalizacyjnej
		Liczba wybudowanych studni głębinowych i zbiorników retencyjnych (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	>1
		Liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	bd
ZASOBY GEOLOGICZNE	OCHRONA ZASOBOW ZŁÓŻ KOPALIN	Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	>1
GLEBY	OCHRONA PRZED DEGRADACJĄ GLEB	Liczba przeprowadzonych akcji promocyjnych (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	>1
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	BUDOWA SYSTEMU GOSPODARKI ODPADAMI ZGODNEGO Z WYMAGANIAM I KPGO 2022	Liczba usuniętych wyrobów zawierających azbest (kg)	-	bd
		Ograniczenie ilości odpadów komunalnych zebranych z terenu Gminy Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca	-	Spadek ilości odpadów komunalnych zebranych z terenu Gminy
		Liczba przeprowadzonych akcji promocyjnych (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	>1
		Liczba wybudowanych PSZOK (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	1
ZASOBY PRZYRODNICZE	ZACHOWANIE WALORÓW I ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH	Liczba lokalizacji gdzie wykonano nowe nasadzenia (szt.) (Dane z Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca)	0	bd
ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	OCHRONA PRZED POWAŻNYMI AWARIAMI I ZAGROŻENIAMI NATURALNYMI	Liczba zdarzeń o znamionach poważnej awarii (GIOŚ)	0	0

Źródło: Opracowanie własne

6. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Opracowanie gminnego *Programu Ochrony Środowiska* wynika z art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2019 poz. 1396 z późn. zm.). Niniejszy *Program* zgodny jest z powyższą ustawą oraz innymi dokumentami na szczeblu krajowym, wojewódzkim i powiatowym, w których poruszana jest szeroko rozumiana problematyka ochrony środowiska.

Program Ochrony Środowiska jest dokumentem strategicznym, odnoszącym się do aspektów środowiskowych. Dokument ten określa i systematyzuje działania środowiskowe, niezbędne do poprawy jakości życia i stanu środowiska na terenie Gminy oraz przyczynia się do zapewniania jej zrównoważonego rozwoju.

Gmina Dobrzyca to gmina miejsko-wiejska położona w południowej części województwa wielkopolskiego w powiecie pleszewskim. Większość obszaru Gminy stanowią użytki rolne.

Stan zaopatrzenia gminy w sieć wodociągową jest dobry. Rozbudowy wymaga natomiast infrastruktura kanalizacyjna. W miejscach gdzie budowa systemu kanalizacji zbiorowej jest ekonomicznie nieuzasadniona, gospodarka ściekowa została oparta o gromadzeniu ścieków w zbiornikach bezodpływowych (szambach) oraz przydomowych oczyszczalniach.

Gmina prowadzi ewidencję przydomowych oczyszczalni oraz bezodpływowych zbiorników na nieczystości. Według informacji uzyskanych z Urzędu, na terenie Gminy znajdują się 495 bezodpływowych zbiorników na nieczystości oraz 77 przydomowych oczyszczalni ścieków.

Sieć komunikacyjna na terenie gminy jest dobrze rozwinięta. Gmina otoczona jest drogami krajowymi:

- drogą krajową Nr 11 od wschodu,
- drogą krajową Nr 12 od północy,
- drogą krajową Nr 15 od zachodu,
- drogą krajową Nr 36 od południa.

Na terenie Gminy występują drogi powiatowe i gminne, które stanowią sieć dróg na jej obszarze. Na terenie Gminy istnieje sieć gazownicza. Nie funkcjonuje natomiast sieć ciepłownicza, a budynki ogrzewane są z indywidualnych kotłowni zasilanych paliwami stałymi, gazem płynnym lub olejem. Budynki podłączone do sieci gazowej wykorzystują w celach ciepłych gaz ziemny. Obszar Gminy jest zelektryfikowany. Istnieje także uporządkowany system gospodarki odpadami. W ramach regulaminu, właściciele nieruchomości są zobowiązani do utrzymania czystości oraz porządku.

Na obszarze gminy występuje obszar chronionego krajobrazu Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków-Rochy, dwa obszary Natury 2000: Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej PLH300002

i Dąbrowy Krotoszyńskie PLB300007 oraz 39 pomniki przyrody. Stan środowiska przyrodniczego na terenie Gminy ogólnie można ocenić jako dobry. Stan powietrza atmosferycznego i stan wód powierzchniowych poddawane są regularnym badaniom. Monitoringiem w tym zakresie zajmuje się WIOŚ w Poznaniu. Gmina jest narażona na występowanie zagrożeń naturalnych takich, jak susze i okresowe podtopienia.

W dokumencie został sformułowany nadrzędny cel *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca*, który brzmi:

**POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I ZACHOWANIE WALORÓW PRZYRODNICZYCH
SZANSĄ NA ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GMINY DOBRZYCA ORAZ ZAPEWNIENIE
WYSOKIEJ JAKOŚCI ŻYCIA JEJ MIESZKAŃCÓW**

W Programie przeanalizowano 10 obszarów interwencji, do których należą: Ochrona klimatu i jakości powietrza, Zagrożenia hałasem, Pola elektromagnetyczne, Gospodarowania wodami, Gospodarka wodno – ściekowa, Zasoby geologiczne, Gleby, Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, Zasoby przyrodnicze oraz Zagrożenia poważnymi awariami. Następnie w ramach poszczególnych obszarów interwencji wyznaczono kierunki interwencji i zadania, które zostały zaprezentowane w formie tabelarycznej. Harmonogram zaplanowanych w przedmiotowym dokumencie zadań obejmuje jedynie zadania własnych samorządu gminnego.

Wdrażanie *Programu* odbywać się będzie przez stałe monitorowanie uzyskiwanych efektów stwierdzanych jako poprawa jakości środowiska, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń oraz skutki podejmowanych działań. W celu monitorowania stanu środowiska zastosowane zostaną wskaźniki stanu środowiska, oddziaływania na środowisko oraz wskaźniki reakcji na złą jakość środowiska albo na nadmierne oddziaływania.

Działania mające na celu kontrolę wdrażania *Programu* będą obejmowały sporządzenie raportu oceniającego postęp wdrażania *Programu Ochrony Środowiska* co dwa lata oraz bieżące kontrolowanie postępu w zakresie wykonania przedsięwzięć zdefiniowanych w Programie.

7. Spis tabel

Tabela 1. Zadania z zakresu ochrony środowiska zrealizowane na terenie Gminy Dobrzyca w latach 2015-2018	11
Tabela 2. Położenie Gminy Dobrzyca wg regionalizacji fizycznogeograficznej Polski	49
Tabela 3. Struktura zagospodarowania gruntów Gminy Dobrzyca	50
Tabela 4. Liczba ludności z podziałem na płeć na terenie Gminy Dobrzyca	51
Tabela 5. Ruch naturalny na terenie Gminy Dobrzyca w latach 2014-2018	51
Tabela 6. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Dobrzyca wg ekonomicznych grup wieku w latach 2014-2018	52
Tabela 7. Struktura działalności gospodarczej według sektorów na terenie Gminy Dobrzyca w latach 2014-2018	53
Tabela 8. Wyposażenie Gminy Dobrzyca w sieć gazową w latach 2014-2017	58
Tabela 9. Atrakcje turystyczne na terenie Gminy Dobrzyca	68
Tabela 10. Wynikowa klasyfikacja dla strefy wielkopolskiej w 2018 r. ze względu na poszczególne zanieczyszczenia pod kątem ochrony zdrowia	84
Tabela 11. Wynikowa klasyfikacja dla strefy wielkopolskiej w 2018 r. ze względu na poszczególne zanieczyszczenia pod kątem ochrony roślin	84
Tabela 12. Wartości stężeń średniorocznych substancji w 2018 roku na terenie wybranych miejscowości Gminy Dobrzyca	85
Tabela 13. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza	86
Tabela 14. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenia hałasem	88
Tabela 15. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Pola elektromagnetyczne	90
Tabela 16. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych	91
Tabela 17. Podstawowe dane badanej JCWP	94
Tabela 18. Wyniki badań JCWP prowadzonych w 2016 roku	94
Tabela 19. Klasyfikacja elementów biologicznych, fizykochemicznych i hydromorfologicznych badanej JCWP	96
Tabela 20. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Gospodarowanie wodami	102
Tabela 21. Sieć wodociągowa na terenie Gminy Dobrzyca w latach 2014-2018	103
Tabela 22. System kanalizacyjny na terenie Gminy Dobrzyca w latach 2014-2018	104
Tabela 23. Oczyszczalnie ścieków na terenie Gminy Dobrzyca według raportu z 2016 roku	105
Tabela 24. Dane z KPOŚK o aglomeracji Dobrzyca	105
Tabela 25. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa	107
Tabela 26. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby geologiczne	112
Tabela 27. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gleby	112
Tabela 28. Masa zebranych odpadów komunalnych z terenu Gminy Dobrzyca w 2018 r. ..	115
Tabela 29. Masa wyrobów azbestowych (kg) zebranych z Gminy Dobrzyca	117
Tabela 30. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	117
Tabela 31. Lasy i grunty leśne	118
Tabela 32. Zagrożenia dla Obszaru Natura 2000 Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej PLH300002	123
Tabela 33. Działania ochronne dla Obszaru Natura 2000 Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej PLH300002	126
Tabela 34. Zagrożenia dla Obszaru Natura 2000 Dąbrowy Krotoszyńskie PLB300007	138
Tabela 35. Działania ochronne dla Obszaru Natura 2000 Dąbrowy Krotoszyńskie PLB300007	138
Tabela 36. Pomniki przyrody na terenie Gminy Dobrzyca	143
Tabela 37. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby przyrodnicze	147
Tabela 38. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami	149
Tabela 39. Cele i kierunki interwencji oraz zadania Programu Ochrony Środowiska	160
Tabela 40. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca	166

Tabela 41. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem.....	172
Tabela 42. Propozycje wskaźników monitorowania celów	178

8. Spis rysunków

Rysunek 1. Obszary synergii w BEiŚ.....	22
Rysunek 2. Wizja województwa przedstawiona w Strategii	38
Rysunek 3. Położenie Gminy Dobrzyca na tle powiatu pleszewskiego i województwa wielkopolskiego	48
Rysunek 4. Mapa Gminy Dobrzyca	49
Rysunek 5. Położenie fizyczno-geograficzne Gminy Dobrzyca.....	50
Rysunek 6. Energia wiatru w kWh/m ² na wysokości 30 m nad poziomem gruntu	61
Rysunek 7. Okręgi geotermalne Polski i mapa temperatury na głębokości 2000 m p.p.t.	65
Rysunek 8. Mapa temperatury na głębokości 2000 m p.p.t.	65
Rysunek 9. Usłonecznienie względne na terenie Polski	67
Rysunek 10. Dzielnice rolniczo-klimatyczne Polski wg R. Gumińskiego	76
Rysunek 11. Podział województwa wielkopolskiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza za 2018 r.	83
Rysunek 12. Wody powierzchniowe	92
Rysunek 13. JCWP PLGW600061	97
Rysunek 14. JCWP PLGW600079	98
Rysunek 15. JCWP PLGW600081	98
Rysunek 16. Obszar Gminy Dobrzyca, dla którego opracowano arkusze map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego	101
Rysunek 17. Obszary górnicze na terenie Gminy Dobrzyca	111
Rysunek 18. Regiony Gospodarki Odpadami	113
Rysunek 19. Obszary chronione w granicach Gminy Dobrzyca	146

9. Spis wykresów

Wykres 1. Ruch naturalny na terenie Gminy Dobrzyca w latach 2014-2018	52
Wykres 2. Struktura ludności na terenie Gminy Dobrzyca w latach 2014-2018	53
Wykres 3. Podział jednostek sektora publicznego Gminy Dobrzyca w roku 2018	54
Wykres 4. Podział jednostek sektora prywatnego Gminy Dobrzyca w roku 2018.....	55

Uzasadnienie do uchwały Nr XII/106/2019

Rady Miejskiej Gminy Dobrzyca

z dnia 27 listopada 2019 r.

"Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca na lata 2019 - 2022 z perspektywą na lata 2023 - 2026" został sporządzony w celu realizacji krajowej polityki ochrony środowiska, która jest prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295 z późn. zm.), a także za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska.

Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia POŚ jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. POŚ powinny stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu danej JST.

Program Ochrony Środowiska był wyłożony do publicznego wglądu w siedzibie Urzędu Miejskiego Gminy Dobrzyca oraz był dostępny w Biuletynie Informacji Publicznej zgodnie z art. 39 ust. 1 i art. 40, w związku z art. 46 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2018 r. poz. 2081 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 57 ust. 1 pkt 2 oraz art. 58 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko Burmistrz Gminy Dobrzyca wystąpił do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego z wnioskiem o odstąpienie od konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla "Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca na lata 2019 - 2022 z perspektywą na lata 2023 - 2026".

W piśmie z dnia 11.10.2019 r. (znak DN-NS.9011.1269.2019) Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny uzgodnił pozytywnie możliwość odstąpienia od procedury przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu "Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca na lata 2019 - 2022 z perspektywą na lata 2023 - 2026".

W piśmie z dnia 24.20.2019 r. (znak WOO-III.410.513.2019.PW.2) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu również uzgodnił, iż projekt "Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca na lata 2019 - 2022 z perspektywą na lata 2023 - 2026" nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

"Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrzyca na lata 2019 - 2022 z perspektywą na lata 2023 - 2026" uzyskał również pozytywną opinię od Zarządu Powiatu w Pleszewie.

W świetle powyższego, w celu realizacji obowiązku ustawowego, zasadnym jest przyjęcie uchwały.

Przewodniczący Rady

Dokument podpisany bezpiecznym podpisem elektronicznym

Podpis: Signature-1416874530

Imię: Witalis

Nazwisko: Półrolniczak

Instytucja: Gmina Dobrzyca

Miejscowość: Dobrzyca

Województwo: wielkopolskie

Kraj: PL

Data podpisu: 27 listopada 2019 r.

Zakres podpisu: Cały dokument